DÖNEM : 17 YASAMA YILI : 2

T. B. M. M.
TUTANAK DERGİSİ

CİLT : 18

110 uncu Birleşim

10 . 6 . 1985 Pazartesi

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	3
II. — GELEN KAĞITLAR	4
III. — YOKLAMA	5
IV. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI	5
A) Tezkereler ve Önergeler	5
1. — Romanya'ya gidecek olan Devlet Bakanı Ahmet Karaevli'nin dönüşüne kadar Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Abdullah Tenekeci'nin vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/809)	5
2. — Romanya'ya gidecek olan Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun dönüşüne kadar Dışişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı A. Mesut Yılmaz'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/810)	5
3. — İngiltere'ye gidecek olan Adalet Bakanı M. Necat Eldem'in dönüşüne kadar Adalet Bakanlığına, Devlet Bakanı Kâzım Oksay'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/811)	5
4. — İngiltereye gidecek olan Millî Savunma Bakanı Zeki Yavuztürk'ün dönüşüne kadar Millî Savunma Bakanlığına Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Sudi Türel'in vekillik etmelerinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/812)	6
V. — SORULAR ve CEVAPLAR	6,87
A) Sözlü Sorular ve Cevapları	6
1. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Türkiye Kömür İşletmelerinin kömür üretim ve satışlarına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/358)	6
2. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Türkiye Kömür İşletmelerine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/359)	6
3. — Sinop Milletvekili Hilmi Biçer'in, Türkiye'de F-16 uçaklarının yapılması projesine ortak olan bir firmaya ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/328)	6

Sayfa

4. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Bakanlıkta zorunlu nakil yapıldığı iddialarına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/331) 6

5. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver' in, cezaevlerinde bulunan fikir suçlularına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/342) 6

6. — Adıyaman Milletvekili Ahmet Sırrı Özbek'in, Adıyaman İli Gölbaşı İlçesinde kurulacağı iddia edilen termik santrala ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/345) 6

7. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya İli Cihanbeyli İlçesi entegre süt mamulleri ve soğuk hava deposuna ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/361) 6:7

8. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya İlindeki telefon santral sistemine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/363) 7

9. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya İli Beyşehir İlçesi linyit kömürü rezervlerine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/364) 7

10. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya İli Beyşehir İlçesindeki spor tesislerine ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/365) 7

11. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, işkence yaptıkları iddiası ile yargılanan resmî görevlilere ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/367) 7

12. — Uşak Milletvekili Yusuf Demir'in, açığa alınan ve tayin edilmeyen öğretmenlere ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/368) 7

13. — Malatya Milletvekili Ayhan Fırat'ın, Türkiye Taş Kömürü Kurumu Genel Müdürlüğü Zonguldak İşletmeleri Personelinin ikramiyelerine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/369) 7

14. — Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil' in, Balıkesir İli Gökçeyazı Ovasının sulanmasına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/370) 7

Sayfa

15. — İçel Milletvekili Edip Özgenç'in, fındık ihracatındaki «Fon» uygulamasına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/371) 7:8

16. — İzmir Milletvekili Rüştü Şardağ'ın Türk Hava Yolları Genel Müdürlük binasının ihalesine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/372) 8

17. — Ordu Milletvekili Bahriye Üçok' un, TRT'nin «İnkılap kanunları»na aykırı hareket ettiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/373) 8

18. — İzmir Milletvekili Hüseyin Aydemir' in, orman köy ve köylüsüne yansıtılan «fon» gelirlerine ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/374) 8

19. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Amerika Birleşik Devletlerinin «Yıldızlar Savaşı» adlı stratejik savunma sistemine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/375) 8

20. — İzmir Milletvekili Hüseyin Aydemir'in, İzmir Alsancak Devlet Hastanesine ilişkin sözlü sorusu ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mehmet Aydın'ın cevabı (6/376) 8:13

B) Yazılı Sorular ve Cevapları 87

1. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, 1984 yılında il belediyelerine alınan personele ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut'un yazılı cevabı (7/325) 87:88

2. — Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in, Balıkesir İli Gökçeyazı Bucağı okulunun öğretmen ihtiyacına ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı M. Vehbi Dinçerler'in yazılı cevabı (7/548) 88

3. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver' in, yabancı ülke cezaevlerindeki Türk mahkûmlara ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı M. Necat Eldem'in yazılı cevabı (7/569) 88:89

VI. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER 13,33

1. — Antalya Milletvekili Ali Dizdaroğlu' nun, Türk Ceza Kanununun 175, 176, 177 ve 178 inci Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/102) (S. Sayısı : 82 ve 82'ye 1 inci ek) 13

Sayfa

2. — 1479 Sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortaları Kurumu Kanununa Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (1/669) (S. Sayısı : 332) 13

3. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşik Arap Emirlikleri Hükümeti Arasında 9 Ağustos 1984 Tarihinde İmzalanan Kültür Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim ve Dışişleri komisyonları raporları (1/641) (S. Sayısı : 336) 13

4. — Kadınlara Karşı Her Türlü Ayırımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine Katılınmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/680) (S. Sayısı : 337) 14

5. — 4.7.1934 Tarihli ve 2559 Sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Adalet ve İçişleri komisyonları raporları (1/692) (S. Sayısı : 343) 14

6. — Tanıtma Fonu Teşkili Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/697) (S. Sayısı : 342) 14,45:87

Sayfa

7. — Millî Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkili ve İşletilmesine İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/688) (S. Sayısı : 345) 14:19,24,90:93

8. — Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı ve Adalet ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/679) (S. Sayısı : 346) 19:33,34:38,42,94:97

9. — Kat Mülkiyeti Kanununa Devre Mülk Hakkı ile İlgili Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/677) (S. Sayısı : 340) 38:42

10. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının ve Bu Vesile ile Teatti Olunan Mektupların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan Bütçe komisyonları raporları (1/443) (S. Sayısı : 347) 42:43,52,98:101

11. — Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/489) (S. Sayısı : 348) 44:45,52,102:105

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 10.00'da açılarak iki oturum yaptı.

Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun (6/357) sözlü soru önergesi, soru sahibi ikinci cevap gününde de Genel Kurulda hazır bulunmadığından düştü.

Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun (6/364), (6/365),

Adıyaman Milletvekili Ahmet Sırrı Özbek'in (6/345),

Konya Milletvekili Salim Erel'in (6/361), (6/363), (6/364), (6/365),

Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in (6/370), Ordu Milletvekili Bahriye Üçok'un (6/373) ve İzmir Milletvekili Hüseyin Aydemir'in (6/374), (6/376),

Sözlü soru önergeleri, ilgili bakanlar Genel Kurulda hazır bulunmadıklarından;

Sinop Milletvekili Hilmi Biçer'in (6/328),

İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın (6/331), (6/375),

Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in (6/342),

Uşak Milletvekili Yusuf Demir'in (6/368),

Malatya Milletvekili Ayhan Fırat'ın (6/369),

Sözlü soru önergeleri, soru sahipleri ve ilgili bakanlar Genel Kurulda hazır bulunmadıklarından;

Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in (6/367) ve İçel Milletvekili Edip Özgenç'in (6/371),

Sözlü soru önergeleri, mehil verildiğinden;

İzmir Milletvekili Rüştü Şardağ'ın (6/372), sözlü soru önergesi de, soru sahibi izinli bulunduğundan;

Ertelendiler.

1581 Sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanununun Bazı Maddelerini Değiştiren 237 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun Tasarısının (1/530) (S. Sayısı : 315) görüşmeleri tamamlanarak tümü açık oya sunuldu; oyların ayrımı sonucunda kabul edilip kanunlaştığı açıklandı.

Türkiye Diş Tabipleri Odaları ve Diş Tabipleri Odaları Birliği Kanun Teklifi (2/45) (S. Sayısı : 309) görüşülerek kabul edilip kanunlaştı.

1479 Sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısının da (1/669) (S. Sayısı : 332), Komisyona verilen geçici 7 nci maddesi ile yürürlük maddeleri hariç, diğer maddeleri kabul edildi.

İstanbul Milletvekili Feridun Şakir Öğünç ve 7 Arkadaşının, 26.4.1961 Tarih ve 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesine, 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 24 üncü Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifinin (2/199) (S. Sayısı : 320) reddedilmesine dair İçişleri ve Anayasa komisyonları raporu ile,

Edirne Milletvekili Türkân Turgut Arıkan ve 3 Arkadaşının, 22.4.1983 Tarih ve 2820 sayılı Siyasî Partiler Kanununun 38 inci Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine Dair Kanun Teklifinin (2/205) (S. Sayısı : 321) reddedilmesine dair Anayasa Komisyonu raporu;

Kabul edilerek teklifler reddedildi.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşik Arap Emirlikleri Hükümeti Arasında 9 Ağustos 1984 Tarihinde İmzalanan Kültür Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair (1/641) (S. Sayısı : 336) ile,

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayırımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine Katılmasının Uygun Buluduğuna Dair (1/680) (S. Sayısı : 337);

Kanun tasarıları da, komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadıklarından ertelendiler.

Gündemde görüşülecek başka konu kalmadığından, 10 Haziran 1985 Pazartesi günü saat 10.00'da toplanmak üzere birleşime saat 19.05'te son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Abdulhalim Aras

Kâtip Üye	Kâtip Üye
Samsun	Çankırı
Süleyman Yağcıoğlu	*Saffet Sakarya*
Kâtip Üye	Kâtip Üye
Kırklareli	Giresun
Cemal Özbilen	*Yavuz Köymen*

II. — GELEN KÂĞITLAR

10 . 6 . 1985 Pazartesi

Raporlar

1. — Özel Öğretim Kurumları Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim Komisyonu Raporu (1/701) (S. Sayısı : 349) (Dağıtma tarihi : 7.6.1985) (GÜNDEME)

2. — Antalya Milletvekili Ali Dizdaroğlu'nun, Türk Ceza Kanununun 175, 176, 177 ve 178 inci Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ile Nevşehir Milletvekili Turan Öztürk ve Otuzbir arkadaşının aynı mahiyetteki kanun teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/102, 2/230) (S. Sayısı : 82'ye 2 nci ek) (Dağıtma tarihi : 7.6.1985) (GÜNDEME)

Sözlü Soru Önergesi

1. — Bitlis Milletvekili Faik Tarımcıoğlu'nun, kadınların kaymakam olabilmelerine ilişkin İçişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/388) (Başkanlığa geliş tarihi : 7.6.1985)

Yazılı Soru Önergesi

1. — Erzincan Milletvekili Veysel Varol'un, Erzincan İli Tercan İlçesinin bazı köylerinin içme suyu sorununa ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından yazılı soru önergesi (7/576) (Başkanlığa geliş tarihi : 7.6.1985)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 10.00

BAŞKAN : Başkanvekili Turgut Halit Kunter

KÂTİP ÜYELER : Saffet Sakarya (Çankırı), Yavuz Köymen (Giresun)

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisinin 110 uncu Birleşimini açıyorum.

III. — YOKLAMA

BAŞKAN — Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır.

(Gaziantep Milletvekili Feyzullah Yıldırır'a kadar yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Yeterli sayımız vardır, görüşmelere başlıyoruz.

IV. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) TEZKERELER VE ÖNERGELER

1. — Romanya'ya gidecek olan Devlet Bakanı Ahmet Karaevli'nin dönüşüne kadar Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Abdullah Tenekeci'nin vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/809)

BAŞKAN — Gündemin «Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları» kısmında Cumhurbaşkanlığımızın 4 adet tezkeresi vardır. Bunları ayrı ayrı okutup bilgilerinize sunacağım :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

11-13 Haziran 1985 tarihlerinde Romanya'ya gidecek olan Devlet Bakanı Ahmet Karaevli'nin dönüşüne kadar; Devlet Bakanlığına, Devlet Bakanı Abdullah Tenekeci'nin vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Kenan Evren
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

2. — Romanya'ya gidecek olan Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun dönüşüne kadar Dışişleri Bakanlığına Devlet Bakanı A. Mesut Yılmaz'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/810)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

11-13 Haziran 1985 tarihlerinde Romanya'ya gidecek olan Dışişleri Bakanı Vahit Halefoğlu'nun dönüşüne kadar; Dışişleri Bakanlığına, Devlet Bakanı A. Mesut Yılmaz'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Kenan Evren
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

3. — İngiltere'ye gidecek olan Adalet Bakanı M. Necat Eldem'in dönüşüne kadar Adalet Bakanlığına, Devlet Bakanı Kâzım Oksay'ın vekillik etmesinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/811)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

13-14 Haziran 1985 tarihleri arasında Edinburgh'da yapılacak olan «Avrupa Adalet Bakanları Gayri Resmî Toplantısı»na katılmak üzere İngiltere'ye gidecek olan Adalet Bakanı M. Necat Eldem'in dönüşüne kadar; Adalet Bakanlığına, Devlet Bakanı Kâzım Oksay'ın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Kenan Evren
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

4. — İngiltereye gidecek olan Millî Savunma Bakanı Zeki Yavuztürk'ün dönüşüne kadar Millî Savunma Bakanlığına Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Sudi Türel'in vekillik etmelerinin uygun görüldüğüne dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi (3/812)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Londra'da yapılacak Bağımsız Avrupa Grubu (IEPG) Savunma Bakanları Toplantısına katılmak üzere, 15-19 Haziran 1985 tarihleri arasında İngiltere'ye gdiecek olan Millî Savunma Bakanı Zeki Yavuztürk'ün dönüşüne kadar; Millî Savunma Bakanlığına, Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı Sudi Türel'in vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu bilgilerinize sunarım.

Kenan Evren
Cumhurbaşkanı

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur efendim.

V. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) SÖZLÜ SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Türkiye Kömür İşletmelerinin kömür üretim ve satışlarına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergeis (6/358)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, «Sözlü Sorular» kısmına geçiyoruz.

Sözlü sorular kısmının 1 inci sırasında, Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Türkiye Kömür İşletmelerinin kömür üretim ve satışlarına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi yer almaktadır.

Sayın Hilmi Nalbantoğlu burada mı? Burada.

Cevaplayacak sayın bakan burada mı? Yok.

Soru ertelenmiştir.

2. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Türkiye Kömür İşletmelerine İlişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/359)

BAŞKAN — 2 nci sırada, Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Türkiye Kömür İşletmelerine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi yer almaktadır.

Sayın Hilmi Nalbantoğlu buradalar.

Cevaplayacak sayın bakan yoklar.

Soru ertelenmiştir.

3. — Sinop Milletvekili Hilmi Biçer'in, Türkiye'de F - 16 uçaklarının yapılması projesine ortak olan bir firmaya ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/328)

BAŞKAN — 3 üncü sırada, Sinop Milletvekili Hilmi Biçer'in, Türkiye'de F-16 uçaklarının yapılması projesine ortak olan bir firmaya ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi yer almaktadır.

Sayın Hilmi Biçer burada mı? Yok.

Cevaplayacak sayın bakan burada mı? Yok.

Soru ertelenmiştir.

4. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Bakanlıkta zorunlu nakil yapıldığı iddialarına ilişkin Milî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/331)

BAŞKAN — 4 üncü sırada, İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, bakanlıkta zorunlu nakil yapıldığı iddialarına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi yer almaktadır.

Sayın Durmuş Fikri Sağlar burada mı? Yok.

Cevaplayacak sayın bakan burada mı? Yok.

Soru ertelenmiştir.

5. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in cezaevlerinde bulunan fikir suçlularına ilişkin Başbakandan sözlü osru önergesi (6/342)

BAŞKAN — 5 inci sırada, Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, cezaevlerinde bulunan fikir suçlularına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi yer almaktadır.

Sayın Cüneyt Canver burada mı? Burada.

Cevaplayacak sayın bakna burada mı? Yok.

Soru ertelenmiştir.

6. — Adıyaman Milletvekili Ahmet Sırrı Özbek'in, Adıyaman İli Gölbaşı İlçesinde kurulacağı iddia edilen termik santrala ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/345)

BAŞKAN — 6 ncı sırada Adıyaman Milletvekili Ahmet Sırrı Özbek'in, Adıyaman İli Gölbaşı İlçesinde kurulacağı iddia edilen termik santrala ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi yer almaktadır.

Sayın Ahmet Sırrı Özbek burada mı? Burada.

Cevaplayacak sayın bakan burada mı? Yok.

Soru ertelenmiştir.

7. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya İli Ciahnbeyli İlçesi entegre süt mamulleri ve soğuk hava deposuna ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/361)

BAŞKAN — 7 nci sırada, Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya İli Cihanbeyli İlçesi entegre süt mamulleri ve soğuk hava deposuna ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi yer almaktadır.

Sayın Salim Erel burada mı? Yok.

Cevaplayacak sayın bakan burada mı? Yok.

Soru ertelenmiştir.

8. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya İlindeki telefon santral sistemine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/363)

BAŞKAN — 8 inci sırada, Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya İlindeki telefon santral sistemine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi yer almaktadır.

Sayın Salim Erel burada mı? Yok.

Cevaplayacak sayın bakan burada mı? Yok.

Soru ertelenmiştir.

9. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya İli Beyşehir İlçesi linyit kömürü rezervlerine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/364)

BAŞKAN — 9 uncu sırada, Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya İli Beyşehir İlçesi linyit kömürü rezervlerine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi yer almaktadır.

Sayın Salim Erel burada mı? Yok.

Cevaplayacak sayın bakan burada mı? Yok.

Soru ertelenmiştir.

10. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya İli Beyşehir İlçesindeki spor tesislerine ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor tesislerine ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/365)

BAŞKAN — 10 uncu sırada Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya İli Beyşehir İlçesindeki spor tesislerine ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi yer almaktadır.

Sayın Salim Erel? burada mı? Yok.

Cevaplayacak sayın bakan burada mı? Yok.

Soru ertelenmiştir.

11. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, işkence yaptıkları iddiası ile yargılanan resmî görevlilere ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/367)

BAŞKAN — 11 inci sırada, Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, Adalet Bakanından sözlü soru önergesi vardır.

Soru, 15 gün mehil istendiği için ertelenmiştir.

CÜNEY CANVER (Adana) — Sayın Başkan, bugün cevap vereceklerini söylemişlerdi, onun için geldim, mehil doldu.

BAŞKAN — Efendim, mehil 28.5.1985'te istenmiş binaenaleyh 15 gün bu şekle göre yarın tamam oluyor.

12. — Uşak Milletvekili Yusuf Demir'in, açığa alınan ve tayin edilmeyen öğretmenlere ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/368)

BAŞKAN — 12 nci sırada, Uşak Milletvekili Yusuf Demir'in, açığa alınan ve tayin edilmeyen öğretmenlere ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi yer almaktadır.

Sayın Yusuf Demir buradalar mı efendim? Buradalar.

Cevaplayacak sayın bakan? Yoklar.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

13. — Malatya Milletvekili Ayhan Fırat'ın, Türkiye Taş Kömürü Kurumu Genel Müdürlüğü Zonguldak İşletmeleri Personelinin ikramiyelerine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/369)

BAŞKAN — 13 üncü sırada, Malatya Milletvekili Ayhan Fırat'ın, Türkiye Taş Kömürü Kurumu Genel Müdürlüğü Zonguldak İşletmeleri personelinin ikramiyelerine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi yer almaktadır.

Sayın Ayhan Fırat buradalar mı efendim? Yoklar.

Cevaplayacak sayın bakan? Yoklar.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

14. — Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in, Balıkesir İli Gökçeyazı Ovasının sulanmasına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/370)

BAŞKAN — 14 üncü sırada, Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in, Balıkesir İli Gökçeyazı Ovasının sulanmasına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi yer almaktadır.

Sayın Davut Abacıgil buradalar mı efendim? Buradalar.

Cevaplayacak sayın bakan? Yoklar.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

15. — İçel Milletvekili Edip Özgenç'in, fındık ihracatındaki «Fon» uygulamasına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/371)

BAŞKAN — 15 inci sırada, İçel Milletvekili Edip Özgenç'in, fındık ihracatındaki «Fon»» uygulamasına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi yer almaktadır.

Soru, 15 gün mehil istendiği için ertelenmiştir.

16. — İzmir Milletvekili Rüştü Şardağ'ın Türk Hava Yolları Genel Müdürlük binasının ihalesine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/372)

BAŞKAN — 16 ncı sırada, İzmir Milletvekili Rüştü Şardağ'ın, Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi yer almaktadır; fakat kendileri izinli bulunduğundan soru önergesi ertelenmiştir.

17. — Ordu Milletvekili Bahriye Üçok'un, TRT nin «İnkılap kanunları»na aykırı hareket ettiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/373)

BAŞKAN — 17 nci sırada, Ordu Milletvekili Bahriye Üçok'un, TRT'nin «İnkılap kanunları»na aykırı hareket ettiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi yer almaktadır.

Sayın Bahriye Üçok buradalar mı efendim? Yoklar.

Cevaplayacak sayın bakan Yoklar.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

18. — İzmir Milletvekili Hüseyin Aydemir'in, orman köy ve köylüsüne yansıtılan «fon» gelirlerine ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/374)

BAŞKAN — 18 inci sırada, İzmir Milletvekili Hüseyin Aydemir'in, orman köy ve köylüsüne yansıtılan «fon» gelirlerine ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi yer almaktadır.

Sayın Hüseyin Aydemir? Buradalar.

Cevaplayacak sayın bakan? Yoklar.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

19. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Amerika Birleşik Devletlerinin «Yıldızlar Savaşı» adlı stratejik savunma sistemine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/375)

BAŞKAN — 19 uncu sırada, İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Amerika Birleşik Devletlerinin «Yıldızlar Savaşı» adlı stratejik savunma sistemine ilişkin Başbakandan sözlü soru öönergesi yer almaktadır.

Sayın Durmuş Fikri Sağlar buradalar mı efendim? Buradalar.

Cevaplayacak sayın bakan?... Yoklar.

Sözlü soru önergesi ertelenmiştir.

20. — İzmir Milletvekili Hüseyin Aydemir'in, İzmir Alsancak Devlet Hastanesine İlişkin sözlü sorusu ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Mehmet Aydın'ın cevabı (6/376)

BAŞKAN — 20 nci sırada, İzmir Milletvekili Hüseyin Aydemir'in, İzmir Alsancak Devlet Hastanesine ilişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi yer almaktadır.

Sayın Aydemir?.. Buradalar.

Cevaplayacak sayın bakan?.. Buradalar.

Sözlü soru önergesi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Hüseyin Aydemir
İzmir Milletvekili

İzmir şehrinin merkezi ve yoğun nüfuslu bir semti olan Alsancak'da kurulmuş olup, eskiden «Fransız Hastanesi» iken, 1978 yılında Sağlık Bakanlığına devredilen, tam teşekküllü Devlet Hastanesinin, beş ay önce Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından, İzmir Devlet Hastanesine bağlı, «Kamu Sağlığı Merkezi» haline getirildiği görülmüştür.

1. Bulunduğu bölgede büyük bir ihtiyacı karşılayan ve başarılı hizmetler veren tam teşekküllü devlet hastanesinin fonksiyonunun değiştirilerek. «Kamu Sağlığı Merkezi» haline getirilmesine neden zorunluk duyulmuştur.?

2. Yeni kurulan Kamu Sağlığı Merkezinin fonksiyonu nedir? Diğer Devlet hastaneleri arasında, fonksiyonu değiştirilerek «Kamu Sağlığı Merkezi» haline getirilen veya ilerisi için planlanan Devlet hastanesi var mıdır?

3. Alsancak Devlet Hastanesinin sağlık merkezi haline getirilmesinden önceki, personel kadrosu, teçhizat ve kapasitesi ile muayene ve tedavi ettiği hasta sayısının; sağlık merkezi haline getirildikten sonraki personel ve teçhizat ile, ifa edilen sağlık hizmetleri yönünden durumları ne haldedir?

4. 6 aylık uygulama neticeleri göz önünde tutularak, bahis konusu sağlık tesisinin yeniden tam teşekküllü devlet veya üniversite hastanesi haline getirilmesi düşünülmekte midir?

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI MEHMET AYDIN (Samsun) — Sayın Başkan, yüce Meclisin değerli üyeleri; İzmir Milletvekili Hüseyin Aydemir arkadaşımızın bugün buraya getirmiş olduğu çok önemli konuda bize açıklama fırsatı vermiş olmaları dolayısıyla kendilerine teşekkür ederek sözlerime başlıyorum.

1978 yılına kadar «Fransız Hastanesi» adı altında işletilen ve 1978 yılında Sağlık Bakanlığına devredilerek, «Acil Yardım ve Trafik Hastanesi» haline getirilen, 1982 yılında ise «Yaşlı Hastalıkları Hastanesi» adıyla fonksiyonu değiştirilen bu tesis, 1984 yılında görülen lüzum üzerine bakanlığımız tarafından «Kamu Sağlığı Merkezi» haline getirilmiştir.

Şimdi bu hastanenin durumuna şu şekilde el atmış bulunuyoruz: İzmir Milletvekili Süha Bey arkadaşımız, bana bu hastaneden bahsederek dedi ki: «İzmir'in Alsancak gibi bir semtinde 100 yataklı bir hastane, muattal vaziyette bulunuyor, buna bir el atmanı rica ediyorum.» Ben, İzmir'e gidişimde bu hastaneyi inceledim, tam teşekküllü olan bu hastanede maalesef 20 küsur hastanın yattığını müşahede ettim. Bunların çoğu da ameliyat olmuş kişiler. Düşününüz, 100 yataklı bir hastane, gerekli bütün cihazları var, her dalda uzmanları var ve Alsancak semtinde de 500 bin nüfus var bu hastaneden faydalanabilecek; ama bu hastanede 20 kişi yatıyor ve bunların da çoğu ameliyat olmuş kişiler. Devlet kaynaklarının ve milyonlarca liranın ne şekilde heder olduğunu gösteren yürekler acısı bir manzara.

Bu duruma gelmesinin sebebi hastanenin tarihinde yatan bir takım talihsizliklerin bulunmasıdır. Önce «Acil Yardım ve Trafik Hastanesi» olmuş, sonra birisi çıkmış, «Yaşlı Hastalıkları Hastanesi» olsun demiş. Şüphesiz böyle birtakım tesisler oluyor ve ihtiyaç da var, ancak bize gelen şikâyetlerde, «Burası yaşlılar hastanesi olduğu için gençler ve çocuklar gitmedi, yaşlılar da rağbet etmedi, bu yüzden boş kaldı» deniliyordu ve ameliyat olup orada yatanlar da yaşlı filan değildi. Devletimiz güzel bir ameliyathane kurmuş, bizim doktorlarımız 20 kişiyi ameliyat etmişler, işte o hastane o şekilde gidiyordu. Tabiî bizim görevimiz bu gibi tesislerin verimli hale getirilmesi idi.

Şimdi Hüseyin Aydemir arkadaşımın sorularına birer birer temas etmek suretiyle bu hastanenin iç yüzünü anlatacağım, biz aldığımız zaman nasıldı, ona biraz daha ayrıntılı olarak temas edeceğim.

Arkadaşımız, «Bulunduğu bölgede büyük bir ihtiyacı karşılayan ve başarılı hizmetler veren tam teşekküllü devlet hastanesi» diyor; ama şimdi bir göz atalım, bulunduğu bölgede büyük bir ihtiyacı karşılıyor ve başarılı hizmetler veriyor muydu? Tabiî bu hemen anlaşıldı; ama işi bu kadarla bırakmıyoruz. Şimdi bir karşılaştırma yapmamız, meseleyi herhalde gözler önüne bütün açıklığı ile serecektir. Karşılaştırma için bir bu yaşlı hastanesini aldım, bir de nüfusu 50 bin olan Yalova'nın devlet hastanesini aldım. Yalova Devlet Hastanesinin bulunduğu Yalova ilçemizde 50 bin, Alsancak'ta 500 bin nüfus yaşıyor. Bu 2 hastane dışında bir de 1982 yılında İzmir'de faaliyete geçmiş olan 900 yataklı ve Türkiye'nin en modern hastanelerinden birisi olan «Atatürk Sağlık Sitesi» adı altında çalışan modern bir hastanemiz var; bu hastaneye ait rakamları da almış vaziyetteyim.

Yaşlı Hastanesinin, biz devir aldığımız zaman, yıllık polikinlik kapasitesi 24 bin, Yalova Devlet Hastanesinin ise 60 bindir. Yaşlı hastanesinde 1 yılda 600 kişi yatmış, Yalova Hastanesinde 2 700 kişi yatmış ve her 2 hastane de 100'er yataklı olmak üzere aynı yatak kapasitesine sahip olduğu halde. Yaşlı Hastanesinde 1 yılda 400 kişi ameliyat olmuş; Yalova'da 750 kişi ameliyat olmuş. Şimdi bu arkadaşımızın «Büyük ihtiyacı karşılama» rakamı biraz ileri gidiyor; açıyorum servisleri, insan cidden üzülüyor.

Yaşlı Hastanesinin göz servisinde 1 yılda 2 kişi yatmış; Yalova'da 17 kişi yatmış. Yaşlı Hastanesinin kulak boğaz burun servisinde 1 yılda 2 kişi yatmış; Yalova'da 19 kişi yatmış. Yaşlı Hastanesinin, her şeye rağmen, hariciye servisinde yatanlar 182 kişi; Yalova'da 613. Dahiliyesinde Yalova daha fazla, asabiyesinde çok daha fazla; Yaşlı Hastanesinin asabiye servisinde 1 yılda 12 kişi yatmış, Yalova'da 58 kişi yatmış.

Tabiî burada hadise bütün çıplaklığı ile görülüyor. Bu İzmir'deki «Atatürk Sağlık Sitesi» faaliyete geçtikten sonra durum ne? Bakıyorsunuz, Atatürk Sağlık Sitesinin yıllık poliklinik kapasitesi 360 bin kişi, Yaşlı Hastanesinin 24 bin kişi. Atatürk Sağlık Sitesinde 20 bin kişi yatarak tedavi görüyor, Yaşlı Hastanesinde 600 kişi. Yani Atatürk Sağlık Sitesinin 20 bininin küsuru.

Binaenaleyh, şu anda hemen şunu söyleyebiliriz ki; bu hastane zaten faaliyetten kalksa, kapatılsa; doktorlara da, «Arkadaşlar kusura bakmayın size ihtiyacımız yok» desek...

SALİH ALCAN (Tekirdağ) — Daha kârlı olur.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI MEHMET AYDIN (Devamla) — Kâr meselesi ayrı da, bu bizim 900 yataklı Atatürk Sağlık Sitesi ki, yatak işgal oranı yüzde 70; yani bu hastanemizin içerisinde, Yaşlı Hastanesi ummanda bir damla gibi kaynayıp gidecek. Bu hastane kapandı diye İzmir' de açıkta kalan bir hasta söz konusu olmuyor. Bunu rakamlarla ortaya koyuyoruz. Buna mukabil Atatürk Sağlık Sitesinin kulak burun boğaz ve göz kliniklerinde iki tane ameliyathane var demiştik. Atatürk Sağlık Sitesinde yatan hasta sayısı binlere yaklaşıyor. Yaşlı Hastanesinde 1 senede göz servisine 2 kişi yatmış. Halbuki Atatürk Sağlık Sitesinde, o muazzam devlet hastanesinde 600 - 700 kişi yatıyor.

Bu itibarla şimdi arkadaşımız, herhalde meseleyi biraz daha önemli olsun diye altını çizerek, «Bu çok önemli fonksiyonu olan» diyor; ama 1 senede 2 kişi yatmış, öbür tarafta 700 kişi yatmış. Tabiî lütfetsin, kabul buyursun ki öyle bir ifade doğru olmayacaktır.

Şimdi biz bu hastaneden ayrı yeni dev bir hastane ortaya çıkarmışız, yani buna lüzum kalmamış. Hastasını hastaneye götürecek kişi bir taksiye bindiğinde, Alsancak'taki bu Yaşlı Hastanesine götüreceği yerde, 1 kilometre öteye o dev İzmir Devlet Hastanesine gider. Bunu kimse men edemez. O itibarla Peki bunu ne yaparız?» dedik; oturduk bakanlıkta analizini yaptık ve şu karara vardık; «Biz bunu bir kamu sağlığı merkezi yapalım» dedik.

Şimdi arkadaşımızın ikinci sualine geçiyorum. Arkadaşımız «Bu kamu sağlığı merkezi ne oluyor?» şeklinde bir sual sormuş (Aynı sorunun ikinci paragrafındaki «Fonksiyonu nedir?» şeklindeki sorusuna daha sonra geçeceğim), evvela «Bu kamu sağlığı merkezi ne oluyor?» sorusuna cevap vereceğim.

Muhterem arkadaşlar, biliyorsunuz bizim kalkınma plan ve programımızda, hükümet programımızda birtakım sağlık sorunlarına parmak basılmış ve «Bu insanların hastane polikliniklerinde rezil, perişan hale gelmeleri önlensin» denmiş. Türkiye'de hastanelerin, maalesef polikliniklerle, yataklı tedavi hizmetlerini bir arada görmeleri dolayısıyla öyle sıkışık durumlar oluyor ki (ben çok hastane geziyorum), bu hastane polikliniklerinden bir kısmına sağlam giren insan hasta çıkar. İnsanlar o kadar sıkışık ve dar koridorlarda havasızlık içinde perişan haldeler ve bazan «Nasılsınız, şikâyetiniz var mı?» derken vatandaşı meyus, böyle biçare vaziyette, görüyor ve zaten fazlasını sormuyorsunuz, durumu orada görüyorsunuz. Bu itibarla, aslında Türkiye'de bu sistemin değişmesi gerekiyordu. Gelişmiş ülkelerde ve seyahat fırsatı bulduğum Kuveyt, Suudi Arabistan gibi yerlerde de sağlık hizmetleri kademeleştirilmiş. Hasta olan bir insana birtakım hekimler bakacak ve ayakta tedavisi mümkün ise bu hastaların tahlilini yapacak, reçetesini verecektir. Şayet hastaneye gitmesi, yatıp tedavi görmesi gerekiyorsa o hasta hastaneye sevk edilecek ve yatacak. Buna, seviyesi itibariyle «İkinci derecede sağlık hizmeti» deniyor. Bu tesislerdeki insanları, hekimleri birinci derece sağlık hizmetinde kullanamazsınız, kullanırsanız verimlilikleri düşer. Orada daha kıymetli adamlar vardır. Bugün Amerika'nın Humana Hastanesinde insana suni kalp takan Profesör Doktor De Vries dünyada eşi az bulunan nadir bir kişidir, o kişi belli bir yerde hizmet görür, onu alıp da başka yerde kullanamazsınız.

Bir de üçüncü derece hastaneler var. Devlet hastanesinde şifa bulamamış ve hastalığı daha ileri derecede ihtisası gerektiren, (kalp ameliyatı vesaire gibi) durumlarda, bu ikinci derece hastaneden hasta sevk edilmedikçe dış ülkelerde bunlara da bakmıyorlar. O ülkelerde poliklinik yok, sadece kendisine sevk edilen hastaya bakıyorlar. Şimdi biz Türkiye'de bir curcuna, keşmekeş içindeyiz. Polikliniklerdeki insan kalabalığına «Human» diyorlar. Doktorlar orada kendi bakabileceği teşhis koyabileceği hasta adedinin çok üzerinde yükle karşılaşınca zaten teşhis gücü de azalıyor. O itibarla insanlar oradan oraya koşuyorlar; kendi bölgesinde derdine çare bulamayıp Ankara'lara, İstanbul'lara derdine çare, şifa aramak için koşup duruyorlar. Şimdi...

BAŞKAN — Sayın Bakanım, 1 dakika müsaade eder misiniz?

Çok kapsamlı izahat veriyorsunuz. Süre 10 dakikadar. Binaenaleyh bunu çok aştık.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI MEHMET AYDIN (Devamla) — Sürem doldu mu Sayın Başkan?

BAŞKAN — Toparlayın efendim, onu istirham ediyorum.

SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI MEHMET AYDIN (Devamla) — Şimdi bizim plan ve programlarımızda şunlar yazılıyor: «Hastane işletmeciliği, poliklinik hizmetlerinin düzenlenmesi belirli kriterlere bağlanacak, poliklinik ve idarî hizmet birimlerinin hasta servislerinden ayrılmaları

sağlanacaktır. Heyet raporları ve benzeri resmî formaliteler, sağlık kuruluşlarındaki doktorlarımızın kısıtlı zamanlarını heba eden şekil ve genellikle faydasız olanlar azaltılacak, kaldırılacaktır.»

Bütün bunlar nasıl olacak; demek ki bir kademeye ihtiyaç vardır.. Biz bu itibarla Kamu Sağlığı Merkezi dediğimiz bu hastaneyi temizledik, tamir ettirdik; yani neler yapılması gerekiyorsa yaptık; fakat ameliyathanesi filan duruyor, bunlara günü birliğine ameliyat diyorlar ve bunların sayısı da çok fazladır. Bu vesile ile aşağıdaki soruya da cevap vermiş oluyorum.

Arkadaşımız kaç kişi vardı diyor. Bunları biz değiştirmedik, ancak fonksiyonunu değiştirdik. Yani ayakta tedavi hadisesinde; bütün cihazlar var, bütün uzmanlar var, bir saatte bütün tahlilleri, filmleri, chek-up'ı yapılıp kendisine veriliyor. Her gün sağlık kurulu toplanıyor, raporlar veriliyor.

Şimdi şu anda Yaşlı Hastanesi denilen hastane Kamu Sağlığı Merkezi haline gelmekle, bu yaşlı hastanesinin 3 aylık polikliniği 1 yıllık polikliniğine eşit hale geldi. Demek 4 misli arttı. Daha açılışını resmen yapmadık; hâlâ 1-2 ufak tefek noksanı var. Bunlar ikmal edildikten sonra, vatandaşın ayakta tedavi hizmetini mükemmel bir şekilde verecek hale gelecektir.

Arkadaşımızın sorusunun 4 üncü paragrafına geçiyorum : «6 aylık uygulamadan sonra bu sağlık tesisinin yeniden tam teşekküllü devlet veya üniversite hastanesi haline getirilmesi düşünülmekte midir?» diye soruyor, bir de üniversite lafı çıkıyor. Aslında bu yanlış bir laf değil. Orada muazzam bir politizasyon oldu. Bakanlığımın İzmir'de yapmak istediği bu çok modern uygulamaya kimse Allah razı olsun demedi. Basında vesairede belirgin bir şey yok. Oraya giden vatandaşlarda var, ama basın «Biz sizinle uğraşırız» diyor, orada birtakım kişiler tenkit ediyor, Üniversite de bunu bize verin diyor. Sağlık Bakanlığı geçmişte hastaneyi dağıtmış oraya buraya, Venicamide dilenip öbür tarafta dağıtan adam gibi, ben bir çöpümü vermiyorum.

Şimdi buradan anlaşılan şu : Politizasyon. Orada 20 küsur adam ameliyat oluyordu, böyle bir düzen vardı, biz bunu değiştirdik. Ondan sonra büyük bir rahatsızlık meydana çıktı. Ama bu kadar zorlama karşısında (Sayın Aydemir'in bu sualine çok net cevap veremiyorum, kusura bakmasın) düşünüyorum, «Acaba tekrar eski yaşlı hastalıkları hastanesi tabelasını koyayım, ondan sonra da buyurun ne halliniz varsa görün, 20 kişi yatsın mı?» diyeyim; yoksa bu çok dikenli, taşlı yolda yürümeye, her şeye rağmen bu modern uygulamaya devam mı edeyim? Gücüm bu karşı koymaya dayanacak mı orasını bilemiyorum. Onun için bu sualin cevabını ileride vereceğim.

Saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı.

Sayın Hüseyin Aydemir, efendim Sayın Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı kapsamlı izahat verdiler. Tatmin oldunuz mu efendim?

Tatmin olmadınız her halde?

HÜSEYİN AYDEMİR (İzmir) — Hayır.

BAŞKAN — Buyurun, süreniz 5 dakikadır efendim.

HÜSEYİN AYDEMİR (İzmir) — Sayın Başkanım, yüce Meclisimizin pek kıymetli üyeleri; her şeyden önce yüce Meclisimize en derin hürmetlerimi arz ederim.

Soruma ayrıntılı, ariz amik bir şekilde cevap vermek lütfunda bulunduğu için Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanımız Sayın Mehmet Aydın'a huzurunuzda teşekkürlerimi arz ederim. Ancak, ayrıntılı cevap vermiş olmasına rağmen yapılan tasarruf beni tatmin etmedi; ümit ederim herhalde sizi de tatmin etmemiş olsa gerek. (ANAP ve HP sıralarından «Bizi tatmin etti» sesleri)

Şöyle ki; tam teşkilatlı olan bu sağlık kuruluşunda; her türlü sağlık mütehassısı var, her türlü ameliyat aletleri var, bunların ötesinde İzmir'in en merkezi bir yeri olan Alsancak Semtinde. Orada nüfus «500 bin» diye ölçülmez. İzmir'in nüfusu ne ise o nüfusu odur. 1-1,5 milyon nüfusun merkezini teşkil eden, nüfus yoğunluğunun en fazla bulunduğu bir bölgede Fransız Hastanesi olarak yabancı bir vakfın idaresinde hizmet etmişti. Nihayet 1978 yılında Sağlık Bakanlığına devredildi. Bu hastane Sağlık Bakanlığına devredildikten sonra 1978 yılında «Burayı nasıl kullanalım?» diye tekrar düşündüler. Uzun etütler, incelemeler yapıldı; Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi «Aman, bu hastaneyi bize verin, uygulama hastanesi olarak kullanalım» dedi. Çünkü, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Bornova'da olduğu için, merkezî yerde olan bu hastaneyi almak için çok uğraştı, heyetler gitti-geldi; ama o zamanki Sağlık Bakanı ve Başbakan bunu tasvip etmediler, üniversiteye vermediler.

O zamanın İçişleri Bakanı burayı polis hastanesi yapmak istedi, ona da karşı gelindi. Esnaf hastanesi yapalım dendi, o da olmadı. Sonunda Sağlık Bakanlığı, kendi yaptığı etütler sonunda, burayı (İzmir' in en merkezî yeri olarak) Acil Trafik Hastanesi olarak hizmete koymaya karar verdi ve 1978 yılında hizmete girdi. Bu bina tarihî bir bina olduğu için restore edildi, tamir edildi ve 100 yatağıyla hizmete girdi. Bu hastanenin çok geniş bir arazisi ve güzel bir bahçesi mevcuttur. Bu hastanenin hizmete girmesinde o bölgenin, İzmir'in hayırsever vatandaşları da hastane yardım derneği çatısı altında maddî imkânlarını, güçlerini toplayarak büyük yardımlar yapmışlar ve bu yardımlarla birçok ameliyat cihazlarının alınmasını sağlamışlardır. Böylece, Türkiye' nin üçüncü büyük ilinin en merkezî yerinde en büyük hizmet imkânlarıyla dolu olarak tam teşkilatlı bir hastane vatandaşlarımızın hizmetine girdi. Ama, şimdi Sayın Bakanımızın verdiği izahattan anlaşıldığı gibi, 1983 yılında burası Trafik Hastanesi vasfını da kaybetmiş Yaşlılar Hastanesi haline getirilmiştir. Kim yaptı bunu? Nihayet, bu da aklın alabileceği bir olumlu davranış değil. Hata yapmışlar.

Sayın Bakan bu Yaşlılar Hastanesi ile Alsancak Devlet Hastanesini mukayese etti. Bir kere hata oradan başlıyor. Trafik Hastanesi olarak yapılan faaliyetle mukayesesini yapmış olsaydı muhakkak daha isabetli olurdu. Bunun dışında, Yalova Devlet Hastanesi ile bu Alsancak Devlet Hastanesini mukayese etmek de hatalıdır.

Şimdi İzmir'in Hatay semtinde 900 yataklı büyük Atatürk Sağlık Sitesi kuruldu. Burası da tam teşkilatlı bir devlet hastanesi.

Şimdi, Alsancak'daki vatandaşın sağlık hizmetinde tam teşkilatlı olarak görev ifa eden devlet hastanesi, 900 yataklı İzmir Devlet Hastanesine bağlanan, oranın başhekiminin emrinde çalışan bir Kamu Sağlığı Merkezi olarak hizmete sokuldu ve 4 aydan beri sağlık merkezi olarak hizmet yapıyor. Sayın Bakanımızın verdiği izahattan anlaşıldığı kadarıyla, Kamu Sağlığı Merkezinin poliklinik hizmetleri yaptığı ve ayrıca poliklinik hizmetlerinin yanında heyeti sıhhiye raporlarının düzenlendiği ifade ediliyor.

Şimdi, heyeti sıhhiye raporlarını her devlet hastanesi kendi polikliniklerinde, kendi hizmet ünitelerinde yaptığı muayenelerin neticesini heyeti sıhhiyeye bağlar ve raporunu verir. İzmir'in Hatay semtinde 900 yataklı tam teşkilatlı Devlet Hastanesi olduğuna göre, orası da raporunu verir. Eğer, Kamu Sağlığı Merkezine yeni fonksiyonlar vererek, vatandaş hizmetine koymayı gerektiren bir durum varsa, mevcut bulunan tam teşekküllü hastanenin fonksiyonunu kapatmak (bir nevi hastane kapatmak gibidir benim anlayışıma göre), okul kapatmakla aynı derecededir. Kamu Sağlığı Merkezi açılsın; ama, İzmir'de başka kullanılmayan binalar vardır, devlet oralarda yaptırsın.

Poliklinik hizmetlerine sayın bakanımızın önem verdiği doğrudur; ama bugün gece 04.00'de gelip, saat 12.00'ye kadar beklediği halde poliklinik muayenesi olunamayan Tepecik'te, Buca'da Sosyal Sigortalar Kurumu hastaneleri de var. Bir gece önceden işçiler gidip kuyruğa giriyor, ertesi günü öğlene kadar kuyrukta sıra gelip de göz veya kulak burun boğaz muayenesi yaptırmak için bekliyorlar. Bu bakımdan poliklinik muayenelerine önem vermek lazımdır.

Belediyelerin de her yerde tabipleri var, hem de uzman doktorlarca poliklinik muayeneleri yapılıyor; ama, devlet çapında...

BAŞKAN — Sayın Aydemir, zamanınız geçiyor, toparlayın efendim.

HÜSEYİN AYDEMİR (İzmir) — Sayın Başkanım, sayın bakana gösterdiğiniz müsamahayı bize de göstereceğinize inanıyorum.

BAŞKAN — Efendim gösteriyorum zaten.

HÜSEYİN AYDEMİR (Devamla) — Çünkü, bakanın izahatı ayrıntılı olduğuna göre, müsaade ederseniz ben de ayrıntılı olarak bilgi arz ediyorum.

Kamu sağlık merkezi kurulsun, poliklinik hizmetleri devlet bünyesi içinde ve ayrı üniteler halinde çok daha ciddî boyutlara getirilsin. Özellikle, Alsancak'taki merkezî hastanede 1 yıllık bir süre içinde yaşlılar için yapılan bu hastanede «20 bin hasta yatmıştır» deniliyor. Şimdi 20 bin hasta azsa, bunun sorumlusu hastanenin orada olması değil, oradaki başhekimin veya uzmanların başarılı çalışamamış olmasıdır; yani, hata Sağlık Bakanlığınındır. İzmir gibi bir yerde ve nüfusun en yoğun olduğu bir bölgede, İzmir'in en merkezî yerinde, modern imkânlarla ve teçhizatlarla teçhiz edilmiş ve bu makinelerin çoğu hayırsever vatandaşlarımızca hibe edilmiş ve birçok odaları, salonları, hayırsever vatandaşların isimlerini almış bir hastane bütün gün boş durmaktadır. Gidiniz, görürsünüz bomboştur, sadece doktor görürsünüz; ama, ötede 900 yataklı devlet hastanesi var. Her semtte kurulmuş birçok devlet hastanelerini asla kapatmayalım, onların fonksiyonları devam etsin, kamu sağlığı merkezini başka ünitelerde açalım. Okul kapat-

mak ne ise, hastane kapatmak da aynı derecede vahim hatadır; ben o anlayıştayım.

Sayın Bakanımız, yeni bir hizmet enerjisi ve heyecanı ile yeni hizmetler getirmek istiyor. Takdirle karşılıyoruz. Yine, yeni anlayışını ve yeni esprisini getirsin. Sağlık hizmetlerine ne kadar gayret ve himmet verilirse, o kadar halkımızın şükranına layık olur. Ama bu hizmeti yaparken, hazır ve binbir emekle kurulmuş ve geliştirilmiş tam teşkilatlı bir devlet hastanesini kapatmasın. Oraya geceleri sabahlara kadar trafik kazası geçirenler ve diğerleri gelsin, şifa bulsunlar.

Özellike sayın bakanımıza ve hükümetimize arz ediyorum, İzmir'de bir tıp fakültesi var, ama hastanesi yok. Bu 9 Eylül Üniversitesinin Tıp Fakültesine burayı uygulama hastanesi olarak lütfetsinler, versinler bakın o zaman, İzmirlilere çok güzel hizmetler arz edecektir.

Hepinize en derin hürmetlerimi arz ediyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Aydemir.

Soru cevaplandırılmıştır.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Sayın Başkan, müsaade ederseniz bir hususu arz etmek istiyorum.

Ben Perşembe günü daha birleşim açılmadan bir önerge vermiştim. Bu önerge için ne gibi bir işlem yapıldı? Ne özel olarak, ne de kürsüde bu konuda bir şey ifade edilmedi; bunu lütfen rica edeceğim.

BAŞKAN — Sayın Ege, bu önerge bana intikal etmedi. Bu itibarla, bunun hakkında herhangi bir cevapta bulunamayacağım size.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Sayın Başkan, fazladan toplantı için karar alındı. Hatta, bu kararda Danışma Kurulu anlaşamadı, Genel Kurul karar aldı. Benim verdiğim bu önerge, fazladan toplantılarda gündem dışı konuşmaların ve sözlü soruların kaldırılıp, devamlı olarak kanun teklif ve tasarılarının müzakeresi tarzında idi. Buna ait bir önerge verdim; hiçbir cevap alamadım.

Teşekkür ederim. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Bu bana intikal etmemişti, şimdi öğrendim; fakat bu Danışma Kurulu konusudur efendim. Tabiî onun üzerine eğiliriz.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Sayın Başkan, zaptı sabık nerede? Ben konuşacaktım, zaptı sabık yok.

BAŞKAN — Efendim, lütfen sükuneti muhafaza edelim.

VI. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. — Antalya Milletvekili Ali Dizdaroğlu'nun, Türk Ceza Kanununun 175, 176, 177 ve 178 inci Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komsiyonu Raporu (2/102) (S. Sayısı : 82 ve 82'ye 1 inci ek) (1)

BAŞKAN — Gündemin «Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler» kısmına geçiyoruz.

Bu kısmın 1 inci sırasındaki teklif hakkında komisyon raporu gelmiş, henüz «Gelen Kâğıtlar»a girmemiştir. Bu nedenle, görüşmelerini yapamıyoruz.

2. — 1479 Sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (1/669) (S. Sayısı : 332) (2)

BAŞKAN — 2 nci sıradaki tasarının komisyona verilen maddesi, komisyondan gelmediğinden bunun da görüşmelerini yapamıyoruz.

3. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşik Arap Emirlikleri Hükümeti Arasında 9 Ağustos 1984 Tarihinde İmzalanan Kültür Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim ve Dışişleri komisyonları raporları (1/641) (S. Sayısı : 336)

BAŞKAN — 3 üncü sırada; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşik Arap Emirlikleri Hükümeti Arasında 9 Ağustos 1984 Tarihinde İmzalanan Kültür Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı vardır.

Bu Kanun tasarısının görüşmelerine geçiyoruz.

Lütfen komisyon ve hükümet yerlerini alsınlar efendim.

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) — Nerede hükümet Sayın Başkan; ne diye toplanıyoruz burada?

BAŞKAN — Efendim bu Kanun tasarısı komisyon ve hükümet bulunmadığı için ertelenmiştir.

---

(1) 82 S. Sayılı Basmayazı 28.6.1985 tarihli 85 inci Birleşim Tutanağına, 82'ye 1 inci ek S. Sayılı Basmayazı ise 11.10.1984 tarihli 11 inci Birleşim Tutanağına eklidir.

(2) 332 S. Sayılı Basmayazı 7.6.1985 tarihli 109 uncu Birleşim Tutanağına eklidir.

4. — Kadınlara Karşı Her Türlü Ayırımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine Katılınmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/680) (S. Sayısı : 337)

BAŞKAN — 4 üncü sırada, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayırımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine Katılınmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu vardır.

Bu Kanun tasarısının müzakeresini yapacağız.

Komisyon ve hükümet?.. Yoklar.

Bu Kanun tasarısı da bu şekilde ertelenmiştir efendim.

5. — 4.7.1984 Tarihli ve 2559 Sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Adalet ve İçişleri komisyonları raporları (1/692) (S. Sayısı : 343)

BAŞKAN — 5 inci sırada; 4.7.1984 Tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Adalet ve İçişleri komisyonları raporları vardır.

Komisyon ve hükümet?..

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) — Nerede Hükümet, nerede komisyon?

BAŞKAN — Komisyon ve hükümet yoktur ve komisyon ve hükümet sırasındaki yerlerini de almamışlardır.

Bu Kanun tasarısı da ertelenmiştir efendim. (HP sıralarından «Bravo» sesleri ve alkışlar)

BAŞKAN — Efendim lütfen sükuneti muhafaza edelim.

6. — Tanıtma Fonu Teşkili Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/697) (S. Sayısı : 342)

BAŞKAN — 6 ncı sırada, Tanıtma Fonu Teşkili Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu vardır.

Komisyon ve hükümet lütfen yerlerini alsınlar efendim.

Komisyon ve hükümet yoklardır ve kendilerine mahsus sıradaki yerlerini almamışlardır.

Bu tasarı da ertelenmiştir efendim.

7. — Millî Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkili ve İşletilmesine İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/688) (S. Sayısı : 345) (1)

BAŞKAN — 7 nci sırada, Millî Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkili ve İşletilmesine İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları vardır.

Komisyon ve hükümet?..

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) — Hükümet yok, zaten hükümet hiçbir şeye hazır değil, (ANAP sıralarından «Geldiler» sesleri)

BAŞKAN — Komisyon ve hükümet yerini alsınlar.

Tekrar ediyorum : 7 nci sıradaki kanun tasarısını görüşmeye başlıyoruz. 7 nci sırada, Millî Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkili ve İşletilmesine İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları var.

Komisyon ve hükümet yerlerini aldılar efendim.

CEMAL ÖZDEMİR (Tokat) — Komisyon yok efendim, komisyonda ekseriyet yok.

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) — Komisyon da, hükümet de 1 kişiyle temsil ediliyor, kâfi mi efendim?

BAŞKAN — Esas komisyon raporunun okunmasını oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Raporun okunması kabul edilmemiştir.

Kanun tasarısının görüşmelerine başlıyoruz.

Kanun tasarısı üzerinde ilk sözü Milliyetçi Demokrasi Partisi Grubundan Sayın İsmet Tavgaç almışlardır. Buyurunuz efendim.

Sayın Tavgaç, süreniz 20 dakikadır.

MDP GRUBU ADINA İSMET TAVGAÇ (Bursa) — Sayın Başkan, yüce Meclisin değerli üyeleri; Millî Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkilli ve İşletmesine İlişkin Kanun tasarısı hakkında Milliyetçi Demokrasi Partisinin görüşlerini arz etmek üzere huzurlarınıza gelmiş bulunuyorum. Bu vesileyle aziz Meclisimizin değerli mensuplarını saygıyla selamlarım.

Bu Kanun tasarısından evvel, 12 Haziran 1959 tarihinden bugüne kadar yürürlükte bulunan ve günün değişen ve gelişen ihtiyaçlarını karşılayamaz hale gelen 7356 sayılı Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerine Bağlı Fabrikalara Mütedavil Sermaye Tahsisine Dair Kanun mevcut idi. Millî Savunma Bakan-

(1) *345 S. Sayılı Basmayazı Tutanağa eklidir.*

liği ve kuvvet kumandanlıklarına bağlı Harita Genel Kumandanlığı Seyir ve Hidrografi Dairesi Başkanlığı ile fabrika, tersane, atölye, dikimevi ve ikmal ve bakım merkezi, matbaa, laboratuvar ve okul gibi kurumlara daha önce 5 milyon liraya kadar döner sermaye verilmekte iken, çeşitli ihtiyaçlar ve günün şartları nazarı itibare alınarak bu miktarın 6 milyar liraya çıkarılması, ayrıca bu sermayenin Bakanlar Kurulu kararıyla 3 kat artırılabileceği esasının getirilmesi; keza, Millî Savunma Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Kumandanlıklarına öncelik vermek, kamu yararının gerektirdiği veya teknik olarak bu kurumlarda yapılması zorunlu bulunan hallerde genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerden, özel idare ve belediyelerden, kamu kuruluşlarından ve sermayesinin yarısından çoğuna devletin katıldığı müesseselerden sipariş almaya, bu siparişler sebebiyle her türlü ticarî işlemlere girişmeye ve gerektiğinde müşterek imalatta bulunmasını, durgun olan ekonomimize mihaniklyet vereceği için, içtenlikle desteklediğimizi ifade etmek isterim.

Bilhassa gerçek ve tüzelkişilerle olan ticarî ilişkiler için yönetmeliklerde belirlenecek malî sınırların, kurum müdürü veya bağlı olduğu kuvvet kumandanlığı ve Millî Savunma Bakanlığı tarafından kademeli bir şekilde tetkik edilerek karara bağlanmasını ciddî bir kontrol sistemi oluşturduğu için memnuniyetle karşılamaktayız. İşlemlerin malî denetiminin 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu hükümleriyle, Sayıştay vizesine tabi olmayışı ancak döner sermaye ile yapılan işlemlerden doğan gelir ve giderler için malî yılın sona ermesinden itibaren en geç 2 ay içinde bir bilanço düzenlenerek gelir ve gider belgeleriyle birlikte denetim için Sayıştaya, bilanço ve eklerinin birer nüshasının Maliye ve Gümrük Bakanlığına gönderilmesini, hem işlerin aksamadan yürümesi ve hem de sonunda ilgili mercilerce tetkike cevaz vereceği için uygun görmekteyiz.

Döner sermayenin konusunu teşkil eden hizmetlerin yürütülmesi için gerekli giderler ile yönetmenlikte belirlenecek miktarlara kadar kurumun araç, gereç ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması için yapılacak giderlerin döner sermayeden karşılanması, ihtiyaç hâsıl olunca saptanacak sınırlar içinde millî banka ve kuruluşlardan kredi almaya ve bu bankalar nezdinde hesap açtırmaya yetkili olmaları, bu millî müessesemizin işlerinin aksamadan yürütülmesini doğuracağından sevinçle karşılamaktayız. Kurumların esas kadrolarındaki subay, astsubay ve subaylarla, Devlet Memurları Kanununa tabi personel ve esas kadrolardaki işçiler, keza esas kadroya ek olarak alınan memur, işçi ve sözleşmeli personele ücretin bir esas dahilinde döner sermayeden verilmesine, gerçekçi bir tatbikat olduğu için hazla katılıyorum.

Millî savunma hizmetlerinde kullanma yeri kalmadığı anlaşılan araç, gereç ve malzemelerin günün piyasa değeri üzerinden döner sermayeye devri, keza döner sermayeye ait araç, gereç ve malzemelerin de millî savunma hizmetlerinde aynı esaslar dahilinde kullanılması hususu ile karşılıklı yardımlaşmayı temin ve çürümeye terk edilmiş birtakım malzemelerin kıymetlendirilmesini faydalı görmekteyiz.

Kurum ve birliklerin demirbaşların kullanılması sebebiyle yıllık gayrî safî satış ve iş hasılatının yüzde 2'sini amortisman olarak saymanlığa yatırması, keza döner sermaye işletmesinin kullanıma bırakılmış olan binaların bakım, onarım, ısıtma ve benzeri giderlerinde döner sermaye işletmesince karşılanması ve tahsisli binaların bakım, onarım, ısıtma ve aydınlatma ve benzeri giderlerine iştirak etmemesi yalnız bina giderlerine katılma payı olarak aylık gayrî safî satış ve iş hasılatlarının yüzde 5 gelir kaydedilerek ilgili saymanlığa yatırılmasını israfı önleme ve döner sermayeyi güçlü kılma hedefini güttüğü için uygun görmekteyiz.

Döner sermaye işlerini yürütmek için tertip edilecek kadrolara ait hizmetler, kurum görevlilerine Millî Savunma Bakanlığı ve kuvvet kumandanlıklarındaki subay ve astsubaylara, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi personele ek görev olarak verildiği takdirde döner sermaye gelirlerinden ödenmek üzere kendilerine her yıl bütçe kanunlarında gösterilen maaşlara ait katsayının taban olarak belirlenen 50, tavan olarak belirlenen 250 rakamıyla çarpılmasından elde edilecek tutarlar arasındaki miktarın Millî Savunma Bakanlığı tarafından belirlenecek kısmının ek görev ücreti olarak ödenmesini, personele gayret verici ve randımanını artırıcı gördüğümüzden takdirle karşılamaktayız.

Netice olarak; Millî Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkili ve İşletmesine İlişkin Kanun tasarısının, Millî Savunma Komisyonu mensuplarıyla, ilgili bakanlık temsilcilerinin, keza Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyelerinin ciddî, samimî ve bilgili çalışmalarıyla en iyi şekilde ha-

zırlanmış olduğuna inanmış olarak Milliyetçi Demokrasi Partisinin, mezkûr kanun tasarısına müspet oy vereceğini arz eder, yüce Meclise saygılarımı sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tavgaç.

Tasarının tümü üzerinde Sayın Tavgaç, grubu adına konuştu, diğer gruplardan tasarı üzerinde konuşacak Sayın üye var mı efendim? Yok.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

1 inci maddeyi okutuyorum :

Millî Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkili ve İşletilmesine İlişkin Kanun Tasarısı

Amaç ve kapsam

MADDE 1. — Bu Kanun, Millî Savunma Bakanlığı ile Kuvvet Komutanlıkları bünyesindeki kurumların atıl kapasitelerinin ülke ekonomisi yararına değerlendirilmesi amacıyla gerekli yerde ve sayıda döner sermaye işletmesi kurulması, görevleri, idarî ve malî işlemlerine dair esas ve usulleri düzenler.

BAŞKAN — 1 inci madde üzerinde grupları adına ve şahısları adına söz isteyen?.. Yok.

1 inci maddeyi komisyondan gelmiş olduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum :

Tanım

MADDE 2. — Bu Kanunda geçen kurum deyimi; Harita Genel Komutanlığı ve Seyir ve Hidrografi Daire Başkanlığı ile fabrika, tersane, atölye, dikimevi, ikmal ve bakım merkezi, matbaa, laboratuvar ve okul gibi askerî kuruluşları ifade eder.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde grupları ve şahısları adına söz isteyen?.. Yok.

2 nci maddeyi komisyondan gelmiş olduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 2 nci madde kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi okutuyorum :

Döner Sermaye teşkili ve tutarı

MADDE 3. — Bu Kanun kapsamına giren Döner Sermaye kuruluşlarına toplam 6 milyar lira sermaye tahsis olunmuştur.

Bu miktar Bakanlar Kurulu Kararı ile beş katına kadar artırılabilir.

Döner Sermayenin işletmelere tahsisi, tahsis edilen miktarların azaltılıp veya çoğaltılması Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri komutanlıklarına bağlı kurumlar için ilgili Kuvvet Komutanlığının teklifi, Genelkurmay Başkanlığının uygun görmesi üzerine Millî Savunma Bakanlığınca yapılır. Millî Savunma Bakanlığına bağlı kuruluşlar için bu işlem doğrudan anılan Bakanlıkça yapılır.

BAŞKAN — 3 üncü madde üzerinde grupları adına ve şahısları adına söz isteyen?.. Yok.

3 üncü maddeyi komisyondan gelmiş olduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 3 üncü madde komisyondan gelmiş olduğu şekliyle kabul edilmiştir.

4 üncü maddeyi okutuyorum :

Sipariş alma ve yetkiler

MADDE 4. — Döner Sermaye verilen kurumların müdürlük veya komutanlıkları; Millî Savunma, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı hizmetlerine öncelik vermek ve aksatmamak şartıyla, kamu yararının gerektirdiği veya teknik olarak bu kurumlarda yapılması zorunlu bulunan hallerde; Genel Bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerden, özel idare ve belediyelerden, kamu kuruluşlarından ve sermayesinin yarısından çoğuna Devletin katıldığı kuruluşlardan sipariş almaya, bu siparişler sebebiyle her türlü ticarî işlemlere girişmeye ve gerektiğinde müşterek imalatta bulunmaya yetkilidir.

Döner sermaye kuruluşlarının 1 inci fıkrada belirtilen kurum ve kuruluşlar dışındaki yerli gerçek ve tüzelkişilerle olan ticarî ilişkilerine; sipariş kabul edecek Döner Sermaye kuruluşunun iş kapasitesi esas alınarak, Yönetmelikte belirlenecek malî sınırlar içerisinde kurumun müdürü veya komutan veya bağlı bulunduğu Kuvvet Komutanlığı veya Millî Savunma Bakanlığınca izin verilir.

Döner Sermaye kuruluşlarının yabancı gerçek ve tüzelkişilerden sipariş alması, siparişler sebebiyle bunlarla işbirliği yapması, her türlü ticarî işlemlere girmesi ve gerektiğinde müşterek imalatta bulunması Millî Savunma Bakanlığının iznine bağlıdır.

BAŞKAN — 4 üncü madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

4 üncü maddeyi komisyondan gelmiş olduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 4 üncü madde komisyondan gelmiş olduğu şekliyle kabul edilmiştir.

5 inci maddeyi okutuyorum :

Öncelikli hizmetler

MADDE 5. — Kuvvet Komutanlıklarına (Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı dahil) ait her türlü hizmetler kuvvet ve kurum farkı gözetmeksizin döner sermaye kapsamı dışında yürütülür.

Döner sermaye dahil olmak üzere kurumların imkân ve kabiliyetlerinin kullanılmasında öncelik Türk Silahlı Kuvvetleri hizmetlerine ait olup, döner sermaye kapsamında kabul edilebilecek diğer siparişlerin aslî hizmetleri aksatmaması için gerekli tedbirler ilgili Kuvvet Komutanlığı ve Kurum Amirliklerince zamanında alınır.

BAŞKAN — 5 inci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

5 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 5 inci madde kabul edilmiştir.

6 ncı maddeyi okutuyorum :

İşlemlerin malî denetimi

MADDE 6. — Döner sermaye işlemleri 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu hükümleri ile Sayıştay vizesine tabi değildir.

Ancak, döner sermaye ile yapılan işlemlerden doğan gelir ve giderler için malî yılın sona ermesinden itibaren en geç iki ay içinde bir bilanço düzenlenerek, gelir ve gider belgeleriyle birlikte denetim için Sayıştaya bilanço ve eklerinin birer nüshası da Maliye ve Gümrük Bakanlığına gönderilir.

BAŞKAN — 6 ncı madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

6 ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 6 ncı madde kabul edilmiştir.

7 nci maddeyi okutuyorum :

Sermaye ve kâra dair hükümler

MADDE 7. — Döner sermaye genel bütçeden sağlanan ödenekler ile işletme faaliyetlerinden doğan kârlardan meydana gelir.

İşletmelerin ödenmiş sermayesi 3 üncü madde uyarınca tahsis edilen sermaye tutarına ulaşıncaya kadar kârlar sermayeye eklenir.

3 üncü maddede belirtilen sermayenin tamamı ödenmiş hale geldikten sonra yıllık kârlar hesap dönemini takibeden 4 üncü ayın sonuna kadar Genel Bütçeye gelir kaydedilmek üzere Hazineye yatırılır.

Geçerli bir mazerete dayanmaksızın zamanında yatırılmayan kârlar; işletmeden 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca hesaplanan gecikme zammı, ita amiri ve işletme saymanından yarı yarıya alınmak üzere aynı Kanun hükümleri dairesinde tahsil olunur.

BAŞKAN — 7 nci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

7 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 7 nci madde kabul edilmiştir.

8 inci maddeyi okutuyorum :

Giderler

MADDE 8. — Döner sermayenin konusunu teşkil eden hizmetlerin yürütülmesi için gerekli giderler ile yönetmelikte belirlenecek miktarlara kadar kuruluş veya birimin araç, gereç, araştırma ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması için yapılacak giderler döner sermayeden karşılanır.

BAŞKAN — 8 inci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

8 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 8 inci madde kabul edilmiştir.

9 uncu maddeyi okutuyorum :

Kredi alınması ve borçlanma

MADDE 9. — Döner sermaye verilen kurumların müdürlükleri, döner sermaye işlerinin yürütülmesi için miktarı Bakanlar Kurulunca saptanacak sınırlar içinde millî banka veya kuruluşlardan kredi almaya ve bu bankalar nezdinde borçlu hesap açtırmaya yetkilidir.

BAŞKAN — 9 uncu madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

9 uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 9 uncu madde kabul edilmiştir.

10 uncu maddeyi okutuyorum :

Personel masrafları

MADDE 10. — Kurumların esas kadrolarındaki subay ve astsubaylar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi personel döner sermaye işlerinde ek görevle çalıştırıldıkları takdirde, bu personelin 14 üncü maddeye göre ödenecek ek ücretleri ile, kurumların esas kadrolarındaki işçiler döner sermaye işlerinde çalıştırıldıkları takdirde, bunların çalışma saatlerine ait ücret ve primleri ve döner sermaye çalışmaları için esas kadroya ek olarak alınacak memur ve işçilerle sözleşmeli personele yapılacak her türlü ödeme ve masraflar döner sermayeden karşılanır.

BAŞKAN — 10 uncu madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

10 uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 10 uncu madde kabul edilmiştir.

11 inci maddeyi okutuyorum :

Araç, gereç ve malzeme devri

MADDE 11. — Millî Savunma hizmetlerinde kullanma yeri kalmadığı anlaşılan araç, gereç ve malzemeler, günün piyasa değeri üzerinden döner sermayeye devredilebilir. Döner sermayeye ait araç, gereç ve malzemeler de Millî Savunma hizmetlerinde kullanılmak üzere aynı esaslar çerçevesinde devredilebilir.

Piyasa değerinin ne şekilde tespit edileceği, devir işlemlerine ilişkin esaslar ve yetki sınırları yönetmelikte gösterilir.

BAŞKAN — 11 inci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

11 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 11 inci madde kabul edilmiştir.

12 nci maddeyi okutuyorum :

Amortisman bedeli

MADDE 12. — Bağlı olduğu kuruma ait olup münhasıran döner sermaye işletmesinde kullanılan bir yıldan fazla ömürlü tesisat, teçhizat, makine, taşıt, alet, edevat, mefruşat ve benzeri demirbaş eşya için amortisman ayrılması zorunludur. Anılan iktisadî değerler için ayrılan amortisman tutarı hesap dönemini takip eden 4 üncü ay içinde gelir kaydolunmak üzere ilgili saymanlığa yatırılır. Aksi takdirde 7 nci maddenin 4 üncü fıkrasında öngörülen usul ve esaslar içinde tahsil edilir.

Birinci fıkra kapsamına giren demirbaşların bağlı olunan kurum ile birlikte kullanılması sebebiyle ayrılacak amortismandan işletmece yüklenilecek kısmın tespit edilememesi durumunda yıllık gayri safî satış veya iş hâsılatının % 2'si, yukarıda belirtilen usul ve esaslar dairesinde ilgili saymanlığa yatırılır.

BAŞKAN — 12 nci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

12 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 12 nci madde kabul edilmiştir.

13 üncü maddeyi okutuyorum :

İşletme masrafları

MADDE 13. — Bağlı oldukları kuruma ait veya tahsisli olup, münhasıran döner sermaye işletmesinin kullanımına bırakılmış olan binaların bakım, onarım, ısıtma, aydınlatma ve benzeri giderleri döner sermaye işletmelerince karşılanır. Faaliyetlerini bağlı bulundukları kuruma ait veya tahsisli binalarda, bu idarelerle birlikte sürdüren döner sermaye işletmelerince bu binaların bakım, onarım, ısıtma, aydınlatma ve benzeri giderlerine iştirak edilmez. Ancak, bina giderlerine katılma payı olarak aylık gayri safî satış veya iş hâsılatlarının % 5'i gelir kaydedilmek üzere, takip eden ay içinde ilgili saymanlığa yatırılır.

BAŞKAN — 13 üncü madde üzerinde söz isteyen.. Yok.

13 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler.. Etmeyenler... 13 üncü madde kabul edilmiştir.

14 üncü maddeyi okutuyorum :

Ek görev

MADDE 14. — Döner sermaye işlerini yürütmek için tertiplenecek kadrolara ait hizmetler, Kurum görevlilerine Millî Savunma Bakanlığı ve Kuvvet Komutanlıklarındaki subay ve astsubaylarla 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi personele ek görev olarak verildiği takdirde, döner sermaye gelirlerinden ödenmek üzere kendilerine her yıl Bütçe Kanunlarında gösterilen maaşlara ait katsayının, taban olarak belirlenen 50, tavan olarak belirlenen 250 rakamı ile çarpılmasından elde edilecek tutar arasında, Millî Savunma Bakanlığı Döner Sermaye Yönetim Kurulunca belirlenecek miktarda ek görev ücreti ödenebilir.

BAŞKAN — 14 üncü madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

14 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 14 üncü madde kabul edilmiştir.

15 inci maddeyi okutuyorum :

Yönetmelik

MADDE 15. — Döner sermaye işletmelerinin faaliyet alanları, malî, bütçe, idarî ve denetim işlemlerinin yürütülme şekli, muhasebe usulleri ile yönetim kurulunun teşkili ve bu Kanunun uygulanması ile ilgili diğer hususlar Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanıp Maliye ve Gümrük Bakanlığı ile Sayıştay Başkanlığının da görüşleri alınarak yürürlüğe konulacak Yönetmelikte gösterilir.

BAŞKAN — 15 inci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

15 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 15 inci madde kabul edilmiştir.

Geçici madde 1'i okutuyorum.

GEÇİCİ MADDE 1. — 12 Haziran 1959 tarihli ve 7356 sayılı Kanun ile 2 Ocak 1961 tarihli ve 203 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi ve 30 Mayıs 1973 ta-

rihli ve 1738 sayılı Kanunun 7 nci maddesi gereğince tahsis edilmiş döner sermayeler, bu Kanun uyarınca döner sermaye verilen kurumlara aynen devredilir. Bu Kanun uyarınca çıkarılacak yönetmelik yürürlüğe konuluncaya kadar mevcut yönetmeliğin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

BAŞKAN — Geçici madde 1 üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Geçici madde 1'i oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Geçici madde 1 kabul edilmiştir.

16 ncı maddeyi okutuyorum :

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 16. — 12 Haziran 1959 tarihli ve 7356 sayılı Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerine Bağlı Fabrikalara Mütedavil Sermaye Tahsisine Dair Kanun ile 22 Nisan 1341 tarihli ve 657 sayılı Harita Genel Komutanlığı Kanununun 4 ve 6 ncı maddelerinin değiştirilmesine ve bu Kanuna iki madde ile bir geçici madde eklenmesine dair 2 Ocak 1961 tarihli ve 203 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi ve 30 Mayıs 1973 tarihli ve 1738 sayılı Seyir ve Hidrografi Hizmetleri Kanununun 7 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN — 16 ncı madde üzerinde söz isteyenler?.. Yok.

16 ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 16 ncı madde kabul edilmiştir.

17 nci maddeyi okutuyorum :

Yürürlük

MADDE 17. — Bu Kanun yayımını takip eden malî yıl başında yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 17 nci madde üzerinde söz isteyenler?.. Yok.

17 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 17 nci madde kabul edilmiştir.

18 inci maddeyi okutuyorum :

Yürütme

MADDE 18. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — 18 inci madde üzerinde söz isteyenler?.. Yok.

18 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 18 inci madde kabul edilmiştir.

Efendim, bu kanun tasarısı açık oylamaya tabidir. Açık oylamanın, oy kupalarının sıralar arasında dolaştırılmak suretiyle sayın milletvekillerinin oylarını kullanmalarını oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kupalar sıralar arasında dolaştırılsın.

Yanlarında oy pusulası olmayan sayın milletvekilleri, adlarını, soyadlarını, imzalarını ve oyunun rengini bir kâğıda yazmak suretiyle oylarını kullanabilirler.

(Oyların toplanmasına başlandı)

8. — Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı ve Adalet ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/679) (S. Sayısı : 346) (1)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, gündemin «Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler» kısmının 8 inci sırasına gelmiş bulunuyoruz.

8 inci sırada, Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı ve Adalet ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları vardır. Müsaade ederseniz, siz oylarınızı kullanırken bu tasarının görüşülmesine geçiyoruz efendim.

Komisyon ve hükümet yerinde.

Komisyon raporunun okunup okunmaması hususunu oylarınıza arz edeceğim : Komisyon raporunun okunmasını kabul edenler... Etmeyenler... Komisyon raporunun okunması kabul edilmemiştir.

Tasarının tümü üzerindeki çalışmalara başlıyoruz.

Elimizdeki kayıtlara göre, tasarının tümü üzerinde şahsı adına Sayın İsmail Saruhan ilk sırada söz istemişlerdir;

Gruplardan söz isteyen var mı efendim? Yoktur.

Sayın Saruhan, buyurun efendim. (ANAP sıralarından «Yok» sesleri)

Peki efendim.

Böylece, gruplar da bu tasarının tümü üzerinde söz almadığından ve Sayın İsmail Saruhan da bulunmadığına göre, tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Tasarının maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

---

(1) 346 S. Sayılı Basmayazı Tutanağa eklidir.

1 inci maddeyi okutuyorum :

Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı

BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, finansman sağlamaya yönelik finansal kiralamayı düzenlemektir.

BAŞKAN — 1 inci madde üzerinde söz isteyen?..

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Arıkan.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; özellikle 1960'lı yıllardan sonra dünyadaki hızlı teknolojik gelişmeler yeni birtakım kavramların ekonomiye girmesine neden olmuştur; bunlardan bir tanesi de, İngilizce terimiyle «Leasing» denilen, bizde finansal kiralama olarak adlandırılan konunun gündeme gelmiş olmasıdır.

Gerçekten teknolojik gelişmeler nedeniyle, yapılmış olan yatırımlar çok kısa sürede demode olmakta, bunların değiştirilmesi büyük sermaye gerektirmektedir. Ayrıca, teknolojik gelişmeler nedeniyle yatırımların boyutu giderek büyümektedir. Birçok işletme yatırımlarını ya yenileyemez ya da yapamaz hale gelmektedir. Üretici şirketler de, yatırımların boyutu büyüdüğü için pazarlama sorunlarıyla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu nedenle, üretici şirketlerin pazarlamalarını kolaylaştırmaları ve yatırımcı şirketlerin yatırımlarını sağlamaları amacıyla bu tür yöntemler ortaya çıkmıştır.

Aslında bizde, Türkiye'de de bunun uygulaması yaklaşık 18-20 yıldan beri yapılmaktadır. Bu hususu bir büyük, bir de küçük örnekle yüce Meclise sunmak istiyorum.

Biliyorsunuz, ülkemizde bilgisayar kiralanması konusu 20 yıla yakın bir zamandan beri yapılmaktadır ve ilk zamanlar hatalı uygulamalar olmuşsa da son yıllarda gerçekten başarılı bir şekilde uygulanmaktadır.

Diğer ülkelerde olduğu gibi, ülkemizde de bunun yasal bir düzene getirilmesi zorunluluğu hissedilmiştir. Sanıyorum getirilen bu yasa tasarısı, bu yasal tabanı oluşturmaya yöneliktir.

Finansal kiralamanın amacı, gerçekten işletmelere fon sağlamaya yöneliktir. Çünkü, bu kiralama yoluyla işletmeler büyük yatırımlara girmeden, kiralamak suretiyle bu yatırımlarını sağlayabilecek duruma gelmektedirler. Özellikle ülkemizde faiz oranlarının yüksek olması, işletmelerin yatırımlarının gerilemesine neden olmuştur. Bu yasa tasarısı, bu yönden bunu sağlayabilecek nitelikteki yasalardan bir tanesi olmaktadır.

Sıra maddelere gelince aksak yönlerini belirtmeye çalışacağım; ama temelde yasa tasarısını benimsediğimi ve belirli bir düzene oturtmak yönünde olduğunu, özellikle yabancı sermayenin ülkemize gelmesine de katkıda bulunacağını belirtmek istiyorum.

Sakıncalı yönlerini, gerektiği maddelerde görüşmek üzere sözlerime burada son verir, yüce Meclise saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arıkan.

1 inci madde üzerinde başka söz isteyen olmadığına göre, Sayın Arıkan'ın konuşmasından sonra 1 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 1 inci madde kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum :

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanun, sözleşmenin hukukî yapısını, tarafların karşılıklı hak ve yükümlülüklerini düzenleyen hükümleri kapsar.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

2 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2 nci madde kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi okutuyorum:

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunda geçen;

Sözleşme; finansal kiralama sözleşmesini,

Kiralayan; finansal kiralama şirketini,

Kiracı; finansal kiralamayı kabul edeni,

«Mal; finansal kiralamaya konu malı,

Kira bedeli; finansal kira bedelini,

İfade eder.

BAŞKAN — 3 üncü madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Soru soracağım Sayın Başkan.

BAŞKAN — Peki efendim sorabilirsiniz.

RIFAT BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Önerge var Sayın Başkan.

BAŞKAN — «Önerge var» diye buyurdunuz, şimdi gelmiş önerge efendim. Önergeleri lütfen biraz daha erken gönderirseniz, üzerlerinde daha sağlıklı işlem yapmak kabil olacaktır efendim, önerge şimdi geliyor.

Sayın Bayezit, buyurun sorunuzu sorun efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Efendim, tanımların kiralayan kısmında «Finansal kiralama şirketi» tabiri var. Hükümet sadece şirketlerin mi kiralayacağını düşünerek şirket tabirini getirmiştir? Şahıslar niçin istisna edilmiştir? Bir şahsın da elinde kiralanabilecek böyle bir menkulü, gayrimenkulü olabilir, özellikle gayrimenkulü olabilir. Acaba niçin bu istisnayı getirmişlerdir?

Sayın Bakan, buyurunuz efendim.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Finansal kiralama konusu - kanunun ileriki maddelerinde de görüleceği üzere - ancak anonim şirket şeklinde kurulacak ortaklıklar kanalıyla gerçekleştirilebilir. Burada birtakım asgarî sermaye miktarları getirilmiştir. Ayrıca, ruhsat alma, müsaade alma imkânları getirilmiştir.

Bu konunun belirli ölçülerde kanunî nizama bağlanması esasları kanunun anaesprisinde mevcuttur ve öyle olması da lazımdır.

O itibarla bunu, ancak bu şekilde kurulmuş şirketlere yaptırma biçimindeki uygulama, diğer ülkelerde de uygulanan bir sistemdir ve Türkiye de diğer uygulamaları göz önüne alarak işin daha ciddî, şirketleşmiş kuruluşlar tarafından yapılmasını düşünmektedir.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Teşekkür ederim efendim.

BAŞKAN — 3 üncü madde üzerinde verilmiş bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Sıra sayılı 346/madde 3'te «kiralayan» deyimi yerine «Kiralayan şirket» deyiminin konulmasını ve müteakip maddelerin de buna göre tashihini arz ve teklif ederiz.

Ali Mazhar Haznedar Ordu	Ali Bozer Ankara
Ayhan Sakallıoğlu Sakarya	Rıfat Bayazıt Kahramanmaraş
Sabahattin Eryurt Erzurum	

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet, okunmuş bulunan önergeye katılıyorlar mı efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önerge sahiplerinden bir kişinin 5 dakika konuşmaya hakkı vardır efendim.

Sayın Bozer, buyurunuz.

ALİ BOZER (Ankara) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu teklif sadece şeklî mahiyette bir tadil teklifidir.

Bu şeklî mahiyetteki tadil teklifine neden zaruret gördük? Sebebi kısaca şudur: Hükümetten gelen tasarı komisyonlarda müzakere edilirken, bir terminoloji kargaşası doğmuştur. Bazen «kiralayan» deniyor, bazen de «Kiralayan şirket» deniliyor. Son tashihlerde daha fazla, «Kiralayan şirket» deyimine yer verilmiştir.

Bir tasarıda, «Tanımlar maddesi»ne yer verirseniz, artık o tanımlara sureti katiyede riayet etmeniz gerekir.

Önergemiz sadece tasarıdaki tanımlar arasındaki birliği temin maksadına matuf bir önerge niteliğindedir. Hükümet ve komisyon yönünden işin mahiyetini değiştiren hiçbir husus yoktur. Katılmamalarını sadece şuna yorumluyorum: Belki benim dikkatimden kaçtı diye arkadaşlarım güven beslemediler, ama zannediyorum yeteri derecede takip ettim; yanlış olmayacaktır sanırım.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bozer.

Önergeye sayın hükümet ve sayın komisyon katılmamaktadırlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir efendim.

3 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4 üncü maddeyi okutuyorum:

Sözleşme

MADDE 4. — Sözleşme, kiralayanın, kiracının talebi ve seçimi üzerine üçüncü kişiden satın aldığı veya başka suretle temin ettiği bir malın zilyetliğini, her türlü faydayı sağlamak üzere ve belli bir süre feshedilmemek şartı ile kira bedeli karşılığında, kiracıya bırakmasını öngören bir sözleşmedir.

BAŞKAN — 4 üncü madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

4 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul etenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5 inci maddeyi okutuyorum:

Sözleşmenin konusu

MADDE 5. — Sözleşmeye taşınır veya taşınmaz mallar konu olabilir. Patent gibi fikrî ve sınaî haklar bu sözleşmeye konu olamazlar.

BAŞKAN — 5 inci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

5 inci madde üzerinde soru sormak isteyen?.. Yok.

5 inci madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

346 S. Sayılı tasarının 5 inci maddesindeki «Taşınmaz mal» deyiminin «Makine ve teçhizat» şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ali Bozer Ankara	Ali Mazhar Haznedar Ordu
Ayhan Sakallıoğlu Sakarya	Sabahattin Eryurt Erzurum

Rıfat Bayazıt
Kahramanmaraş

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet, bu önergeye katılıyor musunuz efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bozer.

ALİ BOZER (Ankara) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bizim hukukumuz için yeni bir nitelik taşıyan kanun tasarısını görüşmekteyiz.

Bu Kanun tasarısının genelinde görüş beyan etmek isterdim; ancak zamanınızı israf etmek istemedim. Çünkü, aslında kanunla tamamen beraberim ve böyle bir kanunun çıkması zaruretine inanıyorum.

Bu, yabancıların «Financial leasing» dedikleri, bize de «Finansal kiralama» şeklinde tercüme edilen bir kanunun başlığıdır. Bunun bir de «Operatinoal leasing» diye ikinci bir kısmı vardır, ki o tasarıda yer almamıştır. Aslında bu tasarı bu yönüyle bir ölçüde eksiktir; fakat bunun bir an evvel çıkmasında fayda görüyoruz.

Şimdi, bu yabancı mevzuata baktığımız zaman «Menkul mallar» deyimi yerine «Makine - teçhizat» ve hatta «tesis» (Önergeye tesisi de eklemek istiyorum) deyiminin de yer aldığını görürürz. Neden? Bunu arz edeyim: Menkul mal dediğimiz zaman koltuk da bunun içine girer, masa da bunun içine girer, kalem de bunun içine girer. Daha geniş bir deyimdir. Bunların Finansal Kiralama Kanununa konu teşkil etmesi düşünülemez. Aslolan sermaye ihtiyacını karşılamak olduğuna göre, gayrimenkuller; tamam, buna hiçbir diyeceğimiz yok, fakat bunların içine giren menkul mallardan makine, teçhizat ve tesislerdir. Onun için kanun kapsamını yanlış bir anlamaya meydan vermeyecek şekilde düzenlememiz lazım. Menkul mallar hiçbir zaman «leasing»e geniş anlamıyla konu teşkil edemezler; makine, teçhizat ve tesistir bunlar. Bu itibarla değiştirilmesini arz ve teklif ettim.

Saygılar sunarım efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bozer.

Efendim, önerge komisyon ve hükümet tarafından benimsenmemiştir. Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

5 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

345 sıra sayılı kanunun açık oylamasına oyunu kullanmayan sayın milletvekili?.. Yok.

Oylama işlemi bitmiştir; kupalar kaldırılsın efendim.

(Oyların ayrımına başlandı)

6 ncı maddeyi okutuyorum:

Finansal kiralama bedeli

MADDE 6. — Finansal kiralama bedeli ve ödeme dönemleri taraflarca belirlenir. Bu bedeller sabit veya değişken olabilir. Türk Lirası veya Merkez Bankasınca alım satımı yapılan döviz cinsinden belirlenebilir.

Yurt dışından yapılacak finansal kiralamalarda kiralama bedeli yıllık 25 000 Amerikan Doları karşılığı Türk Lirasından az olamaz.

Bu miktarı artırmaya ve eski değerine indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

BAŞKAN — 6 ncı madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Soru sormak isteyen?.. Yok.

6 ncı madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

346 S. Sayılı tasarının 6 ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Finansal kiralama bedeli ve ödeme dönemleri taraflarca belirlenir. Bu bedeller sabit veya değişken olabilir. Kiralama bedeli, Türk Lirası veya yurt dışında mukim kiralayan şirket tarafından veya bunların Türkiye'deki şubeleri marifetiyle yapılan finansal kiralamalarda T.C. Merkez Bankasınca alımı satımı yapılan döviz cinsinden belirlenebilir.

Ali Bozer	Ayhan Sakallıoğlu
Ankara	Sakarya
Kadri Altay	Ali Maznar Haznedar
Antalya	Ordu

Sabahattin Eryurt
Erzurum

BAŞKAN — 6 ncı madde üzerindeki önergeyi dinlediniz.

Sayın komisyon ve sayın hükümet 6 ncı madde üzerindeki bu önergeye katılıyor musunuz efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Katılmıyorsunuz.

Önergeye komisyon ve hükümet katılmadı. Önerge sahibinin 5 dakika konuşma hakkı vardır.

Buyurun Sayın Bozer.

ALİ BOZER (Ankara) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; müsaade ederseniz maddeyi bir kere okuyalım.

«Finansal kiralama bedeli ve ödeme dönemleri taraflarca belirlenir» (Buna hiçbir itirazımız yok, sözleşme serbestisinin sonucudur. «Bu bedeller sabit veya değişken olabilir.» (Buna da bir itirazımız yok.) «Türk Lirası veya Merkez Bankasınca alım satımı yapılan döviz cinsinden belirlenebilir.» İtirazımız buradadır. Merkez Bankası demeyelim çok basit bir şey, «TC Merkez Bankası» diyelim, çünkü kanun çıkarıyoruz.

İkincisi, bu finansal kiralama iki türlü olur: Bir, yurt içinde bir firma, yine yurt içindeki bir firmaya makine teçhizatını, tesisatını kiralar. Bu takdirde kira bedelinin döviz olarak tespitine yüce Meclis taraftar mı? Zannediyorum ki, bugünkü mevcut ve meri mevzuat muvacehesinde de bu mümkün değil. Bu olsa olsa döviz cinsi Coefficient olarak kullanılır. Yoksa yabancı para belli şartlar dışında Türkiye'de geçerli değildir.

Biz ne diyoruz? Bu, Türkiye'de ise Türk Parası olarak yapılsın, Coefficient olarak da yapılabilir, buna Borçlar Kanunu da izin veriyor. Eğer kiralayan yabancı firma ise; dışarıda mukim, o takdirde ancak döviz cinsinden kira bedeli ödenebilsin. Yoksa Türkiye'de yapılan finansal kiralama sözleşmelerinde de döviz ödenmesin diyoruz. Maddeyi okuduğunuz zaman - bakınız - fevkalade kapsamlı yazılmıştır., «Türk Lirası veya Merkez Bankasınca alım satımı yapılan döviz cinsinden belirlenebilir.» Ben, kiralayan şirketim, Türkiye'de mukimim, Türk tabiiyetindeyim, bir kiracı şirket veyahut bir kiracı ile sözleşme yapacağım, kira bedelini dolar olarak ödeyeceğimi kararlaştıracağım. Biz buna mevzuat muvacehesinde imkân olmadığı için tadil teklifi getirmiş bulunuyoruz.

Arz ederim efendim. (MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ali Bozer.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Açıklama yapabilir miyim?

BAŞKAN — Buyurun efendim.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Sayın Bozer'in söyledikleriyle kanunun ibaresi arasında bir farklılık yok. Burada sözleşme yapıldığı zaman, onu eğer iki Türk firması yapıyor ise, gayet tabiî Türk Lirası cinsinden, karşı taraf yabancı bir şirket ise, onunla yapılan da konvertibl bir dövizle yapılacak ve zaten bu maddenin hemen arkasındaki bir fıkra bunu getiriyor; «Yurt dışından yapılacak finansal kiralamalarda kiralama bedeli yıllık 25 000 Amerikan Doları karşılığı Türk Lirasından az olamaz» diyor ve bu suretle bir tahdit de getiriyor. İşte bu gibi yerler için konvertibl dövizlerle yapılma imkânını sağlıyor. Yoksa bu kısımda, işte kiralayan yabancı bir şirket olduğu takdirde konvertibl olur, gibi bir açıklamaya, bir değişiklik yapmaya bu yüzden iştirak etmedik. Değilse, Sayın Bozer'in söylediği fikirle mutabıkız ve kanun da o anlamı veriyor.

BAŞKAN — Önerge üzerindeki görüşmeler bitmiştir.

Önerge, sayın komisyon ve sayın hükümet tarafından benimsenmemektedir.

Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

6 ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 6 ncı madde kabul edilmiştir.

7 nci maddeyi okutuyorum:

Sözleşmenin feshinin mümkün olmadığı süre

MADDE 7. — Sözleşmeler en az dört yıl süre ile feshedilemez. Hangi kiralama hallerinde bu sürenin kısalacağı, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikte belirlenir.

BAŞKAN — 7 nci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok,

7 nci madde üzerinde verilmiş bir önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

346 sıra sayılı Kanun tasarısının 7 nci maddesinin son cümlesinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Ali Bozer	Rıfat Bayazıt
Ankara	Kahramanmaraş
Ertuğrul Gökgün	Vecihi Akın
Aydın	Konya

Kadri Altay
Antalya

BAŞKAN — Sayın Ali Bozer ve arkadaşları tarafından verilmiş olan önergeyi okutmuş oldum.

Sayın komisyon ve sayın hükümet bu önergeye katılıyorlar mı efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Yalnız burada vuzuha kavuşmak için çok kısa bir açıklama yapayım.

Önerge sahibi konuştuktan sonra, konunun vuzuha kavuşması bakımından hükümet olarak demin konuşmanız için söz verdim. Eğer arzu ederseniz daha evvel de hükümet olarak katılmamanızın mucip sebebini çok kısa olarak izah edebilirsiniz.

Sayın Ali Bozer, buyurun efendim.

ALİ BOZER (Ankara) — Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; şimdi müsaade ederseniz hükümet teklifini okuyorum:

«Sözleşmeler, en az dört yıl süre ile feshedilemez. Taraflar sözleşmelerinde bu süreyi artırabilir.»

Plan ve Bütçe Komisyonu metninde ise, «hangi kiralama hallerinde bu sürenin kısalacağı, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikte belirlenir» denmektedir.

Şimdi aslında finansal kiralama kesinlikle kısa bir süre içinde yapılmaz. 4 sene makul bir süredir; ama 6 ay için finansal kiralama yapamazsınız. 4 sene gibi kısa bir süreyi koyuyorsunuz, makul bir süreyi koyuyorsunuz; fakat Bakanlar Kuruluna bunu daha da kısaltma imkânı tanıyorsunuz.

Binaenaleyh, bizim teklifimiz, hükümet teklifinde olduğu gibi, Bakanlar Kuruluna kısaltma yetkisinin tanınmamasıdır. Eğer yüce Meclis bir fileksibilite açısından Bakanlar Kuruluna böyle bir yetki tanımak istiyorsa iki yolu var bunun: Ya bunu 3 sene yapalım, daha aşağıya inmeyelim, yahut da Bakanlar Kurulu bunu bir seneden aşağıya indirmek yetkisine sahip olmasın. Aksi halde «Financial leasing» diye bir kanun hüküm ifade etmez. Bunu arz etmek istiyorum efendim.

Burada verdiğimiz yetki mutlaktır, Bugün Bakanlar Kurulu bir seneyi düşünür, yarın altı ay düşünür, öbürü iki sene düşünür; bunlar finansal kiralama niteliğini zedeleyici mahiyette hükümlerdir.

Bunu arz ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ali Bozer.

7 nci madde üzerinde Sayın Ali Bozer ve arkadaşları tarafından verilmiş olan önergeye sayın komisyon ve sayın hükümet katılmıyorlar.

Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir efendim.

7 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 7 nci madde kabul edilmiştir efendim.

7. — Millî Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkili ve İşletilmesine İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/688) (S. Sayısı : 345) (Devam)

BAŞKAN — 345 sıra sayılı Millî Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkili ve İşletilmesine İlişkin Kanun Tasarısı açık oylamaya tabi idi. Açık oylamaya 292 sayın milletvekili iştirak etmiş; 1 ret, 291 kabul oyu ile kanun tasarısı kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır. Hayırlı, uğurlu olsun.

8. — Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı ve Adalet ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/679) (S. Sayısı : 346) (Devam)

BAŞKAN — 8 inci maddeyi okutuyorum :

Sözleşmenin şekli ve tescili

MADDE 8. — Sözleşme düzenleme şeklinde noterlikçe yapılır. Taşınır mala dair sözleşme, kiracı-

nın ikametgâhını noterliğinde özel sicile tescil edilir. Taşınmaz mala dair sözleşme ise taşınmazın bulunduğu tapu kütüğünün beyanlar hanesine, gemilere dair sözleşmeler ise gemi siciline şerh edilir.

Tescil veya şerhden sonra, üçüncü kişilerin finansal kiralama konusu mal üzerindeki aynî hak iktisapları kiralayana karşı ileri sürülemez.

Yurt dışında yerleşik kiralayan şirketin Türkiye'de şubesi yoksa sözleşmeler Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlıkça tescil edilir.

BAŞKAN — 8 inci madde üzerinde söz isteyen? Yok.

8 inci madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

8 inci maddenin 1 inci fıkrasının 1 inci cümlesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

«Sözleşme noter huzurunda resmî şekilde yapılır.»

Ali Bozer	Ertuğrul Gökgün
Ankara	Aydın
Ayhan Sakallıoğlu	Rıfat Bayazıt
Sakarya	Kahramanmaraş

Kadri Altay
Antalya

BAŞKAN — Sayın komisyon, Sayın Ali Bozer ve arkadaşlarının önergesine katılıyor musunuz?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Sayın hükümet?

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Katılmıyoruz.

BŞKAN — Sayın Ali Bozer; buyurun efendim.

ALİ BOZER (Ankara) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; huzurlarınızı sık işgal ettiğim için cidden üzgünüm. Fakat bu kadar önemli ve memleketin yararına olacak bir kanunda bu gibi hataların bulunmasına da gönlüm razı olmuyor.

Bütün hukukçu arkadaşlarıma hitap ediyorum; sizlere bir cümle okuyacağım : «Sözleşme düzenleme şeklinde noterlikçe yapılır.» Hukukta böyle bir cümle yok efendim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Var efendim, var.

ALİ BOZER (Devamla) — Yok efendim; böyle bir şey yok. Sözleşmeler ya sözlüdür, hiçbir şekle tabi değildir, ya yazılıdır; ya noterde imzalar tasdik edilir, ya resmen noterce düzenlenir. Bunun dışında başka bir şekil yok. Hangi şekli öngörüyor, belli değil ve yanlış bir hukuk.

«Sözleşme düzenleme şeklinde noterlikçe yapılır.» Biz ne diyoruz? «Sözleşme noter huzurunda resmî şekilde yapılır» diyoruz. Bu kadar açık ve sarih bir şekilde maddenin kaleme alınmasına sadece yardımcı oluyoruz. Bu madde bir mana ifade etmez. Noter tasdiki midir imza, yoksa resen noter mi yapacaktır, belli değildir.

Hükümet veya komisyon şunu getirirse memnuniyetlek abul ederim: «Efendim, imza tasdiki yeterlidir, ayrıca noter harcı ödenmesin.» Başımızın üstünde. Resmî şekilde yapılsın, derse, o da başımızın üstünde; fakat ikisinden birini tasrih etmek lazımdır. Sonunda kimse bunun ne olacağını bilmez.

Savgılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ali Bozer.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Müsaade ederseniz bu konuya bir açıklık getirmek istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, geçen sefer de söyledim : Gerekçe; yani katılmama gerekçesi, «katılmıyorum» dendiği zaman ifade edilmiş olacak. Önerge sahibi 5 dakikalık konuşmasını yaptıktan sonra artık zaman geçmiş oluyor.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Bu kadar ağır konuşacağını bilmiyorduk.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Ne söyleyeceğini bilemiyoruz ki... (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Bir dakika efendim, bir dakika.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Bu teknik bir konudur. Yanlışlık yapıldığı iddia edilmiştir. Tamamen kanundaki bir metin; «düzenleme» tabiri buraya getirilmiştir. Noter 2 türlü muamele yapar; düzenleme ve onaylama.

BAŞKAN — Sayın Emiroğlu, ifade etmiş oldunuz; fakat çok rica ediyorum, bir daha size söz verdiğim zaman, sayın bakanıma söz verdiğim zaman, lütfen bunu o anda ifade ederseniz daha iyi olur.

ALİ DİZDAROĞLU (Antalya) — Önerge hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Söz istenme safhası bitmiştir efendim; bu aşamada söz istenmez.

Sayın Ali Bozer ve arkadaşları tarafından verilmiş olan önergeye sayın komisyon ve sayın hükümet katılmıyorlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

8 inci maddeyi yazılı olduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler...

TÜRKAN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, soru sorabilir miyim efendim?

BAŞKAN — Bu aşamada soru yok efendim.

Kabul etmeyenler... 8 inci madde kabul edilmiştir.

Efendim, bir tavzih yapmak istiyorum : Kanun tasarı ve tekliflerinin müzakeresi sırasında evvela tümü üzerinde görüşme yapılır. Bu görüşmelerde gruplar adına konuşulur, şahıslar adına konuşulur. Gruplar adına birer kişi, şahıslar adına da iki kişi konuşur. Ondan sonra, maddelere geçilirse, maddeler üzerinde de gene gruplar adına birer şahısları adına iki kişi konuşma yapabilir. Maddeler üzerindeki müzakere safhasında «Söz isteyenler» diye sorulduğu zaman konuşulabilir. Bunun haricinde önergeler geldikten sonra ve önergeler üzerinde işlem yapılırken yalnız komisyona ve hükümete sorulur, önerge sahiplerinden bir tanesi önerge üzerinde konuşur ve oylanır.

Binaenaleyh, bunun hakkında şimdiki halde başka bir prosedür yoktur. Gelen yeni tüzükte olursa, o zaman başka efendim.

9 uncu maddeyi okutuyorum :

Finansal kiralama konusu malın satın alınması

MADDE 9. — Finansal kiralama konusu malın mülkiyeti kiralayan şirkete aittir. Ancak taraflar sözleşmede, sözleşme süresi sonunda kiracının, malın mülkiyetini satın alma hakkını haiz olacağını kararlaştırabilirler.

BAŞKAN — 9 uncu madde üzerinde söz isteyen? Yok.

9 uncu madde üzerinde iki tane önerge vardır. Evvela geliş sırasına göre okutuyorum, sonra da aykırılık sırasına göre okutup, sırayla oylarınıza arz edeceğim efendim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Madde 9'daki «Finansal kiralama konusu» deyimlerinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Bozer Ankara	Ali Mazhar Haznedar Ordu
Ayhan Sakallıoğlu Sakarya	Sabahattin Eryurt Erzurum

Kadri Altay
Antalya

Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Tasarının 9 uncu maddesinin matlabındaki «Finansal» kelimesinin çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ali Bozer Ankara	Ayhan Sakallıoğlu Sakarya
Ertuğrul Gökgün Aydın	Rıfat Bayazıt Kahramanmaraı

Kadri Altay
Antalya

BAŞKAN — Efendim, 9 uncu madde üzerinde verilmiş olan önergeleri geliş sırasına göre okutmuş bulundum. Şimdi en aykırı olanı okutuyorum efendim.

Ankara Milletvekili Ali Bozer ve arkadaşlarının önergesi :

Madde 9'daki «Finansal kiralama konusu» deyimlerinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet; 9 uncu madde üzerindeki birinci önergeyi okutmuş bulundum. Bunun üzerinde, gerekçeniz varsa, gerekçeyi söyleyin, ondan sonra katılıp katılmadığınızı ifade edebilirsiniz efendim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Efendim, katılmıyoruz.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Sayın Bozer, önerge üzerinde 5 dakika konuşmak hakkınız vardır efendim.

ALİ BOZER (Ankara) — Hiçbir maruzatım yok efendim.

BAŞKAN — Efendim, Sayın Ali Bozer ve arkadaşları tarafından verilmiş bulunan birinci önergeyi; yani en aykırı olanını okuttum. Sayın komisyon ve sayın hükümet bu önergeye katılmıyorlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... En aykırı olan birinci önerge kabul edilmemiştir.

2 nci önergeyi okutuyorum.

Ankara Milletvekili Ali Bozer ve arkadaşlarının önergesi :

Tasarının 9 uncu maddesinin matlabındaki «Finansal» kelimesinin çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN — Sayın Komisyon?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Sayın hükümet?

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Katılmıyoruz.

BŞKAN — Sayın Bozer, önergeniz üzerinde bir konuşmanız olacak mı efendim?

ALİ BOZER (Ankara) — Hayır efendim.

BAŞKAN — 2 nci önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 2 nci önerge de kabul edilmemiştir efendim.

9 uncu maddeyi komisyondan gelmiş olduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 9 uncu madde komisyondan gelmiş olduğu şekliyle kabul edilmiştir.

10 uncu maddeyi okutuyorum :

Kiralayan şirketin hukukî yapısı

MADDE 10. — Kiralayan şirketler, yalnızca anonim ortaklık şeklinde kurulabilir.

Kiralayan şirketlerin kuruluşu ve şube açmaları ile yabancı şirketlerin Türkiye'de şube açması Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlığın ön iznine bağlıdır. 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu hükümleri saklıdır.

Kiralayan şirketler ile yabancı kiralayan şirketlerin Türkiye'deki şubeleri Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlığın denetimine tabidir.

Ön iznin verilme şekil ve şartları ile kiralayan şirketlerin denetimine dair hükümler çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

BAŞKAN — 10 uncu madde üzerinde söz isteyen? Yok.

10 uncu madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı, bu faaliyetin icrasını ve bu faaliyette bulunacak firmaların kuruluşunu bazı şekil ve şartlara bağlamıştır. Faaliyetin bir finansman faaliyeti olması bu konuda azamî titizlik ve kanuna uygunluğun sağlanması zorunluluğunu doğurmaktadır.

Bu nedenle kanunî mecburiyetlere uymama halinde müeyyide getirilmesi gereğini doğurmaktadır. Bu amaçla aşağıdaki fıkraların tasarının 10 uncu maddesinin sonuna eklenmesini arz ve teklif ederiz.

«Bu kanun hükümlerine göre izin almadan kiralama faaliyetinde bulunanlar beşyüz bin liradan beş milyon liraya kadar para ve 3 aydan 1 yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar. Bu eylemi ika edenler tüzelkişi ise ceza bizzat faaliyette bulunanlar ve kararı vermiş olanlar hakkında uygulanır.

Bu kanunda yazılı yükümlülük ve zorunluluklara uymayan kiralama şirketlerinin ilgili görevlileri hakkında fiile katılma derecelerine göre ikiyüz bin liradan bir milyon liraya kadar para cezasına hükmolunur.»

Fahir Sabuniş	M. Memduh Gökçen
Bursa	Bursa
Kemal İğrek	Leyla Yeniay Köseoğlu
Bursa	İstanbul
Mustafa Ertuğrul Ünlü	R. Ercüment Konukman
Bursa	İstanbul

BAŞKAN — 10 uncu madde üzerinde Sayın Fahir Sabuniş ve arkadaşlarının vermiş olduğu önergeyi okutmuş oldum efendim.

Sayın komisyon ve sayın hükümet bu önergeye katılıyorlar mı efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılıyoruz efendim.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

10 uncu maddeyi, kabul edilmiş bulunan önerge istikametinde oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 10 uncu madde, kabul edilmiş olan önerge istikametinde değişik şekliyle kabul edilmiştir.

11 inci maddeyi okutuyorum :

Bankalar ve sigorta şirketleri

MADDE 11. — Bankalar ve sigorta şirketleri ile mevduat kabul eden özel finans kurumları kiralayan şirket olarak faaliyette bulunamazlar. Ancak, mevduat kabul etmeyen kalkınma ve yatırım bankaları ile özel finans kurumları, Hazine ve Dış Ticaret Müs-

teşkilatının bağlı bulunduğu Bakanlığın izni ile böyle bir faaliyette bulunabilirler.

BAŞKAN — 11 inci madde üzerinde söz isteyen? Yok.

11 inci madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 346 sıra sayılı Finansal Kiralama Kanunu Tasarısının 11 inci maddesinin aşağıdaki gerekçeyle tasarıdan çıkarılmasını saygıyla arz ederiz.

Pertev Aşçıoğlu Zonguldak	Ahmet Akgün Albayrak Adana
Mehmet Deliceoğlu Adıyaman	Abdullah Altıntaş Afyon
Ahmet Şevket Gedik Adana	Münir F. Yazıcı Manisa

Gerekçe :

Kiralama işlemi ruhsat alarak anonim şirket tarzında kurulacak şirketler vasıtasıyla yapılmaktadır. Kalkınma ve yatırım bankalarına aynı zamanda kiralama işlemi yapma imkanı verilmesi uygulamada sakıncalar yaratabilir. Bu nedenle bu bankaların kuracakları ortaklıklar vasıtasıyla kiralama işi yapmaları uygundur.

BAŞKAN — Sayın Pertev Aşçıoğlu ve arkadaşlarının önergesini okutmuş bulundum.

Sayın komisyon ve sayın hükümet, ayrı ayrı ifade etmek suretiyle önergeye katılıyor musunuz?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılıyoruz efendim.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum.

RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) — Önerge anlaşılmadı efendim.

BAŞKAN — Efendim, önerge maddenin metinden çıkarılmasını öngörüyor.

Sayın Pertev Aşçıoğlu ve arkadaşlarının önergesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir efendim.

Kabul edilen önerge muvacehesinde 11 inci madde tasarı metninden çıkarılmıştır.

Sayın milletvekilleri, 12 nci maddeyi 11 inci madde olarak okutmadan evvel şöyle bir maddî hata var, onu arz ediyorum : 12 nci maddenin ikinci fıkrası komisyon metninde olduğu halde matbaa hatası olarak yer almamıştır. Bu nedenle 12 nci maddeyi, bu maddî hata düzeltilmiş olarak okutacağım.

12 nci maddeyi 11 inci madde olarak okutuyorum :

En az sermaye

MADDE 11. — Kiralayan şirketlerin ödenmiş sermayeleri bir milyar Türk Lirasından az olamaz. Yabancı kiralayan şirketlerin Türkiye'de şube açmalarında ise ödenmiş sermayeleri asgarî iki milyon Amerika Birleşik Devletleri Doları karşılığı Türk Lirasıdır.

Bakanlar Kurulu bu miktarı beş katına kadar artırmaya yetkilidir.

BAŞKAN — Böylece 12 nci madde 11 inci madde oldu.

Madde üzerinde söz isteyen? Yok.

FERİT MELEN (Van) — Soru sormak istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun.

FERİT MELEN — (Van) — Burada, «Bakanlar Kurulu bu miktarı beş katına kadar artırmaya yetkilidir» deniyor, «Bu miktarları» denmesi lazım. Çünkü her iki fıkraya da şamil olması lazım.

BAŞKAN — Evet, sorunuz bu efendim.

Başka sorusu olan?... Yok.

Sayın komisyon ve sayın hükümet, Sayın Melen tarafından bir soru ortaya kondu.

Buyurun.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Doğrudur, her ikisi de kastediliyor; hem Türk lirası, hem de Amerikan Doları için Bakanlar Kuruluna 5 katına kadar artırma yetkisi veriliyor. Sayın Ferit Melen'in görüşüne katılıyoruz.

BAŞKAN — Sayın Melen'in vaki sorusu üzerine?.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Evet efendim; açıklık kazandırmak bakımından «bu miktarları» denmesine katılırız.

BAŞKAN — O fıkrayı şimdi bu düzeltilmiş şekliyle yeniden okutuyorum :

Bakanlar Kurulu bu miktarları 5 katına kadar artırmaya yetkilidir.

BAŞKAN — Bu yeni şekliyle maddeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde bu yeni şekliyle kabul edilmiştir.

13 üncü maddeyi 12 nci madde olarak okutuyorum:

Kiralama işlemlerinde sınır.

MADDE 12. — Kiralayan şirketin finansal kiralama işlemlerinin tutarının sınırı ile, ortaklarına veya şirketler grubu ile yapacağı finansal kiralama işlemleri tutarlarını belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

BAŞKAN — Eski 13 üncü maddeyi şimdi 12 nci madde olarak tashih ettik.

Bu madde üzerinde söz isteyen?..

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu maddeyle kiralayan şirkete finansal kiralama işlemlerinin tutarının sınırının belirlenmesine ait yetkiler doğrudan doğruya Bakanlar Kuruluna verilmiş oluyor. Halbuki dünyadaki uygulamalara baktığımız zaman bu sınırların önceden belirlenmiş olduğunu görüyoruz. Onun için bir önerge de hazırladık. Mesela, sermayelerinin 10 katına kadar kiralama hakkı olabilir veyahut kendi ortaklarının bağlı bulunduğu şirketler grubuna belirli bir miktarda kiralama işlemi yapabilir şeklinde.

Bunun amacı, tekeli ve monopolü önlemektir. Nitekim Amerika'da, IBM Şirketi bu kiralama işlemleri ve satma işlemleri dolayısıyla belirli bir miktarın üstüne çıktığı zaman mahkeme derhal kendisine bunları düzeltmesi için talepte bulunmuştur. Bu ilkelerin kanunda açıkça belirlenmesinde yarar görüyoruz. Sübjektif birtakım faktörleri ortadan kaldıracak nitelikte olabilir. Üstelik hükümetin programındaki tekelleri önleyici ilkelerle de bağdaşacağını sanıyoruz. Bu konuda önergemiz bulunmaktadır.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Türkân Arıkan.

Efendim eski 13, şimdiki 12 nci madde üzerinde 2 tane önerge vardır. Geliş sırasına göre önergeleri okutuyorum efendim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

346 sıra sayılı Kanun Tasarısında 12 nci maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Kiralama işlemlerinde sınır

MADDE 12. — a) Kiralayan şirketin finansal kiralama işlemlerinin tutarı öz sermayesinin 10 katını aşamaz.

b) Kiralayan şirketin, ortakları veya ortak olduğu kuruluş gruplarıyla yapacağı kiralama işlemlerinin tutarı öz sermayesinin yüzde 25'ini aşamaz.

c) Bu oranları bir katına kadar artırmaya ve bu oranlara kadar indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Türkân Turgut Arıkan Edirne	Cafer Tayyar Sadıklar Çanakkale
Ayhan Sakallıoğlu Sakarya	Ertuğrul Gökgün Aydın

Sadettin Ağacık
Kastamonu

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Finansal Kiralama Kanunu Tasarısının 12 nci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Şahin Kayseri	Hakkı Artukarslan Bingöl
İsmail Saruhan Ankara	M. Memduh Gökçen Bursa
Ertuğrul Ünlü Bursa	Kemal İğrek Bursa

Kiralama işlemlerinde sınır

MADDE 12. — Kiralayan şirketin finansal kiralama işlemlerinin tutarının sınırı ile ortaklarına veya şirketler grubu ile yapacağı kiralama işlemleri esas ve usulleri ile tutarlarını belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

BAŞKAN — Efendim, en aykırı olan önergeyi tekrar okutuyorum.

Edirne Milletvekili Türkân Turgut Arıkan ve arkadaşlarının önergesi :

346 sıra sayılı Kanun Tasarısında 12 nci maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Kiralama işlemlerinde sınır

MADDE 12. — a) Kiralayan şirketin finansal kiralama işlemlerinin tutarı öz sermayesinin 10 katını aşamaz.

b) Kiralayan şirketin, ortakları veya ortak olduğu kuruluş gruplarıyla yapacağı kiralama işlemlerinin tutarı öz sermayesinin yüzde 25'ini aşamaz.

c) Bu oranları bir katına kadar artırmaya ve bu oranlara kadar indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

BAŞKAN — Aykırı olan okuttuğum bu önergeye sayın komisyon ve sayın hükümet katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Katılmıyoruz efendim. Gerekçe olarak da bir açıklama yapmamda yarar var :

Öz kaynağa bağlanıyor sınırı. Buradaki öz kaynağın peşinden hemen tarifi gerekir. Aksi takdirde, yalnız öz kaynağa bağladığımız zaman çok büyük yanılgılara sebep oluruz. Çünkü, kiralanan malın mülkiyeti şirkete aittir. Bu mülkiyette meydana gelen değer artışları öz kaynak olarak kabul edildiği takdirde çok müşkül vaziyetlerde kalınır.

Bu bakımdan, ilk uygulanan bu konuda sınırlama yetkisinin Bakanlar Kurulunda bırakılmış olmasında büyük yarar vardır. Bunlar açıklığa kavuşturulmadan bu şekilde yapılacak bir sınırlama büyük sorunlar çıkarabilir.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim?

Sayın Türkân Arıkan, önergenize katılmıyorlar, Konuşmak isterseniz hakkınız var efendim.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Demin açıkladım efendim; gerek görmüyorum.

BAŞKAN — Peki efendim.

Sayın Türkân Arıkan ve arkadaşları tarafından verilmiş olan önergeye sayın komisyon ve sayın hükümet katılmıyorlar.

Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Sayın Türkân Arıkan ve arkadaşları tarafından verilmiş olan önerge kabul edilmemiştir efendim.

Diğer önergeyi okutuyorum.

Kayseri Milletvekili Mustafa Şahin ve arkadaşlarının önergesi :

Kiralama işlemlerinde sınır.

MADDE 12. — Kiralayan şirketin finansal kiralama işlemlerinin tutarının sınırı ile ortaklarına veya şirketler grubu ile yapacağı kiralama işlemleri esas ve usulleri ile tutarlarını belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

BAŞKAN — Bu önerge sonradan gelme bir önerge ve esas metne göre daha az aykırı bir durum gösteriyor.

Sayın komisyon ve sayın hükümet bu önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılıyoruz efendim.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Sayın Mustafa Şahin ve arkadaşları tarafından verilmiş olan önergeye sayın hükümet ve sayın komisyon katılıyorlar.

Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Sayın Mustafa Şahin ve arkadaşları tarafından verilmiş olan önerge kabul edilmiştir.

Şimdi 12 nci maddeyi bu önerge istikametinde ve değişik şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 12 nci madde, Sayın Mustafa Şahin ve arkadaşları tarafından verilmiş olan önerge istikametinde ve değişik şekliyle kabul edilmiştir.

13 üncü maddeyi okutuyorum.

İKİNCİ BÖLÜM

Sözleşmenin Hüküm ve Sonuçları

Kiracının hak ve borçları

MADDE 13. — Kiracı, sözleşme süresince finansal kiralama konusu malın zilyedi olup, sözleşmenin amacına uygun olarak her türlü faydayı elde etmek hakkına sahiptir.

Kiracı, finansal kiralama konusu malı sözleşmede öngörülen şart ve hükümlere göre itinayla kullanmak zorundadır.

Sözleşmede aksine hüküm yok ise kiracı, malın her türlü bakımından ve korunmasından sorumlu olup, bakım ve onarım masrafları kiracıya aittir.

BAŞKAN — 13 üncü madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

13 üncü maddeyi, komisyondan geldiği şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 13 üncü madde yazılı olduğu şekliyle kabul edilmiştir.

14 üncü maddeyi okutuyorum:

Malın hasar ve ziyaı

MADDE 14. — Malın sözleşme süresi içinde hasar ve ziyaı sorumluluğu kiracıya aittir. Bu sorumluluk ödenen sigorta miktarının karşılanmayan kısmı ile sınırlıdır.

Ancak bu farkı, kiracı finansal kiralama bedelleri ile ödemek zorundadır.

BAŞKAN — 14 üncü madde üzerinde söz isteyen?... Yok.

14 üncü madde üzerinde soru sormak isteyen?... Yok.

14 üncü maddeyi komisyondan gelmiş olduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 14 üncü madde komisyondan gelmiş olduğu şekliyle kabul edilmiştir.

15 inci maddeyi okutuyorum:

Devir yasağı

MADDE 15. — Kiracı, finansal kiralama konusu maldaki zilyedliğini bir başkasına devredemez.

BAŞKAN — 15 inci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

15 inci maddeyi, komisyondan gelmiş olduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 15 inci madde komisyondan gelmiş olduğu şekliyle kabul edilmiştir.

16 ncı maddeyi okutuyorum:

Malın kiracıya teslim edilmemesi

MADDE 16. — Finansal kiralama konusu malın, kiralayanın malın imalatçısı veya satıcısı ile zamanında sözleşme yapmaması veya gerekli ödemeyi zamanında yerine getirmemesi veya diğer sebepler ile kiracıya teslim edilmemesi halinde Borçlar Kanununun 106 ncı maddesi hükmü uygulanır.

BAŞKAN — 16 ncı madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

16 ncı madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Tasarının 16 ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz :

«Malın, kiralayan şirketin malın imalatçısı veya satıcısı ile zamanında sözleşme yapmaması veya gerekli ödemeyi zamanında yerine getirmemesi veya diğer sebeplerle kiracıya teslim edilememesi halinde Borçlar Kanununun 106 ncı maddesi ve teslim için muayyen bir zaman tayin edilmiş olan hallerde Borçlar Kanununun 187 nci maddesi hükümleri uygulanır.

Borcunu ifa etmeyen şirket, kiralayan şirket hakkında Borçlar Kanununun genel hükümleri saklı kalmak kaydıyla Borçlar Kanununun 188 inci maddesi hükmü uygulanır.»

Ali Bozer	Rıfat Bayazıt
Ankara	Kahramanmaraş
Ayhan Sakallıoğlu	Kadri Altay
Sakarya	Antalya

İsmet Tavgaç
Bursa

BAŞKAN — 16 ncı madde üzerinde Sayın Ali Bozer ve arkadaşları tarafından verilen önergeyi okuttum.

Sayın Komisyon, önergeye katılıyor musunuz?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Efendim, bu tasarının 27 nci madde olarak; «Sözleşmeye, bu Kanunda hüküm olmayan hallerde Borçlar Kanununun genel hükümleri, sözleşmenin niteliğine uygun düştükleri oranda ise özel hükümleri uygulanır» diye ayrı bir maddesi vardır.

Burada önergede bahsi geçen 106 ncı madde dışındaki diğer maddeler özel hususları tanzim etmektedir. 27 nci maddenin mevcudiyeti dolayısıyla bu önergeye katılmamaktayız.

BAŞKAN — Sayın Hükümet?..

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Sayın Ali Bozer; buyurun efendim.

ALİ BOZER (Ankara) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konu fevkalade teknik bir mahiyet arz ediyor. Bu itibarla bu teknik konuyu buradan takdim etmekte zorluk çektiğimi lütfen teslim ediniz.

Ne diyor tasarı? Kiralayan şirket, teslimde temerrüt ederse, «Borçlar Kanununun 106 ncı maddesi hükmü uygulanır» diyor. Bizde, Borçlar Kanununun 106 ncı maddesi hükümleri uygulanmasın; çünkü uygulanmasında sakınca vardır, diyoruz.

Sayın Komisyon Başkanımız diyor ki, «27 nci madde esasen bu önergenin tatbikine imkân veriyor.» Yani, genel hükümleri uygulayacağım; genel hükümlerin yanında aktin mahiyetine uygun düştüğü müddetçe özel hükümleri de uygulayacağım...

27 nci madde, bu söylediğimiz önergenin tatbiki bakımından yardımcı değildir. Bunu kesinlikle ifade ediyorum. Kaldıki, 27 nci madde istenilen şekilde de kaleme alınmamıştır. Evvela genel hükümler uygulanmaz. Evvela aktin mahiyetine uygun düşen Borçlar Kanununun özel hükümleri uygulanır. Ondan sonra genel hükümlere gidilir. O madde de yanlış kaleme alınmıştır.

Şimdi, biz ne diyoruz? Açınız maddeyi göreceksiniz; «Bunlara ticaret mahkemeleri bakar» diyor; «İş ticarî iştir» diyor. Ticarî işler için özel hükümler getirilmiştir. Çünkü, ticaret hayatı sürat ister. Borçlar Kanununun 106 ncı maddesi genel niteliktedir, adî işlerle birlikte bazı ticarî işlerde uygulanır; ama teslimi için muayyen bir vade öngörülmüş olan satışlarda 187 nci madde uygulanır. İsviçre doktrini, Türk doktrini, açınız Sayın Tandoğan'ın «Borçlar Hukuku Hususî Hükümleri» ni; bunlar 187 nci maddenin çok daha pratik olduğunu vurgulamaktadır. Bendenizin akademiye takdim ettiğim teksir notları dahi aynı istikâmettedir. Şimdi siz bir taraftan leasing'i teşvik etmek istiyorsunuz, öbür

taraftan Borçlar Kanununun 106 ncı maddesi gibi hantal bir maddeyi uyguluyorsunuz... Olmaz bu. Biz 106 ncı maddenin tatbikini de önlemiyoruz; ama asıl olan Borçlar Kanunundaki 187 nci maddedir. Zararın tespiti meselesi de fevkalâde ihtilafa müsait bir konudur. O zararın tespitinin nasıl olacağını da 188 inci madde göstermiştir, onu uygulayın diyoruz.

Buna bir tek itiraz yapılabilir. Denebilir ki, «Efendim bunlar satışa ilişkin hükümler. Bu satış değil.»

Değerli milletvekilleri, bu bir satış değil, bu bir kira da değil, bu suijenerist bir müessese, eski deyimle «Nev'i şahsına mahsus» bir müessese. Bunlardan hangisi mukavelenin mahiyetine uygun düşüyorsa (Satış olsun, kira olsun), o hükmü ben uygularım. Aslında gönül temenni ederdi ki, bunun müeyyidesi özel bir şekilde düzenlensin; fakat özel şekilde düzenlenmediğine göre, gene en iyisi Borçlar Kanununun 187 nci maddesini uygulamaktır.

Tabiî bu açıklamaları size ayrıntılara girmek suretiyle ikna edici bir şekilde yapmak kudretine sahip değilim. Bundan dolayı müteessirim. Ancak, bir teknisyen olarak 187 ve 188 inci maddelerin tatbikinde fayda gördüğümü arzla yetiniyorum.

106 ncı madde, zararın tespiti ve işin süratle görülmesi bakımından çok ağır bir prosedür getirir. Evvela ihtarname çekeceksiniz, sonra mehil vereceksiniz, ondan sonra teslimi isteyeceksiniz; eğer teslim istemiyorsanız bu niyetinizden vazgeçtiğinizi bildireceksiniz; ondan sonra da müspet zarar isteme yoluna gideceksiniz veya menfi zarar isteme yoluna gideceksiniz... Bizim getirdiğimiz yol çok basit. Teslimde temerrüt vaki ise müspet zararı doğrudan doğruya ister ve ne yapar; o sözleşme konusu malı başka bir yerden satın alır, aradaki farkı tazminat olarak kiralayandan ister. Bu kadar basit bir prosedürün getirilmemiş olmasını da hayretle karşılıyorum.

Maruzatım bundan ibaret, saygılar sunarım. (MDP ve HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ali Bozer.

Efendim, Sayın Ali Bozer ve arkadaşları tarafından verilmiş bulunan önerge, sayın komisyon ve sayın hükümet tarafından benimsenmemiştir; yani önergeye sayın komisyon ve hükümet katılmamışlardır.

Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir efendim.

16 ncı maddeyi, komisyondan gelmiş olduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 16 ncı madde komisyondan gelmiş olduğu şekliyle kabul edilmiştir.

17 nci maddeyi okutuyorum.

Kiralayan şirketin hak ve borçları

MADDE 17. — Finansal kiralama konusu mal kiralayan şirketin mülkiyetindedir.

Kiralayan şirket, mülkiyeti kendisine ait olan finansal kiralama konusu malı sözleşme süresince sigorta ettirmek zorundadır. Sigorta primlerinin ödenmesi kiracıya aittir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

17 nci maddeyi, komisyondan gelmiş olduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 17 nci madde komisyondan gelmiş olduğu şekliyle kabul edilmiştir.

18 inci maddeyi okutuyorum.

Mülkiyetin üçüncü kişiye devri

MADDE 18. — Sözleşmede aksi öngörülmemişse kiralayan malın mülkiyetini bir üçüncü kişiye devredemez.

Sözleşmede bu yetkinin tanınması halinde, devir ancak başka bir kiralayana yapılabilir. Devralan, sözleşme hükümlerine uymak zorundadır.

Devrin kiracıya karşı geçerli olması onun haberdar edilmesine bağlıdır.

BAŞKAN — 18 inci madde üzerinde söz isteyen?..

NECAT TUNÇSİPER (Balıkesir) — Var efendim.

BAŞKAN — Sayın Tunçsiper, buyurun efendim.

NECAT TUNÇSİPER (Balıkesir) — Efendim, bu maddede 2 tane virgül konulması lazım. 1 inci satırda «kiralayan» dan sonra, 3 üncü satırda da «devir» den sonra birer virgül konulması maddeyi anlaşılır hale getirir efendim.

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet, Sayın Tunçsiper'in 2 tane virgül konulması konusundaki teklifine katılıyor musunuz efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılıyoruz efendim.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Sayın Tunçsiper'in konulmasını işaret ettiği bu 2 virgülle sayın komisyon ve sayın hükümet katılmıştır. Bu yeni şekliyle 18 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Bu yeni şekliyle 18 inci madde kabul edilmiştir.

19 uncu maddeyi okutuyorum :

Kiracının iflası veya icra takibine uğraması

MADDE 19. — Kiracının iflası halinde, iflas memuru, İcra ve İflas Kanununun 221 inci maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre büro teşkilinden önce, finansal kiralama konusu malların tefrikine karar verir. İflas memurunun bu kararına karşı yedi gün içinde itiraz edilebilir.

Kiracı aleyhine icra yoluyla takip yapılması halinde, icra memuru, finansal kiralama konusu malların takibin dışında tutulmasına karar verir. İcra memurunun kararına karşı yedi gün içinde itiraz edilebilir.

Bu itirazlar, tetkik mercince en geç bir ay içinde karara bağlanır.

BAŞKAN — 19 uncu madde üzerinde söz isteyen?..

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Ben istiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Arıkan.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kanımca Yasanın en önemli maddelerinden birisini görüşüyoruz. Biliyorsunuz vergi yasalarında, uygulamada ortaya çıkan «vergiden kaçınma» dediğimiz; kaçırma değil, kaçınma dediğimiz bir olay vuku bulmaktadır. Yasaların açık kapılarından yararlanarak bazı işletmeler vergi ödemelerini geciktirebilmekte veya ödememektedirler.

BAŞKAN — Sayın Türkân Arıkan, bir dakika müsaade edermisiniz?

Sayın milletvekilleri, çalışma süremizin dolmasına çok az bir süre kalmıştır. Bu maddenin bitimine kadar sürenin uzatılmasını oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurun efendim.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Devamla) — Bu 19 uncu maddeyle getirilen hüküm, borç ödemekten kaçınmayı sağlamaktadır. Bir örnekle konuyu açıklamak istiyorum :

Türkiye'de yerleşmiş 2 işletmeyi düşünelim; birisi kiralayan şirket, diğeri kiracı şirket. Kiralayan şirket bir fabrikayı diğerine kiralıyor. Kiracı şirket iflas ettiği takdirde, mülkiyet diğer şirkete ait olduğu için, kiracı şirketten alacağı olan bankalar, işçiler ve diğer işletmeler bu kiralanmış mal üzerinde hiçbir hak iddia edemiyor. Bence bu çok sakıncalı bir durumdur. 3 üncü kişilerin hakları bu yasada hiç göze alınmamış oluyor; hiç değilse, sözleşme süresi boyunca alacaklarını tahsil edememe gibi bir durum söz konusu oluyor. 19 uncu maddeyle 20 nci maddenin de çok yakın ilişkisi var. Bir taraftan kiracı şirket için bu önlem getiriliyor, diğer taraftan kiralayan şirket için de bu imkân sağlanıyor. Kanımca, yasanın tasvip edemeyeceğim en önemli 2 maddesi bunlardır.

Yüce Meclise saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Türkân Arıkan.

Sayın Türkân Arıkan, 19 uncu madde üzerinde konuştular; fakat herhangi bir şekilde önergeye bağlanmış bir husus yoktur.

19 uncu maddeyi komisyondan geldiği şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 19 uncu madde komisyondan gelmiş olduğu şekliyle kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, öğleden önceki çalışma süremiz hemen hemen dolmuştur. Görüşmelere kaldığımız yerden devam etmek için öğleden sonra saat 14.00'te toplanmak üzere birleşime ara veriyorum.

Kapanma Saati : 13.01

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 14.00

BAŞKAN : Başkanvekili Turgut Halit KUNTER

KÂTİP ÜYELER : Cemal ÖZBİLEN (Kırklareli), Saffet SAKARYA (Çankırı)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 110 uncu Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

VI. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

8. — Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı ve Adalet ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/679) (S. Sayısı : 346) (Devam)

BAŞKAN — Öğleden evvelki Birinci Oturumda Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı ve Adalet ve Plan ve Bütçe komisyonları raporlarının 19 uncu maddesine kadar müzakere etmiş ve neticelendirmiştik. 20 nci maddesine gelmiş bulunuyoruz.

Komisyon ve hükümet yerindeler.

20 nci maddeyi okutuyorum :

YILMAZ İHSAN HASTÜRK (İstanbul) — Sayın Başkan, çoğunluk yok.

Kiralayanın iflası veya icra takibine uğraması

MADDE 20. — Kiralayanın iflası halinde, sözleşme, kararlaştırılan sürenin sonuna kadar iflas masasına karşı geçerliliğini sürdürür.

Kiralayan aleyhine icra yoluyla takip yapılması halinde, finansal kiralama konusu mallar, sözleşme süresi içinde haczedilemez.

BAŞKAN — 20 nci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

20 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 20 nci madde kabul edilmiştir.

21 inci maddeyi okutuyorum :

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
Sözleşmenin Sona Ermesi

Sözleşmenin süresinin dolması sebebiyle sona ermesi

MADDE 21. — Sözleşme kararlaştırılan sürenin dolmasıyla son bulur. Ancak, taraflardan her biri sürenin bitiminden en az üç ay önce bildirilmek kaydıyla, mevcut veya yeni şartlarla sözleşmenin uzatılmasını talep edebilir. Sözleşmenin uzatılması tarafların anlaşmasına bağlıdır.

BAŞKAN — 21 inci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

21 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 21 inci madde kabul edilmiştir.

22 nci maddeyi okutuyorum :

Sözleşmenin diğer sebeplerle sona ermesi

MADDE 22. — Sözleşme; şirketin sona ermesi, tüzelkişiliğinin hitamı, kiracının iflası veya aleyhine yapılan bir icra takibinin semeresiz kalması, kiracının ölümü veya fiil ehliyetini kaybetmesi veya işletmesini tasfiye etmesi hallerinde, sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, sona erer.

BAŞKAN — 22 nci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

22 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 22 nci madde kabul edilmiştir.

23 üncü maddeyi okutuyorum :

Sözleşmenin ihlali

MADDE 23. — Kiralayan, finansal kiralama bedelini ödemede temerrüde düşen kiracıya verdiği otuz günlük süre içinde de ödenmemesi halinde, sözleşmeyi feshedebilir. Ancak, sözleşmede, süre sonunda mülkiyetin kiracıya geçeceği kararlaştırılmış ise, bu süre altmış günden az olamaz.

Taraflardan birinin sözleşmeye aykırı hareketle bulunduğu hallerde, bu aykırılık nedeniyle diğer tarafın sözleşmeyi devam ettirmesinin beklenemeyeceği durumlarda, sözleşme feshedilebilir.

BAŞKAN — 23 üncü madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

23 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 23 üncü madde kabul edilmiştir.

24 üncü maddeyi okutuyorum :

Sözleşmenin sona ermesinin sonuçları

MADDE 24. — Sözleşme sona erdiğinde, sözleşmeden doğan satın alma hakkını kullanmayan veya bu hakkı bulunmayan kiracı, finansal kiralama konusu malı derhal geri vermekle mükelleftir.

BAŞKAN — 24 üncü madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

24 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 24 üncü madde kabul edilmiştir.

25 inci maddeyi okutuyorum :

Sözleşmenin feshinin sonuçları

MADDE 25. — Sözleşmenin kiralayan tarafından feshi halinde kiracı malı iade ile birlikte vadesi gelmemiş finansal kiralama bedellerini ödemek yükümlülüğü altında olduğu gibi kiralayanın bunu aşan zararından da sorumludur.

Sözleşme kiracı tarafından feshedilirse kiracı malı geri vermekle beraber uğradığı zararın tazminini kiralayandan talep edebilir.

BAŞKAN — 25 inci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

25 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 25 inci madde kabul edilmiştir.

26 ncı maddeyi okutuyorum :

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sözleşmenin Tabi Olduğu Hükümler

Uygulanacak hükümler

MADDE 26. — Sözleşmeye, bu Kanunda hüküm olmayan hallerde Borçlar Kanununun genel hükümleri, sözleşmenin niteliğine uygun düştükleri oranda ise özel hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — 26 ncı madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

26 ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 26 ncı madde kabul edilmiştir.

27 nci maddeyi okutuyorum :

Uygulanmayacak hükümler

MADDE 27. — Sözleşme hakkında, Medenî Kanunun 688, 689, 690 ıncı maddeleri ve Borçlar Kanununun 222, 223, 224, 254 üncü maddeleri ile 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun hükümleri uygulanmaz.

BAŞKAN — 27 nci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

27 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 27 nci madde kabul edilmiştir.

28 inci maddeyi okutuyorum :

BEŞİNCİ BÖLÜM

Teşvik ve Vergiye Dair Hükümler

Teşvik

MADDE 28. — Teşvik belgesine bağlanmış bulunan yatırımların tamamının veya bir bölümünün finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilmesi halinde kiralayan, kiracının teşvik belgesinde belirtilen ve satın alma halinde onun tarafından kullanılmasına hak kazanılan teşviklerden Devlet Planlama Teşkilatınca teşvik mevzuatına göre belirlenecek esaslar çerçevesinde yararlanır.

Sözleşme süresi içinde teşvik mevzuatı uyarınca kazanılmış haklar saklıdır.

BAŞKAN — 28 inci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

28 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 28 inci madde kabul edilmiştir.

29 uncu maddeyi okutuyorum :

Gümrüğe dair hükümler

MADDE 29. — Yabancı şirket ile kiracı arasında akdedilen sözleşmeye göre getirilen mallara, gümrük vergileri bakımından aşağıdaki hükümler uygulanır.

a) Satın alma hakkı bulunmayan bir sözleşmeye dayanarak veya bu hak bulunsa dahi teşvik belgesinde gümrük muafiyetinden yararlanması öngörülmemiş malların Türkiye'ye girişinde, gümrük mevzuatının süre kısıtlaması hariç, sözleşme süresine bağlı olarak, geçici muafiyet rejimine dair hükümler uygulanır.

Bu şekilde Türkiye'ye getirilen mallar için ileride doğabilecek vergileri karşılayacak miktarda teminat alınır. Şu kadar ki, sözleşme süresi sonunda kesin ithalatın yapılmaması ve finansal kiralama konusu malların kiralayana iade edilmek üzere yurt dışına çıkarılmak istenmesi halinde daha önce yapılan teminata bağlama işlemi genel hükümlere göre çözülür.

Teminata bağlama usul ve esasları bir yönetmelikle belirlenir.

b) Sözleşme süresi sonunda finansal kiralama konusu malların kesin ithalatının yapılması halinde, vergi ödeme mükellefiyetinin başladığı tarihteki carî kur

ve normal fiyat üzerinden hesaplanacak gümrük vergileri tahsil olunur.

BAŞKAN — 29 uncu madde üzerinde söz isteyen?..

Buyurunuz Sayın Türkân Arıkan.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir önceki maddede teşvik tedbirlerinden yararlananlar hakkında birtakım muafiyetler getiriliyor. Bu maddede ise teşvik belgesinde gümrük muafiyetinden yararlanması öngörülmemiş olan malların dahi gümrük vergilerinin ertelenmesi söz konusu oluyor. Yani bütçe gelirlerinden bu denli fedakârlık yaparsak, zarurî olarak yapmamız gereken bazı hizmetleri nasıl karşılayacağız; ben şahsen merak ediyorum?

Yüce Meclise saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Arıkan.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Sayın Başkan, izninizle cevaplamak istiyorum.

BAŞKAN — 29 uncu madde üzerinde buyurun Sayın Erdem.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Efendim, gümrük muafiyetinden istifade etmeyen mallar geçici muafiyet rejimine istinaden Türkiye'ye gelir, ve bu sistem zaten bizim ithalat rejimimizde, gümrük mevzuatımızda vardır. Geçici ithalat rejimine göre girenler için de bir teminat verilir, teminat mukabilinde gelir. Eğer kati ithali yapılacaksa, o takdirde de Gümrük Vergisi alınır. Bu Gümrük Vergisinin alınacağına dair ileriki maddelerde de hüküm vardır.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

29 uncu madde üzerinde başka söz isteyen?.. Yok.

29 uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 29 uncu madde kabul edilmiştir.

30 uncu maddeyi okutuyorum :

İstisnalar ve vergi nispetinin tespiti

MADDE 30. — Sözleşme her türlü vergi, resim ve harçtan istisnadır.

Yurt dışında kurulu bir kiralayan ile Türkiye'de mukim kiracı arasında akdedilen sözleşmeye istinaden yurt dışından yurt içine yapılan finansal kiralamalarda kiracı tarafından dar mükellefiyete tabi kiralayana ödenecek finansal kiralama bedelleri üzerinden yapılacak vergi tevkifat nispeti ve usulünü belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

BAŞKAN — 30 uncu madde üzerinde söz isteyen?..

Buyurun Sayın Arıkan.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu maddede «Vergi tevkifat nispeti ve usulünü belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir» denilmektedir. Oysa, Anayasamızın 73 üncü maddesi şöyle demektedir : «Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, malî gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür.

Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır.

Vergi, resim, haraç ve benzeri malî yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır.

Vergi, resim, harç ve benzeri malî yükümlülüklerin muaflık, istisnalar ve indirimleriyle oranlarına ilişkin hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Bakanlar Kuruluna verilir.»

Yani, vergi tevkifat nispetlerinin yukarı ve aşağı sınırlarının kanunla belirlenmesi gerekiyor. Anayasanın bu maddesine göre. Bu sınırlar içerisinde Bakanlar Kuruluna bir yetki verilebilir kanımca.

Saygılar sunarım efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Türkân Arıkan,

30 uncu madde üzerinde başka söz isteyen?.. Yok.

30 uncu madde üzerinde verilmiş bir önerge vardır, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan kanun tasarısının 30 uncu maddesinin ikinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

«Bakanlar Kurulu, dar mükellefiyete tabi kurumların bu kanun uygulamasından doğacak kazanç ve ücretlerinden yapılacak vergi tevkifat nispetlerini sıfıra kadar indirmeye veya Kurumlar Vergisindeki nispete kadar yükseltmeye yetkilidir.»

Vecihi Akın Konya	Ali Bozer Ankara
Fenni İslimyeli Balıkesir	Rıfat Bayazıt Kahramanmaraş

Mehmet Arif Atalay
Adıyaman

BAŞKAN — Bu önergeye sayın komisyon ve sayın hükümet katılıyorlar mı?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılıyoruz.

DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI İSMET KAYA ERDEM (İzmir) — Katılıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Önergeye komisyon ve hükümet katılmaktadır.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir efendim.

30 uncu maddeyi, kabul edilmiş bulunan bu önergedeki değişik şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

31 inci maddeyi okutuyorum :

Davanın niteliği

MADDE 31. — Sözleşmelerden doğan davalar ticarî dava niteliğindedir.

BAŞKAN — 31 inci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

31 inci maddeyi okunduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 31 inci madde kabul edilmiştir efendim.

32 nci maddeyi okutuyorum :

Yönetmelik

MADDE 32. — Bu Kanunun;

a) 7 nci maddesinde belirtilen yönetmelik Bakanlar Kurulunca,

b) 10 uncu maddesinde belirtilen yönetmelik, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlıkça,

c) 30 uncu maddesinde öngörülen yönetmelik Maliye ve Gümrük Bakanlığınca,

Yayımından itibaren üç ay içinde çıkarılır.

BAŞKAN — Efendim, 32 nci madde üzerinde MDP Grubu adına Sayın Rıfat Bayazıt söz istemişlerdir.

Buyurun Sayın Bayazıt.

MDP GRUBU ADINA RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, çok kıymetli milletvekilleri; grubumuz adına yönetmelikler üzerinde görüşümüzü arz edeceğim; bu vesileyle hepinize sonsuz saygılarımı sunarım.

Bu konu birkaç defa yüce Meclise getirildi. Hükümet, Bakanlar Kurulunun yönetmelik tanzimini tasarıda getirmemiştir. Yönetmeliklerin, Anayasanın 124 üncü maddesine göre, kimler tarafından yapılacağı kesin olarak vurgulanmıştır. Burada, Başbakanlık kendi konularında, bakanlıklar kendi konularında ve müşterek bazı bakanlıkların ise, müştereken bir iki bakanlığı ilgilendiren konularda kendi konularında, bir de kamu tüzelkişilerinin kendi konularında yönetmelik çıkartmak yetkileri vardır. Hatta kamu kuruluşlarının yetkileri yoktur; kamu kuruluşlarının, bağlı bulundukları bakanlıklar tarafından yönetmelikleri çıkarılır; Anayasanın 124 üncü maddesinin amir hükmü budur.

Müsaade buyurursanız, ben bunun Anayasa Tasarısı müzakeresi sırasındaki ilk görüşmesinden birkaç cümleyi arz etmek istiyorum.

Anayasanın müzakeresi sırasında bu konu dile getirilmiştir. O zaman Anayasanın 115 inci maddesi olarak getirilmişti; bakanlıklar ve kamu tüzelkişiliklerinin yönetmelik çıkarabileceği öngörülmüştü. Fakat müzakere sırasında Danışma Meclisi Üyesi Sayın Kantarcıoğlu arkadaşımız, Personel Kanunu ile ilgili olarak vaktiyle Bakanlar Kurulu tarafından bazı yönetmeliklerin çıkarıldığını ileri sürerek, Anayasa tasarısının ilgili maddesine «Bakanlar Kurulu» ibaresinin ilave edilmek suretiyle geçirilmesini önerdi. Hakikaten, o devrede Danışma Meclisinden geçen tasarıya «Bakanlar Kurulu» ibaresi dahildi; fakat tasarı yüce Konseye gittiği zaman, Konsey tarafından «Bakanlar Kurulu» ibaresi madde metninden çıkartıldı yalnız Başbakanlığın kendi bünyesi içinde yönetmelikler çıkaracağını vurgulamak suretiyle, bugün elimizde bulunan Anayasanın 124 üncü maddesi düzenlendi; halk oyuna sunulan da bu 124 üncü maddedir.

124 üncü madde aynen şöyledir : «Madde 124. — Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzelkişilikleri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler.»

Bakanlar Kuruluna bu yetkiyi vermemiştir. Konsey tarafından düzenlenen 132 nci madde metninde de ve Danışma Meclisinden gelen metinde de, aynen 1961 Anayasasında olduğu gibi, o zaman da «Bakanlar Kurulu» ibaresi yoktu ve «113 üncü maddesinde olduğu gibi düzenlenmiştir» dediler; yalnız «Bakanlar Kurulu» ibaresinin çıkarıldığına ve yalnızca «Başbakanlık» ibaresinin konulduğuna işaret ettiler.

Bu böyle olunca; hükümet doğrusunu gösteriyor ve nitekim 7 nci maddede aynı şeyi yapmıştır hükümet, Plan ve Bütçe Komisyonu bunu kendiliğinden ilave ediyor. Daha önce birkaç hadisede de olmuştu, burada yüce oylarınızla bunlar çıkarıldı. Anayasaya ters düşmektedir. Görüştüğümüz tasarının 32 nci maddesinin (a) bendinin ve gerekse daha önce görüştüğümüz 7 nci maddenin son fıkrasının Anayasaya aykırı olduğunu burada vurgulamak isterim. Bu ko-

nu, hakikaten Plan ve Bütçe Komisyonu tarafından öteden beri getirilen ve yüce Meclisteki kabul ettirilmek istenilen bir konudur.

Takdirlerinize arz eder, hepinize saygılar sunarım. (MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Rıfat Bayazıt.

Efendim, madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

346 Sıra Sayılı Kanun Tasarısının 32 nci maddesinin (a) bendinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Saygılarımızla.

Alli Bozer Ankara	Rıfat Bayazıt Kahramanmaraş
Vecihi Akın Konya	Kadri Altay Antalya

Ertuğrul Gökgün
Aydın

BAŞKAN — Efendim, 32 nci madde üzerinde Sayın Rıfat Bayazıt ve Sayın Ali Bozer ve arkadaşlarının vermiş oldukları bir önerge var. Bu önergede 32 nci maddenin (a) bendinin metinden çıkarılmasını teklif ediyorlar.

Sayın komisyon ve hükümet, önergeye katılıyor musunuz?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz.

DEVLET BAKANI ABDULLAH TENEKECİ (Konya) — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Sayın Rıfat Bayazıt, 5 dakika konuşmaya hakkınız var.

RIFAT BAYAZIT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, daha önce arz ettim, Anayasaya aykırılığını arkadaşlarıma sundum; arkadaşların anlayışına bırakıyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri, 32 nci madde üzerinde bir önerge vardı; okuttuk, sayın komisyon ve sayın hükümet bu önergeye katılmıyorlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

32 nci maddeyi komisyondan gelmiş olduğu şekilde oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 32 nci madde komisyondan gelmiş olduğu şekilde kabul edilmiştir.

33 üncü maddeyi okutuyorum :

Yürürlük

MADDE 33. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 33 üncü madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

33 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 33 üncü madde kabul edilmiştir.

34 üncü maddeyi okutuyorum :

Yürütme

MADDE 34. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — 34 üncü madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

34 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 34 üncü madde kabul edilmiştir.

Efendim, Finansal Kiralama Kanun Tasarısı ve Adalet ve Plan ve Bütçe Komisyonu raporlarının müzakerelerini, son madde de dahil olmak üzere, bitirmiş bulunuyoruz.

Bu Kanun tasarısı açık oylamaya tabidir. Kanun tasarısının 30 uncu maddesi bunu amirdir, fakat bir maddî hata olarak açık oylama işareti konmamıştır; o bakımdan söylüyorum.

Açık oylamanın oy kupalarının sıralar arasında dolaştırılmak suretiyle yapılmasını ve sayın milletvekillerinin oy pusulalarını bu kutulara atmasını oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yanında oy pusulası bulunmayanlar; adını, soyadını, seçim çevresini ve oyunun rengini belli etmek ve imzalamak suretiyle oylarını kullanabilirler.

Oy kutuları dolaştırılsın.

(Oyların toplanmasına başlandı)

9. — Kat Mülkiyeti Kanununa Devre Mülk Hakkı ile İlgili Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/677) (S. Sayısı : 340) (1)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, «Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler» kısmının 9 uncu sırasında bulunan, Kat Mül-

(1) *340 S. Sayılı Basmayazı Tutanağa eklidir.*

kiyeti Kanununa Devre Mülk Hakkı ile İlgili Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ile ilgili görüşmelere geçiyoruz.

Komisyon ve hükümet yerlerini almış bulunmaktadırlar.

Komisyon raporunun okunup okunmaması hususunu oylarınıza arz edeceğim : Raporun okunmasını kabul edenler... Etmeyenler... Raporun okunması kabul edilmemiştir.

Tasarının tümü üzerinde Milliyetçi Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Ayhan Sakallıoğlu konuşacaklardır.

Sayın Sakallıoğlu, buyurunuz efendim.

MDP GRUBU ADINA AYHAN SAKALLIOĞLU (Sakarya) — Değerli Başkan, çok kıymetli milletvekilleri; Kat Mülkiyeti Kanununa Devre Mülk Hakkı ile İlgili Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı üzerindeki görüşlerimizi grubum adına arz etmek üzere huzurunuzdayım.

Değerli arkadaşlarım, mesken olarak kullanılmaya elverişli kat mülkiyeti veya kat irtifakı kurulmuş bağımsız bölümler ile müstakil binalardan, 15 günden az olmamak şartıyla 1 yılı zamanlara bölerek istifade şeklini tanzim ve tapuya tescilini temin eden bir kanun tasarısı huzurumuzdadır.

Değerli arkadaşlarım, 1985 yılı başında enflasyonu yüzde 25 olarak ilan eden ve bütçesini buna göre hazırlayan hükümet, kısa sürede bu oranı yüzde 35'e çıkarmış, bugün ise yüzde 50'den az bir oranı başarı olarak göstermektedir. Kabul etmek gerekirki, enflasyonla mücadelede hükümet maalesef başarısız kalmıştır. Vatandaşların geçimini temlinden uzak iken bir mesken sahibi olmaları imkânsızdır.

Türk parasının büyük ölçüde değer kaybetmesi sebebiyle dar gelirlinin, memurun, işçinin mesken sahibi olması, hele hele tatil için yazlığa kavuşması hayal olmuştur. Vatandaş evinde kaynattığı tenceredeki aşını düşünmektedir, pazardaki filesini doldurmanın çaresini aramaktadır ve bunları temin için de iş aramaktadır. Gönül arzu ederki, sayın hükümet bunlara da çare bulsun.

Huzurunuza gelen tasarı ile yeni bir tatbikatla karşı karşıya kalacağız. Ağır şartlar içerisinde bulunan vatandaşa yeni imkân getiren; yazlık inşaat yapan firmalara da satış kolaylığı temin eden, dar gelirliyi ise (Şayet tabiî tasarruf edebilirlerse) hiç değilse 15 gün tatil yapma imkânına kavuşturan ve mülk sahibi olmasını temin edecek bu Kanun tasarısını, dar gelirlinin bugünkü zor durumunu değerlendirdiği için, olumlu karşıladığımızı grubum adına arz eder, hepinizi saygıyla selamlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Sakallıoğlu.

Muhterem milletvekilleri, bundan evvel müzakeresini tamamlamış olduğumuz kanun tasarısının açık oylamasında oylarını kullanmayan sayın üye varsa, kupalar kürsünün önünde durmaktadır, lütfen oylarını kullansınlar, kupaları kaldırtacağım.

Şahsı adına sayın İsmail Saruhan söz istemişlerdir; buyurun Sayın Saruhan.

İSMAİL SARUHAN (Ankara) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Kat Mülkiyeti Kanununa yeni bir ortaklık sisteminin getirilmesinin şüphesiz yararı olacaktır. Ancak, bu devre mülk hakkının kullanılabilmesi için 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununda bazı sıkıntılar var. Bu yeni sistem içerisinde 61 inci maddeye göre «Büyük onarım» adı ile madde şekillendirilmiş; şimdi küçük onarımları kimin yapacağı açıkta bulunmaktadır. Binayı kendi döneminde kullanan kişi, onarımı gerektirecek bakımı veya birtakım eksikliklerin onarımını yapmadan ayrıldığı takdirde, yeni kişinin dönemi başladığı zaman, onarımı yapılamayacağı için, taşınma imkânı da olmayacaktır. Oysa «Büyük onarım» ifadesinin maddeden çıkartılması - onarım ifadesi yeterlidir - büyük de olsa, küçük de olsa bu onarımı kolaylaştırma imkânını getirecektir. Aksi takdirde binaya yeni taşınan için yeniden badana yapılmasını gerektirecektir; bu badanayı yapacak olan genel masraflardan mı karşılayacak, yoksa kullanma anındaki kişi tarafından mı karşılanacaktır; bu maddede açıklık yoktur. Burada da yer almasında fayda mülahaza ediyorum. O itibarla, zaten zor işleyen Kat Mülkiyeti Kanununun burada biraz daha iyileştirilmesinin düşünülmesi gerekirken, sistemin işleyişi bakımından zorluklar yaratacaktır. Yine, bu Kanunda bir madde ile bir devre içerisinde kullanacak kişiler için birtakım vecibelerin yer almasını, kullanan kişinin diğer kullanmaya hazır olan kişiye külfet getirmeyeceği usul ve esaslarının da bir tip sözleşme ile hazırlanması gerekir; herkes tarafından imzaya hazır, «Ben çıkıyorum, ben şunları yaptım» gibi.

Ayrıca, bu yeni sistemle, her ne kadar yeni bir yazlık ev yapım sistemi geliştirilecek ise de, bu konuda Türkiye'de uzun yıllardan beri söylenir; «Türkiye'de bu yıl turizm patlaması olacak» denirdi yıllar uzayıp gitmiş, turizm patlaması olmamış, ama 1985 yılında Türkiye'de Anavatan Partisi iktidarının ekonomiyi liberalleştirmesi suretiyle olumlu neticeye ulaşmış olduğunu ve turizm patlamasının olduğunu görüyoruz.

Şu halde, olay fevkalâde memnuniyet verici bir boyuta ulaştığından kıvanç duyuyoruz. Bu, yeni bir Türkiye'nin; bacasız fabrikanın büyük boyutlara varacağı önceden düşünülmemiş, altyapısı yetersiz, yatak sayısı son derece az olan ülkemize gelecek olan çok sayıdaki turistlere bundan sonra iyi bir konaklama yapmalarını sağlamayı hedef alacak yeni yatırımları gerektirmektedir. Yeni yatırımların, elbet uzun vadeli olacağı için pahalı bir yatırım olduğunu da biliyoruz.

BAŞKAN — Sayın Saruhan, 1 dakika efendim.

Açık oylama işlemi bitmiştir, oy kupaları kaldırılsın.

(Oyların ayrımına başlandı)

BAŞKAN — Buyurun efendim.

İSMAİL SARUHAN (Devamla) — Benim kısa dönem için bir önerim var. Deniz kıyılarımızın yüzde 80'i ve en iyi yerleri kamu personeli için ayrılmış ve kamp olarak kullanılmaktadır. Türkiye için gelir kaynağı aradığımız ve milletçe kalkınmanın heyecanını taşıdığımız bu dönemi çok iyi değerlendirmemiz gerekir. Onun için, bu kısa süreler içerisinde kamu görevlilerinin kamp yapmalarını belli bir süre, bir iki yıl ertelemek suretiyle, buraların turistlere tahsis edilmesi yerinde olacaktır. Bu teşebbüs, ileride çok daha büyük tesislerin yapımının öncülüğünü yapacak sistemin arayışını da gündeme getirecektir, buna inanıyorum. Bu önerim için, «Neden bu şekil düşünülüyor?» diye düşünülebilir; ama mademki ülkemizin yıllarca beklediği turist akınına uğramış bir dönemi yaşıyoruz, onların konaklamasını ve rahat bir tatil geçirmelerini sağlayacak tedbirlerin, kısa dönemli de olsa, alınmasında fevkalâde yarar vardır.

Bu Kanunun getirdiği imkânlar sayesinde ümit ediyorum ki, bundan böyle az gelirli insanlarımız da birleşerek, ortaklaşa yeni tesislerin yapımını gerçekleştirecekler ve yerli turizmine katkıda bulunacaklardır.

Bu düşünceler içerisinde hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Saruhan.

Tasarının tümü üzerinde başka söz isteyen?.. Yok.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1 inci maddeyi okutuyorum:

Kat Mülkiyeti Kanununa Devre Mülk Hakkı ile İlgili Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Kat Mülkiyeti Kanununa Yedinci Bölümden sonra ve ek maddelerden önce, Sekizinci Bölüm Devre Mülk Hakkı başlığı altında aşağıdaki maddeler eklenmiş ve aynı kanunun yürürlük ve yürütme ile ilgili 57 ve 58 inci maddelerinin numaraları 66 ve 67 olarak değiştirilmiştir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM
Devre Mülk Hakkı

Madde 57. — Mesken olarak kullanılmaya elverişli bir yapı veya bağımsız bölümün ortak maliklerinden her biri lehine bu yapı veya bağımsız bölümden yılın belli dönemlerinde istifade hakkı, müşterek mülkiyet payına bağlı bir irtifak hakkı olarak kurulabilir.

Bu hakka devre mülk hakkı denir.

BAŞKAN — 1 inci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Şimdi bu 1 inci madde, çerçeve bir maddedir. Bu 1 inci maddeye bağlı olarak 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64 ve 65 inci maddeler yer almaktadır. Bu maddeler tek tek okunup her biri hakkında ayrıca müzakere açılacaktır.

57 nci maddeyi okuttuk. Üzerinde söz isteyen?.. Yok.

57 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 57 nci madde kabul edilmiştir.

58 inci maddeyi okutuyorum:

Madde 58. — Aksi resmî senette kararlaştırılmadıkça devre mülk hakkının bağlı olduğu pay, devrelerin sayı ve süreleri esas alınarak eşit bir biçimde belirlenir.

Devre mülk hakkı ancak mesken nitelikli, kat mülkiyetine veya kat irtifakına çevrilmiş yahut müstakil yapılarda kurulabilir.

Devre mülk üzerinde bu hakla bağdaşan aynî haklar tesis edilebilir.

Devre mülk hakkı bağlı olduğu müşterek mülkiyet payına bağlı olarak devir ve temlik edilebilir ve mirasçılara geçer.

BAŞKAN — 58 inci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

58 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 58 inci madde kabul edilmiştir.

59 uncu maddeyi okutuyorum:

Madde 59. — Devre mülk hakkının yılın belirli dönemlerine ayrılması ve 15 günden daha az süreli olmaması gerekir. Sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa devre mülk hakkı sahibi bu hakkın kullanımını başkalarına bırakabilir.

BAŞKAN — 59 uncu madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

59 uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 59 uncu madde kabul edilmiştir.

60 ıncı maddeyi okutuyorum :

Madde 60. — Ana taşınmaz mal ile bağımsız bölümlerin ve müstakil yapıların tapu kütüklerinin beyanlar hanesine, bağımsız bölüm veya yapı üzerinde devre mülk hakkı kurulduğu işaret edilir ve düzenlenecek tapu senedinde de bu husus belirtilir.

BAŞKAN — 60 ıncı madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

60 ıncı maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 60 ıncı madde kabul edilmiştir.

61 inci maddeyi okutuyorum :

Madde 61. — Üzerinde devre mülk hakkı kurulacak yapı veya bağımsız bölümlerin ortak malikler arasında dönem süresi, devir ve teslimi ile istifade şekil ve usulleri, yöneticilerin seçimi ile hak ve sorumlulukları, büyük onarım için ayrılacak dönem, bakım masrafları gibi hususlar devre mülk sözleşmesinde belirlenir. Bu hususları içeren ve bütün hak sahiplerince imzalanan devre mülk sözleşmesi resmî senede eklenir ve tapu kütüğünün beyanlar hanesinde gösterilir.

Devre mülk hakkı kurulan her yapı veya bağımsız bölüm için ortak malikler, kendi aralarından veya dışarıdan bir gerçek veya tüzelkişiyi yönetici ve kat malikleri kuruluna temsilci olarak tayin ederler. Bu Kanunun genel hükümlerine göre atanan yöneticilere devre mülk yöneticiliği ile ilgili görevler de verilebilir.

BAŞKAN — 61 inci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

61 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 61 inci madde kabul edilmiştir.

62 nci maddeyi okutuyorum :

Madde 62. — Kat mülkiyetine çevrilmiş birden fazla bağımsız bölümlerden bazılarının üzerinde devre mülk kurulması, aksi yönetim planında kararlaştırılmamışsa, diğer bağımsız bölüm maliklerinin muvafakatlarına bağlı değildir.

BAŞKAN — 62 nci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

62 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

63 üncü maddeyi okutuyorum :

Madde 63. — Üzerinde devre mülk kurulan yapı veya bağımsız bölümün ortak malikleri, aksi sözleşme ile kararlaştırılmamışsa, şuyuun giderilmesini isteyemezler.

BAŞKAN — 63 üncü madde üzerinde söz isteyen?..

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Mardin) — Sayın Başkan, 63 üncü maddenin birinci satırında, «Üzerinde devre mülk kurulan yapı veya bağımsız bölümün...» diye geçiyor, oraya «hakkı» kelimesinin ilave edilmesi gerekir; «üzerinde devre hülk hakkı kurulan yapı veya bağımsız» diye devam etmektedir. Düzeltilmesini arz ve teklif ediyorum.

BAŞKAN — Yani «hakkı» kelimesinin ilavesini istiyorsunuz?

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Mardin) — Evet efendim.

BAŞKAN — Muhterem milletvekilleri, Sayın Bakanın teklifi ile maddî hatanın düzeltilmesi neticesinde madde şöyle olmaktadır :

«Madde 63. — Üzerinde devre mülk hakkı kurulan yapı veya bağımsız bölümün ortak malikleri aksi sözleşme ile kararlaştırılmamışsa, şuyuun giderilmesini isteyemezler.» Yani Sayın Bakanın son buyurmuş olduğu şekle göre bu hali almış oldu bu madde; öyle mi efendim?

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Mardin) — Evet efendim.

BAŞKAN — 63 üncü maddeyi bu şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 63 üncü madde, bu ufak maddî hatanın giderilmesiyle kabul edilmiştir efendim.

64 üncü maddeyi okutuyorum :

Madde 64. — Devre mülk hak sahipleri, kendilerine ayrılan ve tapu sicilinde belirtilen dönem süresi sonunda istifade ettikleri bağımsız bölüm veya yapıyı sözleşme hükümleri gereğince boşaltmaya ve yeni hak sahibine teslime mecburdurlar.

Dönem süresi sonunda tahliye olmadığı takdirde, istifade edecek dönem sahibinden birisinin veya yöneticinin tapu kaydını ve sözleşmeyi talebine ekleyerek ibrazı halinde, mahallin en büyük mülkî amirin emri ile, başkaca bir işlem ve tebligata lüzum kalmadan, derhal zabıtaca boşaltturılır. İdare veya yargı organlarına yapılacak başvuru, bu boşaltma işlemini durdurmaz. İlgililerin kanundan ve sözleşmeden doğan hakları saklıdır.

BAŞKAN — 64 üncü madde üzerinde söz isteyen? Yok.

64 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 64 üncü madde kabul edilmiştir efendim.

65 inci maddeyi okutuyorum :

Madde 65. — Devre mülk hakkı sahiplerinin hak ve borçları, yetki ve sorumluluklarının tespit ve uyuşmazlıkların çözümlenmesinde bu kanunda, sözleşmede veya yönetim planında hüküm bulunmayan hallerde Türk Medenî Kanunu ve ilgili diğer kanun hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — 65 inci madde üzerinde söz isteyen? Yok.

65 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 65 inci madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, bu şekliyle baştan itibaren çerçeve 1 inci maddeye bağlı olarak okuttuğumuz 57...

ADALET BAKANI M. NECAT ELDEM (Mardin) — Sayın Başkan, efendim, maddenin tümünü oylamadan evvel 63 üncü maddede yaptığımız değişikliğe paralel olarak 62 nci maddede de «mülk hakkı» tabirinin bulunması gerekir; 62 nci maddenin üçüncü satırında, «mülk»ten sonra konacak; böylece madde; «Kat mülkiyetine çevrilmiş birden fazla bağımsız bölümlerden bazılarının üzerinde devre mülk kurulması» denmiş, «devre mülk hakkı kurulması» olacak. Bu ilave yapıldığı takdirde birbirlerine paralel olacak.

Bir de efendim, 61 inci maddede, «büyük onarım» diye geçiyor; «büyük onarım» değil, sadece «onarım» olarak İçtüzüğün ilgili maddeleri gereğince mümkünse düzeltilmesini arz ve teklif ediyorum.

BAŞKAN — Efendim, «büyük onarım»la ilgili düzeltme, önerge meselesidir. Diğerleri maddî hata olup düzenlemesi yapılabilir. Dolayısıyla «büyük onarım»la ilgili düzenleme de geçmiş bulunmaktadır. Diğer maddî hatalarla ilgili teklif etmiş olduğunuz 62 nci maddenin üçüncü satırında baş taraftan «mülk» kelimesinden sonra «hakkı» kelimesini ilave etmek suretiyle 62 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Madde bu şekliyle kabul edilmiştir.

Şimdi çerçeve 1 inci maddeye bağlı olarak 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65 inci maddeleri tümüyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Çerçeve 1 inci madde kabul edilmiştir efendim.

2 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde söz isteyen? Yok.

2 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — 3 üncü madde üzerinde söz isteyen? Yok.

3 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun tümünü oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarı kanunlaşmıştır; uğurlu ve hayırlı olsun.

8. — Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı ve Adalet ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/679) (S. Sayısı : 346) (Devam)

BAŞKAN — Bundan evvel açık oylamasını yapmış olduğumuz 346 sıra sayılı kanun tasarısında oylamaya 293 sayın milletvekili iştirak etmiş; 189 kabul, 92 ret, 12 çekimser oy kullanılmış ve tasarı kanunlaşmıştır.

Hayırlı, uğurlu olsun.

10. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının ve Bu Vesile ile Teati Olunan Mektupların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan Bütçe komisyonları raporları (1/443) (S. Sayısı : 347) (1)

---

(1) 347 S. Sayılı Basmayazı Tutanağa eklidir.

BAŞKAN — Gündemin «Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler» kısmında 10 uncu sırada, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığında Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının ve Bu Vesile ile Teati Olunan Mektupların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan Bütçe komisyonları raporları vardır.

Komisyon ve hükümet yerinde.

Esas komisyon burada Plan ve Bütçe Komisyonudur.

Komisyon raporunun okunmasını oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Komisyon raporunun okunması kabul edilmemiştir.

Tasarının tümü üzerinde söz isteyen var mı? Yok.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Tasarının maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

1 inci maddeyi okutuyorum :

Türkiye Cumhuriyeti İle İtalya Cumhuriyeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 29.9.1981 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile İtalya Cumhuriyeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşması»nın ve bu vesile ile teati olunan mektupların onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN — 1 inci madde üzerinde söz isteyen var mı? Yok.

1 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 1 inci madde kabul edilmiştir.

2 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 2. — Bu Kanun 1.1.1983 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde söz isteyen var mı? Yok.

2 nci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 2 nci madde kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi okutuyorum :

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — 3 üncü madde üzerinde söz isteyen var mı? Yok.

3 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 3 üncü madde kabul edilmiştir.

Tasarı açık oylamaya tabidir.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Sayın Başkanım, anlaşmanın basmayazısının basımında bazı maddî hatalar var, baskı hataları var. O baskı hatalarından birkaç örnek vermek istiyorum ve bunların tümünün düzeltilmesini istiyorum.

BAŞKAN — Efendim, aslını biz düzeltiriz; siz onların ne olduğunu bize verirsiniz, biz düzeltiriz.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Peki efendim.

BAŞKAN — O salahiyeti Genel Kuruldan alırız. Ancak, maddî hatalar olmak üzere.

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Peki efendim.

BAŞKAN — Ne şekilde hatalar?

MALİYE VE GÜMRÜK BAKANI AHMET KURTCEBE ALPTEMOÇİN (Bursa) — Efendim, mesela «özellikle» kelimesi yerine «özel» yazılmış, «mutaden» yerine «mutadan» yazılmış. Bunun gibi bazı baskı hataları var.

BAŞKAN — Aslına uygun olarak düzeltilir. Aslından inhiraf edenler aslına uygun olarak düzeltilir efendim.

Bu tasarı açık oylamaya tabidir. Açık oylamanın, kupaların sıralar arasında dolaştırılması ve sayın milletvekillerinin oy pusulalarını bu kupalara atmaları suretiyle yapılmasını oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kupalar dolaştırılsın.

Yanlarında oy pusulaları olmayan sayın milletvekilleri, bir beyaz kâğıdın üzerine, ad ve soyadlarını, seçim çevrelerini, oyunun rengini yazmak ve imzasını atmak suretiyle oylarını kullanabilirler.

(Oyların toplanmasına başlandı)

11. — Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/489) (S. Sayısı : 348) (1)

BAŞKAN — Efendim, Gündemin «Kanun Tasarı ve Teklifleriyle Komisyonlardan Gelen Diğer İşler» kısmının 11 inci sırasına geçiyoruz :

11 inci sırada, Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları yer almaktadır. Bu kanun tasarısının müzakeresine geçmiş bulunuyoruz.

Komisyon ve hükümet yerlerini almışlardır.

Esas komisyon raporu burada da Plan ve Bütçe Komisyonu raporudur.

Bu raporun okunması hususunu oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Raporun okunması kabul edilmemiştir.

Kanun tasarısının tümü üzerinde söz isteyen var mı? Yok.

Kanun tasarısının maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

1 inci maddeyi okutuyorum :

Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 24.12.1983 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşması»nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen var mı? Yok.

FERİT MELEN (Van) — Sayın Başkan, bir soru sormak istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Melen.

FERİT MELEN (Van) — Türkiye'de Korelilerden ticaret yapan, başka işler yapan kimseler var; ama bizlerden Kore'de ticaret yapan kimse var mı?

Bu çifte vergilendirmeyi önlemede bizim ne yararımız var?

BAŞKAN — Bu soru hakkında komisyon ve hükümet ne şekilde bir cevap sunuyorlarsa buyursunlar efendim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Efendim, şu sıradaki dengeye göre, ticarî faaliyette bulunan bir Türk müteşebbisi mevcut değildir. Yalnız bu anlaşma her iki ülkenin faaliyetleri için uygun bir zemin hazırlamaya yöneliktir ve ileriye dönük bir anlaşmadır efendim.

BAŞKAN — Evet, soru cevaplandırılmıştır.

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) — Bir soru da ben sormak istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Öney.

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) — Sayın Başkan, gerekçenin ikinci sayfasında, sondan bir önceki paragrafta şöyle denmektedir : «Diğer taraftan, yabancı sermayenin Türkiye'de tabi olacağı vergi rejiminin uluslararası anlaşmalar ile tespiti, Türkiye'ye yabancı sermaye akımını teşvik edecektir.» Bu sözün anlamını komisyondan öğrenmek istiyorum. Türkiye'de yabancı sermaye ile, Türk müteşebbisleri aynı vergi rejimine tabidir. Burada eşitlik ilkesi vardır. O da buna tabidir. Dolayısıyla bu kanunda anlaşmalarla getirilen nedir, ki burada gerekçede açıkça, anlaşmalarla yabancı sermayenin tabi olacağı vergi rejimi uluslararası anlaşmalarla tespit edilecektir diye bir istisna yer alabilmektedir. Bu ilginç bir konudur, lütfen izah etsinler efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

Sayın komisyon buyurun efendim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Efendim, bu tabi olunacak rejim bakımından farklılığı ifade eden bir husus değildir. Türkiye'de yabancı sermayenin tabi olacağı statü, Türk kanunlarına göre, 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa göre tespit edilmiştir. Bu husus, yabancı sermayenin tabi olacağı vergi rejiminin uluslararası anlaşmalar ile tespiti çifte vergilendirmeyi önleyecek hususların kanunlarla tespiti bakımından ehemmiyet taşır. Yoksa, yabancı sermayeye mevcut kanunlarımızın dışında anlaşmalar yoluyla bir istisna tanındığı manasını ta-

---

(1) 348 S. Sayılı Basmayazı Tutanağa eklidir.

şımaz. Buradaki teşvik unsurunun; özellikle çifte vergilendirme bakımından konunun bir kanun mevzuu yapılmış olmasını ve yabancı sermaye tarafından bu hususun bilinmiş olmasını temin ve ifade etmektir eefendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

Başka soru sormak isteyen var mı efendim? Yok.

1 inci maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 1 inci madde kabul edilmiştir efendim.

2 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 2 nci madde kabul edilmiştir efendim.

3 üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — 3 üncü madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 3 üncü madde kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, bu kanun tasarısı da açık oylamaya tabidir. Açık oylamanın kupaların sıralar arasında dolaştırılması suretiyle yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yanlarında oy pusulaları bulunmayan sayın üyelerin beyaz bir kâğıt üzerine adlarını soyadlarını, seçim çevrelerini yazmak ve imza etmek suretiyle oylarını kullanmalarını rica ederim.

Oy kupaları sıralar arasında dolaştırılsın.

(Oyların toplanmasına başlandı.)

6. — Tanıtma Fonu Teşkili Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/697) (S. Sayısı : 342) (Devam)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, biraz bendenizi dinlemek lütfunda bulunursanız ve müsaade de ederseniz bir maruzatta bulunmak istiyorum. Tabiî bu maruzat hepimizi ilgilendiriyor.

Gündemde görüşülecek başka bir konu kalmamıştır. Ancak, gündemin 6 ncı sırasındaki Tanıtma Fonu Teşkili Hakkında Kanun Tasarısının görüşülmesi için, Başkanlığımıza parti gruplarından müşterek bir istek gelmiştir. Adı geçen tasarının daha önce görüşme sırası geldiğinde komisyon hazır bulunmadığı için görüşülmesi ertelenmişti. Şu anda görüşmek için çalışma süremiz müsaittir; bu konuda gruplar da mutabık olduğuna göre, Genel Kurul uygun görürse tasarıyı görüşebiliriz.

Şimdi, gündemin 6 ncı sırasındaki Tanıtma Fonu Kanunu Tasarısının görüşmelerine başlanması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Tasarının görüşülmesi kabul edilmiştir.

Bundan evvelki açık oylamada oyunu kullanmayan sayın üye var mı? Yok.

Oylama işlemi bitmiştir, kupalar kaldırılsın.

BAŞKAN — (Oyların ayrımına başlandı) kabul ettiğiniz üzere Tanıtma Fonu Teşkili Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporunun görüşmelerine geçiyoruz.

Komisyon ve hükümet yerlerini aldılar.

Komisyon raporunun okunmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Komisyon raporunun okunması kabul edilmiştir.

Bendenize ulaşan bir belgeye göre, bu tasarı üzerinde MDP Grubu adına Sayın Yılmaz Altuğ, Anavatan Partisi Grubu adına Sayın İsmail Dayı söz istemişlerdir.

Şahısları için ise, Sayın Türkân Turgut Arıkan, Sayın Cafer Tayyar Sadıklar ve Sayın Kâmuran İnan söz istemişlerdir.

İlk sözü, sıraya göre, MDP Grubu Adına Sayın Yılmaz Altuğ'a veriyorum, buyurun efendim.

MDP GRUBU ADINA YILMAZ ALTUĞ (Sıvas) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi, kendim ve Milliyetçi Demokrasi Partisi Grubu adına saygıyla selamlarım.

Bugün konuşmaya başlayacağımız ve inşallah tamamlayacağız Tanıtma Fonu Kanunu Tasarısını, çıkarılması geç bile kalmış hayırlı bir teşebbüs olarak karşılamaktayız.

Türkiye'nin dışarıda tanıtılması mutlaka yapılmalıdır. Bu hususta bazı tedbirleri kısaca arz etmek isterim. Birkaç senedir bu konuda zaten bazı sempozyumlar, seminerler yapılmaktadır.

Türkiye'yi ziyaret eden heyetlere önem vermek lazımdır. Bu yavaş yavaş dikkate alınan bir husustur.

Yabancı ülkelerdeki TRT ve basın muhabirlerimizin artırılması sağlanmalıdır. Ayrıca, yabancı dilden yayınların çok az olduğu görülmektedir. Bunlar artırılmalıdır.

Daha fazla bilim adamı, sanatkâr davet etmeliyiz. Ülkemizde daha fazla festivaller, kongreler tertip etmeliyiz. Üniversitelerimizin de dışarı ile temas imkânlarını artırmalıyız.

Dışardaki Türk vatandaşlarımızın teşkilatlandırılması çok yerinde olacaktır. Bunun isabetini Amerika'daki federasyonda görüyoruz ve hakikaten bilhassa bu sene daha çok başarılı olduklarını fark etmişsinizdir.

Ayrıca hepiniz dikkat etmişsinizdir; insan hakları ile ilgili olarak sık sık protesto mektupları gelmektedir. Aynı şekilde bunu biz de yapmalıyız. Mesela Türkiye çapında büyük bir kampanya ile Bulgaristan'daki Türk soydaşlarına yapılan haksızlıkları dünyaya duyurmalıyız.

Ayrıca, parlamenterlerimizin de temaslarına önem vermeliyiz. Parlamenterlerimizin sık sık yurt dışına çıkmaları sağlanmalı, bilhassa dışardaki parlamenterlerle ve hatta halkla ilişkileri artırılmalıdır.

Değerli arkadaşlarım, biliyorsunuz bugün tanıtma ve halkla ilişkiler 20 nci yüzyılın âdeta ismini taşımaktadır. 20 nci yüzyıla «Tanıtma ve halkla ilişkiler yüzyılı» ismi verilmiştir. Dünya kamuoyu için basitleştirilmiş ve tekerrür halinde mütemadiyen verilen bilgilerin çok büyük faydası vardır.

Sürekli ve süreli imajlar yaratılmalıdır ve sürekli imajımızı da iyi etüt etmemiz lazımdır. Kamuoyunun günlük zikzakları vardır, bunları da dikkatle takip etmek gerekir.

Değerli arkadaşlarım, hiç bilmeyenler üzerinde bunların alanına da tohum ekmek mümkündür.

Millî tarih ve kültürümüzün tanıtılması ve arşiv belgelerinin korunması ve değerlendirilmesi için elden gelen bütün imkânların seferber edilerek gerekenin yapılması fikrine tamamen katılmaktayız. Kendim siyasî ve diplomatik tarih hocası olarak Türk arşivlerinin önemini çok iyi bilmekteyim ve bu Türk arşivlerinin henüz tamamen tasnif dahi edilmediğini ve ancak yirmide birinin değerlendirilmesinin yapıldığını da üzülerek ifade etmek isterim.

1984 yılının Aralık ayında Fransa'da Türk tarihi ile ilgili çok önemli bir eser yayınlandı. Popüler şekilde yayınlanmış ve zannederim on bin kadar basılmış olan bu kitabın ismi «Histoire Des Turcs» yani, «Türklerin Tarihi» ismini taşımaktadır. Jean Roux adlı yazar Türk Tarihini başlangıcından günümüze kadar getirmektedir; Türklerin birçok karakteristiği ve niteliği; mertlik, cesaret, idarecilik gibi vasıflarımız arasında, arşivciliğimizi de belirtmektedir ki, benim çok dikkatimi çekti, ilk defa böyle bir ifadeye rastlıyorum; fakat bu doğru. Bundan 15 sene kadar evvel, İsrail'deki milletlerarası bir konferansa gittiğim zaman, orada Birinci Dünya Harbi sırasında çekilirken kurtaramadığımız Osmanlı Arşivlerinden, Tel-Aviv Üniversitesinde, nasıl yararlandıklarını gördüm. Hakikaten arşivciliğimiz, Türk arşivciliği çok gelişmiş bir sanat halindedir; ama dediğim gibi, bunları henüz tasnif dahi edemedik, değerlendiremedik.

Bu bakımdan, fonun kuruluşundaki amaçlardan bir tanesi olarak, bu işin modern bir hale sokulmasını görüyoruz. Gerekçede, «Öncelikle Osmanlı arşivinin bina, her türlü araç-gereç gibi modern arşivcilik imkânlarına kavuşturulması suretiyle değerlendirilmesi, tamamının mikrofilme alınarak bilgisayara verilmesi, elde edilen bilgi ve belgelerin tasnif ve sınıflandırılmasının yapılarak, bunların basımı ve dağıtımı» ifadesini çok yerinde bulmaktayız.

Değerli arkadaşlarım, tanıtmanın bugün bir sanat olduğunu belirtiyorum. Tanıtma bir meslektir; bunu bir an evvel millî bir stratejiye de sokmak lazımdır. Millî bir tanıtma stratejisi gereklidir. Çünkü, Türkiye'de şimdiye kadar yapılan hareketlerin parça buçuk olduğu maalesef görülmektedir. Bunu, bir millî tanıtma stratejisi kabulü ile yapmamız gerekmektedir.

İçte ve dışta tanıtmayı koordine edecek bir örgütün bulunmadığını görüyoruz, inşallah bu tanıtma fonu bu örgütü sağlar.

Ülkemizde tanıtma ile görevli kamu örgütlerinin kendi aralarında ve özel kurumların kendi aralarında komünikasyon, koordinasyon ve korporasyonları yok; işbirlikleri yok. Bunları yapmaları mutlaka gerekli.

Şu ana kadar, yani bu kanun gelinceye kadar devlet olarak tanıtmaya pek önem verilmemişti; bu önemin verildiğini memnunlukla görüyoruz.

Diğer bir husus, hemen hemen her alanımızda olduğu gibi, maalesef, bir kavram kargaşası da var. Bunu da düzeltmekte yarar var.

Tanıtma hususunda eğitimin yetersiz olduğu da görülüyor. Turizm dışında, yayınlar yetersizdir.

Şimdi bu genel bilgilerden sonra, kanun tasarısında önemli olarak gördüğümüz bir aksaklığı belirtmekte büyük yarar var.

Değerli arkadaşlarım, kanun tasarısıyla bir fon kuruluyor, bu fonda toplanacak paraların Sayın Başbakan tarafından kullanılması öngörülüyor ve denetim için de 3 kişilik bir denetim heyeti kuruluyor. Biz bunu uygun bulmuyoruz. Şöyle ki: Bütçe imkânları dışına çıkılması, Sayın Başbakana âdeta denetimsiz, sınırsız bir imkânın verilmesi bizi endişeye sevk etmektedir.

Bilirsiniz, Meşrutiyete kadar her hizmete bir varidat tahsis edilirdi; yani tek bir bütçe yoktu. Meşrutiyetten sonra Türk Devletinde tek bir bütçe, yani devletin bütün harcamalarının ve bütün gelirlerinin içinde toplandığı bir genel bütçe vardır. Bu esas gelmiş ve Muhasebei Umumiye Kanunu yapılmıştır.

Daha sonra bu esas, Anayasamıza da geçmiş bulunmaktadır. Bugün Anayasamızın 160 ıncı maddesinde Sayıştay ve 161 inci maddesinde genel ve katma bütçeler yer almış bulunmaktadır. Biliyoruz, katma bütçeler var; fakat katma bütçeler de genel bütçeye bağlıdırlar. Devlet faaliyetlerinin parlamentoca kontrolü büyük ölçüde bütçenin kontrolü ile mümkündür. Bu sebeple devlet harcamalarının ve gelirlerinin tamamı bütçede bulunmalıdır. Aksi takdirde Büyük Millet Meclisinin denetimi eksik kalır.

Anayasamızda iki denetim organının mevcut olduğunu biliyoruz; birisi Sayıştay, diğeri Başbakanlık Yüksek Denetleme Kuruludur. Hepimiz biliyoruz, devlet harcamaları Sayıştayca, kamu iktisadî kuruluşlarının harcamaları ise Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu tarafından yapılmaktadır.

Elimizdeki tasarıda bir üçüncü denetleme organı görülüyor; bu denetim üç kişiden kurulu bir organ tarafından yapılmaktadır ve bu Organ Büyük Millet Meclisine karşı bir hesap verme, yani Büyük Millet Meclisin bu organa bir denetimi gibi gözükmemektedir. Kanaatimizce bu da Anayasaya aykırıdır. Bu mahzur giderilmelidir.

Hepinizi saygıyla selamlar, teşekkür ederim. (MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Yılmaz Altuğ.

ANAP Grubu adına Sayın İsmail Dayı; buyurun.

ANAP GRUBU ADINA İSMAİL DAYI (Balıkesir) — Sayın Başkan, yüce Meclisin Saygıdeğer üyeleri; huzurlarınıza 342 sıra sayılı Tanıtma Fonu Teşkili Hakkındaki Kanun Tasarısı ile ilgili Anavatan Partisi Grubunun görüşlerini arz etmek üzere gelmiş bulunuyorum. Bu vesileyle hepinize saygılar sunarım.

Biraz evvel konuşan Milliyetçi Demokrasi Partisinin Grup Sözcüsü Sayın Altuğ'un bazı görüşlerinin komisyon veya hükümetçe cevaplandırılacağını düşünerek, kendilerine bu konuda bilgi arz etmeyeceğim. Ben tasarının geneli üzerinde bilgi sunmak istiyorum.

Sayın milletvekilleri, bilindiği gibi tanıtma günümüzde içte ve dışta en geniş manada ve bütün değerleriyle kalıcı ve doğru belgelerle yapıldığı gibi, sahte bilgi ve belgelerle de başkaca milletlerin hayatına tesir edecek bir şekilde gittikçe büyüyerek devam etmektedir.

Milletler var olduğundan bu yana gerek kendi vatandaşlarına, gerekse başka milletlere dost veya düşman olsun kendini tanıtmak ihtiyacını duymuşlardır. Bu maksatla muhtelif kuruluşlar teşkil edilmiş ve bu kuruluşların emrine geniş imkânlar verilmiştir. Bugüne kadar ülkemiz elindeki imkânlardan azamî derecede yararlanma yollarına gitmişse de, maalesef birçok güçlüklerle karşılaşmıştır. Şüphesiz bu güçlüklerin en başta geleni malî imkânsızlıktır.

Enformasyon karşılığı kullanılan tanıtma, bugün artık milletlerin baş meşgalesi olmuş dersek yanlış söylemiş olmayız. Bu yolda baş döndürücü imkânlar ortaya konmakta ve büyük paralar sarf edilmektedir. Şüphesiz mesele sadece malî kaynak meselesi değil, bunu en iyi bir şekilde kullanacak insan unsuru ondan da önde gelmektedir. Aslında tanımanın ilk şartı kendini iyi tanımaktır. Böylece kendini iyi tanıyan ve bu konuda iyi yetişmiş elemanlarla konuyu milletlerarası platforma aktarmak için de onları gerekli bilgilerle ve imkânlarla teçhiz ederek, milletimizin propagandasını, tanıtmasını yapmak; yıkıcı ve bölücü tesirlerden, yayınlardan korumak için bugüne kadar eldeki imkânlar zorlanılarak kullanılmasına rağmen maalesef yetersizliğini hepimiz kabul ediyoruz.

İşte bu kanun tasarısı tasviplerinizle kanunlaşırsa, bu yolda yeni ve geniş imkânlar getirmiş olacağız. Tanıtmayı en geniş manada kullanacağız. Öncelikle iyi bir strateji tespiti yapılıp devamlı değişen şartlar ve hedefe yönelik programlar oluşturmak, bu maksatla yeni elemanlar yetiştirmek, mevcutlardan en iyi bir şekilde istifade ederek çalışmak gerekiyor.

Sayın milletvekilleri, dünyaya sunulacak belge, film, hizmet ve başkaca yollar için elimizin altında çağımızın gerçeklerine uygun, hemen devreye sokulabilecek sistemlere ihtiyaç vardır. Bu maksatla başta Osmanlı arşivleri olmak üzere mevcut arşivlerimizi tasnif etmek, mikrofilme almak, fişlemek ve özet çıkarmak gerekiyor.

Değerli arkadaşlarım, yüce Türk Milletinin tarihte düşmanı çok olmuştur. Bu, bir manada da onun yüceliğinden, başkalarının hayatında önemli rol oynama yeteneğinden gelmektedir. Geçmişte olduğu gibi, dünyanın vazgeçemeyeceği ve ihmal edemeyeceği bir milletin fertleri olmak, bir bakıma bizleri bahtiyar kılmaktadır. İşte bunun gerekleri de şüphesiz yerine getirilmelidir. Varlığımızı devam ettirebilmek, yeni yeni hamleler yapabilmek, yurt içinde ve dışında kendimizi en iyi bir şekilde tanıtmak görevi, bugüne kadar yaptığımızın çok üstünde bir hizmet beklemektedir. Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, Dışişleri, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve başkaca kuruluşların gayretlerine büyük ölçüde insan unsuru ve malî destek bulmak zorundayız.

Aziz arkadaşlarım, bu kanun tasarısının en önemli yanlarından biri de, arşivlerimizin tasnifi, değerlendirilmesi imkânlarını getirmesidir. Hükümetimiz geçen ay, yani 1985 Mayısında İstanbul'da Osmanlı arşivleriyle ilgili bir sempozyum yapmıştır. Bildiğiniz gibi, Osmanlı arşivlerinde 150 - 200 milyon civarında belge bulunmaktadır. Arşivlerimiz maalesef geçmişte yeterince değerlendirilmemiş, bir kısmı ilgisizlikten çürümüş, hatta kilo hesabı yurt dışına satılanlar dahi olmuştur. Bulgaristan'a kilo hesabı satılan arşiv belgelerimizden bugün Sofya'da bir kütüphane oluşmuştur ve Bulgaristan'ın bu belgeler üzerine yayın yaptığını da size arz etmek isterim. Rahmetli Tarihçi İbrahim Hakkı Konyalı'nın neşriyatından anlaşıldığına göre, bu belgelerin bir kısmı İstanbul Sirkeci Garında fark edilip, bazıları alınabilmiş; fakat bir kısmı yüklenen trenle maalesef gitmiştir.

Osmanlı arşivleri başlıbaşına bir servettir, onur kaynağıdır. Bugüne kadar çok azı tasnif edilip, ilgililerin istifadesine sunulan arşivlerimizi bu tempo ile 50 senede, 100 senede tasnif etmemiz mümkün değildir. Başbakanlık Arşiv Dairesinin elindeki uzman kadro, malî imkânlar çok yetersizdir. Bu tasarı kanunlaşırsa elde edilecek gelirlerden yüzde 50'ye yakın bir kısmı arşivler için ayrılabilecektir. Kurulacak bu fondan elde edilecek gelirlerin bir kısmı, yüzde 20'si Başbakanın emrine gerektiğinde özel kullanılmak üzere tahsis edilmiş olup, diğer kısmı kanunda arz edildiği şekilde kullanılacaktır.

Arşivlerimiz bugün cami depolarında, medrese köşelerinde, şurada burada âdeta çürümeye terk edilmiştir. Bunların korunup tasnifi için yepyeni bir proje geliştirilip, evvela bina meselesi halledilmelidir.

Değerli milletvekilleri, arşivlerimizin önemi bu kısa konuşmada anlatılmayacak kadar büyüktür. Sizlere birkaç misal arz edeyim : Osmanlı döneminin son yıllarında yoğunlaşan Türk düşmanlığı bütün İslam dünyasını aleyhimize çevirmişti. Hatta hatırladığım kadarıyla İsrail'in kuruluşu için, İsrail'in bugün işgal ettiği toprakları dahi siz verdiniz diye bütün İslam âlemi aleyhimize çalışıyordu. Halbuki İsrail'in elde ettiği toprakların Osmanlıların oradaki hâkimiyetinin kalkmasından sonra satıldığı, bizim Osmanlı arşivlerimizde mevcut belgelerde vardı. Bilhassa Batının; Anglosakson milletlerin tesiriyle aleyhimize dönen İslam âlemi, ancak bugün İsrail'in işgal ettiği toprakların bizim zamanımızda değil, kendi ellerine geçtikten sonra satıldığını yeni yeni öğrenmişler ve bugün İslam âleminin liderleri, hatta Filistin Kurtuluş Örgütünün başkanının, «sevinerek işittim ve dinledim ki bu yerleri siz muhafaza etmişsiniz, fakat biz sizden sonra muhafaza edememişiz» diye beyanatlarına yeni şahit oluyoruz.

Aynı şekilde şimalî Afrika'daki bugünkü devletler, kendilerinin bütün tarih boyunca diğer İslam ülkeleri gibi sömürüldüklerini iddia etmişlerdir. Batının tesiriyle olan bu iddialara karşı en büyük belge, bizim arşivlerimizdir.

Size Kıbrıs Harekâtında şerefli ordumuzun ve değerli idarecilerimizin zaferinin arşivlerimiz sayesinde belgelendiğini de arz etmek isterim. Bir yeri sadece almak gerekmiyor, tapu kayıtlarıyla da o yerin geçmişte ve yüzyıllardan beri sizin olduğunu belgelemek gerekiyor. İşte Kıbrıs Barış Harekâtı öncesi ve günümüzde Kıbrıs'taki eskiden yerleştirilen Türk boylarının, köylerin tapu kayıtlarının belgeleri, İstanbul'daki Başbakanlık Arşiv Genel Müdürlüğünde yapılan çalışmalarla çıkarılmış ve hâlâ bu çalışma devam etmektedir.

Bu konuda bir hayli bilgi vermek mümkündür. Bildiğiniz gibi Osmanlı topraklarından 27 kadar devlet teşekkül etmiştir. Bir bakıma şunu söylemek mümkündür : Yalnız Ortadoğunun değil, geçmiş asırların tarihini Osmanlı Devleti ve Türkler olmadan, onların

belgelerine sahip olmadan yazmak mümkün değildir. Bugün milletler kendilerine tarih yazma yolunda gayret içindedirler. Biz ise, asırlardır elimizde büyük hazine olan bu arşivleri, maalesef bugüne kadar yeterince kullanamamış, devreye sokamamışızdır. Yakın yıllara kadar; bilhassa İngiltere'de «tıpkı basım» yapan bazı müesseseler, Türk arşivlerindeki belgelerin foto filmini alıp dünyaya olduğu gibi, bize de satmışlardır. İşte kısaca ve daha pek çok bilgilerle arz etmek istediğim arşivlerimizin zenginliği başlı başına büyük servettir, onur kaynağıdır. Dünya haritasını geçmişte çizen Türk Milletinin dünya tarihine vurmuş olduğu damganın en açık belgesidir. Bu bakımdan bunların en kısa zamanda yeni, zedelenmeyecek binalara kavuşturulması; uzman kadroların yetiştirilmesi ve bunların günümüz şartları içinde tasnif edilerek, özet çıkarılarak, fişlenerek ve icabında hemen devreye sokulması gerekmektedir.

Günümüzün aktüel konusu olan Ermeni soykırımı iddiasının da kesinikle varit olmadığı yine Osmanlı arşivlerinden, yeni yeni çıkan bazı eserlerle belgelenme yolundadır. Dünya bir yerde söze değil, belgeye itimat etmektedir. Bu da tabiîdir. İşte bu tasar kanunlaşırsa, bir taraftan kendi tanıtmamızı, propagandamızı her türlü vasıtayla; gerek yayın, film, hizmeti değerlendirme vesair vasıtalarla yapacağız, diğer taraftan da arşiv belgelerini değerlendirerek, dünyaya kendimizi yeniden tanıtma imkânını bulacağız. Var olmanın, ayakta durmanın, millet olarak devam etmenin başkaca yolu yoktur.

BAŞKAN — Sayın Dayı, toparlar mısınız; süreniz bir hayli geçti efendim.

İSMAİL DAYI (Devamla) — Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Görüşülmekte olan tasarıyı tasviplerinizle eğer kanunlaştırırsak, bu konularda bugünkünün çok üstünde imkânlara kavuşulmuş olacaktır.

Bu vesile ile Anavatan Partisi Grubu adına hepinizi saygılarla selamlıyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Dayı.

Halkçı Parti Grubu adına Sayın Ömer Kuşhan; buyurun efendim.

HP GRUBU ADINA ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok değerli üyeleri; alınan özel bir kararla bugünkü gündemimizde bulunan boşluğu doldurmak suretiyle çıkarılmak istenen Tanıtma Fonu Teşkili Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu hakkında grubumun görüşlerini arz etmek üzere huzurunuzu işgal etmiş bulunuyorum.

Değerli milletvekilleri, Sayın Anavatan Partisi Grubu adına konuşan arkadaşımın ifade ettiği şeylere katılmamak mümkün değildir. Sayın Milliyetçi Demokrasi Partisi Grubu adına konuşan hocamın da ifade ettiği şeylere katılmamak mümkün değildir. Elbetteki millî varlıklarımızı korumak, elbetteki onları değerlendirmek, elbetteki onları tarihin akışı içerisinde yok olmaktan, kaybolmaktan korumak, kollamak ve hizmete sunmak, yarınların dününü tanıması için lüzumlu malzeme olarak arşivlerde muhafaza etmek, çağdaş arşivcilik anlayışı içerisinde bunları tasnif etmek, düzenlemek hatta bunları araştırıp bunlardan kitaplar hazırlamak, eserleri yarınlara intikal ettirmek çok güzel ve gerekli şeylerdir. Biz Halkçı Parti Grubu olarak kesinlikle bunun yanındayız ve gerekli olduğuna inanıyor ve onu savunuyoruz, ama, biz bir şeye karşıyız sayın milletvekilleri; fon zihniyetine, fon düşüncesine karşıyız. Başından beri, sayın hükümetin kurulduğu günden bugüne kadar devamlı surette çeşitli konuları vesile etmek suretiyle bütçeden bölümler ayırmak suretiyle fonlar teşekkül ettirmek ve o fonları özel hizmetlere özel talimatlarla kullanma yetkilerini verme eğilimine karşıyız. Dün karşı idik, bugün de karşıyız, yarın da karşı olacağız.

Bugün görüşülmekte olan tasarı kanunlaşacak. Çünkü, bugüne kadarki örnekler göstermiştir ki, bu kararla gelen grubun önüne geçmek, bugünkü aritmetik yapı içerisinde parlamentoda mümkün değildir. Yalnız sayın milletvekilleri, her kaldırdığımız parmağın yarınlarda bize ne getireceğini, hangi boyutlarda vebal getireceğini çok iyi hesap etmek mecburiyetindeyiz.

Şimdi ne yapıyoruz? Millî Piyango gelirlerinin yüzde 10'unu ayıracağız, müşterek bahis ve benzeri oyunların gelirlerinin yüzde 5'ini ayıracağız, Başbakanlık bütçesinden belirli bir miktarı ayıracağız ve bundan bir fon teşekkül ettireceğiz ve bu fonun kullanılma yetkisini Başbakana ve yanına alacağı Maliye Bakanına ve bir de kamu görevlisine vereceğiz ve kanunun ifade tarzını şöyle bir değerlendirdiğinizde göreceksiniz ki, yetki tamamen Başbakanda toplanacak. Elbetteki bir Başbakanı, meseleye reel yaklaşmayacaktır, hüsnüniyetsiz yaklaşacaktır şeklinde suçlamak mümkün değildir. Galiba ayrıldığımız bir prensip noktası da budur. Her şeye müspet bakmak yerine bazılarına menfî, hatta ekseriyetine menfî açıdan bakmak

ve tedbirleri, kararları ona göre almak, sonuç güzel gelirse bundan mutlu olmak veya güzel netice istihsal etmektir esas olan. Bunda da aynı havayı görüyoruz.

Bu fonlar teşekkül edecektir. Türkiye'de Millî Piyangonun yıllık gelirinin kaç milyar veya kaç yüz milyar lira olduğunu hepimiz biliyoruz. Çaresiz insanlar ülkesi haline gelen, şans oyunlarından başka sığınacak yeri olmayan insanların yaşadığı ülke haline gelen Türkiye'de müşterek bahislerin son zamanlarda ne kadar büyük boyutlarda gelir getirdiğini ve insanların bu işe ne kadar büyük paralar yatırdığını tetkik edince görmemek mümkün değildir.

Dolayısıyla, bu fonlardan ayrılan paraları biz toparlayacağız ve toparladığımız bu paralarla arşivlerimizi değerlendireceğiz, prezantasyonumuzu sağlayacağız, tarihimizi dünya milletlerine tanıtacağız veya bu konuda araştırma yapacak kimselere imkân sağlayacağız. Yani, tarihimizi daha reel ölçülerde, daha basit şekilde öğrensinler diye, onlara tanzim edilmiş arşivler sunacağız düşüncesinden yaklaşıp, bu fonları doğrudan doğruya küçük bir heyetin emrine vermek prensibine karşıyız. Bugün için buna mani olmak mümkün değildir, kanun çıkacaktır; ama şu çok iyi bilinmelidir ki, teşekkül ettirilmiş olan fonlarda birikmiş olan devlet gelirlerinde tüyü bitmemiş yetimlerin hakkının hesapları yarınlarda mutlaka sorulacaktır.

Bugün, iyi niyetle yaklaşmak suretiyle, «İyi niyetle kullanılacaktır» ifadesi her zaman gündeme getirilmektedir. Elbette aslolan iyi niyettir; ama yasalar bir noktada kötü niyete kapı açmamak için de çıkarılan belgelerdir veya bu imkânı sağlayan belgelerdir. O bakımdan teşrîî görev ifa eden kimseler, meseleye bu açıdan yaklaşmak mecburiyetindedir.

Bu fona da, bundan evvel teşekkül eden fonlara karşı olduğumuz gibi karşıyız; izah ettiğim nedenle karşıyız. Yoksa Türk arşivlerinin tanzim edilmesini istemediğimizden, tarihimizin alabildiğine gün ışığına çıkmasını istemediğimizden, değerli Anavatan Partili milletvekili arkadaşımızın ifade ettiği şekilde, arşivlerimizdeki malzemelerin Bulgaristan'a veya dünyanın bir başka memleketine kaçırılmasını önlemek istemediğimizden değil, bütün bunların yanında fonların kurulmasına karşı olduğumuzdan karşıyız.

Değerli milletvekilleri, diğer taraftan bir şeyi daha vurgulamak istiyoruz. Türk Devleti büyüktür. Türk Devleti istediği her şeyi yapmaya muktedirdir ve hiçbir şey onun iktidarı dışında değildir. Bugüne kadar, Sayın Başbakan veya hükümetler kurmak istediler de bunun için para mı bulamadılar; onun için mi arşivlerimiz bugün bu haldedir?

Sayın milletvekilleri, konu bu değildir. Konuya yine pembe gözlükle yanaşıyoruz. Yine realite gözümüzün önünden uzak. Türkiye'de, bugün arşivleri alabildiğine değerlendirebilecek bir kadronun teşekkül ettirilmesi lazım. Bu kadro, yetişmiş eleman olarak Türkiye'de dağınık vaziyette vardır; ama bunları içtima etmedikten ve bunları koordine etmedikten ve bir teşkilat olarak bir araya getirmedikten sonra, bunlardan istifade etmek mümkün değildir.

Siz, şimdi getirdiğiniz bu Kanunla bir fon teşekkül ettireceksiniz; ama yarınlarda ömrümüz olursa göreceğiz ki, bu fonlar değil, kurulması gereken örgütler bu işi yapar, fonlar ancak onlara destek olur.

Ben arzu ederdim ki, partim arzu ederdi ki, bu getirilmiş olan kanun, yalnız fon teşekkülünü sağlayacak bir mahiyette değil, bu fonun hangi maksatla kullanılacağını çok açık şekilde tadat eden ve dolayısıyla bu maksadı gerçekleştirecek olan teşkilatı da kuran kanunu beraberinde getirmiş olsaydı. İşte o zaman biraz inandırıcı olurdu, işte o zaman bugüne kadar ifade ettiğimiz şekilde yine bütçenin bir bölümü perdenin arkasına alınıp, onun bunun kontrolünden veya Meclisin kontrolünden kaçırmak suretiyle istediği ve istendiği şekilde kullanılma endişesini burada ifade etmek mecburiyetinde kalmamış olur ve dolayısıyla o durumdan biz de mutlu olurduk; ama ne yapalım ki, bugüne kadarki çalışmalar ve bundan sonrakiler de öyle gidecek. Bunlar hep devamlı surette gelecek ve biz üzülerek de olsa tenkit edeceğiz; ama sonuç öyle zannediyorum ki, herhalde bugünkü iktidarın dışında Halkçı Parti iktidara geldiğinde, halkçı iktidarda çözülecektir.

Teşekkür ediyorum. (HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kuşhan.

Efendim, açık oylama bitmiştir; kupalar kaldırılsın.

(Oyların ayrımına başlandı)

BAŞKAN — Efendim, Sayın Yılmaz Altuğ, Sayın İsmail Dayı, Sayın Kuşhan grupları adına konuştular.

Sayın Türkân Arıkan, Sayın Tayyar Sadıklar, Sayın Kâmran İnan ve Sayın Ferit Melen, şahısları adına kayıtlarını yaptırmış vaziyette. İçtüzüğe göre,

ancak 2 kişiye söz verebileceğiz. Eğer komisyon ve hükümet araya girmezse müzakereler bu şekilde cereyan edecektir.

FERİT MELEN (Van) — Sayın Başkan, 1 inci maddede söz istiyorum.

TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Yazılıyor mu Sayın Başkanım. Yazılıyorsa, ben de 2 nci maddede söz istiyorum.

BAŞKAN — Peki efendim.

Sayın Türkân Arıkan, buyurun efendim.

Sayın Arıkan, bir noktayı tasrih edeyim evvela. Tümü üzerinde konuşan arkadaşlar çok kapsamlı konuştular. Esas itibariyle süreleri 20 dakikaydı; fakat tabiî menafiî umumiye için, Genel Kurulun menfaati için bu şekilde konuşmaları iyi oldu. Sizin süreniz 10 dakikadır efendim; ama size de tabiî lazım gelen hoşgörüyü göstereceğiz hiç şüphesiz.

Buyurun efendim.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tasarının temel amacında, sanıyorum ki Yüce Meclisin içinde bulunan herkes hemfikirdir. Ben de kişisel olarak bu temel amaçla hemfikirim. Gerçekten Türkiye'nin yurt dışında tanıtılması bugüne kadar çok eksik kalmıştır, hatta çok gerilerde kalmıştır. Ancak, getirilen yasanın demokrasimiz ve hukuk devleti açısından birtakım sakıncalarını görüyorum. Bunları yüce Meclise sunmak istiyorum.

Bir kere, çok büyük tutarlarda bazı kaynaklar, bütçe dışına çekilerek «Fonlar» adı altında tek bir kişinin onayına ve denetimine bırakılmaktadır. Aslında giderek de artacaktır bu fonlar. Bakınız nasıl : Halihazırda bugün 1985 Yılı Bütçesine göre Millî Piyangonun geliri yaklaşık 55 milyardır. Bundan yüzde 10 alınacağına göre 5,5 milyar lira yapar. Spor Toto ve at yarışları, tahmini ortalama 50 milyar; birincisinden yüzde 10 alındığına göre ikincisinden de yüzde 5 alınacağından 2,5 milyar lira da bu yapıyor. Bazı maddelerde yeni getirilecek birtakım müşterek bahisler var. Demek ki, Lotto'da kapıda kapıda. Tahmin edilen miktar 70 milyar ve alınacak miktar yüzde 10 olsa yaklaşık 7 milyar lira yapar. Ayrıca, yasanın içinde yer alan 3 üncü maddenin (d) fıkrasında; bugüne kadar çıkarılmış olan fonlardan sınırı belli olmayan miktarlardan bu fona aktarılacağı belirleniyor. Bunun sınırını bilemediğim için ne kadar miktara ulaşacağını şimdiden söyleyemiyorum. Ancak, şu hesapla dahi, en az 15 - 20 milyar ve yıllar itibariyle giderek yükselecek miktarlar tek bir kişinin emrine verilmiş oluyor.

Sayın milletvekilleri, Bütçe Komisyonunda bu soruları, bu görüşleri belirttiğimiz zaman Sayın Devlet Bakanımız; «Bir kişiye inanmak zorundayız» dediler. Demokrasi rejimi tek adam yönetimi değildir. Demokrasi rejimi hesap verme ve denetim rejimidir sayın milletvekilleri. Nitekim, Anayasanın 10 uncu maddesi de «Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz» demektedir. Biz, bu kanunla bir tek kişiye birtakım hakları tanımış oluyoruz.

Bu tasarı ile üstelik Meclis denetiminden de kaçılmak istenmektedir. Nitekim, denetimde getirilen, Başbakanın belirleyeceği 1 kişi, Maliye Bakanlığından 1 kişi ve Sayıştaydan 1 kişi şeklinde olmaktadır. Halbuki, bizim denetim sistemimizde Sayıştay denetimi vardır, Yüksek Denetleme Kurulu vardır, bir de Cumhurbaşkanımızın gerekli gördüğü hallerde Devlet Denetleme Kurulu vardır. Sayıştay denetimi ve Yüksek Denetleme Kurulunun denetimleri Meclise gelir, Meclisin denetiminden geçer. Bu konuyu da Sayın bakanımıza sorduk, eğer getirildiği haliyle geçerse, Devlet Denetleme Kurulunun dahi denetimine tabi olmayacaktır bu fonlar.

Sayın milletvekilleri, bu kadar yüksek meblağların tek 1 kişinin emrine denetimsiz verilmesi birtakım sakıncalar getirecektir. Belki de gereksiz yere Başbakanın kendisini, yakınlarını, danışmanlarını, bürokratlarını ve hatta partisini şaibe altına sokabilir. Neden buna gerek görüyoruz, denetimden niçin kaçıyoruz? İleride kamuoyunda şu gibi soruların söylenmeyeceğini nasıl garantileyebiliriz : Acaba bu tanıtma işlemleri hangi kuruluşlara yaptırıldı, bu kuruluşların kimlerle ilişkileri var; acaba bu fondan (Denetim olmadığına göre) seçim propagandası için veya şahsî propaganda için kullanılmış mıdır; acaba bu fondan özel gezilerde sarf edilmiş midir?

Ben Sayın Başbakanımıza sonsuz güven besliyorum; ama denetimsiz yapılan harcamalar konusunda bu soruları önlemeniz mümkün değildir.

Sayın milletvekilleri, tanıtma sadece Osmanlı arşivinden ibaret değildir. Ülkemizde Dışişleri Bakanlığı tanıtma yapar, Turizm Bakanlığı tanıtma yapar, Basın Yayın Enformasyon Genel Müdürlüğü tanıtma yapar ve tanıtmanın yöntemleri ve araçları da farklıdır. Nitekim, Türkiye'de yapılmış olan bir küçük araştırma var; Amerika'da lobiler yoluyla nasıl etkili olduğunu gösteriyor. Sanıyorum önümüzdeki günlerde

kitap halinde yayınlanacak. Bu tanıtmada para gerekiyor, eleman gerekiyor, yer gerekiyor, bina gerekiyor, ayrıca televizyon, gazete, dergi ve dernekler yoluyla diğer toplumları etkilemek gerekiyor. Söylemek istediğim mesele saddece arşiv meselesi değildir.

Getirilen yasada, Osmanlı arşivini araştırmak ön planda tutuluyor. Buna kesinlikle karşı değiliz; ama o Osmanlı arşivi ki, en küçücük bir noktayı dahi ne kayıt dışında tutmuştur, ne de denetim dışında tutmuştur. Geçenlerde izlediğimiz bir televizyon programında bir küçücük, sırmayla işlenmiş resim vardı. Merak ettim sordum, o resim Osmanlı hanedanlarından birisinin kızına bağışladığı bir yerle ilgili kayıt imiş. Osmanlı 600 sene belki bu kadar sıkı kayıt tuttuğu, denetime açık olddüğu için yaşamıştır.

Hani biz bürokrasiyi azaltacaktık? Niçin bürokrasiyi azaltacak önlemleri getirmiyoruz da, tamamen fonlarla tek bir kişinin emrine bu kadar büyük meblağları veriyoruz?

Yasada sakıncalı gördüğüm bir diğer husus da şudur : 6 ve 7 nci maddelerde 3670 sayılı Millî Piyango Teşkiline Dair Kanuna atıf yapılıyor. Bu hukuk sistematiğini altüst edecek bir uygulama. Son günlerde buna benzer uygulamalar getirilmeye başlandı.

Sayın milletvekilleri, bundan 10 ay önce, geçen sene Mayıs ayında Başbakanlığa sevk edilmiş bir yasa tasarısı var, Millî Piyango Kanun tasarısıyla ilgili. Neden o yasa tasarısını getirmiyoruz da, tanıtma fonuyla ilgili bir yasanın içine 2 maddeyi sokuşturuveriyoruz? Neden hukuk sistematiğine dikkat etmiyoruz?

Sayın milletvekilleri, yasanın temel amacına aykırı görüşte olmadığımı peşinen belirttim. Ancak, gerek denetim mekanizması bakımından, gerek tek bir kişiye bu kadar büyük fonların emanet edilmesi bakımından önemli sakıncalar görüyorum. Demokrasimizin geleceği açısından bunu gerçekten çok sakıncalı buluyorum.

Yüce Meclise saygılar sunarım. (HP ve MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Türkân Arıkan.

10. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının ve Bu Vesile ile Teati Olunan Mektupların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan Bütçe komisyonları raporları (1/443) (S. Sayısı : 347) (Devam)

BAŞKAN — Sayın milletvekilleri, yapılan 2 açık oylamanın sonuçlarını ilan ediyorum :

Birincisi, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının ve Bu Vesile ile Teati Olunan Mektupların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı.

Bu kanun tasarısına 282 sayın milletvekili iştirak etmiş; 280 kabul, 2 çekimser oy kullanılmıştır.

Kanun tasarısı kanunlaşmıştır. Hayırlı ve uğurlu olsun.

11. — Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/489) (S. Sayısı : 348) (Devam)

BAŞKAN — İkinci açık oylamaya tabi olan kanun tasarısı, Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısıdır.

Bu kanun tasarısının oylamasına 292 sayın milletvekili iştirak etmiş; 290 kabul, 2 çekimser oy kullanılmıştır.

Bu kanun tasarısı da kanunlaşmıştır. Hayırlı ve uğurlu olsun.

6. — Tanıtma Fonu Teşkili Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/697) (S. Sayısı : 342) (Devam)

BAŞKAN — Sayın Tayyar Sadıklar, buyurun. (Alkışlar)

CAFER TAYYAR SADIKLAR (Çanakkale) — Sayın Başkan, yüce Meclisin çok değerli üyeleri; evet bu yasanın amaç maddesiyle aynı fikirdeyiz; ancak bu amaca ulaşmak için kullanılmak istenen yolun çok tehlikeli bir zemine Türkiye'yi itmekte olduğunu belirtmek isterim.

Bu kanunla Sayın Başbakana, tek bir imzasıyla milyarları harcamak yetkisini vermek üzereyiz. Bu kaç milyardır? 1 milyar mıdır, 5 milyar mıdır, 10 milyar mıdır, 500 milyar mıdır? Bunu bilmiyorsunuz ve bu yetkiyi bilmeyerek veriyorsunuz.

Böyle bir yetki ateşten gömlektir arkadaşlar. Başbakanımızı korumak hepimizin vazifesidir. Böyle bir sorumluluğu başbakana vermeyelim. Osmanlı padişahları bile buna cüret edememiştir. İşte arkadaşımız misal verdi, böyle yetkiler iyi insanları kötü edebilir, çok dikkatli davranmaya mecburuz.

Evet, amaçta müşterekiz demiştik. Türk kültürünün yayılmasını, Türk arşivlerinin değerlendirilmesini ve Türkiye'nin tanıtılmasını, Türk lobisinin dünya efkârı umumiyesinde etkili olmasını hepimiz istiyoruz; ama yolu bu değil. Bunun için bir bakanlık kurmuşuz; Dışişleri Bakanlığımız. Bu bakanlığın elemanları vardır. Eğer bu konudaki tahsisatı, ödenekleri yetmiyorsa, artıralım. Tanıtma için daha başka teşkilatlar kurmuşuz. Kültür varlığımızı korumak için Kültür Bakanlığı kurmuşuz. Ödenekleri yetmiyorsa, birkaç misli artıralım arkadaşlarım. Ayrıca, gerektiğinde kültür ve arşiv hizmetlerinde kullanılmak üzere Başbakanlığın bütçesine özel bölümler koymuşuz. İşte, Başbakanlık bütçesindeki özel bölüm burada : «Devlet arşivinin muhafazası ve yönetilmesi için» milyonlar, milyarlar ayırmışız. Bu yetişmiyorsa, artıralım arkadaşlar. Eğer kullanılmasında güçlük varsa, bu güçlükleri de ortadan kaldıralım; ama niçin Başbakana tek bir imza ile milyarları harcamak yetkisini veriyoruz? Biraz evvel de arz ettim, Sayın Başbakan eğer bu yetkisini sonuna kadar kullanacak olursa, çok güç durumlara düşebilir .Kullanmasa da düşecektir. O zaman muhtelif tazyikler altında kalacak ve «Niçin kullanmıyorsun; elinde şu kadar milyar var?» diyecekler. Bu kadar güç duruma düşürmeyelim Başbakanımızı.

Değerli arkadaşlarım, bu konuda yapılacak şey şu : Gelin hep beraber gerekli ödenekleri kullanacak devlet teşkilatının bölümlerine ve bakanlıklarına bunu verelim. Bunun dışında, bazan hesaba kitaba gelmeyecek konularda, devletin harcamalarını yapabilmesi için örtülü ödenek ayrılmıştır. 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanununun 77 nci maddesinde bu şekillendirilmiştir. Buradaki miktar yetişmiyorsa, bunu da artıralım. 5 kat artıralım, 10 kat artıralım, bu da rahatça kullanılan bir fondur; ancak buradaki fonların kullanılmasında yine sonradan duyulan bir ihtiyaca binaen 3 imzalı kararname usulü getirilmiştir; Başbakan, Maliye Bakanı ve yetkili bakan. Şimdi, bu fonun kullanılmasında bu 3'lü kararname usulü de terk ediliyor. Onun tehlikesi çok büyüktür arkadaşlar. Kaldıki, örtülü ödeneğinin kullanılmasında gerekirse, kültürümüzün yayılması için, gerekirse lobilerin finansmanı için istendiği kadar para ayrılabilir ve verilebilir. Böyle bir yola ihtiyaç yoktur arkadaşlar.

Şimdi, yapılacak şeyi arz ediyorum; 5 inci madde geldiği zaman bir önerge vererek de bunu tensiplerinize sunacağız. Eğer konu kaynak sorunuysa kaynağı böyle yaratalım; ama bunun devlet arşivinin değerlendirilmesiyle ilgili bölümüne bir kısmını nakledelim, diğer kısmını da örtülü ödeneğe nakledelim ve bu şekilde harcansın ve böylece hem maksat yerine gelecektir, hem de çok değer vermeye mecbur olduğumuz Başbakanlık müessesesini de korumuş olacağız.

Saygılar sunarım Sayın arkadaşlarım. (HP, MDP ve Bağımsızlar sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Cafer Tayyar Sadıklar.

Buyurun Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evvela Tanıtma Fonu Teşkili Hakkındaki Kanun Tasarısı dolayısıyla burada değerli fikirlerini dile getiren bütün hatiplere teşekkür ediyorum. Grup sözcülerinin ve şahsı adına konuşan değerli milletvekillerinin Türkiye'nin dış tanıtılmasının millî bir sorun olarak benimsenmesi gerektiği ve bu konuda geçmişte büyük ihmaller yapıldığı hususunda mutabık oldukları intibaını edindim. Esasen bu Kanun tasarısı da bu ihtiyacın tespitinden doğuyor. Ancak, sayın hatiplerle mutabık olmadığımız bazı noktalar var, müsaade ederseniz o noktalarda hükümetimin görüşlerini dile getireceğim.

Sayın Milliyetçi Demokrasi Partisi Sözcüsü Yılmaz Altuğ, fonun denetimiyle ilgili düzenlemenin Anayasaya aykırı olduğunu ileri sürdüler. Esasen fon denetimi konusu daha sonra konuşan Sayın Türkân Arıkan'ın ve Sayın Tayyar Sadıklar'ın konuşmalarında da bol bol eleştirildi. Anayasaya aykırılık iddiasının hangi dayanaktan kaynaklandığını kestire-

miyorum, anlayamadım; ama söylemek istediğim şu : Bu denetim tarzı Türkiye'de ilk değildir, muhtelif emsalleri vardır; müsaade ederseniz kısaca sıralayacağım.

580 sayılı Millî Prodüktivite Merkezinin Kuruluş Kanununun 9 uncu maddesi, bu kuruluşun hesapları ve bunlarla ilişkin işlemleri, Maliye, Ticaret ve Sanayi bakanlıklarının temsilci üyelerinden kurulan 3 kişilik bir denetleme kuruluna bırakmıştır.

278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu Kurulması Hakkındaki Kanunun 11 inci maddesi, bu kurumun hesaplarının incelenmesini Başbakanlıkça 2 yıl için atanacak 3 murakıptan meydana gelen bir murakıplar kuruluna bırakmıştır.

132 sayılı Türk Standartlar Enstitüsü Kuruluş Kanununun 3205 sayılı Kanunla değişik 8 inci maddesi, Türk Standartları Enstitüsünün hesaplarını ve bunlarla ilgili muameleleri, Başbakanlığın, Maliye ve Gümrük Bakanlığının Sanayi ve Ticaret Bakanlığının elemanlarından Başbakanlıkça görevlendirilecek birer kişiden teşekkül eden 3 kişilik bir kurula bırakmıştır.

2804 sayılı Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Kanunu 14 üncü maddesiyle bu enstitünün hesaplarını biri İktisat diğeri Maliye Vekâletince her hesap yılı başında birer yıl için tayin edilen 2 murakıptan mürekkep bir heyet marifetiyle murakabe olunacağını öngörmüştür.

Keza 2819 sayılı Elektrik İşleri Etüt Dairesi Teşkiline Dair Kanunun 14 üncü maddesinde de İktisat ve Maliye bakanlıklarınca tayin edilecek 2 murakıptan kurulu bir heyet öngörülmüştür. Dolayısıyla getirilen denetim tarzının emsalleri vardır.

Sayın Türkân Arıkan, fon fikrine karşı olduğunu ileri sürdü. Bu hükümetimizin buraya getirdiği ilk fon teşkilini öngören kanun tasarısı değil. Biz daha önce bu Meclisten Toplukonut Fonu Kanununu da çıkardık. Sayın Türkân Arıkan o zaman karşı çıkmamıştı. Sayın Arıkan, bu Kanunun demokrasimizin geleceği açısından sakıncalar doğuracağını ifade etti. Ben diyorum ki, demokrasinin geleceği açısından sakıncalı olan aslında bu Kanun değil, aslında insanların kafa yapısının oturdukları yere göre değişmesidir. (ANAP sıralarından alkışlar)

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Bir bakan böyle konuşmaz.

SABAHATTİN ERYURT (Erzurum) — Hem kavga istemiyoruz diyorsunuz, hem de tahrik ediyorsunuz.

BAŞKAN — Lütfen efendim, rica ediyorum.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, Sayın Yılmaz Altuğ, «Bu Kanun gelene kadar tanıtmaya yeteri kadar önem verilmemiştir» buyurdular. Bununla mutabık değiliz. Sanıyorum ki, hiçbir dönemde bu kadar çok sayıda Türk parlamenterinin dış geziler yaptığı ve Türkiye'nin tanıtılması için ellerinden geldiğince faaliyet gösterdiklerinin emsali yoktur.

MEHMET KOCABAŞ (İçel) — Hiçbir faydası yok.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bakın ne faydası var, şimdi geleceğim.

Gene hiçbir dönemde, yabancı parlamento heyetleri bu kadar sık Türkiye'ye gelmemişlerdir. Gene hiçbir dönemde, dünya basınında Türkiye hakkında bu kadar yoğun neşriyat yapılmamıştır. Hiçbir başbakan, bizim Başbakanımız kadar dış tanıtma amacına yönelik dış gezi yapmamıştır.

CAFER TAYYAR SADIKLAR (Çanakkale) — Başbakanın görevi tanıtmak.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın Sadıklar, ben sizin sözünüzü kesmedim, siz de müsaade edin.

Bakın bunların nerede faydasını gördük. Avrupa Konseyine parlamenterlerimizin yeniden kabulü için oylama yapılıyordu. Hiç kimse kabul edileceğimize ihtimal bile vermiyordu; ama gördünüz, konseyin oylarıyla konseye geri döndük. Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisinde Ermenilerle ilgili bir karar tasarısı vardı. Herkes kesinleşeceğine kesin gözüyle bakıyordu; ama karar geçmedi. Dolayısıyla bunların faydası var sayın milletvekilleri; ama bunları yeteri kadar yaptığımızı söyleyemeyiz, yeterli şekilde yaptığımızı söyleyemeyiz ve esasen bu Kanunu getirmemizin altında yatan sebep de budur.

Bakınız, Anavatan Partisi Grubu Sözcüsü Sayın İsmail Dayı, Osmanlı arşivlerine değindi. Müsaade ederseniz Osmanlı arşivlerinin hikâyesini size çok kısa özetlemek isterim.

SALİM EREL (Konya) — Hikâyeyi değil gerçeği dile getir Sayın Bakan.

MEHMET KOCABAŞ (İçel) — Biz fona karşıyız.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Biz bunları zaten istiyoruz Sayın Bakan, biz bunlara karşı değiliz, biz fonun kullanılışına karşıyız.

BAŞKAN — Efendim, karşılıklı konuşmayalım, rica ederim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bunu söylemeden onu söyleyemem, müsaade edin, izah edeceğim Sayın Kuşhan.

BAŞKAN — Sayın Bakan, karşılıklı konuşmaya mahal vermeyelim efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Osmanlı arşivlerinde, sayın milletvekilimizin dediği gibi, 200 milyona yakın belge vardır. Osmanlı arşivlerinin Başbakanlık bünyesinde, devlet teşkilatı içinde ele alınması 1930'lara, yani 50 sene önceye rastlar. 50 sene içerisinde normal bütçe usulleriyle, normal devlet usulleriyle bu belgelerin yüzde 15'i bile tasnif edilememiştir. Sayın Sadıklar'ın önerdiği gibi, Sayın Arıkan'ın önerdiği gibi, Sayın Kuşhan'ın önerdiği gibi burada, hatta devlet bütçesinden daha fazla ödenekler ayırarak; ama aynı usullere bağlı kalarak bir düzenleme yapabiliriz; ama o zaman bu arşivlerin geri kalan yüzde 85'ini 100 senede bile tasnif edemeyiz. Bu Meclisin ve herhalde bu milletin buna tahammülü yok.

Kaybedilen süre olağanüstü bir süredir. Bu belgelerin büyük kısmı şu anda Sultan Ahmet Medresesinde yağmurun altında bekliyor. İlk defa bizim hükümetimiz zamanında bu Osmanlı arşivlerini ele alan bir sempozyum tertip ettik. Türkiye ve hatta Türkiye dışındaki bu konu ile ilgili bütün ilim adamlarını davet ettik. 3 günlük bir sempozyum yaptılar. Orada bütün tedbirler dile getirildi, ama mesele para ile bitmiyor. Osmanlı arşivleri için bütçeye 10 milyar da koysanız, 100 milyar da koysanız yine bu sorunu çözemeyiz. Çünkü arşivcimiz yok. Üniversitelerimizde arşivci yetiştiren hiçbir yer yok. İlk defa biz önümüzdeki ders yılından itibaren Hacettepe Üniversitesinde Osmanlı arşivi uzmanları yetiştirecek kuruluşu kurduk ve bu da yeterli değil. Bunların çok özel yerlerde korunması gerekiyor. Bunların İstanbul'da şu anda 5 - 6 ayrı binada, eski binalarda, rutubetin altında saklıyoruz. Bir kısmını da demin dediğim gibi, açık yerlerde tutuyoruz. Bunların hepsinin usulüne uygun, teknik tarzda yapılmış binalarda korunması lazım ve bu binalar için ihaleye çıkmaya filan tahammülümüz yok, vaktimiz yok; çünkü bu belgeler bizi bekleyemez. Bizim bunu çok olağandışı yollardan halletmemiz lazım ve bir insana güvenmemiz lazım, bu işi çabuklaştırmamız lazım. Güveneceğimiz insan Başbakandır. Başbakanına güvenmeyen bir devletin de bunları çözmesi mümkün değil. 85 senenin, 100 senenin ihmalinden geliyoruz. (ANAP sıralarından alkışlar)

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Başbakanlık kaç yıl devam edecek?

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şahsa çıkarılmamıştır bu Kanun, Sayın Turgut Özal için çıkarılmamıştır, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin Başbakanına çıkarılmıştır. Yarın gelen başbakan da aynı yetkileri haizdir; ama Başbakanımıza güvenemezsek biz Osmanlı arşivlerini hiçbir zaman ele alamayız.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Bütçeye de güvenmiyorsunuz o zaman Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın Milletvekili, söyledim, bütçe usulleri içinde bunu halledemeyiz, mümkün değil, olağandışı yollar bulmamız lazım.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — O zaman bütçeyi kaldıralım, fonlarla idare edelim Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Fon fikrinin altında yatan da bu. Eğer bütçe usulleri içerisinde biz bunu halledebilmeyi imkân dahilinde görseydik size fon teklifiyle gelmezdik. Hatta fon da yeterli değil diyoruz. Çok daha özel birtakım yollar bulmamız lazım ve işte getirdiğimiz, Sayın Sadıklar'ın dediği gibi, 10 misli değil; ama örtülü ödeneği yaklaşık 2 - 3 misli artıran bir kanun tasarısıdır bu ve mevcut kısma ilave ettiğimiz bölüm sadece dış tanıtma amacıyla kullanılacaktır.

Bakınız, Türkiye'ye düşman mihraklar var dünyada; hepimiz yakınıyoruz: Bir Rum lobisi var, bir Ermeni lobisi var. Bunlar bütçe usulleriyle bağlı değil, bunlar zenginler tarafından besleniyor. Bunlarla savaşmak için mutlaka olağandışı yollar bulmamız lazım. Biz eğer bu savaşı mutlak zorunlu görüyorsak, eğer bu savaşa kararlıysak, eğer bu savaşta berabersek, o zaman bu savaşı bizim bütçe usullerimizin içine, idarî usullerimizin içine gömemeyiz. Eğer gömersek kazanamayız.

Siz bilir misiniz ki, şu son 1 senede bizim dış tanıtma açısından yaptığımız bütün bu faaliyetlerin çok büyük bir kısmı Sayın Başbakanın örtülü ödeneğinden finanse edilmiştir.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Ona kimse karşı değil.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Ama bunu daha ileri götüremeyiz, çünkü imkânlar mahduttur.

BAŞKAN — Karşılıklı konuşmayalım lütfen.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bu getirdiğimiz tasarı eğer yüce Meclisin tasvibine mazhar olursa, dış tanıtmamızın sadece finansman sorununu çözmüş, finansman cephesini kazanmış olacağız; ama sorun bununla bitmiyor.

Sayın milletvekilleri, Sayın Kuşhan fon idaresiyle fon denetimini birbirine karıştırdılar. Sayın Başbakan yanına alacağı 1 bakanla, 1 Sayıştay üyesiyle beraber fonu idare edecek değildir. Esasen bu fon, dış tanıtma konusunda yeni bir organizasyon getirmiyor. Şu anda devlet kuruluşu içerisinde dış tanıtmayla görevli bütün kuruluşlar aynı fonksiyonlarını devam ettirecekler-dir. Yani, siyasî amaçlı dış tanıtma Dışişleri Bakanlığımız tarafından, turistik amaçlı dış tanıtma Kültür ve Turizm Bakanlığımız tarafından, enformatif dış tanıtma Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğümüz tarafından, bunların koordinasyonu Başbakanlığa bağlı bir devlet bakanlığı tarafından yürütülmeye devam edilecektir; ama kanunun amaç maddesinde de açıkça görüldüğü gibi, bu teşkil olunacak fonla bunlara ilave malî imkân getirilmektedir ve bu malî imkânın kullanılmasına da Sayın Başbakan karar verecektir. Projeyi hazırlayacak olan kuruluşlar yine şu anda görevli kuruluşlardır. Onlar projelerini getirecekler, Sayın Başbakan takdir edecektir.

Sizin söylediğiniz denetimle ilgilidir. 3 kişilik bir denetim kurulu getirilmiştir. 1 tanesi Başbakanlığın, 1 tanesi Maliye ve Gümrük Bakanlığının, diğeri de Sayıştay Başkanlığının temsilcisi olan, 2 sene için seçilmiş bir denetim kurulu vardır. Bunlar da o fonların harcanmasını denetleyeceklerdir.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Yani, Başbakanı denetleyecekler?..

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Başbakanı denetlemiş olmuyorlar.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Neyi denetleyecekler o zaman?

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Başbakanın tahsis ettiği kaynakların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını denetleyeceklerdir; yani Sayın Başbakana bağlı kuruluşların bu fonlara tasarrufunu denetleyeceklerdir.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Hizmetin denetimi nereden yapılacak?

BAŞKAN — Efendim, karşılıklı konuşmalar devam ediyor. Lütfen Sayın Bakan, buna mahal vermeyelim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, Sayın Arıkan Millî Piyango Kanunundaki 1 maddenin bu Kanunla değiştirilmesini eleştirdi. Bu konuda da elimizde yeteri kadar emsaller var; ama sadece bu yasama dönemindeki örnekleri zikretmek istiyorum.

Türk Standartlar Enstitüsü Kuruluş Kanununda değişiklik yapan 3205 sayılı Kanun 8 inci maddesiyle, 1705 sayılı Ticarette Tağşişin Meni ve İhracatın Murakabesi ve Koruması Hakkındaki Kanunda değişiklik yapmıştır.

3194 sayılı İmar Kanunu 46 ncı maddesiyle, 2960 sayılı Boğaziçi Kanununun ilgili hükümlerini değiştirmiştir.

Keza, 3093 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu da 7 nci maddesiyle, 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununun muhtelif maddelerini değiştirmiştir.

Sayın milletvekilleri, Türkiye'nin tanıtılması meselesini daha olağan bir kanunla, önerilen daha olağan yollardan düzenlemek mümkündür; normal idarî usulleri içerisinde, normal bütçe prensipleri içerisinde de düzenlemek mümkündür; ama böyle bir düzenleme Türk Devleti açısından bir haksız rekabet doğurur. Çünkü, bizim rekabet ettiğimiz, bizim savaştığımız mikraklar aynı sınırlamalara tabi değillerdir. Dolayısıyla, getirdiğimiz tasarının olağan dışı yollar içerdiğini biliyoruz, olağan dışı yollar getirdiğini biliyoruz; ama hepimizin mutabık olduğu, hepimizin şikâyetçi olduğu konuda, bu savaşta başka türlü kazanma ihtimalimiz yoktur. Bu konuyu tekrar yüce heyetinizin takdirlerine sunuyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Devlet Bakanı.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, sataşma var efendim, söz istiyorum.

BAŞKAN — Bir dakika müsaade edin efendim; müsaade edin evvela ben konuşayım, ondan sonra siz konuşun.

Sayın Türkân Arıkan'ın Başkanlığa şöyle bir isteği gelmiş bulunmaktadır: «Şahsıma sataşma olmuştur. İçtüzüğün 70 inci maddesi gereğince açıklama yapmak istiyorum. Gereğini...» buyuruyorlar. (HP ve MDP sıralarından «Doğru, doğru» sesleri)

Müsaade buyurun efendim; biz de sataşmanın ne demek olduğunu biliyoruz.

Sayın Türkân Arıkan, İçtüzüğün 70 inci maddesinde sataşmanın unsurları vardır. İnandırıcı mahiyette cevap verin, hakikaten sataşma oldu ise, size söz vereceğim efendim.

İçtüzüğün 70 inci maddesi şöyle diyor: «Şahsına sataşılan veya ileri sürmüş olduğu görüşten farklı bir görüş kendisine atfolunan Hükümet, komisyon, siyasî

parti grubu veya milletvekilleri açıklama yapabilir ve cevap verebilir.» Bu birinci fıkrası.

Siz buna göre mi söz istiyorsunuz efendim?

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Evet efendim. Kısa bir açıklama yapmak istiyorum.

BAŞKAN — Sataşmanın mahiyeti nedir sizce?

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Efendim, oturduğum yere göre fikir beyan ettiğimi ve kafa yapımın bu şekilde olduğunu belirttiler. Ben de oturduğum yere göre fikir beyan etmediğimi ispat edecek 2 örnek vermek istiyorum.

BAŞKAN — Anlaşıldı efendim.

Buyurun; fakat çok kısa konuşacaksınız, söylediğiniz mahiyette konuşacaksınız. Bunun ötesine geçerseniz sözünüzü keserim.

Buyurun Sayın Arıkan.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Devlet Bakanımızın kafa yapısı itibariyle oturduğum yere göre davrandığım konusundaki görüşünü esefle karşılıyorum her şeyden önce.

Oturduğum yere göre bugüne kadar hiçbir konuşma yapmadım, hiçbir tavır da almadım. Nitekim, kayıtları incelerlerse, iktidar sıralarında oturduğum zamanlarda da bazı kanun tasarılarında muhalefet şerhlerimi göreceklerdir.

Saygılar sunarım. (Bağımsızlar, HP ve MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

Sayın Kâmran İnan, buyurun efendim.

FENNİ İSLİMYELİ (Balıkesir) — Sayın Başkan, sayın hükümete soru sormak istiyorum. Hükümete soruyu bu esnada mı, yoksa bilahara mı sorabilirim?

BAŞKAN — Sayın Kâmran İnan Bey konuşsunlar, ondan sonra efendim.

Buyurun Sayın İnan.

KÂMRAN İNAN (Bitlis) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu çok önemli kanun tasarısı ve onun bağlı olduğu konu hakkında söz istememin sebebi, bu alanda devlet hizmetinde geçirdiğim tecrübeleri, yaşadığım örnekleri yüksek Meclisçe paylaşmak maksadına matuftur.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin dışarıda tanıtılması ve dolayısıyla kamuoyu oluşturulması, Türk millî meselelerinin dünya kamuoyunda savunulması ve destek bulması olayı görüşülürken, herhalde, doğrudan doğruya ilgili 2 sayın bakanın salonda bulunmamaları, kendilerinin şahsen bu meseleye önem vermediklerinin ifadesi olmasa gerek.

Sayın Hariciye Vekili ile Sayın Kültür ve Turizm bakanlarının bu kadar önemli bir meselede bu müzakereleri takip etmeleri en azından temenni edilirdi. Eminim ki, kendileri daha önemli meşguliyetleri dolayısıyla salonda bulunmuyorlar. Belki zabıtları okumak ve takip etmek lütfunda bulunurlar.

Değerli milletvekilleri, aslında bu vesileyle sadece meselenin malî yönü üzerinde değil, hükümetin ve devletin dış tanıtma politikasını ve bu politikayı yürütecek teşkilatı görüşmek lazım.

Tanıtmanın parasız olmayacağı doğrudur; ama tanıtma alanında devletin karşı karşıya bulunduğu meseleler ki, sayın bakan bazılarına temas buyurdular ve bunu yürütecek olan teşkilat mühimdir. Milyarları verirsiniz; 50 milyar da 100 milyar da; bunu kullanacak personel, bunu kullanacak teşkilat, bunu kullanacak makam meselesi mühimdir.

Burada bir otorite sınırlaması yoktur. Sayın bakanın tarifleri çok teorik kalıyor; «Siyasî tanıtma alanında» diyorlar. Nedir? Siyasî tanıtma nerede başlar, nerede biter? «Kültür ve Turizm Bakanlığı kültürel ve turizm alanlarında» dediler; bunları birbirinden ayıramazsınız. Basın yayın ve enformasyon ise, enformasyon alanında. Bunların hepsinin üstünde bir yetki lazımdır.

Bir devletin dış politikasıyla dış tanıtmasını birbirinden ayırmak mümkün değildir ve Türkiye bu otorite kargaşası içerisinde son derece pahalı faturalar ödemiştir.

Eleman meselesi: Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü Sayın Devlet Bakanımıza bağlı. Diyelim ki, kendilerinin uygun gördüğü bir sahada Sayın Başbakan emirlerine 5 milyar lira verdiler; bunu kullanacak teşkilatları var mı, personeli var mı; Kültür ve Turizm Bakanlığımızın var mı? Yoktur değerli arkadaşlarım. Bu alanda hakikatleri önümüze sermek lazım.

Aslında Türkiye'nin devlet politikasının en zayıf tarafı kamuoyu oluşturma yönüdür. Kamuoyu oluşturamadığınız, arkasını alamadığınız, millî davalarda diplomasinizin başarılı olması mümkün değildir ve Türk teşkilatı kamuoyu olarak kendisini alıştırmış değildir.

Hükümetten hükümete kançılarya ve rapor diplomasisi 20 - 30 senedir geride kaldı. Biz daha bu alana, halkla ilişkiler diplomasisine, milletten millete ilişkiler kurmak diplomasisine bir türlü gelemedik ve bunun eğitimini veremedik. Bunu yapan dış teşkilatımız yüz-

de 1'i ancak bulur ve üstelik de dışarıya bu maksatla gönderdiğiniz zevatın maksada yeterliliği meselesi ortaya çıkmaktadır.

Bir insan, eğer gittiği memleketteki yabancı dili, basınını takip edemeyecekse, emrine milyarlar verin hiçbir iş yapamaz. Brüksel'de görevli iken, bir gün Belçikalının biri bana «Buradaki turizm büronuzu kapatın, memleketinize daha çok Belçikalı gider» dedi. Doğrudur. Kendim gittim. Büronun vitrinlerini gördüm; 1 aylık toz ve toprak içerisinde. İçeriye girmeniz mümkün değil, girdiğiniz zaman muhatap bulmanız mümkün değil; oralara müracaat edip broşür alamayanlar var. Dışarıdaki teşkilatın otoritesi kim, organizasyonunu kim yapıyor? Son olarak getirdiğiniz teşkilat kanunlarına bakın, büyükelçiler gene kenarda kaldı. Binaenaleyh, para mutlaka lazım ve bizim en güçsüz bir alanımıza hükümetçe, devlet olarak, parlamentoca el atmak lüzumu ortadadır. Yalnız, politikasını çizmemiz lazım, teşkilatının otoritesinin sınırlarını göstermemiz lazım ve eleman bulmamız lazım. Elemansız dışarıda kendimizi tanıtmak mümkün değildir. Kaç yerde basın büromuz vardır ve kaç basın bürosunda o işin üstesinden, hakkından gelebilecek vasıfta insanımız vardır; buna bakmak lazımdır.

Kültür ve Turizm Bakanlığımız kurulduğundan bugüne kadar gerekli bir altyapıya kavuşamamıştır, bir enfrastrüktürü olmamıştır ve Türkiye bundan dolayıdır ki, turizm yarışında son sıralara kadar düşmüş bulunmaktadır maalesef. Bu sene gayretler gösteriliyor, turizm alanında bir gelişme görülüyorsa da, bu yine birçok faktörlerle izah edilecek bir hadisedir.

Sayın parlamenterler, sayın bakanlar dışarıya gidiyorlar; dışarıdaki teşkilata yakından bakmak lazımdır. Bu maksatla gönderilenlerin sayısı nedir? Objektif olarak turizm veya basın bürolarına gönderilen insan sayısı yüzde 5'i geçmez. Bütün tatbikatta bu bürolar himayeli bazı eşhasın içeride oturmaktansa buralara gönderilmesi politikasıyla bugünkü hale gelmiştir. (HP ve MDP sıralarından alkışlar) Bunu gayet açıkça ortaya koymak lazımdır.

Müşavir gönderirsiniz, gittiği memlekette turizm bürolarına Türkçe mektup yazar, bu mümkün değil. Ticaret müşaviri gönderirsiniz, oradaki firmalar ona yazdığı mektubun, yazının cevabını alamaz. Bu meseleye hükümetin köklü olarak eğilmesi lazımdır.

Fon lazım ve şarttır. Türkiye aslında dışarıda millî davalarında istediği neticeleri her zaman alamıyorsa sebep budur. Rumlar, Yunanlılar dünyanın her tarafına çok güzel bir şekilde ve çok kuvvetli bir teşkilatla yayılmıştır.

Daha acısını arz edeceğim. Teşkilat da kâfi değildir, bir de ruh vermek lazım, davanın kavgasını vermek lazım ve bunu canlı, yaşadığım örneklerle arz edeceğim.

Cenevre'de devletin çok büyük bir teşkilatı vardır. Bu teşkilat 12 tane sadece memur, ilave personelle beraber 113 delegasyon içerisinde 99 uncu sırayı işgal eder. Kıbrıs Rumlarının 2 tane memuru vardır. O 2 memur 24 saat faaliyet gösterir; gece gündüz her yerde bulursunuz; ama o 99 uncu sıradaki - sayısı itibariyle - delegasyonu cepheye süremiyorsunuz, o millî davanın heyecanı ve kavgasını veremiyorsunuz. Bakın bütün üyelerden 3 - 5 tane sayın arkadaşımız hariç, bu heyecanı duyan yok.

Geçen gün burada 1 yabancı büyükelçi ile karşılaştım; Karadeniz sahillerimizden otomobil ile başlayıp, Doğu Anadolu, Güneydoğunun bütününü katederek geldiğini söyledi. Dışarda bunu yapan bizim temsilci sayımız yüzde 5'i geçmez. Hükümetin bu meselelere eğilmesi lazım ve bundan dolayıdır ki ilgili sayın bakanların bu müzakereyi takip etmesi temenni edilirdi.

Para verelim güzel, devlet büyük fedâkârlık yapsın versin bu parayı; ama kime kullandıracaksınız? Size gayet açık söyleyeyim. Burada gayri resmî hükümet dışı bazı kuruluşlarımız var, bir tanesi SİSAV Bunların yaptığı faaliyetlerde aldıkları neticeler, devletin 5 misli milyarlar harcayarak aldıklarının çok üstündedir. Neden? Çünkü bir personeli vardır, kalifiye insanları vardır ve yaptıkları temaslarla kalifiye netice almaktadırlar.

Bürokrasi yoluyla devlet konsepsiyonu ile tanıtmayı yürütemiyorsunuz, bu bir iman meselesidir, bir personel meselesidir, dil meselesidir, yayın meselesidir. Bu vesileyle çok acı olarak arz edeyim : Bu çok acıdır, son olarak sayın arkadaşlarımızla beraber gittiğimiz Avrupa Konseyinde Türkiye aleyhine dağıtılan ve hangi kaynaklar olduğu bilinen çevrelerin vesikaları, basılı dili itibariyle ve oradaki yaygın faaliyetleri itibariyle benim dış teşkilatımınkinden daha kuvvetli, daha üstün ve arı kovanı gibi bütün koridorlar dolu; buna mukabil benim verdiğim kavga son derece sınırlı; bunu ortaya koymak lazım.

Avrupa Parlamentosunun her toplantısında koridorları 70 - 80 tane Yunanlı ve Rum geniş bir lobi faaliyeti ile doldurur. Türkiye'den (benim zamanımda, büyükelçi iken) 2 büyükelçi 1 Cenevre'den, 1 Brük-

sel'den geliriz, bir genç memur ya yardımcı olur veya olmaz. Bunun daha ötesi de var maalesef; bazen 10 kişi de gönderirsiniz, 10 kişiden bu gibi faaliyetleri takip eden 2 kişi kalır kulislerde 8 kişi ortadan kaybolur. Onun için meseleyi çok açıklıkla ortaya koymak lazım. Bu alanda çok büyük noksanlıklarımız var. Amerikan kamuoyunu seneler boyu kaybetmişsek bunun neticesidir.

Bir an için düşünün Almanya'daki 500 bin Türk eğer teşkilatlandırılır, buna sahip çıkılır, bunlar millî davaların ve kendi davalarının savunucusu (ama demokratik yoldan) hale getirilirse bu Avrupa'da en büyük bir güçtür; ama 100 bin tanesine git diyorlar, zavallılar sahipsizlikten bavulunu alan gidiyor. Hem de kimin kesesinden? Kendi kesesinden. Almanya 10 bin mark verdi deniliyor. Hayır, onun birikmiş olan sosyal fonundan, sosyal sigortalarından ona iade etmek suretiyle cebine koyuyor, zavallı hukukunun farkında değil tıpış tıpış geliyor. Peki 100 bin tane Türk işçisi Alman Parlamentosunun merdivenlerinde otursa, sıralarının önünde otursa Avrupa çapında büyük bir dava olur, organize edebiliyor muyuz? Edemiyoruz.

Size acı bir hatıramı daha arz edeyim. İsviçre'ye gittiğim zaman, buradaki siyasî bölünmenin yansıması neticesi 42 tane ayrı dernek vardı. İsviçre'de 43 bin Türk vardı, her birisi ayrı bir kolda. Benim görev sahama düşmemesine rağmen, bunları hiç olmazsa dışarıda birleştirerek bir araya getirmenin (ki Atatürk'ün doğumunun 100 üncü yılına rast geliyordu) büyük bir kuvvet oluşturacağına inandım. Faaliyete giriştik, karşımıza ilk çıkan kuvvet ne oldu biliyor musunuz? Bern'deki büyükelçilik. «Bizim sahamız bu efendim» dedi. «Peki siz yapın efendim» «Hayır, ben yapmam.»

Değerli milletvekilleri, İsviçre'de 22 kanton vardır. Hemen hemen bütün devletlerin büyükelçileri bu 22 kantonu ziyaret eder. Bugüne kadar Bern'e tayin ettiklerimizden 22 kantonu değil, 5'ini ziyaret etmiş temsilci gösteremezsiniz. Hadise burada. Son derece acıdır; ama bunu önümüze sermek lazım, bu hakikatlerin üzerine gitmek lazım ve bu konu hükümetin çok yakından murakabesini gerektirir. İnsan tayininde bilhassa; sayın Başbakan bulundukları için arz edeyim, yine dışarıya bir tayin furyası başladı Sayın Başbakan; tayin furyası. Devlet kuruluşları yarış halinde. Kaliteli insan giderse yüzde yüz saygım var; ama maalesef öyle değil; devletin dövizi ile devleti dışarıda kötü teşhir etmeye hakkımız yoktur. Hiç dil bilmeyen, usulünü bilmeyen ve hatta devletin bir temsilcisi ve makamının beyanının aksine beyanda bulunmak suretiyle devleti zor duruma düşüren insanlar sıraya girdi. Hangi bakanlıkların, idarelerin göndermekte olduklarını biliyorsunuz. Dışarıda bir eksiğimiz vardı, tam tabloyu tamamlamak için Planlama Teşkilatı da dışarıda 4 tane temsilcilik kurdu.

Değerli milletvekilleri, dışarıya açılmak lazım; ekonomik entegrasyon lazım, fikrî entegrasyon lazım; ama fakir bir memleketin dar kaynakları üzerinden yaptığınız bu fedakârlığın muayyen insanların veya kuruluşların himayesi maksadıyla değil, millî davanın savunulması maksadına matuf olması kaydıyla. Benim endişem şurada : 50 milyar meydana gelsin; 18 milyar, 20 milyar... Kim nasıl kullanacak yarın bunu? Kültür ve Turizm Bakanlığı mı? Dışişleri Bakanlığı neyle gelip bu parayı nasıl isteyecek; Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü nasıl isteyecek?

Yine bir örnek var, hükümet tetkik buyursunlar. Son derece eksik başladık, Atatürk'ün doğumunun 100 üncü yılı kutlamaları. Bu kadar büyük bir hadisenin 10 yıl önceden komitesinin kurulması, programının yapılması gerekirdi. 18 ay önceden oldu. Yine de devlet ve Millet büyük fedakârlık gösterdi; ama milyonlar ve 100 milyonlar maalesef israf edildi. Maksadının çok dışında ve hadiseyi büyütmeden kullanıldı. Bu bir gerçek.

SALİM EREL (Konya) — Sayın İnan kime konuşuyorsunuz? Sayın Başbakan gazete okuyor.

KAMRAN İNAN (Devamla) — Mesele bu değerli milletvekilleri. Onun için. bu meseleyi bana kalırsa, hükümetten ricam, aceleye getirmemek lazım. Ben beklerdim ki, Sayın Devlet Bakanımız bu kanun tasarısını savunmak için buraya çıktıklarında:

1. Hükümetin dış tanıtma palitikasını bütün yönleriyle ve millî plana bağlanmış bir dış politika, tanıtma politikasını açıklasın. Nedir o millî plan Basının yeri ne olacaktır, radyo - televizyonun yeri ne olacaktır; özel sektörün yeri ne olacaktır; siyasîlerin, parlamenterlerin yeri ne olacaktır; bürokratların yeri ne olacaktır ve bu plan neleri kapsayacaktır?

2. Bu 3 tane tanıtma alanında birbirine âdeta rakip; ama birbirine iş atmakta da son derece maharet sahibi; dışarıda bir büyükelçiliğe bir iş sorduğunuz zaman, efendim müşavirim var, o meşgul oluyor; müşavire sorduğunuz zaman hiç oralı değil; bu-

na yatkının üstünde bir kuruluş söylüyorlar mı? Hükümetin bu parayı kulanacak ve dış tanıtma millî politikasının uygulayıcısı olacak bir koordinasyon teşkilatı var mıdır? Sonunda ne olacak? Sonunda maalesef, gayet üzülerek söyleyeyim, bölük pörçük projeler halinde bu paralar da çarçur edilecek, beklenen neticeyi alamayacağız. Bundan büyük endişem vardır. Çünkü, dışarıdaki tabloyu biliyorum, çünkü bu işle görevli olan kuruluşların içerideki bünyelerini tanıyorum. Sayın Bakan da eminim ki tanırlar ve namevcut bakanların da tanımış olmaları melhuzdur. Hadise bu değerli milletvekilleri. Binaenaleyh, şu kadar verdiğimiz zaman murakabesi ne olur, kim kullanır, kim kullanmazın çok ötesinde buna eğilmek lazımdır.

Dünyada Türkiye aleyhinde çok büyük bir kamuoyu oluşturma kampanyası vardır. Bizim millî benliğimizi, bütünlüğümüzü yıpratıcı bir kampanya. Buna mukabil benim çok sınırlı bir faaliyetim olduğu bir gerçektir. Birçok yerlerde son derece acı neticelerle karşılaşmakta olduğumuz vakıası mevcuttur. Dünya basınında, sayın bakanın Türkiye ile ilgili olarak çıktığını ifade buyurduklarının yanında, Türkiye aleyhinde maalesef çok acı ve çok ağır yazılar ve yayınlar yapılmaktadır, broşürler dağıtılmaktadır. Buna karşı ne yapacağız? Bir devlet politikası oluşturduk mu, bir plan oluşturduk mu? Her memleketin özelliğine göre nasıl bir proje tatbik edeceğiz? Nasıl bir politika ve tanıtma politikası götüreceğiz.

Almanca biliyor tanıtma müşaviri Fransa'ya gönderiliyor; İspanyolca biliyor İsveç'e gönderiliyor. Bunu çok yaşadık ve bunun eğer acı örneklerini (Bu yüksek parlamentonun, ki murakabe sizin hakkınızdır, hiçbir zaman da bu hakkımızı gereği gibi kullanmadık) önünüze serersem çok üzülecek tablolar vardır.

BAŞKAN — Lütfen toparlar mısınız Sayın İnan?

KÂMRAN İNAN (Devamla) — Emredin Sayın Başkanım.

Çok üzülecek tablolar vardır ve bundan üzülmek de lazımdır. Bu kavgayı mutlaka verebilmemiz lazım. Verecek güce ve elemanlara, imkânlara sahibiz. Eksiğimiz; objektif olamıyoruz, bir millî heyecan veremedik. Kavganın yürütülmesi, millî davanın yürütülmesi heyecanını veremedik.

Sayın bakan, dışarıya heyet gitmesine işaret buyurdular; çok güzel şey. Yalnız, her giden heyetin, her hadisenin icabına göre olup olmadığını da hükümetin bir tetkik ve tasnif buyurması lazımdır. Mesele sadece pasaport verip göndermek değil; mesele istihsal edilen neticeleri değerlendirmektir. Mesele, kim, hangi maksada matuf, nereye, niçin gidiyor meselesidir. Bu konuları bu şekilde, böyle süratle getirdim, para lazım, şuradan alacağım, yok murakabesi şöyle mi olsun, böyle mi olsun tarzında geçiştirirse yüksek parlamento eksik vazife görmüş olur.

Benim ricam : Bu çok acele bir şey değildir. Şimdiye kadar büyük noksanlıklarla, acılarla yaşadık; biraz sabır buyursunlar, kendileri bir komite kursunlar, bir dış tanıtma devlet planı ve politikası tespit buyursunlar, bu bölük pörçük kuruluşlar üzerinde merkez otorite olacak ve bu tanıtmayı tümüyle sayın Başbakanın emriyle yürütecek bir teşkilatın çerçevesini bize lütfesinler, bunun içine yerleştirecekleri elemanları bize kalifikasyonlarıyla lütfetsinler, parayı Türkiye Büyük Millet Meclisi verir. Aslında bu tanıtma, bu fon, devletin milletlerarası kamuoyu savaşının fonudur. Bu kavgayı mutlaka verebilmemiz lazım. Verecek güce ve elemanlara, imkânlara sahibiz. Eksiğimiz; objektif olamıyoruz, bir millî heyecan veremedik. Kavganın yürütülmesi, millî davanın yürütülmesi heyecanını veremedik.

Sayın bakan, dışarıya heyet gitmesine işaret buyurdular; çok güzel şey. Yalnız, her giden heyetin, her hadisenin icabına göre olup olmadığını da hükümetin bir tetkik ve tasnif buyurması lazımdır. Mesele sadece pasaport verip göndermek değil; mesele istihsal edilen neticeleri değerlendirmektir. Mesele, kim, hangi maksada matuf, nereye, niçin gidiyor meselesidir. Bu konuları bu şekilde, böyle süratle getirdim, para lazım, şuradan alacağım, yok murakabesi şöyle mi olsun, böyle mi olsun tarzında geçiştirirse yüksek parlamento eksik vazife görmüş olur.

Benim ricam : Bu çok acele bir şey değildir. Şimdiye kadar büyük noksanlıklarla, acılarla yaşadık; biraz sabır buyursunlar, kendileri bir komite kursunlar, bir dış tanıtma devlet planı ve politikası tespit buyursunlar, bu bölük pörçük kuruluşlar üzerinde merkez otorite olacak ve bu tanıtmayı tümüyle sayın Başbakanın emriyle yürütecek bir teşkilatın çerçevesini bize lütfetsinler, bunun içine yerleştirecekleri elemanları bize kalifikasyonlarıyla lütfetsinler, parayı Türkiye Büyük Millet Meclisi verir. Aslında bu tanıtma, bu fon, devletin milletlerarası kamuoyu savaşının fonudur. Bu savaşı kazanmak lazımdır. Bu savaşı kazanmazsanız, içerideki savaşları zor kaza-

nırsınız; ama bu savaşı bu şekildeki tdebirlerle, 4 maddelik bir fon kanunuyla kazanabileceğimize sayın bakanın beni ikna etmesi çok zordur. İyi niyetlerine, bu alandaki gayretlerine; hepsine katılırım. Kendileri, Basın Yayın Enformasyon Kanunu Tasarısını komisyona sunarlarken bunları çok görüştük. «21 yerde açacağız» dediler. «Zaten 52 kadromuz var» dediler. E, peki neden dolduramadınız? «Eleman yok.» 52 kadroyu şimdi Türkiye Büyük Millet Meclisinden aldınız, kullanabilecek misiniz? Yine kullanamazlar. Eğer objektif davranırlarsa, eğer falanın yeğenini Ankara'nın kışının dumanından kaçırmak için Bern'e gönderme politikası, birçok vakitler yapıldığı, gibi yeniden sahneye gelmezse bunu bulamıyor. Neden? Çünkü buraları emin bir meslek yapamadık, bir kariyer yapamadık; politik baskılar ve himayelerle bu kuruluşları çok zedeledik ve buraya kazara gelmiş olan kaliteli elemanlar da kaçmakta veya politik maksatla heba edilmişler ve edilmektedirler. Bu bir gerçektir.

Kültür ve Turizm Bakanımızın burada olmalarını isterdim. Dünyanın neresinde kendisinin arzu ettiği kalitede kaç elemanı var, söylemeleri çok zor olur. Ben her gezdiğim yerde bunlara bakarım. Münih'te bir gün turizm bürosunu görmek istedim; özel rehberle gittim, çünkü bulması son derece imkânsız bir kuytu mahallenin bir binasının bir katında idi. Böyle yerlerle turist çekemezsiniz; ama para sarfı çok boldur.

Yine Sayın Başbakanımız ve ilgili bakanlarımız buradalar; inşallah aynı manzara yoktur. Bir gün Münih'te bir müstakil büroda 4 tane maliye müşaviri keşfettim. Ne iş yaptıklarını kimse izah edemedi. Yine Münih'te ne keşfettim? Tarım müşaviri. Bunun vazifesi nedir? Türkiye'den Almanya'ya ihraç edilen tarım maddelerinin kalitelerini kontrol. Nasıl eder; bütün TIR'lar, bütün trenler Münih'te durur da bu arkadaşımız eğilip bakar mı? Hayır efendim. Sonunda bu arakadaşımız demiş ki, «Ben burada bu parayı almaktan sıkıldım.» Ne yapabilirim diye başkonsolosluğa başvurmuş. Manzara bu, tatbikat bu. Para vermek kâfi değil; bu tatbikatı yıkabilecek miyiz?

Dış temaslar ve geliş gidişlerden edindiğim intibaım, maalesef bunu ıslah yolunda çok az tedbir var. Aksine, şimdiden hükümetin liberal ekonomi politikasını, bir nevi dışarıya tayinin de liberasyonu şeklinde alıp, bakanlıklar, kuruluşlar birbiriyle yarış halindedir, her gün bir kararname çıkmaktadır. Paris Büyükelçiliğimizdeki müşavir sayısı diplomatı geçti. Büyükelçi diyor ki, «Her gün kapımı birisi çalıyor ve ben de geldim diyor» Paris'teki sayın büyükelçi, «Efendim yerim kalmadı» diyor. Birisi diyor ki, «Ben Hazine temsilcisiyim.» Birisi de diyor ki, «Hazine Maliyeden ayrıldı, bende Maliye temsilcisiyim.» Böyle götüremeyiz bunu.

Kusura bakmayın, bu dertleri tabiatıyla hiçbir tenkidi tazammun etmemek ve millî davayı ve yaşadığım tecrübeleri sizlerle paylaşmak maksadıyla ve meselenin ciddiyetine olan derin inancımı ifade etmek için arz ettim.

Türkiye hâlâ kamuoyu oluşturmanın önemini maalesef kabullenmiş değil. Kamuoyu o kadar önemlidir ki, geçen sene düşürülen Kore uçağı dolayısı ile uyanan dünya kamuoyunu yatıştırmak maksadıyla ilk defa tarihte Sovyet Genelkurmay Başkanı basın konferansı yapmıştır. Bu o kadar önemli bir hadisedir. Biz henüz bunu gereği gibi değerlendiremedik. Hükümetin bu teşebbüsü, bir değerlendirmenin ciddi başlangıcıdır; ama arz ettiğim elemanlar, teşkilat ve millî politikayla bunu tamamlamak lazımdır kanaatindeyim.

Teşekkür eder, saygılar sunarım. (MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın İnan.

Efendim, tümü üzerindeki görüşmelerimiz tamamlanmıştır.

Yalnız sorular olabilir; Sayın İslimyeli soru için işaret buyurmuşlardı, acaba buradalar mı? Yoklar.

Tasarının maddelerine geçilmesini oylarınıza arz ediyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Tasarının maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

1 inci maddeyi okutuyorum :

Tanıtma Fonu Teşkili İle 11.7.1939 Tarihli ve 3670 Sayılı Millî Piyango Teşkiline Dair Kanunun 4 üncü Maddesine Bir Bent Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, memleketimizi yurt içinde ve dışında çeşitli yönleriyle tanıtmakla görevli kuruluşların kaynaklarını artırmak, Türk kültür varlığının yayılmasını sağlamak, Devlet arşiv hizmetlerini müessir hale getirmek, milletlerarası kamuoyunu memleketimizin menfaatleri istikametinde yönlendirmektir.

BAŞKAN — 1 inci madde üzerinde Halkçı Parti Grubu adına Sayın Paşa Sarıoğlu; buyurun efendim.

HP GRUBU ADINA PAŞA SARIOĞLU (Ağrı) — Sayın Başkan, çok değerli arkadaşlarım; niyeti bence çok iyi olan, ancak uygulaması güç bir tasarıyı görüşmekteyiz.

Değerli arkadaşlarım, bu taasrının iki zayıf tarafı vardır. Bunlardan bir tanesi, arkadaşlarımın da izah ettiği gibi, gerçekten çok büyük bir fon meblağının Sayın Başbakanın emrinde ve burada yazılı usullere göre harcanmasının öngörülmesi; fakat bu kadar büyük bir fonun denetiminin maalesef son derece zayıf olmasıdır. Buna kısaca bu şekilde temas ettikten sonra, diğer arkadaşlarımda değindi, Türkiye'nin dışarıda tanıtılmaya gerçekten çok büyük ölçüde ihtiyacı vardır. Sizlerin seçmesiyle içinde bulunduğumuz Avrupa Konseyinde ne gibi sıkıntılarla karşılaştığımızı ve nasıl ezildiğimizi üzülerek ifade etmek istiyorum; çünkü Türkiye geçirmiş olduğu sıkıntılardan sonra dışarıda büyük eleştirilere hedef olmuş ve sorunlarla karşı karşıya kalmıştır.

Değerli arkadaşlarım, bunların hepsinin bence çözüm yeri evvela Türkiye Büyük Millet Meclisidir. Eğer biz, inancım odur ki, Avrupa Konseyinde, AET' de ve diğer platformlarda Türkiye aleyhinde alınan kararları Meclis olarak bir değerlendirmeye tabi tutsak ve neler yapılabileceğine kendimiz karar versek ve yapsak zannediyorum ki, karşılaştığımız sıkıntıların büyük ölçüde giderileceği şüphesizdir.

Değerli arkadaşlarım, 2 yıla yakın bir süredir Avrupa Konseyine üye olarak gitmekteyiz ve her gittiğimizde Türkiye ile ilgili sorunlar dozunu artırarak karşımıza çıkmaktadır. Biz bugüne kadar başta parlamento üyesi delegasyon olarak, Dışişleri Bakanlığı olarak sorunların gerçek boyutlarını bir değerlendirmeye tabi tutarak neler yapabileceğimizi, neler yapmamız lazım geldiğinin bilincine henüz varmış değiliz ve bir umursamazlık, bir önemsemezlik vardır; bundan üzüntü duyuyorum.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye hepimizindir, Türkiye'yi savunmak hepimizin görevidir ve bunda ittifak ettiğimizde de hiç kimsenin şüphesi olmasın. Yalnız üzüntüm şudur ki, Türkiye ile ilgili olarak, biliyorsunuz birisi politik komisyonda, birisi hukuk komisyonunda her yıl Türk delegelerinin yetki belgeleri tartışılacağı zaman, gündeme alınacağı zaman bu raporlar önümüze gelmektedir ve bu raporlar da bugüne kadar Türkiye lehinde ufacık bazı noktalar hariç, maalesef ümit verici, pozitif hiçbir yaklaşımın olmadığını da görmekteyiz.

Değerli arkadaşlarım, bunların bir kısmının kasıtlı olduğunu kabul edebiliriz; ama şunu arz edeyim ki, bugüne kadar biz parlamento olarak, burada verilmiş olan raporları bir değerlendirmeye tabi tutup gereğini yerine getirmede henüz bir fikir birliği içerisine girmiş değiliz; fakat girmemizin şart olduğuna inanıyorum. Çünkü bunların bir kısmı yapılması gerekli olan şeylerdir. Türkiye'de demokratik müesseselerin ve demokrasinin yerleşmesi, bizim düşmanlarımıza karşı, dışta bize hücum edenlere karşı en büyük silahımız ve en üstün tarafımız olacaktır. Bundan şüpheniz olmasın. Çünkü başka türlü hangi ölçüde propaganda ve onun araçlarını kullanırsanız kullanın, içeride bizim kendimizin yapacağından daha büyüğü olamaz. Ama üzülerek ifade edeyim ki, dışarıya gittiğimiz zaman, Dışişleri Bakanlığımızın dışarıdaki temsilcilerinin hareket noktasının, arkadaşların bize de ifade ettikleri gibi, son derece sınırlı olduğunu görüyoruz. Bizden yardım ve ümit beklemektedirler; ama bizim gidişimiz sadece belli bir süreye inhisar etmektedir.

Şimdi Türkiye'nin tanıtılmasında ve Türkiye ile ilgili doğruların ortaya konmasında herkese görev düşmektedir. Türkiye'de yalnız parlamento değil, aynı zamanda anayasal kuruluşlar da vardır, bunu tanıtmayla görevli kuruluşlarımız olarak Turizm Bakanlığı vardır, Dışişleri Bakanlığımız vardır ve Basın Yayın Genel Müdürlüğümüz vardır.

Şimdi değerli arkadaşlarım, bir defa şunu ifade edeyim ki, bugün 3 tane kuruluşumuza rağmen bu kuruluşlar zincirine yeni bir fonksiyon ilave edilmektedir. Şimdi bizim burada eksikliğimiz şudur : Bir defa bu kuruluşlar arasında gerekli bir irtibatın olmaması, belli bir amaca yönelik bir planın olmaması ve planın uygulamasında gerekli olan deman ve diğer araçların belli bir statüye bağlanmaması bizim en büyük eksikliğimizdir. Bu şekliyle, sadece paranın bu sorunu çözeceğine inanmıyorum ve göreceksiniz, bu da olmayacaktır. Çünkü, para, yalnız başına bu işi hallettmek için yeterli değildir. Evvela tanıtmadaki zinciri belli bir amaç için yönelttmek üzere, mutlaka bunun bir yerde belli bir koordinasyonunun yapılması lazımdır. Arkadaşların da ifade ettiği gibi, bugüne kadar dağınık şekilde yapılan çalışmaların maalesef ne hedefi vardır, ne amacı vardır, ne de bir değerlendirmeye tabi tu-

tulmaktadır. O itibarla bu fon sadece bir destek olacaktır bu 3 kuruluşumuz için ve belki kendisi de bazı yöntemler ortaya çıkaracaktır. Fakat şunu ifade edeyim ki, evvela sistemin özünün, bir düşünce platformunda belli kriterler ortaya konarak, mantıkî bir zincire bağlanması lazımdır. Ondan sonra bunun bir eylem planına bağlanması ve ondan sonra da uygulanmaya konması lazımdır. Uygulamada amaç tespit edilmelidir ve bunun koordinasyon ve denetiminin yapılması lazımdır. Eğer bunları yapmayacaksak, bugün mevcut olan 3 kuruluşun dışında yeniden bir kuruluş ihdası suretiyle dahi, bizim istediğimiz şekilde Türkiye'nin dışarıda tanıtılması ve handikapların üstesinden gelinmesi mümkün olmayacaktır.

O itibarla, bunun mutlaka bir yere bağlanmasına, görüşümüze göre, bütün bunların Dışişleri Bakanlığınca koordine edilmesine gerek ve ihtiyaç vardır. Mademki en büyük sorunumuz dışarıdadır, binaenaleyh Dışişleri Bakanlığının birinci derecede burada aktif rol alması lazımdır.

Değerli arkadaşlarım, belki duymuşsunuzdur, Avrupa Müzik Yılı dolayısıyla -Avrupa Konseyinin aldığı bir karar idi- herkes kendi millî müziğinden bazı parçaları, Avrupa Konseyine dahil olan ülkelerde çalınması için bizden de -bunu arkadaşlarım da bilir, Sayın Devlet Bakanı da bilir- ilgili kişilerin gönderilmesi gerekli şekilde bildirilmiştir. Ama Dışişleri Bakanlığına gelen bu yazı Turizm Bakanlığına havale edilmiştir ve aradan bir yıl geçtikten sonra hiçbir aksiyonun ortaya konmadığı ve Türkiye'nin nerede ise temsil edilmeme durumunda olduğunu gördük. Çünkü, Dışişleri Bakanlığı «Bu Turizm Bakanlığına aittir» demiş, Turizm Bakanlığı da orada bizi temsilen bir müzisyenimizi tayin etmiş; o da gitmemiştir ve bu iş ortada kalmıştır.

Şimdi bütün bunların özünde yatan şudur ki, geniş ölçüde koordinasyon eksikliği vardır. Eğer biz bu koordinasyon eksikliğini gideremezsek, bunu belli bir hedefe yönelitmede çaba gösteremezsek, sadece verilen fonların harcanmasından başka yeni bir şeyin ortaya çıkacağına ihtimal vermiyorum. Bu yönde çalışmalar olursa bunu mutlulukla karşılarız. Ancak bu yapılmadığı takdirde bu kadar büyük fonun maksadına ulaşıp ulaşmayacağı ve birtakım söylentilere sebep olacağı hususundaki kuşkumu da ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye'nin imajı gerçekten gittikçe zedelenmektedir. Türkiye olarak ne yapılması lazım geliyorsa bunu yapmak için elbirliği, gayret birliği içerisinde olmamız gerekir. Ancak, dediğim gibi, eğer bugünkü dağınık şekliyle hareket edecek isek bunun mümkün olmadığını görmemiz mümkündür. Çünkü Avrupa Konseyinde, AET'de, NATO'da ve diğer kuruluşlarda olan temsilcilerimizin bugünkü performansları maalesef kendileriyle ilgili değildir. Çünkü büyük bir koordinasyon eksikliği ve arka perdede bilgi verilmesi, Feat back (fitbek) yapılması olmadığı için de, biz oraya gittiğimiz zaman teknik olarak çalışmalarımız sadece belli konulara inhisar etmekte; fakat siyasal olarak boyutlarını ele alacağımız konulardaki tavrımız maalesef ortaya konamamıktadır. Bunu son Avrupa Konseyi toplantısında da gördük; Bulgar Türkleri meselesinde Bulgaristan'ın çalışmalarının bizden çok üstün olduğunu gördük. Çünkü, gündemde olan bir konu bloke edildi ve gündeme alınmadı. Burada kasıt vardır ama, onların da büyük bir çalışma içerisinde olduğunu ve başkentlerdeki bütün elçileri enforme ettikleri, kendi açılarından kendi görüşlerini aktardıkları da ortadadır. O itibarla dışarıya gittiğimiz zaman büyükelçilerimizin en büyük şikâyetleri, hükümetten hükümete olan belli konuları aktarmadaki yetkilerinin ve tutumlarının sınırlı olduğu ifade edilmiştir. Onun için Türkiye, tanıtma hususundaki bu büyük konuyu bütün boyutlarıyla ele almak suretiyle ayrı bir komitede değerlendirmeli, bunu bir plana bağlamalı ve dışarıya giden bütün temsilcilere de bildirmelidir. Bugünkü şartlar içerisinde başka türlü başarılı olmak mümkün değildir, hangi fonu verirseniz verin.

Arkadaşlarım, biz Türk olarak gerçekten bunun acısını çekiyoruz. Kimsenin bize bu derece ağır şekilde hücum etmeye hakkı yoktur. Bu konsey raporları yıllardır devam ediyor. Komisyon toplandığı zaman orada da söylüyoruz; arkadaşlar, Türk olarak, Dışişleri Bakanlığı ve parlamento olarak bunu bir değerlendirmeye tabi tutalım ve bundan sonra ne yapacaksak bunları beraber yapalım. Yapacaklarımızı yapalım, yapamayacaklarımızı zamana bağlı olarak bir eylem planına bağlayalım; fakat savunmasını yapalım. Bugüne kadar yaptığımız iş, kendi aramızdaki dertleşmeden ve yakınmadan öteye geçmemiştir.

Sayın Başbakanın bilgilerinize arz ediyorum, bu gerçekten bizi fevkalade üzmektedir. Çünkü yapılacak işler vardır, yapılamayacak işler vardır, ama yapılanla yapılmayan maalesef bugün hepimiz için meçhuldür. Biz, eli kolu bağlı olarak oraya gitmek-

teyiz. Her sene ağırlaşan bu raporları ki âdeta işkence edercesine yüzümüze karşı her türlü musibeti yapmak suretiyle, sonuçta, sayısı da azalarak ki ilk gittiğimizde 92'ye 52 idi bizim lehimize olan, bu sene 70-53'e indi arkadaşlar yani marj da gittikçe daralmaktadır. Onun için yapacaklarımızı lütfen yapalım ve bu Meclis olarak yapalım. Çünkü, son konuşmalarda, özellikle parlamento ile ilgili büyük, bizim yönümüzden kabul edilmesi mümkün olmayan şekilde hakaretlerde bulunulmak istendi. Bunların bir kısmı, maksadı aşan sözlerdir; bir kısmı kasıtlıdır; fakat öbür taraftan bizim dostlarımızın da artık Bulgar meselesinde olduğu gibi Türkiye'ye sahip çıkmadıklarını gördük değerli arkadaşlarım; Türkiye Raporu görüşülürken müstenkif kalmışlardır; eskiden karşı çıkıyorlardı. Artık onlar da suskun vaziyette, hepsi yanımıza gelmek suretiyle Türkiye'den bir şeyler beklediklerini ifade etmişlerdir.

Onun için hükümet olarak, parlamento olarak bu durumu bir değerlendirmeye tabi tutmamızda ve Dışişleri Bakanlığında yeniden organizasyona ihtiyaç vardır.

Sayın Başbakan, son gittiğimizde bazı olaylara şahit oldum, bunu burada söylemek istemiyorum; gerçekten üzüntü vericidir; birtakım boşlukların olduğu kesin olarak ortadadır. Biz profesyonel değiliz, ama olayları takip ediyoruz, birtakım boşlukların olduğu ortaya çıkmıştır ve bundan zarar görmekteyiz.

Hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Paşa Sarıoğlu.

1 inci madde üzerinde şahsı adına Sayın Ferit Melen; buyurun.

FERİT MELEN (Van) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; bu madde üzerinde ileri süreceğim görüşlerime arkadaşlar da temas ettiler. Ama, buna rağmen benim de görüşlerimin zapta geçmesinde, bu Meclisin bir üyesi olarak evvela kendi hesabıma yarar görüyorum.

Değerli arkadaklarım, bu hükümet, öteden beri tatbikatta gördüğümüz kanun yerine yönetmelik, bütçe yerine fon uygulamasıyla âdeta bunu tutku haline getirmiştir maalesef.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Moda, moda.

FERİT MELEN (Devamla) — Başından beri öyle.

Bütün bunların neticesi, amacı demiyorum belki ağır itham olur; ama Meclis kontrolünden kaçmadır. Türk Milletini temsil eden bu Meclisin denetiminden uzak tutmadır bunları. Netice itibariyle bu doğuyor. Bu, bu aşamada hakikaten geliştirmeye mecbur olduğumuz demokrasinin başka istikametlerde gelişmesine hizmet etmekten başka bir işe yaramaz.

Değerli arkadaşlarım, tanıtma dairesi, Başbakanlık bünyesi içinde, yani devlet teşkilatı, hükümet teşkilatı içinde bir dairedir. Bu hizmet, tanıtma dairesinin ifa etmeye mecbur olduğu bir hizmettir.

Şimdi Anayasamız ne diyor; 161 inci madde :

«Devletin ve kamu iktisadî teşebbüsleri dışındaki kamu tüzelkişilerinin harcamaları, yıllık bütçe ile yapılır.» Binaenaleyh, herhangi bir dairenin yapacağı hizmeti bütçe dışına çıkaramazsınız, çıkardığınız takdirde Anayasayı açıktan ihlal etmiş olursunuz.

İkincisi; 160 ıncı madde; «Sayıştay, genel ve katma bütçeli dairelerin bütün gelir ve giderleri ile mallarını Meclis adına denetler» diyor.

Şimdi getirilen tasarı, bu hizmeti bütçe dışına çıkarmakla bu 2 maddeyi açıkça ihlal etmektedir. Mızrak çuvala sığmaz, bu, Anayasaya bal gibi aykırıdır ve Anayasayı zedelemektedir.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Devlet Bakanımız, «Fon yeni değil» dedi ve bazı örnekler verdi. Bu örnekler hep geçmiştedir. Bu Anayasa 1983 Anayasasıdır ve 1983'ten sonra bir tane fon kurulmuştur, o da Meclisimizde kurulmuştur, onun da Anayasaya aykırı olduğunu iddia etmekte devam ediyoruz. Filvaki Anayasa Mahkemesi o hususta bir karar vermemiştir, o onun sorumluluğu altındadır, o karara da iştirak etmediğimi, o kararın da yanlış olduğunu arz ederim ve ne şartlar içinde olduğunu da izin verirseniz başka bir vesileyle ortaya koymak isterim. Bir Anayasa müessesesini burada zedelemek istemediğim için o konuda fazla açıklama yapmaya lüzum görmüyorum.

Değerli arkadaşlarım, sayın bakan «İtimat etmek lazım, güvenlik lazım» diyor. Eğer hükümete, devlete, Başbakana veyahut diğer sorumlulara güven esası olsaydı, Anayasanın Sayıştay, Danıştay, Denetleme Kurulu vesaire gibi müesseseleri ihdas etmesine lülzum kalmazdı. «Güven esasıyla hükümet kurulur, Meclis güvenoyu verir, her istediğini yapar; astığını asar, kestiğini keser, istediği yere para harcar» zihniyetine hayret ediyorum. Bir devletin bir bakanının ağzından bir mecliste demokrasi içinde böyle şeylerin ortaya konmasına hayret etmemek mümkün değildir değerli arkadaşlarım. O vakit ne Sayıştaya lüzum var, ne Danıştaya lüzum var, ne de Denetleme Kuruluna lü-

zum var, ne Mecliste soru, gensoru gibi şeylere lüzum var. İtimat esastır, mademki seçtik, güveniyoruz, her işi yapar...

Değerli arkadaşlarım, bu mutlakiyet idarelerinde dahi düşünülmeyen bir şeydir. Yani vaktiyle ilahî kudreti temsil eden insanlar dahi bir yere karşı kendilerini sorumlu sayarlardı. Demokrasiide, hele böyle bir şeyi ortaya atmak, haklikaten o demokrasiye inanmamış olmaktan başka bir şey değildir. Sayın arkadaşımız eğer bunda samimî ise, ben demokrasiye inandığını kabul edebilirim. (MDP ve HP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, deniyor ki, bütçeyle böyle bir hizmet yapılamaz. Bir defa bütçeye koymak zarurî, yapılır yapılmaz; fakat imkânlar var. İşi, hizmeti, masrafı güçleştiren bütçe değil, belki usullerdir; Muhasebei Umumiye Kanunudur, İhale Kanunudur, başka kanunlardır. O usullerden istisna edin, ama bütçe dışına çıkarmayın. Bütçe dışına çıkardığınız takdirde, dediğim gibi, Meclis murakabesi dışına çıkarmış olursunuz. Hükümeti en iyi denetleme yolu bütçe ile olur. Bütün faaliyetler masrafı gerektirdiği için, belgeler alınmasını gerektirdiği için Büyük Meclis o faaliyetleri kontrol etmekle hükümeti denetler. En kıymetli denetleme, en müessir denetleme, en etkili denetleme bu yoldur ve bütün demokratik memleketler ondan dolayı bütçeye ve bütçe denetimine büyük önem verirler. Onun için bütçeye koyun, ama Muhasebei Umumiye Kanunundan istisna edin; ayrı harcama usulleri vardır; İhale Kanunundan istisna edin, başka takyit eden kanunlar varsa onlardan da istisna edin; ama bütçeye koyun. Devletin hiçbir hizmeti, en mahrem hizmetleri dahi bütçe dışında düşünülmemiştir. Millî Emniyetin harcamaları da bütçeden ödenir; ama örtülü ödenekten ödenir. Eğer bu hizmetin de gizli tarafları varsa (Bir defa açıklarını gizli olarak yapmaya lüzum yok), ama gizli harcamalar yapmak gerekiyorsa örtülü ödeneği artıralım, istediğiniz gibi tahsisat verelim, oradan harcansın; ama bütçeyi bu yolda zedeleyemeyiz.

Değerli arkadaşlarım, memleketimizin bütçe usulleri gelişmiştir. Bütün dünyada, belki en ileri memleketler arasındayız. Vaktiyle devlet hizmetlerinin her birisinin ayrı geliri vardı. Yani, tahsisi varidat usulleri vardı. Her bir hizmet için gelir ayrı idi. Osmanlı Hükümetinin nizamını tetkik ederseniz bunu görürsünüz; yurtluk, ocaklık, timar, zeamet usulleri gibi. Bazı hizmetlerin karşılığı oradan karşılanırdı. Meşrutiyete kadar aşağı yukarı bizde bu usul tatbik edilirdi.

NECAT TUNÇSİPER (Balıkesir) — Zevkle dinliyoruz ama 15 dakika oldu efendim.

FERİT MELEN (Devamla) — Sayın Başkan uyarmadı, lütfen Sayın Başkana söyleyin.

BAŞKAN — Efendim, herhalde toparlayacaklar.

FERİT MELEN (Devamla) — Sizi rahatsız ediyorsam...

NECAT TUNÇSİPER (Balıkesir) — Yok, zevkle dinliyorum.

FERİT MELEN (Devamla) — Sizi rahatsız ettiğimi anlıyorum. Ben zabıtlara geçmesi için söylüyorum. Konuşmalarım sizi rahatsız etmesin, rica ederim. İsterseniz dinlemeyin (MDP vs HP sıralarından alkışlar)

NECAT TUNÇSİPER (Balıkesir) — Estuğfurullah.

MAHMUT OLTAN SUNGURLU (Gümüşhane) — Rahatsız oluşumuzun sebebi kaidenin ihlal edildiğindendir. Sürenin dışına çıkıldı.

FERİT MELEN (Devamla) — Ben saate bakmadım ve tetkik de etmedim. Sayın Başkan ihtar ettiği zaman konuşmamı bırakırım.

Değerli arkadaşlarım, meşrutiyet döneminde memleketimizde tek bütçe usulü tatbik edilmeye başlandı. O günden bugüne kadar, bütçe prensipleri Muhasebei Umumiye Kanunu ile kanunlaştı ve nihayet Anayasaya da girdi. Vaktiyle Cavit Beyin yaptığı reformla, memleket tek bütçe reformuna girmişti. Şimdi bu hükümet her gün bir geliri bütçe dışına çıkarmak suretiyle, bu reformu tersine çevirmek istemektedir. Bununla nereye varılır bilemiyorum?

Bir şey daha ilave edeyim; Devlet piyango hâsılatı millî savunmamıza tahsis edilmiştir, hava kuvvetlerimizin gelişmesine hizmet etmiştir. Oradan bu gelirleri alıp başka yerde harcama yapılmasını ayrıca bir mahzur telakki ederim.

Teşekkür ederim. (MDP ve HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Melen.

Madde üzerindeki görüşmeler bitmiştir.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Soru sormak istiyorum.

BAŞKAN — Buyurunuz.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkan, 1 inci maddede şöyle bir ibare var: «Bu Kanunun amacı, memleketimizi yurt içinde ve dışında çeşitli yönleriyle tanıtmakla görevli kuruluşların kaynaklarını artırmak»

Şimdi soruyorum: Bu kuruluşların kaynakları bu fon ile nasıl artırılacak? Fondan, kamu kaynağı olduğuna göre, para mı aktarılacak? Para aktarılacaksa, bu takdirde bu para, aktarılan kurumun mevzuatına ve idarî usullerine göre harcanacağından, ki sayın bakan «Bu fonun kurulmasının anaamaçlarından bir tanesinin bütçe dışına çıkmak ve idarî usullerden sıyırmak» olduğunu söylemişti, acaba bu gerekçe geçersiz kalmaz mı?

Acaba, fon bu aktarmayı yapmayacaksa, başka kuruluşlar adına, (a), (b), (c) kuruluşları adına harcama mı yapacaktır?

2. Buradaki kuruluşlar arasına tanıtma ile tanıtma amacı ağır basan özel dernek ve vakıflar dahil midir?

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tutum.

Komisyon metnini mütalaa ediyoruz ama, burada mutad olmuş, daima bakanlara da sual tevcih ediliyor. O bakımdan hükümete soruyorum.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, 1 inci maddede zikredilen görevli kuruluşların, kendi kaynaklarıyla finansa edemedikleri özel projeler bu fondan finanse edilecektir. «Kaynaklarını artırma ibaresini bu anlamda anlamak gerekir. Ayrıca bu kuruluşlar kamu kuruluşları olduğu gibi, vakıflar ve dernekler de olabileceklerdir.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Anlaşıldı Sayın Başkan.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır. Başka soru sormak isteyen var mı efendim? Yok.

1 inci madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum efendim:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 342 sıra sayılı yasa tasarısının 1 inci maddesinin sonundaki, «istikametinde yönlendirmektir» yerine; «İstikametinde yönlendirmeye çalışmaktır» şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Alâeddin Kısakürek Kahramanmaraş	İhsan Nuri Topkaya Ordu
İsmail Dayı Balıkesir	R. Ercüment Konukman İstanbul
Abdurrahman Bozkır Konya	Ahmet Memduh Yaşa İstanbul

BAŞKAN — Bu önergeye sayın komisyon ve hükümet katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılıyoruz efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon ve hükümet katıldıklarını ifade ettiler.

Şimdi, önergeyi oylarınıza arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir efendim.

1 inci maddeyi bu önerge istikametinde ve getirdiği değişiklikle birlikte oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

2 nci maddeyi okutuyorum:

Tanıtma Fonu kurulması

MADDE 2. — Bu Kanunun amacının gerçekleştirilmesi maksadıyla Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası nezdinde Başbakan'ın emrinde bir «Tanıtma Fonu» kurulmuştur.

BAŞKAN — 2 nci madde üzerinde söz isteyen var mı?

Sayın Turan Bayezit; buyurun.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sözlerime bir balıkçı fıkrası ile başlamak istiyorum. Bundan amacım, Sayın Başbakanın görüşmelerle ilgilenmesini sağlamak değil, işin özüne taalluk ettiği cihetle, yüksek Meclisin irtibat kurmasına yönelmektir; arz ederim.

Anabalık, yavru balığa, insanoğlunun kendilerini nasıl avladığını anlatıyormuş. Oltayı anlatmış, sıyırtıyı anlatmış, çapariyi anlatmış; o sırada yukarıdan başlarına bir serpme inmiş; sormuş yavru balık anabalığa, «Bu nedir?» diye; «Tepeden inmedir yavrum» demiş. İşte bu tasarı ile Sayın Özal, Mecliste tepeden inme bir sistem getirmiştir.

Değerli arkadaşlarım, biz Mecliste ilk çalışmaya başladığımız günde, Meclisin hâkimiyetini teessüs edelim diye, fonlara karşı çıktık, Bakanlar Kurulunun emrine verilen fonlara. Sayın Özal, siz böyle mi istersiniz dedi (beterin beteri vardır); baktıkki, ikinci fonda Bakanlar Kurulunun büyük bir kısmı dışlandı, küçük bir bakanlar grubuna bir fon getirtildi. Bu sefer biz Meclisle birlikte Bakanlar Kurulunun mücadelesini yapmak mecburiyetinde kaldık, muhtaç olmadıkları halde Şimdi de, Bakanlar Kurulunun tümünün mücadelesini yapıyoruz. Öyle bir fon

kuruluyor ki, Sayın Başbakanın iki dudağı arasında ve Bakanlar Kurulunun tüm üyeleri dışlanıyor. Buna, itimat sözcüğüyle, itimat müessesesine sığınarak yaklaşılıyor.

Muhterem arkadaşlarım, bu itimat konusu, hükümetin her ateşi yükseldiğinde başvurduğu siyasî bir penisilin halini aldı. Korkarım kısa süre içerisinde, bunu tekrarlaya tekrarlaya hükümet kendi içerisinde veya kendi dışında penisilin allerjesine uğramasın. İtimadı lütfen bu kadar ufak ve itimadı bu kadar anlamsız anlamayalım arkadaşlar, anlamsız görmeyelim, (anlamayalım kelimesini geri alıyorum) anlamsız görmeyelim. Biz Sayın Başbakana itimat ediyoruz. Tabiî Türkiye Cumhuriyetinin Başbakanı olduğu için de itimat ediyoruz, Sayın Özal olduğu için de itimat ediyoruz; ama soruyorum, bununla ilgili sayın bakanlar, Sayın Kültür Bakanı, Sayın Dışişleri Bakanı ve sayın diğer bakanlar bu fonun neresinde? Sayın Başbakan acaba onlara itimat etmiyor mu diyebilirmiyiz arkadaşlar? Onun için, sadece Sayın Başbakanın tasarrufunda bulunan bir fonu çok tehlikeli görüyoruz. Bu Kanun tasarısında «fon» deyimiyle tesmiye edilse dahi, benden önce konuşan arkadaşlarım «fon» deyimini kullansalar dahi, bana göre fon değildir. Bu eski tabiriyle bir galledir, bir kesedir. Sayın Özal'ın gallesidir. Neden Sayın Özal'ın gallesidir, onu denetim yoluna geldiğimizde izah edeceğim. Bundan iki gün önce Devlet Planlama Teşkilatı Sayın Müsteşarının emrine serbest bölgelerle ilgili bir fon verdik. O fonu Devlet Planlama Teşkilatının Sayın Müsteşarı Sayın Özal kullanacak. Bugün Sayın Özal, yarın başkası olur; ama ben bugünkü durumu değerlendiriyorum. Şimdi de bir fon veriyoruz, Sayın Başbakan Sayın Özal kullanıyor. Ben Türkiye Büyük Millet Meclisinde 85 bütçesi üzerindeki grubum adına konuşmamı yaparken «Fon imparatorluğunun bütçesine oy vermeyeceğiz» demiştim. Yanılmışım arkadaşlar, özür diliyorum, tashih ediyorum, fon imparatorluğu değilmiş, fon oligarşisiymiş. Özellikle dikkatinizi bu noktaya çekmek isterim.

Sayın milletvekilleri, iki noktayı hemen kısaca arz edeceğim, tekrar tekrar huzurunuza çıkmamak için,: birincisi; kurulan denetleme kurulu konusunda; bu kurul Anayasaya aykırıdır. Sayın Devlet Bakanı ne derse desin. Niçin aykırıdır? Sayıştaydan bir üye alıyorsunuz bu kurula, Sayıştay Anayasanın 160 ıncı maddesinde tadat edilen görevleri yerine getirir, Sayıştay Anayasanın «Yargı» bölümünde yer alır, bir yargı erki kullanan devlet organıdır. Siz Sayıştayı, icranın bu şekilde organlarıyla müşterek bir denetime sokamazsınız. Anayasanın 6 ncı maddesi sarihtir, hiçbir organ Anayasadan kaynaklanmayan bir yetkiyi kullanamaz. Sayıştayın, bir üyesi aracılığıyla dahi olsa, denetime ithal edilmesi Anayasanın 160 ıncı maddesine, Anayasanın kuvvetler ayrılığı prensibine aykırıdır. Bu hususu sayın komisyonun değerlendirmesini özellikle rica edeceğim.

Yine bu tasarıyla, Sayın Başbakana müşterek bahisleri tanzim edecek kurumları tayin etmek yetkisini vermiştiniz. Arkadaşlar, çok rica ediyorum Türkiye Cumhuriyetinin Sayın Başbakanına bu kadar ciddi bir görev vermeyiniz.

Saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Turan Bayezit.

Sayın İsmail Şengün; buyurun efendim.

Sayın Şengün, bu münasebetle şu hususu arz etmek istiyorum: Süre 5 dakikadır; fakat bazı hoşgörüler oluyor, süre biraz daha uzuyor. Genel Kurulun lehinedir; ama bazı arkadaşlarımız da bunu yadırgıyorlar. O itibarla sizden istirham ediyorum, süre içinde kalalım.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sayın Başkan, benim konuşmamdan sonra ikaz ettiniz; ben süreyi geçirttim mi?

BAŞKAN — Hayır efendim, hayır, size ait değil.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Zabıtlara geçmesi için...

BAŞKAN — Evet.

Buyurun efendim.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Sayın Başkan, Sayın üyeler; Sayın Başbakanın emrinde bir «Tanıtma Fonu» kurulacak ve bu «Tanıtma Fonu» 1985 yılı içinde takriben 10 milyar doları bulacak bir miktara ulaşacak. («Lira» sesleri) Özür dilerim, lira tabiî; biliyorsunuz bir süreden beri Türk Lirasını unuttuk, artık bazı kanunlarda dolarla ifade ediyoruz ya - buna bu dönemde başladık - ben de o yüzden bir yanılgıya uğradım.

Değerli arkadaşlarım, 10 milyar Türk Lirası nasıl harcanacak? Tabiî ki Sayın Başbakan ve bu tasarıyı düzenleyen kişiler, bu konuda şu noktaya kadar bir karara varmışlardır, ya da varmış olmaları gerekir; aksi halde, ola ki her isteyene veya her uygun görülen noktaya, harekete para dağıtılır; sonunda bir de bakarsınız ki çok lüzumlu olan bir iş için

bu fonda zerre miktar kalmamıştır. Şu halde, benim anlayışıma göre bu konu inceden inceye araştırılmıştır, araştırılmalıdır ve sonuçta «Amaç» maddesinde sözü edilen 4 alan için bu fonun nasıl sarf edileceği belli olmalıdır, belirtilmelidir. Çünkü hepimiz biliyoruz ki, eğer aybaşında alacağımız parayı ay içerisine yaymaz isek, sonunda 15 - 20 gün aç kalmamız söz konusudur, yahut da bulduğumuzla iktifa etmemiz söz konusudur.

O nedenle şimdi değerli bakandan öğrenmek istiyorum, tespit edebildiğimiz kadarıyla bu kanunun 4 amacı vardır :

Birinci amaç, memleketimizi yurt içinde ve dışında çeşitli yönleriyle tanıtmaktır. Bir kere fonun beşte biri gizli ödeneğe gidecek; geriye kalan beşte dördünün ne kadarı bu birinci amaç için kullanılacaktır, ya da kullanılması düşünülmektedir?.

İkinci amaç olan «Türk kültür varlığının yayılmasını sağlamak» için Başbakanlık bu beşte dördün ne kadarını sarf etmeyi düşünmektedir? Bu konuda elbette birtakım incelemeler, araştırmalar neticesi bazı rakamlar Sayın Başbakana verilmiş olmalıdır.

Üçüncü amaç, «Devlet arşiv hizmetlerini müessir hale getirmek» tir. Arşiv hizmetlerinin düzenlenmesini kabul etmekle beraber, bu fonu bu işte kullanmanın anlamını kesinlikle kabul edemiyoruz. Bu konuda bir fona ihtiyaç olacağını kabul etmemekle beraber, arşiv hizmetleri için ne kadar ayıracaksınız?

Dördüncü amaç olarak, «Milletlerarası kamuoyunu, memleketimizin menfaatları istikametinde yönlendirmeye çalışmak» dediniz; ama «yönlendirmek» kelimesini de fazla buldunuz, «Yarın güç durumda kalırız» dediniz anlaşılan ve bunu da «çalışmak» şeklinde yumuşattınız. Bu konuda biraz önce verilen önergeyi hemencecik sayın komisyon başkanımız ve hükümetimizi temsil eden değerli bakan da kabul ediverdiler; keşke «yönlendirmek» şeklinde kalsaydı da, biz sizden gelecek sene «Ne ölçüde yönlendirdiniz?» diye sorabilseydik. Çalışmak; ne ölçüde çalışmak? Her neyse, bu son amaç için fonun ne kadarını kullanmayı düşünüyorsunuz?

Gizli olan bir kısım varsa, kabul; fakat hiç olmazsa bunun oranlarını, nispetlerini bu yüce Meclise vermelisiniz.

Sayın üyeler, nihayet, Sayın Başbakan bu fonu kimlerin aracılığı ile nasıl kullanacaktır; nasıl kendisine yakın bir teşkilat kuracaktır; yoksa Sayın Başbakan bütün devlet hizmetlerini bir tarafa bırakıp, Başbakanlığın yüksek görevlerini bir yana atıp bu fonla uğraşacak değildir, uğraşmamalıdır, uğraşamaz da.

Değerli arkadaşlarım, şu halde mutlak surette küçük - büyük bir organizasyona, bir teşkilata, bir heyete ihtiyaç vardır; Fakat bu tasarıda bu da yoktur.

Derin saygılar sunarım. (MDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Şengün.

2 nci madde üzerindeki müzakereler bitmiştir.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Sayın Başkanım, sual sormak istiyorum. Müsaade ederseniz (ANAP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN — Buyurun efendim, kısa, kısa, açık ve net olarak.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Sayın Başkan, biraz önce kürsüden yüce Meclisin 5 dakika kadar vaktini aldım, 2 suali daha geniş olarak ifade ettim; fakat bakıyorum ki değerli hükümetimiz cevap verme durumunda dahi hissetmediler kendilerini. Biraz önce kürsüden sorduğum 2 suale cevap istiyorum. Eğer isterlerse bu sorularımı tekrar edeyim efendim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Yılmaz.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın İsmail Şengün'ün sualini aslında üzerinde görüşme yapılan madde ile bağdaştırmakta güçlük çektiğim için bilahara cevaplandıracaktım. Sayın Başkan, söz verdiğiniz için, müsaade ederseniz, bu madde üzerindeki bazı değişik görüşleri de cevaplandırmak istiyorum.

Sayın Şengün, Osmanlı arşivlerinin bu fonla ilişkisini anlayamadıklarını söyleddiler. Sayın milletvekilleri, Osmanlı arşivleri daha önceki konuşmamda da ifade ettiğim gibi, senelerce ihmale uğramış çok önemli bir kurumdur. Aslında Sayın Başbakanın, Osmanlı Arşivleri Sempozyumunun açılışında yaptığı konuşmada da ifade ettikleri gibi, bizim Osmanlı arşivlerini şimdiye kadar dünyaya açmamızın sebebi bu arşivlerdeki gerçeklerden korkmamız değildir, bu konudaki tembelliğimizdir.

Aslında Türk Devletine yöneltilen bütün iftiraların cevabı o arşivlerde mevcuttur; ama üzüntü ile tespit edelim, üzüntü ile ifade edelim ki, bu koskoca devlet, elli seneden beri daha o arşivleri bir tasnife tabi tutamamıştır. Burada Sayın Ferit Melen konuştu. Sayın Melen hükümet başkanlığı yapmıştır. Biz şimdi 17 nci Meclis Dönemini idrak ediyoruz, kendisi zannediyorum

9 uncu dönemde Meclise intisap etmiş idi. Sayın Kâmran İnan, 10 sene evvelki bir dönemde hükümet sorumluluğu taşımıştır. Bugün burada şikâyet konusu yaptıkları şeyler, onların hükümet sorumluluğu yaptıkları dönemlerde de aynen şikâyet konusu olmuştur.

KÂMRAN İNAN (Bitlis) — Aynen söyledik Sayın Bakan, itham etmedik ki.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Hayır, konuyu bütün açıklığı ve acılığı ile dile getirmenizi takdir ediyorum; ancak en sonunda «Acaleye ne gerek var» demenizi hayretle karşılıyorum Sayın İnan.

10 sene evvel hükümet sorumluluğu yapmışsınız, 10 senede bir şey değişmemiş; Sayın Melen, belki 30 senedir bu Meclisin üyesi, 30 senedir yakınılan şeyler var ve «Niye burada birtakım olağanüstü yollar deneniyor?» deniliyor. Yani, bir 50 sene daha mı bekleyelim Sayın İnan?

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — 2 nci maddeyi konuşuyoruz.

BAŞKAN — Efendim, lütfen karşılıklı konuşmayalım.

KÂMRAN İNAN (Bitlis) — Cevap hakkı doğdu.

BAŞKAN — 2 nci madde neticesi itibariyle Sayın Şengün bir sual sordu, o sualin cevabı verilecek.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, aslında aramızdaki temel felsefe farkı burada yatıyor. Her şey bütçeye uygun olsun, her şey bütçenin içinde olsun, her şey usulüne uygun olsun, bütçe de denk olsun. (MDP sıralarından «Anayasa öyle emrediyor» sesi) Anayasa öyle emrediyor, öyle olsun; ama aramızdaki büyük boşluk; Türk Devletine yöneltilen büyük iftira, bütün bunlar ister halledilsin ister halledilmesin.. (MDP sıralarından gürültüler)

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Öyle şey olur mu?

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, ben...

SALİM EREL (Konya) — Devletin savunucusu yalnız siz misiniz?

KÂMRAN İNAN (Bitlis) — Çok ağır itham oluyor, böyle şey olmaz.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Katiyen, katiyen. Size izafe ederek söylemiyorum Sayın İnan. Sonuç itibariyle söylüyorum.

SALİM EREL (Konya) — Muhatabınız kim?

BAŞKAN — Lütfen karşılıklı konuşmayalım.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sayın milletvekilleri, bakınız olağan yönetim usulleri var.

İSKENDER ÇENAP EGE (Aydın) — Müzakereler İçtüzüğe uygun olmuyor, maddeye geliniz.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Olağan yönetim usulleri var. Olağan yönetim usulleri belli dönemde kifayet etmiyor, sıkıyönetime başvuruyorsunuz; belli bir dönem için, belli bir amaç için. Biz de getirdiğimiz kanun tasarısının olağan dışı, belki olağanüstü bir kanun tasarısı olduğunu baştan ifade ettik; ama...

FERİT MELEN (Van) — Anayasada var.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Sıkıyönetim Anayasa dışı bir kurum mu?

MEHMET KOCABAŞ (İçel) — Doğal mı? Devlet olağanüstü idare edilmez.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Şimdi Sayın Şengün...

BAŞKAN — Sayın Bakan lütfen 2 nci madde üzerinde konuşun, soruya cevap verin. Genişletmeyin, 2 nci madde üzerinde cevap verin lütfen.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Bu fonun kaynaklarının «Amaç» maddesinde sayılan çeşitli amaçlar arasında nasıl paylaştırılacağı hususunda hükümetimizin şu anda hazır bir programı mevcut değildir. Çünkü esasında bu kanun tasarısını bir fon fikrine dayamamız da buradan geliyor. Çünkü yarın Türkiye Devleti aleyhine hangi yalanın çıkarılacağını, Türkiye Devletine hangi iftiranın atılacağını, bunun hangi mihraklardan kaynaklanacağını önceden öngörmek mümkün değil. Bu esnekliği hükümete vermek durumundasınız.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Arşivi ihmal edersiniz o zaman.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Devamla) — Arşivler konusunda, toplam fonun yüzde 50'sini aşmamak şartıyla yapılabilecek bütün yatırım yapılacaktır ve bu fondan yüzde 50 prensibine sadık kalmamız halinde dahi, Osmanlı arşivlerinin tümünü ancak 10 senede tasniften geçirebiliyoruz. Eğer sizin önerilerinize uyarsak bu süreyi 50 senede dahi katedemeyiz.

Teşekkür ederim Sayın Başkan. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Devlet Bakanı.

KÂMRAN İNAN (Bitlis) — Sayın Başkan, müzakereleri uzatmak niyetinde değilim; fakat sayın bakan son beyanlarında, 2 nci madde üzerindeki suallere cevap vereyim derken, daha önce söz alan bütün konuşmacıları kapsayacak ve maalesef belki kendi niyetlerini de aşacak ölçüde bir itham altında bıraktılar. Bunu açıklığa kavuşturmak lazım geliyor.

BAŞKAN — Yani sataşmamı oldu diyorsunuz?

KÂMRAN İNAN (Bitlis) — Evet.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, sataşma ile ilgili maddeye uygun değil.

BAŞKAN — Hayır. Şimdi kendilerine soracağım efendim. İçtüzüğe uygun.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, benim ifadem geneldi, sataşma olması mümkün değil.

KÂMRAN İNAN (Bitlis) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu konu partiler arası veya iktidar, hükümet ile muhalefet arası polemik mevzuu yapılacak bir konu değildir. Partiler üstü bir meseledir, ciddî bir meseledir, devletin dışarıda tanıtılması ve savunulması meselesidir.

Binaenaleyh, sayın bakanımızın, «Hükümet, senelerce ihmal edilmiş bu hadiseyi ciddiyetle ele alıyor; buna karşı çıkıyorsunuz. Türkiye'nin dışarıdaki düşmanlarıyla mücadeleyi kabul etmiyorsunuz» anlamına - hiç olmazsa - gelebilen, belki kendi niyeti olmayan beyanları üzücüdür. (ANAP sıralarından gürültüler «çamur atma» sesleri)

BAŞKAN — Efendim, konuşmayalım oradan karşılıklı, çok rica ediyorum.

KÂMRAN İNAN (Devamla) — Sayın bakan lütfettiler, ilk defa olmuyor, benim hükümete iştirakim zamanını hatırlatıyorlar. Bir şeyi ifade ederek hatıraları tazeleyeyim; ben bütün hata yapılan zamanlarda, hükümet üyesi olduğum zaman dahi, hatalara karşı çıkmak cesaretini daima göstermiş bir politikacıyım. Devletin millî menfaatlarının bulunduğu hiçbir yerde «Ben sadece hükümetim, iktidarım, şu partiyim» deyip, o etiket altında kendimi mahkûm etmedim. Kendi hükümetimin kararına, muhalefet beyanında dışarıda bulunduğum zamanlar olmuştur. Bunu gayet açıklıkla ifade ediyorum; ama yine de o dönemin icraatının bütün sevabını ve günahını kabul ederim, hatta sevabı daha büyüklerin, günahın da payımı kabul etmiş bir kimseyim.

Burada mühim olan mesele polemik yaratmak değildir ve mühim olan mesele birbirimizi itham etmek «Sen şunu yapmadın, bunu yapmadın» değil. Ortada bir vakıa var, bunu tespit etmek lazım. Nedir? Türkiye'nin dış tanıtma meselesi politikasının büyük ihmal gördüğü hadisesi çok doğrudur, tanıtmanın parayla yapılacağı hadisesi çok doğrudur. Eksik olan nedir? Teşkilat eksikliği, politika eksikliği. Teşkilatta değişiklik var mı? Yok. Sayın bakan diyor ki, «Biz yapıyoruz niye karşı çıkıyorsunuz?» Var mı teşkilatta değişiklik? Yok. Dışişleri Bakanlığının bu alandaki yetkilerini artıran veya vazife haline getiren bir değişiklik var mı? Yok, muğlak. Kültür ve Turizm Bakanlığının alanında var mı? Yok. Kendilerinin Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, ki şimdi «Efendim biz yapacağız» diyorlar, yapsalar dahi var mı teşkilatı? Yok. Dış tanıtma politikası, planı, devlet planı halinde, va rmı? Yok. Hatta şu anda ikrar buyuruyorlar. Hadise budur, biz karşı çıkmıyoruz, biz en iyi şekilde, en etkili şekilde olması gayretini gösteriyoruz.

Binaenaleyh, bu millî meseleyi muhalefet iktidar meselesi haline getirmek. dışarıda tanıtmanın millî birlik, bütünlük içinde olması ilkesine ve politikasına aykırı düşer. Bundan mahrum bırakmayın hükümeti. Hükümeti bundan mahrum bırakmak sizin menfaatınız icabı değil. Yalnız şunu kabul etmek lazımdır, bütün dış politika ve millî meselelerin yabancı hükümetler nezdinde göreceği kuvvet ve destek onun evvela kendi milleti toplumu tarafından desteğine, ikincisi dış kamuoyuna mal edilebilme derecesine bağlıdır. Bu alanda büyük noksanlıklarımız var. Millî meselelerde kendi komuoyumuzu harekete geçirmede büyük noksanlığımız vardır, binaenaleyh retorik yapıyoruz dışarıya karşı. Dışarıya kamuoyu oluşturmada büyük noksanlıklarımız var; o derece var ki, yüzde yüz devletçe haklı olduğumuz meselelerde, haksız olarak itham edilmekte ve haksız olarak teşhir edildiğimiz yerler olmaktadır. Bununla mücadele yolunda hükümetin bütün gayretlerinin yanındayız, hepsinin arkasındayız. Fevkalade iyidir; ama bunun yollarını göstermek bizim vazifemizdir. «Siz parayı verin, gerisini bize bırakın» derseniz, insaf buyurun sayın bakanım, bu bir toplumu, parlamentoyu ne derece tatmin eder? Gerisini de lütfedin; bir millî tanıtma politikanız var mı, olacak mıdır? Ermeni meselesinde dünya çapında ne yapmayı düşünüyorsunuz? Rum lobisinin artık malum olan taktikleri karşısında Amerika'da, Avrupa'da ne yapacağız, tedbirlerimiz nedir?

Fransa'daki kamuoyunu oluşturma, dünya basınına sızma yolundaki çalışmalarınız ne olacaktır? Gelin de bnuları görüşelim. Yoksa «Biz her şeyi biliriz, bize güvenin» diyorsunuz ki güveniyoruz, zaten güvenoyu almışsınız, buna saygılıyız. Bunun ötesine geçelim ve son derece - burada hakkımı biraz daha kullanarak arz edeyim - ümit bağladığımız bazı kabiliyetler devlet adamlarının doğuşunu; zekâyı zorlayarak, polemik ve bir nevi muhalefet - iktidar kavgası şeklinde kullanılması, aslında gelecekte yetişmesini çok arzu ve temenni ettiğimiz devlet adamlığını zekâ oyunlarıyla harcamamak lazımdır, onda da hassasiyet gösteriyoruz. (MDP ve HP sıralarından alkışlar) Ve bu cevap hakkını kendime rağmen istedim, kullanmak istemezdim. Bizi bu gibi cevap haklarını kullanmaya mecbur bırakmayın. Bizim haklı olduğumuz yerler var, objektif olduğumuz yerler var, Objektif olmayan tek bir maddeyi yakalayarak bütün objektif meselelere karşı çıkıp bir ağır itham altında; «Dışarıda Türk Devletinin düşmanlarıyla mücadelede yanımızda olmak istemiyor musunuz?» suali çok ağırdır sayın bakanım. Biz buna müstahak değiliz. Milletvekili olarak, muhalefet olarak, parlamento olarak da müstehak değiliz. Biraz çerçevesinde tutmak lazım. Noksanlıklarınız var. Beklesin diyorsam, noksanlıklarınızı telafi içindir. Burada bütün arkadaşlarımın vicdanına hitap ediyorum; bu şekilde verin fonu yapalım; hangi teşkilat? Belli değil, Dışişleri ne yapacak? Belli değil. Kültür Turizm ne yapacak? Belli değil. Basın Yayın ve Enformasyon ne yapacak; yapmak istese bile gücü nedir? Belli değil. Planı belli değil, ama ver parayı, büyük bir verimi var.

BAŞBAKAN TURGUT ÖZAL (İstanbul) — Kanun meselesi değil o, icraat meselesi.

KÂMRAN İNAN (Devamla) — Sayın Başbakanım, kanun meselesi olmadığını kabul ediyorum. İcraatta sayın hükümet, başbakan bu kuruluşları görevlendirir. Ama bunun bir politikası olmak gerekir. Bunun yok bir politikası; bir millî politikası yok, bir devlet politikası yok. Bu günübirlik politika oluşturmakla olmaz Sayın Başbakanım. Bugün şurada yangın başgösterdi koşalım, doğru.

BAŞBAKAN TURGUT ÖZAL (İstanbul) — 3 senedir öyle yapıyoruz.

KÂMRAN İNAN (Devamla) — Bizim zaten millî hayatımız hep o. Nerede bir yangın varsa, alın elinize bakraçları koşalım. Uzun vadeli, orta vadeli planlar yapmak, devlet düşmanlarına karşı tedbirli olmak...

BAŞKAN — Sayın İnan...

KÂMRAN İNAN (Devamla) — Hakkımı aştım Sayın Başkan, kusurluyum, yüzde yüz haklısınız. Kusurluyum, sınırı da aştım. Ama bu meseleleri açıklamak lazım.

BAŞKAN — Hayır ben şu hususu belirtmek istiyorum, müsaade ederseniz : Madde 70 şöyle diyor...

KÂMRAN İNAN (Devamla) — Haklısınız Sayın Başkanım, iniyorum efendim. Hiç okumayın, zahmet buyurmayın efendim.

BAŞKAN — Ben sizin temas noktanıza geliyorum efendim.

KÂMRAN İNAN (Devamla) — Emredin efendim.

BAŞKAN — «Şahsına sataşılan veya ileri sürmüş olduğu görüşten farklı bir görüş kendisine atfolunan Hükümet, komisyon, siyasî parti grubu veya milletvekilleri açıklama yapabilir ve cevap verebilir.»

Binaenaleyh, siz bu şekilde kendisine farklı bir görüş atfolunan bir milletvekili olarak; yani yapmadığınız şey size atfolunan bir milletvekili olarak konuşuyorsunuz. Biz öyle kabul ediyoruz.

KÂMRAN İNAN (Devamla) — Yapmaya çalıştım açıklamayı, takdir tabiatıyla yüksek Meclisindir. Teşekkür eder saygılar sunarım. (MDP ve HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın İnan.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, bana söz verir misiniz sataşma için?

BAŞKAN — Gene ne hakkında istiyorsunuz Sayın Bakan?

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, söylemediğim bir ifadeyi bana atfettiler.

BAŞKAN — Yani buna bir cevap; cevaba cevap, tekrar cevap çıkıyor.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Evet efendim 70 inci maddeye göre.

BAŞKAN — Hangi maddeye göre istiyorsunuz?

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, müsaade eder misiniz, mikrofondan konuşabilir miyim?

Sayın Başkan, «Siz parayı verin gerisine karışmayın» dediğimi ifade ettiler. Ben böyle bir şey söylemedim. Sataşma var söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

Sayın Bakan, lütfen bir sataşma diğerini getirmesin. Bunu istirham ediyorum. Çünkü başlangıçta konuştunuz, bu sefer Sayın Turkân Arıkan istediler

söz; sataşma oldu diye. Geldiler cevap verdiler. Şimdi konuştunuz, bu sefer de Sayın İnan, böyle bir husus var diye geldiler cevap verdiler. Şimdi ikinci kez konuşuyorsunuz. Halbuki hükümet ancak bir defa konuşabilir ve sizin vereceğiniz cevap, yalnız Sayın İsmail Şengün'ün 2 nci maddede sormuş olduğu sorulara dair idi. Durum bu efendim, buyurun.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan değerli milletvekilleri; Sayın İnan'ın konuşmasında bana atfen ifade ettiği gibi, «Siz parayı verin gerisine karışmayın» şeklinde bir ifadem olmadığına hepiniz şahitsiniz. Bilakis tam tersine söylediğim şey şudur: Bu Kanun, Türkiye'nin dış tanıtılması meselesinin sadece finans cephesini çözecektir. Bununla mesele bitmiyor demişimdir ve kendisinin burada ifade ettiği bütün eksiklikleri daha ben ilk konuşmamda ifade etmişimdir. Bu konudaki eleman güçlüğümüzü, bu konudaki tecrübe yetersizliğimizi; hepsini açık açık ilk konuşmamda ifade ettim ve bu ifadelerimde de sabitim. Türkiye'nin dış tanıtılması kolay bir mesele değildir. Hatta kendilerinin yakındıkları gibi koordinasyonu dahi kolay bir mesele değildir.

Bakın 1981 senesinde bir tanıtma müsteşarlığı kuruldu, bunun koordinasyonunu üstlenmek üzere, hiçbir iş yapamadı; 1984'te biz lağvettik. Fevkalade zor bir meseledir. Aslında devlet içerisinde yer alan bütün kuruluşların bu konuda görevleri vardır. Bunların koordinasyonunun en üst düzeyde yapılması gerekir. Bunu Sayın Başbakanın yapması gerekir. Onun direktifleri doğrultusunda bir bakanın yönlendirmesi gerekir. Burada ifade edildiği gibi, kolay bir mesele değildir.

Benim, kendisine sataşma olarak gelen, sataşma olarak aldığı, aslında hiç sataşma kastım olmadan, genel anlamda söylediğim ifade şudur; bu konuda artık yakınmakta beraber olmaktan vazgeçelim de bir şeyler yapalım. Artık şikâyetçi olmayı bırakalım, çare bulalım. Biz size bir çare getirmişiz, yetersiz tarafları olabilir; ama «Şunlar bunlar eksik diye, acele etmeyelim bu iş şimdi dursun» diyemezsiniz. Bunu dediğiniz anda Türkiye'nin dış politikasını da, iç politikasını da, güvenlik politikasını da tehlikeye atmış olursunuz.

Saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bakan.

2 nci maddeyi komisyondan gelmiş olduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 2 nci madde kabul edilmiştir.

3 üncü maddeyi okutuyorum:

Tanıtma Fonunun kaynakları

MADDE 3. — Tanıtma Fonunun kaynakları şunlardır:

a) Millî Piyango gayri safi hâsılatının % 10'u,

b) Her nevi müşterek bahis tertibi sonucu sağlanacak hâsılattan ikramiye olarak ayrılacak kısmın dağıtımından önceki toplamı üzerinden kesilecek % 5 paylar,

c) Başbakanlık bütçesine bu maksatla konulacak ödenek,

d) Kanunla kurulan fonlardan Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenecek miktarda yapılacak aktarmalar,

e) Bağış, yardım ve diğer gelirler.

BAŞKAN — 3 üncü madde hakkında söz isteyen var mı?

Sayın Türkân Arıkan, Sayın Şengün ve Sayın Öney, söz istiyorlar.

Buyurun Sayın Arıkan.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 3 üncü maddenin (d) fıkrası aynen şöyle: «Kanunla kurulan fonlardan Bakanlar Kurulu ile belirlenecek miktarda yapılacak aktarmalar.»

Şimdi, bu maddede bu haliyle bütün fonlar bu Yasa kapsamına girmiş oluyor. Yani, daha önce yüce Mecliste kabul edilmiş olunan Toplu Konut Fonu, Kamu Ortaklığı Fonu da bu maddenin içine girmiş oluyor. Halbuki, o fonların amaçlarını okuduğumuz zaman, böyle bir tanıtma için kullanılma maddesini göremiyoruz. Bildiğiniz gibi o fonlar, konut yapımı için, altyapı yatırımları için, vesaire için kullanılacaktır.

Şimdi, bu haliyle kalırsa ne olacaktır? Bakanlar Kurulu, örneğin Toplu Konut Fonunda toplanmış olan, ileride toplanacak olan ve yatırımların teşvikiyle ilgili baraj, köprü fonlarının mesela yüzde 80'ini buraya aktarabilecek midir? Bu nedenle bir önerge verdik ve önergemizde sadece amaçları arasında tanıtma bulunan fonlardan bu fona aktarabilme imkânını sağladık.

Yüce Meclise saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Türkân Arıkan.

Buyurun Sayın Öney. (HP sıralarından alkışlar)

TÜLAY ÖNEY (İstanbul) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kanun tasarısının 3 üncü maddesi görüldüğü üzere, birkaç saatten beri müzakeresini yapmakta olduğumuz bu fonun kaynaklarını sıra-

lamaktadır: Millî Piyangonun belli bir hissesi, kanunla kurulmuş bulunan diğer fonlardan yapılacak kesinti, her nevi müşterek bahsin belli bir hissesi şeklinde.

Şimdi, lütfen önünüzde bulunan tasarının gerekçelerine bakalım.

Madde gerekçelerinden, 3 üncü madde gerekçesini aldığımız zaman ifade şudur: Tanıtma Fonunun kaynakları belirtilmektedir; maddenin gerekçesi bu.

Sayın arkadaşlarım, deminden beri müzakeresi yapılıyor. Karşımızda bulunan olağanüstü tehlikelere, olağanüstü birtakım tedbirler ve silahlarla gitmenin zarurî olduğunu, o nedenle bu tipte yolları ihdas etme gayreti içinde olunduğunu, hükümet ve yetkili bakan burada izah ediyorlar.

Bir defa şu konuda lütfen anlaşalım; her güçlüğü ve her rahatsızlığı olağanüstüymüş gibi göstermek, olağanüstü dönemin olağanüstü şartlarıymış gibi ortaya koymak ve bunlarla olağanüstü mücadelelerin yollarını getirmek bizi nereye götürecektir; bunu artık dönüp iyice düşünmek zorundayız. Ne zaman biz olağan şartlarda, olağan aletlerle ve olağan kural ve kurumlarla hukuk içinde bir davranışla bir yere gitmek imkânını bulacağız? Her geçen gün bu olağanüstülük ve olağandışılık defalarca karşımıza getirilerek pekiştirilmektedir. Sistem tümüyle olağanüstülüğe ve olağandışılığa oturtulmaktadır Türkiye'nin dışarıda tanıtılmasına ve Türkiye'nin karşısına çıkan güç durumlarla mücadele edilmesine tümü ile katılıyoruz; fakat olağandışılıkla ve olağanüstülükle değil; katılmadığımız nokta budur, bunun burada münakaşasını yapıyoruz. Onun için bu kanunda birtakım maddelere karşı çıkıyoruz. Ama, eğer hükümet bu olağanüstülüğe, olağandışılığa mutlaka çok inanıyorsa, ve olağandışı olduğunu kendi kabul ettiği böyle bir fonu kuruyorsa, lütfedip bu fonun kaynaklarının nelerden oluşacağını gerekçede iki satır ile yazsaydı; hiçbir tabir yok. Gerekçede «Bu madde, fonun kaynaklarını belirtmektedir» denip geçilmektedir.

Benden önce söz alan sayın arkadaşımızın değindiği noktaya dokunmak istiyorum, (d) fıkrasında bugüne kadar kanunlarla kurulmuş olan bütün fonlardan burada kurulmakta olan bu fona, kesilerek aktarma yapmak hakkını hükümet almaktadır.

Sayın arkadaşlarım, hatırlayacaksınız, burada 1 yıl kadar önce Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı Fonu kuruldu. Bu fon kurulurken, ne kadar âlî maksatları olduğu, ne kadar büyük bir yararı ve gereği olduğu, hükümet tarafından burada saatlerce anlatıldı. Şimdi, o fondan bu fona aktarma yapılacak. Neden o fonun gereği kalmadı veya amacı küçüldü? Şimdi, bu amaç çok önemli; o fon azaltılabilir ve buraya aktarma yapılabilir, hükümet bu esnekliği de istiyor. Bütçe Komisyonunda bunu müzakere ettiğimiz zaman, biz bu meseleyi gündeme getirdik. Sayın bakan, «Efendim, böyle konut fonu gibi fonlardan aktarma yapmayacağız» dedi. İçinde tanıtma amacı da taşıyan birtakım fonlar vardır. Örneğin «İhracatı Geliştirme Fonu» diye bir örnek verdiler. Bunun içinde Türkiye'nin ihraç mallarını tanıtma amacı da yatmaktadır. Mesela, bu tanıtmayla bir miktar ilgili bir fon ya; «Bu fondan ancak buraya aktarma yapmayı düşünüyoruz» dediler. Biz de kalktık, buna istinaden bir önerge verdik ve (d) fıkrasını tanıtma amacı da içeren fonlardan buraya aktarma yapılması hususunda değiştirme istedik. Fakat, sayın bakan katılmadılar ve önergemiz reddedildi. Kanun da bu biçimde buraya geldi. O halde hükümet, bütün fonlardan aktarma yapmanın esnekliğini elinde tutmak istemektedir. Biz buna karşıyız; bu olmaz. Çünkü, kurulan öbür fonlar da sözüm ona çok önemliydi, fevkalade büyük maksatları vardı. Eğer öyle idiyse, o fonlar dursun; o fonlardan aktarma yapmayınız. Bu amaçla da zaten biz bu fıkranın bu metinden çıkması için bir önerge verdik. Onu yüce Genel Kurulunun tasvibine bir süre sonra herhalde Sayın Başkan sunacaktır.

Sayın arkadaşlarım, bu önerge kabul edilmediği takdirde dönüp sizlere soracağız; bir sene önce gece yarılarına kadar bu Mecliste müzakere edilen ve birtakım kanunlarla kurulan fonlara ne oldu? Bu Mecliste daha 3 gün önce serbest bölge için bir fon kurdunuz. Demek ki, o fondan da bu fona aktarma yapacaksınız. Bu kadar büyük esnekliği elde tutmak istiyorsunuz. Biz Türkiye'nin tanıtılması amacının yüceliğini küçümsüyor değiliz; ama, bir sistem, bir hukuk ve bir mantık vardır. Her şey olağanüstülüğe ve olağandışılığa bağlanamaz. Yarın da bir başkaları çıkar, başka konular için olağanüstü, olağandışı der; bunu durdurmanın imkânı yoktur. O nedenle bu (d) fıkrasının buradan çıkartılması için bir önerge tanzim ettik, onu da takdirlerinize sunacağız.

Teşekkür ediyorum efendim. (HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Öney.

Efendim, 3 üncü madde üzerinde verilmiş iki tane önerge vardır...

SALİM EREL (Konya) — Sayın Başkan söz istemiştim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sorular ne zaman efendim?

BAŞKAN — Soru mu var?..

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Evet Sayın Başkan.

SALİM EREL (Konya) — Söz istemiştik daha önce.

BAŞKAN — Soru soracaklar kim efendim?

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Söz istemiştim vermediniz, bari soru sorayım.

BAŞKAN — Siz daha önce istemiştiniz Sayın Şengün, buyurun efendim.

SALİM EREL (Konya) — Söz vermeyecek misiniz Sayın Başkan?

BAŞKAN — Söz yok eefndim, iki kişi konuşabiliyor.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Sayın Başkan, iki küçük sual sormak istiyorum.

Millî Piyango gayri safî hâsılatından bahsediliyor. Bunun yüzde 10'u bu fona gidecek. Millî Piyango hâsılatı (Tayyare Bileti eski ismiyle hâsılatı), hava kuvvetleri emrine gidiyordu ve uçak yapımı projesini destekleyen başlıca kaynak idi. Şimdi, bu projenin, TUSAŞ projesinin iç finansmanı 1/10 oranında azalmış olmayacak mıdır?

İkincisi; Başbakanlık bütçesine bu maksatla konulacak ödenek diye bir fon kaynağından bahsediliyor. Bu mutlaka bütçeden konulacak bir ödenek anlamınadır diye düşünüyorum. Bütçeden konulacak ödenekler, giderler Sayıştay tarafından denetlenir. Anayasanın Sayıştayla ilgili hükmü buna amirdir.

Bu durumda, bütçeden ödenek konulmasına rağmen Sayıştay denetiminin dışında kalınılmakta mıdır?

BAŞKAN — Evet, cevap vermek üzere sayın hükümet veya sayın komisyon buyurun efendim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Efendim, iki sual var. Millî Piyango gayri safî hâsılatının yüzde 10'u bu söz konusu fona aktarılacak, Dolayısıyla; eğer burada bir azalma mütalaa ediliyorsa, bu kaynağın yüzde 10'unun diğer kaynaklardan ayrılarak fona gideceği anlamınadır ve burada açıktır.

İkinci olarak...

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Yani azalma olmayacak mı?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Devamla) — Efendim, tabiî oransal olarak bir azalma söz konusudur; ama kantitatif olarak eğer bu miktarlarda artma olursa o azalma belki senelerle mukayeseli olarak olmayabilir; ama oransal olarak pek tabiî kaynağın bir kısmı fona ayrılmaktadır, gayet açıktır bu.

İkinci olarak; «(c) fıkrasında, Başbakanlık bütçesine fona ayrılmak üzere bu maksatla konulacak ödenek mevzubahis olduğuna göre, bu bütçe denetimi Sayıştay denetimine tabi olacağından, bu yasal bakımdan ne mana ifade eder?» diye bir sual vaki oldu.

Bu fırsattan istifadeyle değerli konuşmacıların, bu fonun hukukî mahiyeti ve özellikle denetim müessesesiyle birlikte arz ettiği hukukî durum üzerinde yaptıkları birçok konuşmada kullandıkları ifadeler; bunun Anayasaya aykırı olduğu, yasal dayanaktan yoksun olduğu yolundadır ve hatta son konuşmacı arkadaşımızda hukukî bakımdan eleştirerek, hukuka aykırılığından bahsettiler.

Şimdi, müsaade ederseniz konuşmama Sayın Şengün'ün sualine cevapla başlayayım. Başbakanlık bütçesinden fona bir miktarı ayırdığınız zaman, artık o bütçeden fona ayrılan bir miktardır, fonun tabi olacağı statüye tabidir. Yani o fonun bir geliridir, fonun bir parçasıdır. Dolayısıyla, eğer fonlar tesisi Anayasaya aykırı ise bu da Anayasa aykırıdır.

Ancak, ben şunu söylemek isterim; bu konu, yani genel bütçe dışından ve genel bütçeden birtakım miktarların fonlar teşkili suretiyle ayrılması Anayasaya aykırı mıdır meselesi, yüce Mecliste birçok defalar gündeme getirilmiştir. Bu gündeme gelişlerde her seferinde meselenin Anayasa açısından uygunluğu yüce Mecliste müzakere konusu olmuştur. Ancak biz şunu çok iyi biliyoruz ki, bugün sayıları altmışları bulan bütçe dışında fon teşkili mahiyeti taşıyan fonlar, bugün işler haldedir, yasal kuruluştur ve bunların Anayasaya aykırılığı da iddia edilemez.

Şimdi, en yakın olarak Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı Fonu mevzuunda da yine yüce Mecliste Anayasaya aykırılık iddiaları ileri sürülmüştür. Hatırlanacağı gibi, bu fonun hukukî mahiyeti, fon idaresinin teşekkül tarzının yasalara ve Anayasaya uygunluğu da müzakere konusu edilmiştir. Burada Konut Fonunu misal olarak ele almak istiyorum meselenin aydınlanabilmesi bakımından. Konut Fonu da yine bütçe dışında, Merkez Bankası nezdinde kurulmuş bir fondur. Fon idaresi Başbakanlığa bağlı bir teşkilat tarafından yürütülmektedir, Başbakanlığa bağlı bir idare kurulmuştur. Bu idarenin hukukî mahiyeti, yani fon idaresinde çalışanların hukukî statüsü 657 sayılı Kanuna tabidir, ayrıca sözleşmeli personel istihdamına da imkân vermektedir ve bu fonun denetimi Sayıştay denetimi dışındadır.

Dolayısıyla, böylesine bir fonun teşkil edilmesi Anayasa bakımından bir aykırılık meydana getirir mi? Bu konuda ileri sürülen endişelerin de geçerli olmadığı kanaatindeyim. Özellikle bu Kanunu misal verdim. Çünkü, Anayasa Mahkemesine bu düşüncelerle bu Kanun gitmiştir değerli arkadaşlarım ve Anayasa Mahkemesi bütçe dışında bu mülahazalarla bir fon teşkilinin Anayasaya aykırı olmadığına bu vesileyle karar vermiş bulunmaktadır. Kaldıki, sadece bu fon için değil, bunun dışında sayıları altmışa varan fonlar için de aynı mülahazalarla Anayasaya aykırılık ileri sürülebilecekti.

Dolayısıyla, burada hukukî bakımdan ve Anayasa bakımından ileri sürülen tereddütlere bu vesile ile bir açıklama getirmek ihtiyacını hissettiğim için bu açıklamayı yaptım.

Sayın Şengün'ün spesifik olarak Başbakanlık bütçesine, fona gitmek üzere bir miktar para konulmasının Anayasa bakımından Sayıştay denetimi dışına çıkılmasına imkân vermediği yolundaki sualine şu şekilde cevap vermiş oluyorum. Spesifik olarak bu fon Başbakanlık bütçesinden tefrik olduktan sonra fonun bir kaynağı haline geliyor ve fona ait bir meblağ oluyor. Dolayısıyla, fonun Anayasaya aykırılığı ileri sürülemeyeceğine göre, bunun da Anayasaya aykırılığı ileri sürülemez. Denetim bakımından da, sayın bakanın açıklamasında da belirttiği gibi, altı - yedi müessesede özel denetim sistemi kurulmuştur ve denetim bakımından da bugün tatbikatta işleyen bir denetime tabi olacaktır. Bu açıdan da Sayıştay denetimi dışında olması mümkündür.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

Sayın Salim Erel, soru soracaktınız, buyurun.

Kısa, açık, net ve cevabı da o şekilde olacak sorunun efendim.

SALİM EREL (Konya) — Sayın Başkan, sorumun cevabını Sayın Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanının vermesi dileğiyle soruyorum.

Tanıtma fonu teşkilinin 3 üncü maddesinde bu fonun kaynakları gösteriliyor. Yalnız, bu fonun kaynaklarıyla ilgili madde gerekçelerini okuduğumuzda maalesef yasak savma şeklinde bir ibare var: Tanıtma Fonunun kaynakları belirtilmektedir bunu biliyoruz, zaten maddenin içinde yazıyor. Bu Tanıtma Fonunun kaynakları her ne kadar beş madde üzerinde toplanıyorsa da, bugünkü ahvalde bu kaynaklardan yalnız (a) ve (b) fıkralarının işlerlik kazanacağı kesindir. Çünkü, devlet yatırımlarının durduğu, carî harcamaların kısıldığı bir dönemde devletin diğer bütçelerinden buraya bir aktarma yapılması söz konusu değildir. Niçin bu iki madde kabul ediliyor? Örneğin, Millî Piyango gayri safî hâsılatı ve her nevi müşterek bahis. Bununla hükümet Türkiye'de en geçerli faaliyetin şimdi Millî Piyango ve müşterek bahis gibi kumar oyunlarının geçerlik kazandığını, ağırlık kazandığını mı kastediyor ve bunun yerine hükümet (zaten vatandaş ek vergi vermeye alıştı) bu beş kaynak yerine KDV gibi bir vergi ilavesi yapsa, daha uygun olmaz mıydı?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Salim Erel. Yalnız sorunuz çok uzun oldu; tabiî bunun cevabı da onunla mütenasip olacak ve o zaman bu işin içinden çıkmaya imkân kalmayacak görüşmelerde.

Efendim, cevap lütfen kısa olsun.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Efendim, kısa olarak arz edeyim; değerli milletvekilinin suali yasadaki muhtevayı yansıtmıyor. Yani, şimdi kanunda beş konu var; siz diyorsunuz ki, sadece iki tanesi işletilecek. Bu bir varsayımdır.

SALİM EREL (Konya) — Bu benim tahminim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Siz tahminde bulunuyorsunuz. Yani şimdi bu tahmininizi bizim kabul ederek, efendim bu böyle olacaktır dememiz mümkün değil. Şimdi bakınız, Başbakanlık bütçesine bu konuda bir tahsisat konabilir, ayrıca diğer fonlardan yine belli bir denge içerisinde likidite meselesi dikkate alınmak suretiyle konunun aktüalitesinin gündeme geldiği durumlarda, aciliyet arz ettiği durumlarda, yani bu elastikiyet bunun için istenmiştir, çok acil bir durum olur ve kanyağınız tükenebilir; o zaman diğer fonlardan aktarma yapma imkânınız yasal olarak elinizde olur.

Dolayısıyla, sizin sualiniz bir varsayıma dayandığı için bu varsayımın tatbikatta mümkün olmayacağını ifade etmek isterim.

SALİM EREL (Konya) — Sayın Başkan, varsayım değil mesela bir Millî Piyango... Cevap değil bu.

BAŞKAN — Efendim tamam, onu beğenmezlik vesaire yok efendim.

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) — Sayın Başkan, soru.

BAŞKAN — Siz de soru mu arzu ediyorsunuz? Efendim, daha evvel tespit ettik : Sayın Şengün, Sayın Salim Erel, Sayın Cahit Tutum dedik.

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) — Sayın Başkan, çok kısa iki satırdan ibaret.

BAŞKAN — Efendim, prosedürü bozuyoruz o zaban; ben hem üzülüyorum, hem teeddüp ediyorum. Şu bakımdan : İçtüzüğü burada yeni baştan anlatmak durumunda kalacağım. İçtüzüğün kendisine göre bir düzeni var. Maalesef üzülüyourm. Yani saatler sürüyor.

Buyurun efendim : Çok kısa, açık, net efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — 3 üncü maddenin (d) bendinde, «kanunla kurulan fonlardan yapılacak aktarmalardan» söz edilmektedir. Kanunla kurulmayanlardan aktarma yapılmayacak mıdır? Kanunla kurulmayan fonlar hangileridir? Bilerek mi istisna edilmiştir? Eğer bilerek istisna yapılmışsa, neden?

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın komisyon.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Efendim, burada «kanunen kurulan fonlardan» denmektedir. Kanunen kurulan fonlar bellidir, bunlar sayılmıştır ve ancak bunlardan aktarma yapılması mümkün olacaktır.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Kanunla kurulmayan çok fon var.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Efendim, buradaki ifade gayet nettir, «Kanunla kurulan fonlardan, Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenecek miktarlarda yapılacak aktarmalar» demektedir.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Niçin?

BAŞKAN — Efendim tamam, karşılıklı konuşma yok.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Efendim, bir harcamadır, bu harcamanın kanunen kurulan fonlardan yapılması gerekir, harcamaların belli bir kanuna istinat ettirilmesi gerekir. O açıdan, «Kanunen kurulan fonlardan ancak Merkez Bankası Fonuna bir aktarma yapılması» öngörülmüştür.

BAŞKAN — Evet, teşekkür ederim.

Efendim, 3 üncü madde üzerinde 2 tane önerge var, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

342 Sıra Sayılı Kanun tasarısında 3 üncü maddenin (d) fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesi arz ve teklif ederiz.

d) Amaçları arasında tanıtma da yer alan kanunla kurulan fonlardan, en çok yüzde 5'e kadar Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenecek miktarda yapılacak aktarmalar.

Türkân Turgut Arıkan Edirne	Cafer Tayyar Sadıklar Çanakkale
Nazmi Önder Muş	M. Murat Sökmenoğlu Hatay
İskender Cenap Ege Aydın	Sadettin Ağacık Kastamonu

BAŞKAN — 2 nci önergeyi okutuyorum efendim :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarının 3 üncü maddesinin (d) fıkrasının metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Cahit Tutum Balıkesir	Tülay Öney İstanbul
Ömer Kuşhan Kars	M. Seyfi Oktay Ankara

Erol Ağagil
Kırklareli

BAŞKAN — Aykırılık derecesine göre önergeleri tekrar okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan tasarının 3 üncü maddesinin (d) fıkrasının metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Balıkesir Milletvekili Cahit Tutum ve arkadaşları

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet önergeye katılıyorlar mı?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Katılmıyoruz efendim.

BAŞKAN — Önergeye sayın komisyon ve sayın hükümet katılmıyorlar.

Sayın Cahit Tutum, önergeniz üzerinde 5 dakika konuşma hakkınız vardır efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkan, Sayın Öney daha evvel konuşmuşlar ve gerekçelerini anlatmışlardı. Önerge açıktır, herhalde oylanacaktır efendim.

BAŞKAN — Peki efendim.

Sayın Cahit Tutum ve arkadaşlarının vermiş olduğu önergeyi okuttum. Önerge sahibi de, «Sayın Öney, daha evvel madde üzerinde konuşurken izahlarda bulundular o istikamette» dediler. Sayın komisyon ve sayın hükümet de bu önergeye katılmadıklarını beyan ettiler. Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi tekrar okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

342 Sıra Sayılı Kanun tasarısında 3 üncü maddenin (d) fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

d) Amaçları arasında tanıtma da yer alan kanunla kurulan fonlardan, en çok yüzde 5'e kadar, Bakanlar Kurulu kararı ile belirlenecek miktarda yapılacak aktarmalar.

Edirne Milletvekili
Turgut Türkân Arıkan
ve arkadaşları

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet önergeye katılıyorlar mı efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Katılmıyourz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet önergeye katılmıyorlar.

Sayın Türkân Arıkan, önerge sahibi olarak buyurunuz efendim.

TURGUT TÜRKÂN ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çıkarılmış olan fonların hepsinin bir amacı var, o fonların o amaçları doğrultusunda kullanılabilmelerini sağlamak için verdiğimiz önergede iki sınırlama getirdik. Bir tanesi aktarma yapılabilecek fonların tanıtmaya yönelik olması, ikincisi; bu fonlardan da yüzde 5 oranında bir miktarın buraya aktarılabilmiş olmasıdır. Bunu kabul etmediğiniz takdirde Toplu Konut Fonuna veyahut Kamu Ortaklığı Fonuna yarın başka bir küçücük madde eklenmek suretiyle de bu Tanıtma Fonuna aktarmalar yapmak mümkün olabilir. Oysa, Toplu Konut Fonunun getirilmesindeki amaç; ülkemizin çok geniş bir kitlesini ilgilendiren kesimin konut ihtiyacının çözümlenmesiydi. Sanıyorum makul bir önergedir. Takdir yüce Meclisindir.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Sayın Türkân Arıkan ve arkadaşları tarafından verilen önergeye sayın komisyon ve sayın hükümet katılmıyorlar.

Sayın Türkân Arıkan da izahta bulundular.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir efendim.

3 üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 3 üncü madde kabul edilmiştir.

4 üncü maddeyi okutuyorum :

Tanıtma Fonundan yapılacak harcamalar

MADDE 4. — Tanıtma fonundan harcamalar, kanunun amacına uygun olarak kullanılmak üzere, Başbakanın onayı ile yapılır.

Fonda toplanacak paradan % 20'si bir yandan bütçeye gelir öte yandan da Başbakanlık bütçesinin ilgili tertibine (1050 sayılı Kanunun 77 nci maddesine tabi hizmetler için) Maliye ve Gümrük Bakanlığınca ödenek kaydolunur.

BAŞKAN — 4 üncü madde üzerinde Sayın Türkân Arıkan'ın söz isteği vardır.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, söz sıramı Sayın Sadıklar'a vermek istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Sadıklar.

CAFER TAYYAR SADIKLAR (Çanakkale) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; her zaman olduğu gibi yapıcı bir teklifle huzurunuza gelmiş bulunuyorum. Bu 4 üncü maddede, tanıtma fonunun nasıl harcanacağını şekillendiriyoruz ve yüzde 20'sinin örtülü ödeneğe nakledilmesi öngörülüyor, diğer kısmı da bu fon esaslarına göre harcanacak.

Şimdi, örtülü ödeneğin bu konuyla ilgili maddesinin bir bölümünü okuyorum :

«Bu ödenek, siyasî, sosyal konularla, kültür ve devlet itibarı alanlarında ve olağanüstü hizmetlerin sağlanmasında, hükümet icapları sayılan maksat ve gayeler için kullanılır.»

Bu fonun bütün maksatlarını kapsıyor. Öyle ise, bu fona aktaracağımız kısımlarla, biz bu kanunda öngörülen amaçlara ulaşırız. Bu bakımdan, biraz evvel Sayın Başkanlığa takdim ettiğimiz önergede, bu

yeni kanunla kurduğumuz fon içinde toplanacak imkânların yüzde 50'sini gelin buraya nakledelim ve buradaki usuller dahilinde harcansın diyoruz; ki bununla da istediğimiz her şey sağlanır : Lobi mi kuracaksınız, başka tanıtma mı yapacaksınız, her şeyi buradan yapabilirsiniz. Mademki bizim maksadımız, Osmanlı arşivlerini yeniden elden geçirmek ve kullanılır hale getirmektir; diğer yüzde 50'sini de gelin burada kullanalım diyoruz. Bunun için de Başbakanlık bütçesinde zaten 220 milyon civarında tahsisat ayırılmıştır; bunu buraya nakledelim.

Şimdi diyorlar ki, bugün bürokratik işlemler içinde bunu kullanmak zor olur. Bir şeyi hatırlatacağım sayın hükümete : Daha dün denecek kadar yakın bir geçmişte, burada bir yetki kanununun müddetini uzattık. Bürokratik engellerin kaldırılmasıyla ilgili birbuçuk yıllık süreyi, Ağustostan başlamak üzere 1 yıl daha uzattık. Niçin bunu kullanarak bu bürokratik işlemleri ortadan kaldırmayız da, bürokratik işlemler varmışcasına, olacakmışcasına yeni, olağanüstü imkânlar peşinde koşarız?

Şimdi bu münasebetle, sayın bakanın üzerinde durduğu bir konuyuç ok yadırgadığımı da arz etmek isterim. «Yıllardır yağmur altında bekletilen» derler. Eski yıllarda ne olmuştur ve bunun sorumluluğu nedir? Eğer sorumluluğu varsa biz ona katlanırız da, birbuçuk iki yıldır siz iktidardasınız.

A. MESUT YILMAZ (Rize) — Ne alakası var Sayın Sadıklar?

BAŞKAN — Sayın Sadıklar, lütfen ilzam edecek şekilde konuşmayın ve rica ediyorum toparlayın.

CAFER TAYYAR SADIKLAR (Devamla) — Efendim, bu madde ile ilgili.

Bir buçuk iki yıldır iktidardasınız ve 1 yılda prefabrik olarak konut yapabiliyoruz; niçin bunların üzerini kapatmıyorsunuz da bunu bahane olarak getiriyorsunuz?

Saygıdeğer arkadaşlarım, bu maddenin bu biçimde yeniden şekillenmesi için akla, hukuka ve Anayasaya uygun bir teklif getirdik; takdir yüksek heyetinizindir. Bu münasebetle, Plan ve Bütçe Komisyonu metnine koymuş olduğum muhalefet şerhindeki 180 ve 181 inci maddeler değil, 160 ve 161 inci maddelerdir. Sayın Melen bu konuda gerekli açıklamayı yaptıkları için bu konuya tekrar dönmek istemiyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Sadıklar.

Buyurun Sayın Turan Bayezit.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sayın, Başkan, sayın milletvekilleri; «Deveye neden boynun eğri demişler, nerem doğru ki demiş. Şu kanunun her maddesinde bir çarpıklığı vurgulamak son derece doğal ve hatta o kadar doğal ki, şahsî kabiliyetlerini hepimizin takdir ettiğimiz sayın bakan ve Sayın Bütçe Komisyonu Başkanı şu kanunu müdafaa etmekte bir hayli zorlanıyorlar. Onun için, müsaade edin, belirttiğimiz konuları lütfen değerlendirin; arkadaşlarımızı da bu zorlamalardan kurtaralım.

Sayın milletvekilleri, kanunun 2 nci maddesi tanıtma fonunu tanımlarken, «Bu kanunun amacının gerçekleştirilmesi maksadıyla» diyor. Amaç da 1 inci maddede yer alıyor. 1 inci maddedeki amaca baktığımızda, tanıtma veya tarih değerlerinin meydana çıkarılması vesaire... Yani bugün örtülü ödeneğin kapsadığı bütün hizmet veya harcama kalemlerinin içinde olan pek çoğu dışlanıyor, sadece tanıtma ile tarih değerlerinin meydana çıkarılması ele alınıyor. O halde, şu fondan hükümetin maksadı 1 inci maddedeki amacı gerçekleştirmek ise, bu 4 üncü maddenin ikinci fıkrasını getirmelerine ne lüzum var? Bu ikinci fıkra şu kanunun tümünün kanunda mevcut olmayan, kanunun kelimeleri arasında görülmeyen bir maksatla getirildiği endişesini ve şüphesini çok haklı olarak bizde uyandırıyor.

Demin konuşurken, bu bir fon değildir, eski deyimiyle Sayın Özal'ın gallesidir demiştim. İndikten sonra da kendi kendime düşündüm, acaba Sayın Başbakanı kırdım mı diye; ama o sözü hakikaten bilerek kullanmışım. Şu ikinci fıkrayı değerlendirdiğinizde, artık bunu Sayın Başbakanın kendi aylık maaşı gibi, tasarrufundaki bir topluluk, bir para, bir imkân olarak değerlendirmek gerekecektir.

Onun için sual olarak lütfen hükümet tarafından cevaplandırılmasını rica ediyorum. Bu maruzatımın ışığı altında, 2 nci maddeye göre amaç dışında bir yere sarf etmek mümkün değilse, ikinci fıkra hangi maksatla buraya konulmuştur; buradaki yüzde 20'ler hangi hizmetlere harcanacaktır? Bunun açıklanmasını rica ediyorum.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Bayezit.

Efendim, Sayın Ağagil ve Sayın Sağesen soru sormak istemişlerdir.

Sayın Ağagil, buyurun eefndim. Yalnız soru kısa, açık ve net olacak efendim; çok rica ediyorum.

EROL AĞAGİL (Kırklareli) — Sayın Başkan, Toplu Konut Kanununda, Sayın Bakanın da demin izah ettikleri gibi, yeminli teknik bürolar kurulmuş idi. Daha sonra da Maden Yasasıyla, madenle ilgili bürolar kurduk. Acaba buradaki harcamaları da, demin konuşan Sayın Kâmran İnan'ın da izahları ışığında, mühendislerden kurulu yeminli tanıtma büroları vasıtasıyla mı yapacağız, yoksa nasıl harcayacağız? Bu hususu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun sayın komisyon, sayın hükümet.

HAKKI ARTUKARSLAN (Bingöl) — Sayın Başkan, laubali sual, soru değil bu.

BAŞKAN — Müsaade buyurun efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan, soruyu ciddi bulmadığım için cevaplandırmayacağım.

BAŞKAN — O kısım değil efendim, baştaki kısma lütfen cevap verin.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) Bir tek soru var Sayın Başkan, onu da ciddi bulmuyoruz.

BAŞKAN — Cevabınız bu.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Efendim, benimde sorum vardı?

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — O ayrı bir soru.

BAŞKAN — Komisyonun cevabı yok mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Yok efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Hükümetten sordular Sayın Başkan.

BAŞKAN — Komisyonun cevabı yok, hükümetin cevabı yok; pekâlâ.

Sayın Sağesen, buyurun efendim, sorunuzu sorunuz.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Efendim, benim de sorum vardı?

BAŞKAN — Müsaade buyurun efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sorumu kürsüden sormuştum, tekrarlayayım mı efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) Sonra cevap vereyim, herhalde bitince söz verecek Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, tabiî neticesi itibariyle soru yerinden sorulur, kendisi de oradan cevap verecek, vereceği cevap o efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Kürsüden sorulunca cevap verilmez yani.

BAŞKAN — Tabiî onu tayin etmek bizim hakkımız değil efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Efendim, soru hakkım varsa buradan sorayım.

BAŞKAN — Hayır efendim.

Sayın Avni Sağesen, buyurun.

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) — Efendim, önceleri Hilton, Trabya ve benzeri turistik otellerde açılan ve şimdi mahalle aralarına kadar yayılan yabancı menşeli makinelerle donatılmış kumarhanelerden de pay almayı düşünüyor musunuz? Böyle bir düşünceniz varsa, bunun miktarı nedir, yüzdesi nedir ve bu payı almayı nasıl gerçekleştireceksiniz?

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet; buyurun.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Suali kime sordunuz efendim?

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) — Hükümete sordum.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan. Tanıtma Fonunun kaynakları 3 üncü maddede sayılmıştır. Sayın milletvekilinin sözünü ettiği gelirler bu kaynaklar içerisinde mevcut değil.

HÜSEYİN AVNİ SAĞESEN (Ordu) — Kısmen giriyor.

BAŞKAN — Efendim, karşılıklı konuşmayalım. Siz soru sordunuz ve bakanın verdiği cevap meydanda efendim.

4 üncü madde üzerinde bir önerge vardır, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

342 sıra sayılı kanun tasarısında 4 üncü maddenin 2 nci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

«Fonda toplanacak paralar bir yandan bütçeye gelir, öte yandan yüzde 50'si Başbakanlık bütçesinin devlet arşivinin muhafaza ve denetimiyle ilgili tertibine, yüzde 50'si de Başbakanlık bütçesinin, 1050 sayılı Kanunun 77 nci maddesine tabi hizmetler için, ilgili tertibine Maliye ve Gümrük Bakanlığınca ödenek kaydolunur.»

Cafer Tayyar Sadıklar	Türkân Turgut Arıkan
Çanakkale	Edirne
M. Murat Sökmenoğlu	İskender Cenap Ege
Hatay	Aydın

Sadettin Ağacık
Kastamonu

Abdurrahman Demirtaş
Hatay

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet, Sayın Cafer Tayyar Sadıklar'ın önergesine katılıyor musunuz efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) —Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Cafer Tayyar Sadıklar'ın vermiş oldukları önergeyi Sayın Divan Üyesi okudu, sayın komisyon ve sayın hükümet bu önergeye katılmıyorlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

4 üncü maddeyi komisyondan gelmiş olduğu şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 4 üncü madde kabul edilmiştir.

5 inci maddeyi okutuyorum :

Tanıtma Fonunun denetimi

MADDE 5. — Tanıtma fonundan yapılacak harcamalar (4 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen % 20 dışında kalan) Başbakanlık, Maliye ve Gümrük Bakanlığı ile Sayıştay Başkanlığınca 2 yıl için seçilecek birer temsilci üyeden teşekkül eden heyet tarafından denetlenir.

BAŞKAN — 5 inci madde üzerinde Sayın Türkân Arıkan ve Sayın İsmail Şengün'ün söz istemleri var.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkan, ben de söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Türkân Arıkan buyurun efendim.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; daha önce ANAP sıralarında da oturduğum sıralarda daima müdafaa ettiğim bir konuyu gündeme getirmek istiyorum : Denetimde bağımsızlık ilkesi.

Bu madde ile denetimdeki bağımsızlık ilkesi zedelenmektedir; bu bir.

İkincisi, Millî Prodüktivite Merkezi ve Türk Standartları Enstitüsü bu uygulamalara uymaz. Çünkü onların genel kurulları vardır, harcamaları örtülü değildir, tek kişinin onayına bağlı değildir, kayıt kuyut vardır.

Ayrıca, daha önce çıkmış olan fonlarda da Yüksek Denetleme Kurulunun denetimi söz konusudur. Yani, Meclis denetimi söz konusudur. Halbuki bu fonda Meclis denetimi dışına çıkılmaktadır.

Sayın milletvekilleri, şimdi soruyorum sizlere : Sahip olduğunuz bir evi, bir çırpıda oğlunuza, kızınıza, eşinize verir misiniz? Şu halde, önce iğneyi kendimize sonra çuvaldızı millete batıralım.

Hepinizden, milletin kaynaklarını tek bir kişiye kullandıracak şekilde el kaldırmadan, biraz düşünmenizi istirham ediyorum.

Yüce Meclise saygılar sunarım. (Bağımsızlar, MDP ve HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Türkân Arıkan.

Sayın İsmail Şengün, buyurun efendim.

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Grup adına söz istemiştim efendim.

BAŞKAN — Grup adına mı?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Grup adına konuşma istemi vardı Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın İsmail Şengün daha evvel söz istemişlerdi. Grup adına da vereceğim efendim.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Grup adına konuşma isteminin önceliği var Sayın Başkan.

BAŞKAN — Efendim, önceliği var; fakat isteminiz daha yeni geldi. Sayın İsmail Şengün'e lazım gelen tebligatı yaptık.

Sayın Şengün, buyurun efendim. Konuşma süreniz 5 dakikadır.

İSMAİL ŞENGÜN (Denizli) — Sayın üyeler, tanıtma fonunun denetimi pek çok kez bu kürsüden dile getirildi ve biraz önce Sayın Arıkan da genel olarak benim ifade etmek istediklerimi söyledi, onun belki de kısa bir tekrarı olacak, özür dilerim.

Bu tip heyetler, yani Maliye Bakanlığından 1 kişi, Başbakanlıktan 1 kişi ve Sayıştay Başkanlığından 1 kişi 2 yıl için atanacak ve bir heyet oluşturacak. Sayın Bakanda «Bu tip heyetler, yanılmıyorsam 5 konuda olan mevzuatımız içinde yeri olan heyetlerdir» diye buyurdular. Biz bu ifadelerine, bu görüşlerine maalesef katılamıyoruz. Her şeyden önce, birer birer ele alalım ve niçin katılamadığımızı ifade edelim :

«Millî Prodüktivite Merkezinde bu tip bir denetleme heyeti mevcuttur» dediler. Kimler var bu denetleme heyeti içinde; Maliyeden, Ticaret ve Sanayi bakanlıklarından birer kişi var.

Değerli arkadaşlarım, Millî Prodüktivite Merkezi, geliri, gideri belli, personel harcamaları belli, yatırım harcamaları belli; yani ortada bir teşkilat olarak mevcut olan bir kuruluş. Peki, Sayın Başbakanın emrindeki fon bir teşkilat olarak ortada değil ki. Yani, biraz önce de sordum, sayın bakan cevaplamadılar, «Sayın Başbakan, hangi yardımcı heyet, teşkilat vasıtasıyla bu işi yönlendirecektir? demiştim, cevap alamadım. Şu halde ortada bir heyet, bir teşkilat yok. Olmayan bir teşkilatı, Millî Prodüktivite Merkezindeki denetlemeye benzer şekilde nasıl denetleyebiliriz?

NİHAT AKPAK (Sakarya) — Sayın bakan izah etti.

İSMAİL ŞENGÜN (Devamla) — Müsaade edin Nihat Bey.

TÜBİTAK'a gelelim : Başbakanlık 3 tane murakıp tayin ediyor; bizimkinden farklı. Yani, şu anda görüşmekte olduğumuz tasarıda, değerli bir arkadaşımın da ifade ettiği gibi, Sayıştaydan da bir üye var.

Değerli arkadaşlarım, yargı organından bir üyeyi, idareden, bakanlıklardan gelecek 2 üye ile birlikte bir araya getiriyorsunuz ve bir heyet oluşturuyorsunuz; şekil bakımından hatalı görüyoruz.

Türk Standartları Enstitüsüne gelelim : Aynen Millî Prodüktivite Merkezinde olduğu gibi bunların da genel kurulları var; ama Tanıtma Fonunun genel kurulu yok.

O nedenle değerli arkadaşlarım, Maden Tetkik Arama Enstitüsü ve Elektrik İşleri Etüt İdaresiyle ilgili olarak da sayın bakanın öne sürdüğü görüşlere katılmak mümkün değil. Buradaki murakıplar, özelliği olan murakıplar; buradaki kuruluşlar, kendileri müşahhas olarak ortada olan kuruluşlar. Peki, Tanıtma Fonu bir kuruluş mu? Değil.

O nedenle biz, şahsen ben 5 inci maddedeki denetim usulünü fevkalade yadırgıyorum. İki yönden yadırgıyorum : Bir, şekil yönünden. Bir de, «Diğer kuruluşlarda böyle heyetler var» sözüne kesinlikle katılmıyor, o yönden yadırgıyorum ve derin saygılar sunuyorum.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Şengün.

Halkçı Parti Grubu adına Sayın Tutum; buyurun efendim.

HP GRUBU ADINA CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Sayın Başkan, değerli üyeler; 5 inci maddenin konusu denetim. Aslında denetim önce hizmetin kendisini tanımlamayı ve değerlendirmeyi gerektirir. Onun için önce hizmetin niteliğini belirtmek istiyorum.

Sayın bakan verdikleri izahatta, bu hizmetin niteliğini evvela, kutsallıkla savunmak istediler. Biz kutsallığı paylaşınca, ardından; «Olağandışı veya olağanüstü bir hizmetle karşı karşıyayız. Onun için olağanüstü ya da olağandışı birtakım usullere başvurmak zorundayız...»

Saygıdeğer üyeler, hükümetler hiçbir zaman olağan sorunlarla karşılaşmazlar, Çoğu kez karşılaştıkları sorunlar olağanüstüdür. En azından hükümetlerin karşılaştıkları tüm sorunlara olağanüstü etiketini yapıştırmaları olağan bir şeydir. Neden diye sorarsanız; hükümet Konut Fonunu kurarken karşımıza çıktığında da böyle demişti.

Aslında soruyorum, hükümetin bugün karşılaştığı sorunların hangisi olağandır; konuttan tutun, işsizliğe, oradan ihracata? Ve karşılaştıkları hizmetlerin olağan olmadığını savunmak suretiyle eğer hükümet olağandışı yönetimleri savunursa, korkarım ki ülkede olağan yönetim diye bir şey kalmaz. İşte bu mantık bizi çıkmaza ve açmaza düşürür. Şimdi getirilen 5 inci maddede de olağandışı bir denetim usulü öngörülmektedir.

Bir kez arkadaşlarım vurguladıkları için üzerinde fazlaca durmayacağım; ama sayın bakanın benzetme yaparak birtakım veriler ileri sürerken daha perhizli davranmasını özellikle diliyorum. O da, bazı kamu kurum ve kuruluşlarında heyetçe denetimler yapıldığını ileri sürmesidir. Doğrudur. Hatta sayın bakan bilmiyorlarsa ben onlara, bilgim dahilinde olan bir iki tanesini daha ilave edebilirim; yani bazı kurumlarda heyetle bu tür hesap denetimi yapılmaktadır. Yalnız bir incelik var : Saydıkları kurumlara dikkat ederseniz bunlar, daha çok idare hukukunda «Hizmet ademi merkeziyeti» dediğimiz, idarî bakımdan özerk kuruluşları büyük ölçüde kapsar; TÜBİTAK'tan, MPM'ye ve TSE'ye kadar.

Şimdi, denetim...

BAŞKAN — Sayın Tutum, toparlayın, efendim, çünkü süre 10 dakikadır.

CAHİT TUTUM (Devamla) — Sayın Başkan, daha 2 dakika oldu. (HP sıralarından gülüşmeler)

BAŞKAN — Ne ise efendim, devam edin. İki dakika olmadı.

CAHİT TUTUM (Devamla) — Sayın Başkanım, 2,5 dakika oldu. Bir yanlışlık mı var?

BAŞKAN — Efendim, devam edin rica ediyorum.

CAHİT TUTUM (Devamla) — Sayın Başkan, bu denetim fonksiyonu bir organ adına yapılır. Burada denetim kimin adına yapılmaktadır? Soru bu. Denetim bir organ adına yapılır. Sayın bakanın verdikleri örnekte, genellikle denetimin adına icra edildiği birtakım organlar vardır ve bu organlara hesap verilir. Şimdi soruyorum : Bu denetim kimin adına yapılıyor?

Asıl tehlike, Sayın Başbakanı kişisel olarak spesifik icraî birtakım görev ve yetkilerle teçhiz etmesidir; yani Başbakana diğer bakanlar gibi ve onun statüsünde bir düzenleme getirilmektedir. Tabiî parlamenter sistemde hükümetin ortak sorumluluğu asıldır. Halbuki burada Başbakan bakanlardan herhangi biri haline getirilmektedir; ama daha önemlisi parlamenter sistem bakımından ortaya çıkardığı sakıncadır. Çünkü biz bakanların hizmetlerini; yalnız hesap değil, hizmetlerini de denetliyoruz. Hizmet icraatını denetliyoruz. Plan ve Bütçe Komisyonundan başlayıp, Genel Kurulda biten bir sınava çekme vardır. Nasıl çekeceğiz burada bunu? Sayın Başbakanı bu icraatı dolayısıyla nasıl Meclis sigaya çekecektir? Mümkün değildir.

Sayın Başkan, aslında bütçe durumu ile ilişkilendirilmediği için birçok fonlarda görülen sakıncaları bu da beraberinde taşıyor. Bu Genel Kuruldan biz, size şu paraları vermiştik, ne yaptınız, nasıl harcadınızın ötesinde, yerindelik denetimi dediğimiz bu denetimi yapamayacağız. İşte onun için, bir kamu kaynağının harcanmasında yalnız hesap denetimi değil, yerindelik denetiminin de gerektiğini vurgulamak için 5 inci maddede bir değişikliği öneriyoruz.

Hepinizin takdirlerine saygıyla sunarım. (HP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Tutum.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Efendim, soru soracağım.

BAŞKAN — Buyurun.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Efendim, 3 sorum var :

1. Bu fonun denetiminde niçin Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu devre dışı bırakılmıştır; hangi zorunlulukla?

2. Mevzuatımızda Sayıştay temsilcisi ile hükümet temsilcilerinin müştereken yer aldıkları başka bir fon denetim kurulu var mıdır?

3. Sayıştay Başkanının bu kurula temsilci seçmesine imkân veren bir hüküm Sayıştay Kanununda var mıdır?

Teşekkür ederim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Kime sordunuz Sayın Bayezit?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Bu sorularımı hükümete soruyorum.

BAŞKAN — Sayın Hükümet, buyurun efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — 3 sorunuz var değil mi Sayın Bayezit?

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Evet efendim. Birincisi; Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu bu konuda niçin devre dışı bırakılmıştır?

İkincisi; Sayıştay temsilcisi ile hükümet temsilcilerinin birlikte yer aldıkları başka bir fon denetim kurulu var mıdır?

Üçüncüsü; Sayıştay Başkanının bu kurula temsilci seçmesine cevaz veren bir madde Sayıştay Kanununda mevcut mudur?

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Sayın Başkan cevaplayabilir miyim?

BAŞKAN — Evet efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Efendim, bu fonun denetiminin özel bir denetim olduğu düşünülerek, özel bir denetim şekli getirilmiştir.

Ayrıca, Sayıştay temsilcisi ile bakanlık veya Başbakanlık temsilcilerinin birlikte yer aldıkları başka bir denetim kurulu örneği benim bilgim içinde yoktur. Bu ilk olacaktır.

Ayrıca Sayıştay Kanununda Sayıştay Başkanına, bu denetim kuruluna temsilci vermesine cevaz verecek bir hüküm olup olmadığını sordunuz; buna mani bir hüküm de mevcut değil.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Var mı diye sordum.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Mani bir hüküm mevcut değil.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Teşekkür ederim; ama yeni koyuyorsunuz da onun için.

BAŞKAN — Sayın Ömer Kuşhan, buyurun efendim.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, Sayın Bakandan öğrenmek istiyorum :

Denetimde örnek olarak Millî Prodüktivite Merkezi ve MTA'yı göstermişlerdir; Millî Prodüktivite Merkezi ve MTA, Başbakanlık Yüksek Denetleme

Kurulunun denetimine tabidir. Türkiye Büyük Millet Meclisine niyabeten yapar bu denetimi; kurulacak olan bu fon buna tabi olmadığına göre, bunları nasıl örnek olarak gösteriyorlar?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Efendim, 580 sayılı Millî Prodüktivite Merkezi Kuruluş Kanununun 9 uncu maddesiyle denetleme kurulu düzenlenmiştir. Bu denetleme kurulunun da Maliye, Ticaret ve Sanayi bakanlıklarının temsilci üyeliklerinden oluşacağı, 3 kişilik bir denetleme kurulu olarak faaliyet göstereceği ve esas görevinin de Millî Prodüktivite Merkezinin hesaplarını ve bunlarla ilişkili işlemleri denetlemek olacağı açıkça ifade edilmiştir.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — O çok eski Sayın Bakan.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Şu anda yürürlükte olan Millî Prodüktivite Merkezi Kuruluş Kanunudur.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?..

BAŞKAN — Efendim, suale sual yok, tamam.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN — Şimdi cevaba cevap olacak, yok böyle bir uygulama.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Cevaba cevap değil efendim. Millî Prodüktivite Merkezini Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu denetler; Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetler. Alt komisyonun başkanı da, KİT Komisyonu üyesi olarak benim. Onu arz etmek istedim Sayın Başkan.

BAŞKAN — Evet efendim, teşekkür ederim.

5 inci madde üzerinde 2 tane önerge vardır, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

342 sıra sayılı Kanun Tasarısında 5 inci maddenin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Türkân Turgut Arıkan	Fenni İslimyeli
Edirne	Balıkesir
Rıfat Bayazıt	Cafer Tayyar Sadıklar
Kahramanmaraş	Çanakkale

İskender Cenap Ege
Aydın

Yüksek Başkanlığa

Görüşülmekte olan Kanun Tasarısının 5 inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Cahit Tutum	M. Seyfi Oktay
Balıkesir	Ankara
Ali Rıdvan Yıldırım	Tülay Öney
Tunceli	İstanbul
Erol Ağagil	Ömer Kuşhan
Kırklareli	Kars

Tanıtma Fonunun denetimi

Madde 5. — Tanıtma Fonundan yapılacak harcamalar (4 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen yüzde 20 dışında kalan) Sayıştay tarafından denetlenir.

BAŞKAN — Şimdi tekrar aykırı olanı okutuyorum efendim :

Edirne Milletvekili Türkân Turgut Arıkan ve arkadaşlarının önergesi :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

342 sıra sayılı Kanun Tasarısında 5 inci maddenin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet, Sayın Türkân Arıkan'ın böyle bir önergesi var. Bu önergeye katılıyor musunuz?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın Türkân Arıkan ve arkadaşlarının vermiş olduğu önergeye sayın komisyon ve sayın hükümet katılmıyorlar.

Bu önergeyi okuttum ve dinlediniz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum :

Balıkesir Milletvekili Cahit Tutum ve arkadaşlarının önergesi :

Tasarının 5 inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Tanıtma Fonunun denetimi

Madde 5. — Tanıtma Fonundan yapılacak harcamalar (4 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen yüzde 20 dışında kalan) Sayıştay tarafından denetlenir.

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet, okunmuş bulunan önergeye katılıyorlar mı efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Önergeye hükümet ve komisyon katılmamaktadır.

Sayın Tutum, konuşacak mısınız?

CAHİT TUTUM (Balıkesir) — Hayır efendim konuşmayacağım; önerge açık.

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir efendim.

5 inci maddeyi komisyondan gelen şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 5 inci madde kabul edilmiştir.

6 ncı maddeyi okutuyorum :

Değiştirilen hükümler

MADDE 6. — 3670 sayılı Millî Piyango Teşkiline Dair Kanunun 4 üncü maddesine aşağıdaki (F) bendi eklenmiştir.

«F) Her türlü piyango (çekiliş oyunu), talih oyunları, müşterek bahis ihdası ve tertibi hususunda karar vermek»

BAŞKAN — 6 ncı madde üzerinde söz isteyen?..

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Sorum var Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurunuz.

M. TURAN BAYEZİT (Kahramanmaraş) — Efendim, madde başlığı «Değiştirilen hükümler»dir; madde metninde ise bir değişiklik yok, ek var. Acaba başlıkla metinde bir tenakuz yok mu efendim?

BAŞKAN — Sayın komisyon, buyurunuz efendim.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Efendim, bu ek yapılmak suretiyle madde değiştirilmiş oluyor. Bu şekilde mütalaa edilmiştir.

Arz ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

Bu madde üzerinde verilmiş bir önerge vardır, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

342 sıra sayılı Kanun Tasarısında 6 ncı maddenin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Türkân Turgut Arıkan Edirne	Cafer Tayyar Sadıklar Çanakkale
Nazmi Önder Muş	Mustafa Murat Sökmenoğlu Hatay
İskender Cenap Ege Aydın	Sadettin Ağacık Kastamonu

Abdurrahman Demirtaş
Hatay

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın Hükümet bu önergeye katılıyorlar mı?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Sayın komisyon ve sayın hükümet önergeye katılmamaktadırlar.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

6 ncı maddeyi komisyondan gelen şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 6 ncı madde kabul edilmiştir efendim.

7 nci maddeyi okutuyorum :

MADDE 7. — Müşterek bahisleri ihdas ve tertip edecek kamu kurum ve kuruluşlarını tespite Başbakanlık yetkilidir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen?.. Yok. Bir önerge vardır, okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

342 sıra sayılı Kanun Tasarısında 7 nci maddenin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Türkân Turgut Arıkan Edirne	Cafer Tayyar Sadıklar Çanakkale
Nazmi Önder Muş	Mustafa Murat Sökmenoğlu Hatay
İskender Cenap Ege Aydın	Sadettin Ağacık Kastamonu

BAŞKAN — Sayın Türkân Arıkan ve arkadaşları tarafından verilen önergeye sayın komisyon ve sayın hükümet katılıyor mu efendim?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANI METİN EMİROĞLU (Malatya) — Katılmıyoruz efendim.

DEVLET BAKANI A. MESUT YILMAZ (Rize) — Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Arıkan.

TÜRKÂN TURGUT ARIKAN (Edirne) — Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu 6 ve 7 nci maddelerin metinden çıkarılmasını hukuk sistematiği bakımından istemiştik. Özellikle 7 nci maddede sadece

Başbakanlığa yetki veriliyor. Belki daha önceki uygulamalarda olduğu gibi Bakanlar Kuruluna bu yetki verilebilirdi.

Yüce Meclise saygılar sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

Sayın Türkân Arıkan'ın önergesine sayın komisyon ve sayın hükümet katılmıyor.

Bu önergeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir efendim.

7 nci maddeyi komisyondan geldiği şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 7 nci madde kabul edilmiştir.

8 inci maddeyi okutuyorum :

Yürürlük

MADDE 8. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — 8 inci madde üzerinde söz isteyen?.. Yok.

8 inci maddeyi komisyondan geldiği şekliyle oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 8 inci madde kabul edilmiştir.

9 uncu maddeyi okutuyorum :

Yürütme

MADDE 9. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — 9 uncu madde üzerinde söz isteyen?..

Buyurun Sayın Kuşhan.

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok değerli üyeleri; her zaman aynı şeyi tekrar ediyoruz; kanunlar çok ciddî şekilde hazırlanmalı ve ciddî eleştirilerden geçtikten sonra yüce Genel Kurula gelmeli ve buradan da aynı ciddiyetle eleştirildikten, incelendikten sonra geçmeli.

Şimdi önünüzdeki kanun tasarısını tetkik ediniz lütfen : Kime yetki veriyoruz? Başbakana yetki veriyoruz. Neyin yetkisini veriyoruz? Kurduğumuz fonu bütün imkânlarıyla kullanma yetkisini veriyoruz ve kanunun son maddesinde de âdet savmak için «Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür» diyoruz. Bu kanunu Bakanlar Kurulu değil Başbakan yürütür, diye yazmak ve o şekilde tadat etmek gerekirdi. Onu özellikle vurgulamak istedim.

Bilgilerinize sunar, özellikle dikkatinizi çeker, saygılar sunarım efendim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Kuşhan.

9 uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... 9 uncu madde komisyondan gelmiş olduğu şekliyle kabul edilmiştir.

Efendim, oyunun rengini belli etmek üzere Sayın İskender Cenap Ege söz istemişlerdir.

Tasarının aleyhinde konuşmak üzere buyurun Sayın Ege.

İSKENDER CENAP EGE (Aydın) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; müzakere etmekte olduğumuz konu değil konular, Türkiye'nin en önemli konuları. Konu bir tane değil, konu üç tane. Bir tanesi tanıtma, bir tanesi Türk kültürünü yayma (Yaymadan önce, Türk kültürü üzerinde çalışıp, onu bulup çıkarıp yayma), üçüncüsü de arşiv meselesi. Yani bu, aşağı yukarı 3 bakanlığı ilgilendirecek bir konu.

Bir taraftan Kültür Bakanlığını kaldırıyorsunuz, Turizm Bakanlığına yamıyorsunuz; bir taraftan kültür diyorsunuz!.. Bu bir tezattır.

Bir taraftan tanıtma meselesinde çeşitli bakanlıklara çeşitli fonksiyonları içerisinde tanıtma vermişsiniz. Kime vermişsiniz? Kültür ve Turizm Bakanlığının Tanıtma Genel Müdürlüğü var, Dışişleri Bakanlığı bütünüyle tanıtma görevi ve fonksiyonu icra ediyor; öte taraftan «İnformation» demişsiniz, onu da Basın Yayına vermişsiniz, bu görevi de o yapıyor. Onun dışında Türkiye'de, dışarıda memleketimizi temsil eden Ticaret Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Basın - Yayın, Maliye, Millî Eğitim, Sosyal Hizmetler, Millî Savunma, Diyanet İşleri, Planlama.. Bunların da temsilcileri var, hepsi dışarıda. Bunuların üzerinde herhangi bir koordinasyon meselesini mi önce ele almak lazım; yoksa devleti dışlayıp, adam sende bunlarla bu iş olmuyor, bu işi ben başbakan olarak yaparım, diye Başbakanın ortaya çıkarak, bir de, şuradan buradan ben para bulurum, bunu da istediğim gibi harcarım, şeklinde düşüncesi ne derece doğru olabilir?

Şimdi genç Bakan Sayın Mesut Yılmaz ateşli konuşmalarıyla buyurdular, dediler ki; «İç politikayı, dış politikayı tehlikeye atarız». Yani istiyorlar ki, bu fon meselesi Türkiye Büyük Millet Meclisinden iktidarı ve muhalefetiyle, hepimizin iştiraki ile çıksın.

Şimdi muhterem arkadaşlar, ben buradaki konuşmaları başından sonuna kadar dikkatle dinledim. Konuşmalar âdeta filin tarifine benzedi. Hangi filin? Görmeyenlerin filli tutup da çeşit çeşit ifadelendirmelerine benzedi. Çünkü konu, hatta konular o kadar geniş ki, o kadar yaygın ki, herkes bir tarafından tuttu ve haklı tuttu. Şimdi şu yapılmış olan buradaki konuşmaları alıp da şöyle salim bir kafa ile baştan sona okursak hakikaten arkadaşlarımız burada Türkiye Büyük Millet Meclisinin seviyesine uygun, Tür-

kiye Büyük Millet Meclisinin itibarına uygun fevkalade konuşmalar yaptılar. Fevkalade konuşmalar yapıldı; kanun bakımından yapıldı, bütçe bakımından yapıldı, tanıtma bakımından yapıldı. Sayın bakan buyurdular, dediler ki; «2 milyon belge bugün açıkta». Bu başlıbaşına büyük bir iş ve maalesef bu yanlışlık devamlı ifade ediliyor. Ben müsaadenizle başkanlık yaptığım zamanlarda bunu hükümete, hatta konuşan arkadaşlara hatırlatmaya çalıştım. Geçmiş dönemler hakkında; kendisini savunamayacak kişiler hakkında burada ileri geri konuşmanın lüzumu yok muhterem arkadaşlar. Eğer imkân olursa onlar da kendi devrelerini savunabilirler. Biz Amerika'yı yeniden keşfetmiyoruz. Her hükümet geldiği zaman, sanki Türkiye'de hiçbir iş yapılmamış, kendisi ile Türkiye başlıyormuş gibi bir havanın içine giriyor. Bu yanlıştır.

Sonra, bugünkü hükümetin kendine göre bir tutumu var. Bu tutum şimdiye kadar gördüğüm hükümetlere benzemiyor. E, hükümet de benim arzuma göre kurulmadı ya, kendi bildiği gibi olacak. Bu da kabul; ama muhterem arkadaşlarım, çıkaracağımız kanunların öyle çıkması lazım ki, bu sadece bu hükümet tarafından kullanılmayacak, bundan sonra gelecek hükümetler tarafından da kullanılacak.

Sayın Özal'ın kendine has, Sayın Özal'ın kendisi için hakikaten yetiştirilmesinde, gelişmesinde, anlayışında değişik bazı kendince meziyetleri var. Şimdi bu meziyetlere göre bugün bu meseleyi Özal'a teslim edeceğiz. E, yani bu hükümet ilelebet Türkiye'nin başında mı kalacak? Yarın gelecek hükümetler ne yapacak? Onlar da bunu tatbik edecekler. O bakımdan, yani getirilen tasarıları, getirilen teklifleri, sadece bugünkü hükümet ilelebet devam edecekmiş gibi düşünmemek lazım. Sayın Yılmaz bir gün gelip, «Ben neyi müdafaa etmişim, hakikaten yanılmışım» diyecektir. Çünkü yürümeyecektir, yürütülemez bu. Sayın Başbakan bütün işlerini bıraksın, Başbakanlık vazifesini başkasına devretsin, sadece şu işi üzerine alsın; bu kolay kolay yürümez muhterem arkadaşlar. Bu, içinde senelerdir bulunduğumuz mesele. Çok geniş bir devlet planlamasıyla ve geniş bir organizasyonla yürütülecek meselelerdir bunlar. Bu, eleman ister, eleman yetiştirilmesi ister. Bir günde, iki günde olacak işler değil. Memleketin Ermeni meselesi gibi, memleketin dışarıda tanıtılması gibi çok mühim meseleleri öne atmak suretiyle lütfen bunu kamufle etmeye kalkmayalım. İlk önce devletin meşru olan, yürürlükte olan dairelerini, genel müdürlüklerini, bakanlıklarını harekete geçirelim. Önceden Sayın Başbakana düşen budur. Fon meselesi : İşte şu fon da kuruldu, bu fon da kuruldu, efendim; toplukonut fonu...

Muhterem arkadaşlar, toplukonut fonuna 3 derecelik bir açıyla bakarsanız, toplukonut fonu girer; ama 180 derecelik bir açı isteyen meseleyi toplukonut fonuna, şu fona, bu fona benzetemezsiniz, benzetilmemesi lazım. Bu yanlış anlaşılmasın, ben hükümeti, böyle bir konu üzerinde hassasiyet gösterdiği ve durduğu için tebrik ederim, ama sistem, ama getirilen usul bu değil. Bununla bir noktaya varılacağını sanmıyorum. Biz bu kürsülerde, birçok kanunlar çıkarken, birçok yapıcı ve ileriye matuf, Türkiye'yi tanıtıcı, Türkiye'nin gelişmesi, Türkiye'nin kalkınması için kanunları çıkarırken yapılan mücadele ve münakaşalarda çok hararetli konuşmalar dinledik, çok inanarak yapılan müdafaalar gördük; ama sonunda meselelerin birçoğu usulüne ve zamanına uygun olmadığı için yürümedi, kaldı muhterem arkadaşlarım.

BAŞKAN — Sayın Ege, bir dakika efendim.

Muhterem milletvekilleri, zamanımızın dolmasına bir iki dakika kalmıştır. Bu kanunun bitmesi de, benim görüşüme göre beş dakikalık bir meseledir. O itibarla kanun tasarısının bitimine kadar çalışma süremizin uzatılmasını oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurun Sayın Ege.

İSKENDER CENAP EGE (Devamla) — Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın hükümetten benim istirhamım şu : Bu kanunlaşıyor ve Sayın Başbakana geniş bir yetki veriliyor. Ne olur, iyi tetkik edilsin, iyi çalışılsın ve yeniden bu kanuna bazı ek maddeler getirilsin. Aslında muhterem arkadaşlarımın konuşmaları içerisinde haklı olarak Anayasaya, bütçeye, bilmem çeşitli kuruluşlar kanunlarına aykırı, mevcut kanunlara aykırı, hatta fon kanunlarına aykırı kısımlar var. Bunları sizler de gördünüz. Sayın hükümete, sayın komisyona tevcih edilen sorulara komisyon da, hükümet de cevap vermekte güçlük çekti. Görülüyor ki, meselenin azameti karşısında böyle geçirilliverecek, oldubittiye getirilecek bir kanun değil bu,

O bakımdan, temenni ederiz ki, (Benim oyum menfî olacaktır; ama herhalde kabul edilecek) üzerinde dikkatle durulsun ve bilhassa burada yapılan, zapta geçen tenkitler hükümet tarafından ariz amik tetkik edilsin ve bu yeniden ek maddelerle huzurumuza getirilsin.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Ege.

Sayın Ege oylarının rengini belli ettiler ret oyu kullanacaklarını belirttiler. Müspet olarak oyunun rengini belli edecek, konuşacak arkadaşımız var mı efendim? Yok.

Tanıtma Fonu Teşkili Hakkındaki Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu raporu üzerindeki görüşmelerimiz kemaliyle bitmiştir. Kanun tasarısının tümünü oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler...

ÖMER KUŞHAN (Kars) — Sayın Başkan, bir önergemiz olacaktı efendim.

BAŞKAN — Nerede önergeniz efendim? (ANAP sıralarından «Oylamaya geçildi» sesleri)

Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. bu suretle tasarı kanunlaşmıştır. Hayırlı ve uğurlu olsun.

Efendim, çalışma süremiz dolmuştur.

Sözlü sorularla gündemde bulunan ve gündeme gelecek olan kanun tasarı ve tekliflerini sırasıyla görüşmek için 11 Haziran 1985 Salı günü saat 10.00'da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 19.35

V. — SORULAR VE CEVAPLAR (Devam)

B) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, 1984 yılında il belediyelerine alınan personele ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut'un yazılı cevabı (7/325) (1)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun İçişleri Bakanı tarafından yazılı olarak yanıtlanmasına aracılığınızı arz ve rica edenim.

Hilmi Nalbantoğlu
Erzurum Milletvekili

1. 1984 yılı içinde her il belediyesine yılın ayları itibariyle kaçar adet personelin hangi görevler için alındıklarının bildirilmesini,

2. Bu personel için personel alımları nedeniyle Personel Kanununa göre gerekli imtihanlar yapılmış mıdır?

3. Alınan bu personelin güvenlik soruşturmaları yapılmış mıdır?

4. Güvenlik soruşturmalarının gereği şekilde yapılmadığı konusundaki bilgi ve endişelerimi bir ihbar olarak kabul edip, bu soruşturmayı yapan ilgili güvenlik kuruluşlarına bir bakanlık ikazı yapar mısınız?

TC
İçişleri Bakanlığı 7.6.1985
Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü
Şb. Md. : APK. ARGE. 571 (85) (90402)
Konu : Yazılı soru önergesi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 7.1.1985 tarih ve TBMM Genel Sekreterliği 7/325-2559/10387 sayılı yazı.

Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan yazılı soru önergesine verilen ek cevabın bir sureti ilişikte sunulmuştur.

Bilgi ve gereğini arz ederim.

Yıldırım Akbulut
İçişleri Bakanı

TC
İçişleri Bakanlığı 7.6.1985
Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü
Şb. Md. : APK. ARGE. 571 (85)/90402
Konu : Yazılı soru önergesi
Sayın
Hilmi Nalbantoğlu
Erzurum Milletvekili

1984 yılında il belediyelerine alınan personele ilişkin yazılı soru önergenizde yer alan konular Bakanlığımca incelettirilmiş, 28.2.1985 gün ve 90137 sayılı yazı ile cevap verilmiştir.

(1) 28.2.1985 tarihli 67 nci Birleşim Tutanak Dergisinde yayımlanan cevaba ek cevaptır. (7/325)

Ancak, cevap yazımızın 4 üncü maddesinde sözü geçen soruşturması yapılmayan 123 kişiden 67 sinin soruşturması yapılmış, 56 kişinin ise soruşturması devam etmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Yıldırım Akbulut
İçişleri Bakanı

2. — Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in, Balıkesir İli Gökçeyazı Bucağı okulunun öğretmen ihtiyacına ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı M. Vehbi Dinçerler'in yazılı cevabı (7/548)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorumun Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Davut Abacıgil
Balıkesir Milletvekili

1. Balıkesir Gökçeyazı Bucağı okulunda yabancı dil öğretmeninin yıl başından beri bulunmadığı,

2. Öğretmen ihtiyacının karşılanması için ne gibi tedbirler alınmıştır? Bu münhalleri nasıl gidereceksiniz? Bakanlıkta çalışma var mıdır?

T. C.
Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı
Personel Genel Md. lüğü
Sayı : 200. Bl. 1-3
Pln. Koord. Şb. (415) 96872
Konu : Öğretmen ihtiyacı.

10.6.1985

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliğinin 23.5.1985 tarih ve Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı 7/548-3545/14077 sayılı yazıları.

1. Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in Balıkesir İli, İvrindi İlçesi, Gökçeyazı Bucağı İlköğretim Okulunun öğretmen ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi incelendi.

2. Adı geçen okulda Türkçe (1), Sosyal Bilgiler (2), Matematik (2), Fen Bilgisi (1), Resim (1), Uygulamalı Tarım (1), Ev Ekonomisi (1) olmak üzere toplam (9) dokuz öğretmen görev yapmaktadır. Haftalık ders sayısı 9 saat olan İngilizce branşında öğretmen bulunmadığı kayıtlarımızın tetkikinden anlaşılmış olup, bu branştaki öğretmen ihtiyacı, 1985 atama döneminde karşılanmasına çalışılacaktır.

Arz ederim.

M. Vehbi Dinçerler
Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

3. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, yabancı ülke cezaevlerindeki Türk mahkûmlara ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı M. Necat Eldem'in yazılı cevabı (7/569)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Adalet Bakanı Sayın Necat Eldem tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla talep ederim.

Cüneyt Canver
Adana

1. Yabancı ülkelerin cezaevlerinde bulunan «Türk Mahkûmların» cezalarını, Türkiye'de çekmeleri için çalışmalar yapılmakta mıdır?

2. Özellikle Almanya'da son derece güç koşullar altında ve yasal olmayan uygulamalara muhatap olan Türk mahkûmların «mübadelesi» ile ilgili çalışmalar hangi aşamadadır?

3. Bu çalışmalar ne zaman sonuçlanacaktır?

4. Almanya'daki Türk büyükelçiliklerinin, Türk mahkûmların istekleri ile ilgilenmedikleri, bu istekleri savsakladıkları yolundaki iddialar bakanlığınıza ulaşmış mıdır? Ulaşmış ise ne gibi işlemler yapılmıştır?

T. C.
Adalet Bakanlığı
Bakan 580

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı, Kanunlar ve Kararlar Müdürlüğü ifadeli, 3 Haziran 1985 tarih ve 7/569-3636/14379 sayılı yazınız.

İlgide gün ve sayısı belirtilen yazınız ekinde anılan ve Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılmasını istediği soruların cevabı iki nüsha olarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

M. Necat Eldem
Adalet Bakanı

Adana Milletvekili Sayın Cüneyt Canver'in şahsıma yönelttiği ve yazılı olarak cevaplandırılmasını istediği sorunun cevabı aşağıda sunulmuştur.

Sayın Canver, yabancı ülke cezaevlerinde ve özellikle Almanya'da bulunan Türk vatandaşlarının, cezalarını Türkiye'de çekmeleri için çalışmalar yapılıp yapılmadığı; varsa çalışmaların ne zaman sonuçlanacağı; Almanya'daki Türk Büyükelçilerinin, Türk mahkûmlarının istekleriyle ilgilenmedikleri yolundaki iddiaların, Bakanlığınıza ulaşmış olup olmadığı konularında bilgi istemektedir.

Yabancı uyruklu hükümlülerin bakiye hürriyeti bağlayıcı cezalarının kendi ülkelerinde infazını öngören;

a) Avrupa Konseyi bünyesinde gerçekleştirilen ve Avusturya, Danimarka, Norveç, İsveç ve Türkiye tarafından onaylanmış olan «Ceza Yargılarının Uluslararası Değeri Hakkında Avrupa Sözleşmesi»;

b) «Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri Arasında Ceza Yargılarının Yerine Getirilmesine İlişkin Anlaşma»,

Halen yürürlükte bulunmaktadır.

Diğer taraftan, 8.5.1984 tarihinde kabul edilip, 15.5.1984 tarihli Resmî Gazete'de yayınlanan 3002 sayılı Kanun hükümleri; Türkiye'de hükümlülüklerine karar verilen yabancı uyruklular ile, yabancı ülkede mahkûmiyetine karar verilen Türk uyrukluların bakiye hürriyeti bağlayıcı cezalarının kendi ülkelerinde infazını belli şartlarla öngörmektedir.

Yukarıda (a) bendinde belirtilen Sözleşme hükümleri dairesinde Avusturya'nın vaki teklifi üzerine, bu ülkede mahkûmiyetlerine karar verilen 6 Türk hükümlü 1984 yılında Türkiye'ye transfer edilmiş bulunmaktadır.

Aramızda Sözleşme bulunmayan Devletlerce de hükümlü vatandaşlarımızın Türkiye'ye gönderilmeleri teklif edildiği takdirde, 3002 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde gerekli işlemlerin yapılması mümkün görülmektedir.

Türk uyruklu hükümlülerin yoğun olarak bulunduğu Federal Almanya iç mevzuatı da, yabancı uyruklu hükümlülerin karşılıklı transferine imkân vermekte olup, karşılıklı vaki mutabakat çerçevesinde bugüne kadar 25 hükümlü vatandaşımızın bakiye hürriyeti bağlayıcı cezalarının Türkiye'de infazı için Alman makamlarınca resmen teklifte bulunulmuştur.

Bu vatandaşlarımızın Türkiye'ye transferleri için Bakanlar Kurulundan ve yetkili Türk Mahkemesinden karar istihsali için gerekli işlemler yürütülmektedir.

Usulî işlemlerin ikmalini müteakip, Federal Almanya tarafından transferi teklif edilen 25 hükümlü vatandaşımızın cezalarının infazı için yakın bir gelecekte Türkiye'ye getirilmeleri söz konusudur.

Federal Almanya'da hükümlü bulunan diğer vatandaşlarımızın da Türkiye'ye transferleri için girişimler sürdürülmekte olup, dosyalarının anılan ülke makamlarınca Bakanlığıma gönderilmesi halinde gerekli işlemlere derhal tevessül olunacaktır.

Federal Almanya'daki Temsilciliklerimizin hükümlü vatandaşlarımızla ilgilenmedikleri konusunda herhangi bir iddia Bakanlığıma ulaşmamıştır.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

M. Necat Eldem
Adalet Bakanı

Milli Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkili ve İşletmesine İlişkin Kanun Tasarısına Verilen Oyların Sonucu :

Kanunlaşmıştır.

Üye sayısı	:	400
Oy verenler	:	292
Kabul edenler	:	291
Reddedenler	:	1
Oya katılmayanlar	:	103
Açık üyelikler	:	5

(Kabul edenler)

ADANA
Ahmet Akgün Albayrak
Ledin Barlas
Vehbi Batuman
Coşkun Bayram
Mehmet Erdal Durukan
Ahmet Şevket Gedik
Yılmaz Hocaoğlu
Nuri Korkmaz
Nurettin Yağanoğlu

ADIYAMAN
Arif Ağaoğlu
Mehmet Deliceoğlu
Ahmet Sırrı Özbek

AFYON
Abdullah Altıntaş
Metin Balıbey
Hamdi Özsoy
Nihat Türker

AĞRI
İbrahim Taşdemir
Mehmet Yaşar

AMASYA
Arsan Savaş Arpacıoğlu
Kâzım İpek
İsmet Özarslan
Hasan Adnan Tutkun

ANKARA
Eşref Akıncı
Hüseyin Cahit Aral
Sururi Baykal
Ali Bozer
Kamil Tuğrul Coşkunoğlu
Neriman Elgin
Osman Işık
Göksel Kalaycıoğlu
Halil İbrahim Karal
Hazım Kutay
Mehmet Seyfi Oktay
Alpaslan Pehlivanlı
Mehmet Sezai Pekuslu
Mehmet Sağdıç
İsmail Saruhan
Ogan Soysal
Halil Şıvgın

ANTALYA
Kadri Altay
Mustafa Çakaloğlu
Abdullah Cengiz Dağyar
Ali Dizdaroğlu
Aydın Güven Gürkan
Sudi Neş'e Türel

ARTVİN
Nevzat Bıyıklı
Ahmet Doğru
Hüseyin Şen

AYDIN
Halil Nüshet Goral
Ertuğrul Gökgün
Mehmet Özalp
Nabi Sabuncu

BALIKESİR
Davut Abacıgil
İsmail Dayı
Necat Tunçsiper
Cahit Tutum

BİLECİK
Yılmaz Demir
Recep Kaya

BİNGÖL
Hakkı Artukarslan
M. Ali Doğuşlu

BİTLİS
Kâmran İnan
Faik Tarımcıoğlu

BOLU
Seçkin Fırat
Turgut Yaşar Gülez
Ahmet Şamil Kazokoğlu
Kâzım Oksay
Fuat Öztekin

BURSA
Ahmet K. Alptemoçin
Mehmet Azizoğlu
M. Memduh Gökçen
M. Kemal Gökçora
Kemal İğrek
A. Sabahattin Özbek
Fahir Sabuniş
İsmet Tavgaç
Mustafa Ertuğrul Ünlü

ÇANAKKALE
Onural Şeref Bozkurt
Nadir Pazarbaşı
Cafer Tayyar Sadıklar
Ayhan Uysal

ÇANKIRI
Ahmet Özkan
Saffet Sakarya

ÇORUM
Ali Rıza Akaydın
Ünal Akkaya
Ali Ayhan Çetin
Mehmet Besim Göçer
İhsan Tombuş

DENİZLİ
Muzaffer Arıcı
Mustafa Kâni Bürke
Halil İbrahim Şahin
İsmail Şengün

DİYARBAKIR
Mahmud Altunakar
Şeyhmus Bahçeci
Özgür Barutçu
Cevdet Karakurt
Kadir Narin
Hayrettin Ozansoy

EDİRNE
Türkân Turgut Arıkan
S. Hüsamettin Konukseven
İsmail Üğdül
Muhittin Yıldırım

ELAZIĞ
Mehmet Özdemir
Naci Taşel
Zeki Yavuztürk

ERZİNCAN
Yıldırım Akbulut
Veysel Varol
Metin Yaman

ERZURUM
Ebubekir Akay
İlhan Aras
Sabahattin Eryurt
Togay Gemalmaz
Hilmi Nalbantoğlu
Mustafa Rıfkı Yaylalı

ESKİŞEHİR
Cemal Büyükbaş
İsmet Oktay

GAZİANTEP
Ahmet Ata Aksu
Galip Deniz
Süleyman Koyuncugil
M. Hayri Osmanlıoğlu
Ünal Yaşar

GİRESUN
Burhan Kara
Yavuz Köymen
Turgut Sera Tirali
Ahmet Yılmaz

GÜMÜŞHANE
İbrahim Turan

HAKKÂRİ
Lezgin Önal

HATAY
Tevfik Bilal
Mustafa Çelebi
Abdurrahman Demirtaş
Hamit Melek
M. Murat Sökmenoğlu

ISPARTA
Metin Ataman
Fatma Mihriban Erden
İbrahim Fevzi Yaman

İÇEL
Ali İhsan Elgin
Rüştü Kâzım Yücelen

İSTANBUL
Behiç Sadi Abbasoğlu
Bülent Akarcalı
Yaşar Albayrak
İmren Aykut
Sabit Batumlu
Ömer Necati Cengiz
Mehmet Vehbi Dinçerler
Hayrettin Elmas
İsmail Safa Giray
Hüseyin Avni Güler
Yılmaz İhsan Hastürk
Ömer Ferruh İlter
Mehmet Kafkaslıgil
Doğan Kasaroğlu
Altan Kavak
R. Ercüment Konukman
Leyla Yeniay Kösoğlu
Feridun Şakir Öğünç
Tülay Öney
Turgut Özal
İbrahim Özdemir
Günseli Özkaya
Namık Kemal Şentürk
Bilâl Şişman
Arife Necla Tekinel
Mustafa Tınaz Titiz
Saim Bülend Ulusu
İbrahim Ural
Ahmet Memduh Yaşa
Fazıl Osman Yöney

İZMİR
Hüseyin Aydemir
Durcan Emirbayer
İsmet Kaya Erdem
Fikret Ertan
Burhan Cahit Gündüz
Hayrullah Olca
Yılmaz Önen
Özdemir Pehlivanoğlu
Işılay Saygın
Ahmet Süter
Ali Aşkın Toktaş

KAHRAMANMARAŞ
Rıfat Bayazıt
Mehmet Turan Bayezit
Alaeddin Kısakürek

KARS
İlhan Aküzüm
Sabri Aras
Aziz Kaygısız
Musa Öğün
Halis Soylu

KASTAMONU
Sadettin Ağacık
Hüseyin Sabri Keskin

KAYSERİ
Nuh Mehmet Kaşıkçı
İbrahim Özbıyık
Mustafa Şahin
Mehmet Sedat Turan

KIRKLARELİ
Erol Ağagil
Şükrü Babacan
Cemal Özbilen

KIRŞEHİR
Tevfik Güneş

KOCAELİ
Osman Nuri Akyol
Mustafa Batgün
Salih Güngörmez
Orhan Otağ

KONYA
Vecihi Akın
Abdurrahman Bozkır
Kadir Demir
Ziya Ercan
Salim Erel
Altınok Esen
Nihat Harmancı
Sabri Irmak
Kemal Or
Emin Fahrettin Özdilek
Saffet Sert
Abdullah Tenekeci

KÜTAHYA
Mustafa Uğur Ener
Mustafa Kalemli
A. Necati Kara'a

MALATYA
İlhan Dinçel
Metin Emiroğlu
Ayhan Fırat
Talat Zengin

MANİSA
Abdullah Çakırefe
Mehmet Timur Çınar
Mekin Sarıoğlu
Gürbüz Şakranlı
İsmet Turhangil
Münir Fuat Yazıcı

MARDİN
Süleyman Çelebi
Beşir Çelebioğlu
Mehmet Necat Eldem
Abdülkerim Yılmaz Erdem

MUĞLA
Mehmet Umur Akarca
Ahmet Altıntaş
İdris Gürpınar
Muzaffer İlhan

MUŞ
Atilla Sın

NEVŞEHİR
Ali Babaoğlu
Hacı Turan Öztürk

NİĞDE
Mustafa Sabri Güvenç
Haydar Özalp
Birsel Sönmez

ORDU
Ali Mazhar Haznedar
İhsan Nuri Topkaya
Bahriye Üçok

RİZE
Arif Şevket Bilgin
Fehmi Memişoğlu
Ahmet Mesut Yılmaz

SAKARYA
Nihat Akpak
A. Reyhan Sakallıoğlu

SAMSUN
İlyas Aktaş
Hasan Altay
Mehmet Aydın
Gülami Erdoğan

SİİRT
M. Abdürrezak Ceylan
Nejdet Naci Mimaroğlu
Rıza Tekin

SİNOP
Hilmi Biçer
Özer Gürbüz

SİVAS
Yılmaz Altuğ
Ruşan Işın
Ahmet Turan Soğancıoğlu
M. Mükerrem Taşcıoğlu

ŞANLIURFA
Vecihi Ataklı
Mustafa Demir
Osman Doğan
Bahri Karakeçili
Aziz Bülent Öncel

TEKİRDAĞ
Salih Alcan
Ali Rıfkı Atasever
Ahmet Karaevli

TOKAT
Metin Gürdere
Selim Koçaker
Cemal Özdemir
Talat Sargın

TRABZON
Eyüp Aşık
Osman Bahadır
Mehmet Kara
Yusuf Ziya Kazancıoğlu

TUNCELİ
Musa Ateş
Ali Rıdvan Yıldırım

UŞAK
Yusuf Demir
Mümtaz Güler
Mehmet Topaç

VAN
Hüseyin Aydın Arvasi
Fevzi Necdet Erdinç
Mirza Kurşunluoğlu
Ferit Melen

YOZGAT
Mehmet Bağçeci
Mahmut Orhon

ZONGULDAK
Hasan Pertev Aşçıoğlu
Veysel Atasoy
Fevzi Fırat
İsa Vardal
Muhteşem Vasıf Yücel

(Reddeden)

ESKİŞEHİR
Münir Sevinç

(Oya katılmayanlar)

ADANA
Cüneyt Canver
Ahmet Remzi Çerçi
Metin Üstünel

ADIYAMAN
Mehmet Arif Atalay

AFYON
Mustafa Şükrü Yüzbaşıoğlu (İ. A.)

AĞRI
Hasan Fecri Alpaslan
Paşa Sarıoğlu

ANKARA
Ahmet Kemal Aydar
Necdet Calp
Hüseyin Barlas Doğu
N. Abdullah Resuloğlu
Fatma Rezan Şahinkaya

ANTALYA
Ümit Halûk Bayülken

AYDIN
İskender Cenap Ege
Osman Esgin Tipi

BALIKESİR
Mustafa Çorapçıoğlu
Fenni İslimyeli
Şerafettin Toktaş

BİTLİS
Rafet İbrahimoğlu

BURDUR
Necip Oğuzhan Artukoğlu
Fethi Çelikbaş

BURSA
İlhan Aşkın

ÇANKIRI
İlker Tuncay

DENİZLİ
Aycan Çakıroğulları

DİYARBAKIR
Ahmet Sarp

ELAZIĞ
Nevzat Yağcı

ERZURUM
Sabahattin Aras

ESKİŞEHİR
Mustafa Balcılar
Mehmet Nuri Üzel

GAZİANTEP
Mustafa Rüştü Taşar
Feyzullah Yıldırır

GİRESUN
Cevdet Karslı

GÜMÜŞHANE
Akif Kocaman
Mahmut Oltan Sungurlu

HAKKÂRİ
Mehmet Sait Erol

HATAY
İhsan Gürbüz
Kâmran Karaman

ISPARTA
Mustafa Kemal Toğay

İÇEL
İbrahim Aydoğan
Hikmet Bicentürk
Mehmet Kocabaş
Edip Özgenç
Durmuş Fikri Sağlar

İSTANBUL
B. Doğancan Akyürek
Halil Orhan Ergüder
Kemal Özer
Ali Tanrıyar
Reşit Ülker

İZMİR
Vural Arıkan
Turgut Sunalp
Rüştü Şardağ
Suha Tanık

KAHRAMANMARAŞ
Mehmet Onur
Ülkü Söylemezoğlu
Ali Topçuoğlu

KARS
Ömer Kuşhan

KASTAMONU
Şaban Küçükoğlu
Erol Bülent Yalçınkaya

KAYSERİ
Cengiz Tuncer
Mehmet Üner
Muzaffer Yıldırım

KIRŞEHİR
Mehmet Budak
İsmet Ergül

KOCAELİ
Abdulhalim Aras (Bşk. V.)

KONYA
Haydar Koyuncu

KÜTAHYA
Ahmet Büyükuğur
Ahmet Ekici

MALATYA
Ahmet İlhami Kösem
Fahri Şahin

MANİSA
Mustafa İzci
İsmail Özdağlar

MARDİN
Kenan Nuri Nehrozoğlu

MUŞ
Alaattin Fırat
Nazmi Önder

NEVŞEHİR
Faruk Dırık

NİĞDE
Arif Toprak

ORDU
Nabi Poyraz
Hüseyin Avni Sağesen
Şükrü Yürür

RİZE
T. Halit Kunter (Bşk. V.)

SAKARYA
Mustafa Kılıçaslan
Mümtaz Özkök
Turgut Sözer

SAMSUN
Muhlis Arıkan
Berati Erdoğan
Fahrettin Uluç
Süleyman Yağcıoğlu

SİİRT
Aydın Baran

SİNOP
Halit Barış Can

SİVAS
Mahmut Karabulut
Mustafa Kemal Palaoğlu
Şevki Taştan

TEKİRDAĞ
Selçuk Akıncı

TOKAT
Enver Özcan
Mehmet Zeki Uzun

TRABZON
Necmettin Karaduman (Başkan)
Fahrettin Kurt

YOZGAT
Hüseyin Mükerrem Hiç
Lütfullah Kayalar (İ. A.)
Selahattin Taflıoğlu

ZONGULDAK
Engin Cansızoğlu
Rıza Öner Çakan
Cahit Karakaş

(Açık üyelikler)

BİNGÖL	:	1
BURDUR	:	1
İSTANBUL	:	1
İZMİR	:	1
NİĞDE	:	1

Finansal Kiralama Kanunu Tasarısına Verilen Oyların Sonucu :

(Kanunlaşmıştır.)

Üye Sayısı	:	400
Oy verenler	:	293
Kabul edenler	:	189
Reddedenler	:	92
Çekimserler	:	12
Oya katılmayanlar	:	102
Açık üyelikler	:	5

(Kabul edenler)

ADANA
Ahmet Akgün Albayrak
Ledin Barlas
Ahmet Remzi Çerçi
Ahmet Şevket Gedik
Nurettin Yağanoğlu

ADIYAMAN
Arif Ağaoğlu
Mehmet Arif Atalay
Mehmet Deliceoğlu

AFYON
Abdullah Altıntaş
Metin Balıbey
Hamdi Özsoy
Nihat Türker

AMASYA
Kâzım İpek
İsmet Özarslan
Hasan Adnan Tutkun

ANKARA
Hüseyin Cahit Aral
Ali Bozer
Kamil Tuğrul Coşkunoğlu
Hazım Kutay
Mehmet Sezai Pekuslu
Mehmet Sağdıç
Ogan Soysal
Fatma Rezan Şahinkaya
Halil Şıvgın

ANTALYA
Mustafa Çakaloğlu
Abdullah Cengiz Dağyar
Ali Dizdaroğlu
Aydın Güven Gürkan
Sudi Neş'e Türel

ARTVİN
Nevzat Bıyıklı
Ahmet Doğru
Hüseyin Şen

AYDIN
İskender Cenap Ege
Halil Nüshet Goral
Nabi Sabuncu

BALIKESİR
Davut Abacıgil
İsmail Dayı
Necat Tunçsiper

BİLECİK
Yılmaz Demir
Recep Kaya

BİNGÖL
M. Ali Doğuşlu

BOLU
Seçkin Fırat
Turgut Yaşar Güleç
Ahmet Şamil Kazokoğlu
Kâzım Oksay
Fuat Öztekin

BURDUR
Necip Oğuzhan Artukoğlu

BURSA
Ahmet K. Alptemoçin
İlhan Aşkın
Mehmet Azizoğlu
M. Memduh Gökçen
Kemal İğrek
A. Sabahattin Özbek
Fahir Sabuniş
Mustafa Ertuğrul Ünlü

ÇANAKKALE
Nadir Pazarbaşı
Cafer Tayyar Sadıklar
Ayhan Uysal

ÇANKIRI
Ahmet Özkan
Saffet Sakarya

ÇORUM
Ali Rıza Akaydın
Ünal Akkaya
Ali Ayhan Çetin
İhsan Tombuş

DENİZLİ
Muzaffer Arıcı
Mustafa Kâni Bürke
Halil İbrahim Şahin

DİYARBAKIR
Mahmud Altunakar
Şeyhmus Bahçeci
Özgür Barutçu
Cevdet Karakurt
Hayrettin Ozansoy
Ahmet Sarp

EDİRNE
İsmail Üğdül

ELÂZIĞ
Mehmet Özdemir
Naci Taşel
Zeki Yavuztürk

ERZİNCAN
Yıldırım Akbulut
Metin Yaman

ERZURUM
İlhan Aras
Togay Gemalmaz
Mustafa Rıfkı Yaylalı

ESKİŞEHİR
Mustafa Balcılar
Cemal Büyükbaş
İsmet Oktay
Münir Sevinç

GAZİANTEP
Ahmet Ata Aksu
Süleyman Koyuncugil
Ünal Yaşar

GİRESUN
Burhan Kara
Cevdet Karslı

HATAY
Abdurrahman Demirtaş
M. Murat Sökmenoğlu

ISPARTA
Metin Ataman
Fatma Mihriban Erden
Mustafa Kemal Toğay
İbrahim Fevzi Yaman

İÇEL
Ali İhsan Elgin
Edip Özgenç
Rüştü Kâzım Yücelen

İSTANBUL
Behiç Sadi Abbasoğlu
Bülent Akarcalı
B. Doğancan Akyürek
Yaşar Albayrak
M. Vehbi Dinçerler

Hayrettin Elmas
İsmail Safa Giray
Ömer Ferruh İlter
Doğan Kasaroğlu
Altan Kavak
R. Ercüment Konukman
Turgut Özal
İbrahim Özdemir
Namık Kemal Şentürk
Bilal Şişman
Mustafa Tınaz Titiz
Saim Bülend Ulusu
Ahmet Memduh Yaşa
Fazıl Osman Yöney

İZMİR
İsmet Kaya Erdem
Burhan Cahit Gündüz
Özdemir Pehlivanoğlu

KAHRAMANMARAŞ
Mehmet Turan Bayezit
Alaeddin Kısakürek
Ülkü Söylemezoğlu

KARS
İlhan Aküzüm
Sabri Aras
Musa Öğün

KASTAMONU
Sadettin Ağacık
Hüseyin Sabri Keskin

KAYSERİ
Nuh Mehmet Kaşıkçı
İbrahim Özbıyık

KIRKLARELİ
Cemal Özbilen

KONYA
Abdurrahman Bozkır
Kadir Demir
Ziya Ercan
Altınok Esen
Nihat Harmancı
Kemal Or
Saffet Sert
Abdullah Tenekeci

KÜTAHYA
Ahmet Ekici
Mustafa Uğur Ener
Mustafa Kalemli

MALATYA
Ahmet İlhami Kösem
Talat Zengin

MANİSA
Mehmet Timur Çınar
Mekin Sarıoğlu

MARDİN
Beşir Çelebioğlu
Mehmet Necat Eldem

MUĞLA
Ahmet Altıntaş

MUŞ
Atilla Sın

NEVŞEHİR
Ali Babaoğlu
Faruk Dırık

NİĞDE
Mustafa Sabri Güvenç
Haydar Özalp
Birsel Sönmez

ORDU
Ali Mazhar Haznedar
İhsan Nuri Topkaya

RİZE
Ahmet Mesut Yılmaz

SAKARYA
Nihat Akpak
Mustafa Kılıçaslan
Mümtaz Özkök
A. Reyhan Sakallıoğlu

SAMSUN
Muhlis Arıkan
Mehmet Aydın
Berati Erdoğan
Gülami Erdoğan
Süleyman Yağcıoğlu

SİNOP
Hilmi Biçer

SIVAS
Ahmet Turan Soğancıoğlu
M. Mükerrem Taşçıoğlu

ŞANLIURFA
Mustafa Demir

TEKİRDAĞ
Ali Rıfkı Atasever
Ahmet Karaevli

TOKAT
Metin Gürdere
Selim Koçaker
Talat Sargın
Mehmet Zeki Uzun

TRABZON
Eyüp Aşık

UŞAK
Mümtaz Güler
Mehmet Topaç

VAN
Hüseyin Aydın Arvasi
Mirza Kurşunluoğlu

YOZGAT
Mehmet Bağçeci
Mahmut Orhon

ZONGULDAK
Hasan Pertev Aşçıoğlu
Veysel Atasoy
Rıza Öner Çakan

(Reddedenler)

ADANA
Vehbi Batuman
Coşkun Bayram
Mehmet Erdal Durukan
Yılmaz Hocaoğlu
Metin Üstünel

ADIYAMAN
Ahmet Sırrı Özbek

AFYON
M. Şükrü Yüzbaşıoğlu

AĞRI
Paşa Sarıoğlu
İbrahim Taşdemir
Mehmet Yaşar

AMASYA
Arsan Savaş Arpacıoğlu

ANKARA
Eşref Akıncı
Sururi Baykal
Neriman Elgin
Halil İbrahim Karal
Mehmet Seyfi Oktay

ANTALYA
Kadri Altay

AYDIN
Ertuğrul Gökgün

BİTLİS
Kâmran İnan

BURSA
İsmet Tavgaç

ÇORUM
Mehmet Besim Göçer

DENİZLİ
İsmail Şengün

EDİRNE
Muhittin Yıldırım

ERZURUM
Ebubekir Akay
Sabahattin Eryurt
Hilmi Nalbantoğlu

GAZİANTEP
Galip Deniz

GİRESUN
Turgut Sera Tirali

HAKKARİ
Lezgin Önal

HATAY
Tevfik Bilal
Mustafa Çelebi

İÇEL
Mehmet Kocabaş

İSTANBUL
İmren Aykut
Sabit Batumlu
Ömer Necati Cengiz
Yılmaz İhsan Hastürk
Mehmet Kafkaslıgil
Feridun Şakir Öğünç
Günseli Özkaya

Arife Necla Tekinel
İbrahim Ural

İZMİR
Hüseyin Aydemir
Hayrullah Olca
Yılmaz Önen
Işılay Saygın
Ahmet Süter

KAHRAMANMARAŞ
Rıfat Bayazıt

KARS
Aziz Kaygısız

KAYSERİ
Mehmet Üner

KIRŞEHİR
Tevfik Güneş

KOCAELİ
Salih Güngörmez
Orhan Otağ

KONYA
Vecihi Akın
Salim Erel
Haydar Koyuncu

KÜTAHYA
A. Necati Kara'a

MARDİN
Süleyman Çelebi
Abdülkerim Yılmaz Erdem
Kenan Nuri Nehrozoğlu

MUĞLA
İdris Gürpınar
Muzaffer İlhan

ORDU
Hüseyin Avni Sağesen
Bahriye Üçok

RİZE
Fehmi Memişoğlu

SAKARYA
Turgut Sözer

SAMSUN
Hasan Altay
Fahrettin Uluç

SİİRT
M. Abdürrezak Ceylan
Nejdet Naci Mimaroğlu
Rıza Tekin

SİNOP
Halit Barış Can

SIVAS
Yılmaz Altuğ
Ruşan Işın
Mustafa Kemal Palaoğlu
Şevki Taştan

ŞANLIURFA
Vecihi Ataklı
Bahri Karakeçeli
Aziz Bülent Öncel

TEKİRDAĞ
Selçuk Akıncı
Salih Alcan

TOKAT
Cemal Özdemir

TRABZON
Osman Bahadır
Mehmet Kara
Yusuf Ziya Kazancıoğlu

TUNCELİ
Musa Ateş
Ali Rıdvan Yıldırım

UŞAK
Yusuf Demir

VAN
Fevzi Necdet Erdinç
Ferit Melen

YOZGAT
Hüseyin Mükerrem Hiç

ZONGULDAK
Fevzi Fırat
Muhteşem Vasıf Yücel

(Çekimserler)

BALIKESİR
Fenni İslimyeli

EDİRNE
Türkân Turgut Arıkan
S. Hüsamettin Konuksever

GAZİANTEP
M. Hayri Osmanlıoğlu

İSTANBUL
Tülay Öney

KIRKLARELİ
Erol Ağagil
Şükrü Babacan

KONYA
Emin Fahrettin Özdilek

MALATYA
İlhan Dinçel
Ayhan Fırat

MANİSA
Abdullah Çakırefe
İsmet Turhangil

(Oya katılmayanlar)

ADANA
Cüneyt Canver
Nuri Korkmaz

AĞRI
Hasan Fecri Alpaslan

ANKARA
Ahmet Kemal Aydar
Necdet Calp
Hüseyin Barlas Doğu
Nejat Abdullah Resuloğlu
Osman Işık
Göksel Kalaycıoğlu
Alpaslan Pehlivanlı
İsmail Saruhan

ANTALYA
Ümit Halûk Bayülken

AYDIN
Mehmet Özalp
Osman Esgin Tipi

BALIKESİR
Mustafa Çorapçıoğlu
Şerafettin Toktaş
Cahit Tutum

BİNGÖL
Hakkı Artukarslan

BİTLİS
Rafet İbrahimoğlu
Faik Tarımcıoğlu

BURDUR
Fethi Çelikbaş

BURSA
M. Kemal Gökçora

ÇANAKKALE
Onural Şeref Bozkurt

ÇANKIRI
İlker Tuncay.

DENİZLİ
Aycan Çakıroğulları

DİYARBAKIR
Kadir Narin

ELAZIĞ
Nevzat Yağcı

ERZİNCAN
Veysel Varol

ERZURUM
Sabahattin Aras

ESKİŞEHİR
Mehmet Nuri Üzel

GAZİANTEP
Mustafa Rüştü Taşar
Feyzullah Yıldırır

GİRESUN
Yavuz Köymen
Ahmet Yılmaz

GÜMÜŞHANE
Akif Kocaman
Mahmut Oltan Sungurlu
İbrahim Turan

HAKKÂRİ
Mehmet Sait Erol

HATAY
İhsan Gürbüz
Kâmran Karaman
Hamit Melek

İÇEL
İbrahim Aydoğan
Hikmet Bicentürk
Durmuş Fikri Sağlar

İSTANBUL
Halil Orhan Ergüder
Hüseyin Avni Güler
Leyla Yeniay Köseoğlu
Kemal Özer
Ali Tanrıyar
Reşit Ülker

İZMİR
Vural Arıkan
Durcan Emirbayer
Fikret Ertan
Turgut Sunalp
Rüştü Şardağ
Süha Tanık
Ali Aşkın Toktaş

KAHRAMANMARAŞ
Ali Topçuoğlu
Mehmet Onur

KARS
Ömer Kuşhan
Halis Soylu

KASTAMONU
Şaban Küçükoğlu
Erol Bülent Yalçınkaya

KAYSERİ
Mustafa Şahin
Cengiz Tuncer
Mehmet Sedat Turan
Muzaffer Yıldırım

KIRŞEHİR
Mehmet Budak
İsmet Ergül

KOCAELİ
Osman Nuri Akyol
Abdulhalim Aras
(Bşk. V.)
Mustafa Batgün

KONYA
Sabri Irmak

KÜTAHYA
Ahmet Büyükuğur

MALATYA
Metin Emiroğlu
Fahri Şahin

MANİSA
Mustafa İzci
İsmail Özdağlar
Gürbüz Şakranlı
Münir Fuat Yazıcı

MUĞLA
Mehmet Umur Akarca

MUŞ
Alaattin Fırat
Nazmi Önder

NEVŞEHİR
Hacı Turan Öztürk

NİĞDE
Arif Toprak

ORDU
Nabi Poyraz
Şükrü Yürür

RİZE
Arif Şevket Bilgin
Turgut Halit Kunter

SAMSUN
İlyas Aktaş

SİİRT
Aydın Baran

SİNOP
Özer Gürbüz

SİVAS
Mahmut Karabulut

ŞANLIURFA
Osman Doğan

TOKAT
Enver Özcan

TRABZON
Necmettin Karaduman
(Başkan)
Fahrettin Kurt

YOZGAT
Lutfullah Kayalar (İ. A.)
Selahattin Taflıoğlu

ZONGULDAK
Engin Cansızoğlu
Cahit Karakaş
İsa Vardal

(Açık Üyelikler)

BİNGÖL	:	1
BURDUR	:	1
İSTANBUL	:	1
İZMİR	:	1
NİĞDE	:	1

Türkiye Cumhuriyeti İle İtalya Cumhuriyeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısına Verilen Oyların Sonucu

(Kanunlaşmıştır.)

Üye Sayısı	:	400
Oy verenler	:	282
Kabul edenler	:	280
Çekimserler	:	2
Oya katılmayanlar	:	113
Açık üyelikler	:	5

(Kabul Edenler)

ADANA
Ahmet Akgün Albayrak
Ledin Barlas
Vehbi Batuman
Coşkun Bayram
Ahmet Remzi Çerçi
Mehmet Erdal Durukan
Ahmet Şevket Gedik
Yılmaz Hocaoğlu
Nuri Korkmaz
Metin Üstünel
Nurettin Yağanoğlu

ADIYAMAN
Arif Ağaoğlu
Mehmet Deliceoğlu
Ahmet Sırrı Özbek

AFYON
Abdullah Altıntaş
Metin Balıbey
Hamdi Özsoy
Nihat Türker
M. Şükrü Yüzbaşıoğlu

AĞRI
Paşa Sarıoğlu
İbrahim Taşdemir
Mehmet Yaşar

AMASYA
Arsan Savaş Arpacıoğlu
Kâzım İpek

ANKARA
Eşref Akıncı
Hüseyin Cahit Aral
Ali Bozer
Necdet Calp
Kamil Tuğrul Coşkunoğlu
Neriman Elgin
Osman Işık
H. İbrahim Karal
Hazım Kutay
Mehmet Seyfi Oktay
İsmail Saruhan
Halil Şıvgın

ANTALYA
Kadri Altay
Mustafa Çakaloğlu
Abdullah Cengiz Dağyar
Ali Dizdaroğlu
Aydın Güven Gürkan
Sudi Neş'e Türel

ARTVİN
Nevzat Bıyıklı
Ahmet Doğru
Hüseyin Şen

AYDIN
İskender Cenap Ege
Halil Nüshet Goral
Ertuğrul Gökgün
Nabi Sabuncu

BALIKESİR
Davut Abacıgil
İsmail Dayı
Fenni İslimyeli
Necat Tunçsiper

BİLECİK
Yılmaz Demir
Recep Kaya

BİNGÖL
Hakkı Artukarslan
M. Ali Doğuşlu

BİTLİS
Kâmran İnan
Faik Tarımcıoğlu

BOLU
Seçkin Fırat
Turgut Yaşar Gülez
Ahmet Şamil Kazokoğlu
Kâzım Oksay
Fuat Özteklin

BURSA
Ahmet K. Alptemoçin
İlhan Aşkın
Mehmet Azizoğlu
M. Memduh Gökçen
Kemal İğrek
A. Sabahattin Özbek
Fahir Sabuniş
İsmet Tavgaç
Mustafa Ertuğrul Ünlü

ÇANAKKALE
Nadir Pazarbaşı
Cafer Tayyar Sadıklar
Ayhan Uysal

ÇANKIRI
Ahmet Özkan
Saffet Sakarya

ÇORUM
Ali Rıza Akaydın
Ünal Akkaya
Ali Ayhan Çetin
Mehmet Besim Göçer

DENİZLİ
Mustafa Kâni Bürke
Halil İbrahim Şahin
İsmail Şengün

DİYARBAKIR
Mahmud Altunakar
Şeyhmus Bahçeci
Cevdet Karakurt
Kadir Narin
Hayrettin Ozansoy
Ahmet Sarp

EDİRNE
Türkân Turgut Arıkan
S. Hüsamettin Konuksever
İsmail Üğdül

ELÂZIĞ
Mehmet Özdemir
Naci Taşel
Zeki Yavuztürk

ERZİNCAN
Yıldırım Akbulut
Veysel Varol
Metin Yaman

ERZURUM
Ebubekir Akay
İlhan Aras
Sabahattin Aras
Sabahattin Eryurt
Togay Gemalmaz
Hilmi Nalbantoğlu
Mustafa Rıfkı Yaylalı

ESKİŞEHİR
Mustafa Balcılar
Cemal Büyükbaş
İsmet Oktay
Münir Sevinç

GAZİANTEP
Ahmet Ata Aksu
Galip Deniz

Süleyman Koyuncugil
Ünal Yaşar

GİRESUN

Cevdet Karslı
Turgut Sera Tirali
Ahmet Yılmaz

GÜMÜŞHANE

Akif Kocaman
Mahmut Oltan Sungurlu
İbrahim Turan

HAKKÂRİ

Lezgin Önal

HATAY

Tevfik Bilal
Mustafa Çelebi
Abdurrahman Demirtaş
Kâmran Karaman
M. Murat Sökmenoğlu

ISPARTA

Fatma Mihriban Erden
Mustafa Kemal Toğay
İbrahim Fevzi Yaman

İÇEL

Ali İhsan Elgin
Mehmet Kocabaş
Edip Özgenç
Rüştü Kâzım Yücelen

İSTANBUL

Behiç Sadi Abbasoğlu
Bülent Akarcalı
Yaşar Albayrak
İmren Aykut
Sabit Batumlu
Ömer Necati Cengiz
M. Vehbi Dinçerler
Hayrettin Elmas
İsmail Safa Giray
Hüseyin Avni Güler
Mehmet Kafkaslıgil
Doğan Kasaroğlu
R. Ercüment Konukman
Feridun Şakir Öğünç
Turgut Özal
İbrahim Özdemir
Günseli Özkaya
Namık Kemal Şentürk
Bilâl Şişman
Arife Necla Tekinel
Mustafa Tınaz Titiz
Saim Bülend Ulusu
İbrahim Ural
Ahmet Memduh Yaşa
Fazıl Osman Yöney

İZMİR

Hüseyin Aydemir
Durcan Emirbayer
İsmet Kaya Erdem
Burhan Cahit Gündüz
Hayrullah Olca
Yılmaz Önen
Özdemir Pehlivanoğlu
Işılay Saygın
Ahmet Süter
Ali Aşkın Toktaş

KAHRAMANMARAŞ

Rıfat Bayazıt
Mehmet Turan Bayezit
Alaeddin Kısakürek
Mehmet Onur

KARS

İlhan Aküzüm
Sabri Aras
Ömer Kuşhan
Musa Öğün
Halis Soylu

KASTAMONU

Sadettin Ağaçık
Hüseyin Sabri Keskin

KAYSERİ

Nuh Mehmet Kaşıkçı
İbrahim Özbıyık
Mehmet Üner

KIRKLARELİ

Erol Ağagil
Şükrü Babacan
Cemal Özbilen

KIRŞEHİR

Tevfik Güneş

KOCAELİ

Osman Nuri Akyol
Mustafa Batgün
Salih Güngörmez
Orhan Otağ

KONYA

Vecihi Akın
Abdurrahman Bozkır
Kadir Demir
Ziya Ercan
Salim Erel
Altınok Esen
Nihat Harmancı
Haydar Koyuncu
Emin Fahrettin Özdilek
Saffet Sert
Abdullah Tenekeci

KÜTAHYA

Ahmet Ekici
Mustafa Uğur Ener
Mustafa Kalemli
A. Necati Kara'a

MALATYA

İlhan Dinçel
Metin Emiroğlu
Ayhan Fırat
Talat Zengin

MANİSA

Abdullah Çakırefe
Mehmet Timur Çınar
İsmet Turhangil

MARDİN

Mehmet Necat Eldem

MUĞLA

Ahmet Altıntaş
İdris Gürpınar
Muzaffer İlhan

MUŞ

Nazmi Önder
Atilla Sın

NEVŞEHİR

Ali Babaoğlu
Faruk Dırık

NİĞDE

Mustafa Sabri Güvenç
Haydar Özalp
Birsel Sönmez

ORDU

Ali Mazhar Haznedar
Hüseyin Avni Sağesen
İhsan Nuri Topkaya
Bahriye Üçok

RİZE

Arif Şevket Bilgin
Fehmi Memişoğlu
Ahmet Mesut Yılmaz

SAKARYA

Nihat Akpak
A. Reyhan Sakallıoğlu
Turgut Sözer

SAMSUN

İlyas Aktaş
Hasan Altay
Mehmet Aydın
Fahrettin Uluç

SİİRT

Nejdet Naci Mimaroğlu
Rıza Tekin

SİNOP

Hilmi Biçer
Halit Barış Can
Özer Gürbüz

SİVAS

Yılmaz Altuğ
Ruşan Işın
Mustafa Kemal Palaoğlu
M. Mükerrem Taşcıoğlu
Şevki Taştan

ŞANLIURFA

Vecihi Ataklı
Mustafa Demir
Bahri Karakeçili
Aziz Bülent Öncel

TEKİRDAĞ

Salih Alcan
Ali Rıfkı Atasever
Ahmet Karaevli

TOKAT

Metin Gürdere
Selim Koçaker
Cemal Özdemir
Talat Sargın
Mehmet Zeki Uzun

TRABZON

Eyüp Aşık
Osman Bahadır
Mehmet Kara
Yusuf Ziya Kazancıoğlu

TUNCELİ

Musa Ateş
Ali Rıdvan Yıldırım

UŞAK

Yusuf Demir
Mümtaz Güler
Mehmet Topaç

VAN
Hüseyin Aydın Arvasi
Mirza Kurşunluoğlu
Ferit Melen

YOZGAT
Mehmet Bağçeci
Mahmut Orhon

ZONGULDAK
Hasan Pertev Aşçıoğlu
Veysel Atasoy
Engin Cansızoğlu
Fevzi Fırat
İsa Vardal
Muhteşem Vasıf Yücel

(Çekimserler)

İSTANBUL
Tülay Öney

TEKİRDAĞ
Selçuk Akıncı

(Oya Katılmayanlar)

ADANA
Cüneyt Canver

ADIYAMAN
Mehmet Arif Atalay

AĞRI
Hasan Fecri Alpaslan

AMASYA
İsmet Özarslan
Hasan Adnan Tutkun

ANKARA
Ahmet Kemal Aydar
Sururi Baykal
Hüseyin Barlas Doğu
Nejat Abdullah Resuloğlu
Göksel Kalaycıoğlu
Alpaslan Pehlivanlı
Mehmet Sezai Pekuslu
Mehmet Sağdıç
Ogan Soysal
Fatma Rezan Şahinkaya

ANTALYA
Ümit Halûk Bayülken

AYDIN
Mehmet Özalp
Osman Esgin Tipi

BALIKESİR
Mustafa Çorapçıoğlu
Şerafettin Toktaş
Cahit Tutum

BİTLİS
Rafet İbrahimoğlu

BURDUR
Necip Oğuzhan Artukoğlu
Fethi Çelikbaş

BURSA
M. Kemal Gökçora

ÇANAKKALE
Onural Şeref Bozkurt

ÇANKIRI
İlker Tuncay

ÇORUM
İhsan Tombuş

DENİZLİ
Muzaffer Arıcı
Aycan Çakıroğulları

DİYARBAKIR
Özgür Barutçu

EDİRNE
Muhittin Yıldırım

ELAZIĞ
Nevzat Yağcı

ESKİŞEHİR
Mehmet Nuri Üzel

GAZİANTEP
M. Hayri Osmanlıoğlu
Mustafa Rüştü Taşar
Feyzullah Yıldırır

GİRESUN
Burhan Kara
Yavuz Köymen

HAKKÂRİ
Mehmet Sait Erol

HATAY
İhsan Gürbüz
Hamit Melek

ISPARTA
Metin Ataman

İÇEL
İbrahim Aydoğan
Hikmet Bicentürk
Durmuş Fikri Sağlar

İSTANBUL
B. Doğancan Akyürek
Halil Orhan Ergüder
Yılmaz İhsan Hastürk
Ömer Ferruh İlter
Altan Kavak
Leyla Yeniay Köseoğlu
Kemal Özer
Ali Tanrıyar
Reşit Ülker

İZMİR
Vural Arıkan
Fikret Ertan
Turgut Sunalp
Rüştü Şardağ
Süha Tanık

KAHRAMANMARAŞ
Ülkü Söylemezoğlu
Ali Topçuoğlu

KARS
Aziz Kaygısız

KASTAMONU
Şaban Küçükoğlu
Erol Bülent Yalçınkaya

KAYSERİ
Mustafa Şahin
Cengiz Tuncer
Mehmet Sedat Turan
Muzaffer Yıldırım

KIRŞEHİR
Mehmet Budak
İsmet Ergül

KOCAELİ
Abdulhalim Aras (Bşk. V.)

KONYA
Sabri Irmak
Kemal Or

KÜTAHYA
Ahmet Büyükuğur

MALATYA
Ahmet İlhami Kösem
Fahri Şahin

MANİSA
Mustafa İzci
İsmail Özdağlar
Mekin Sarıoğlu
Gürbüz Şakranlı
Münir Fuat Yazıcı

MARDİN
Süleyman Çelebi
Beşir Çelebioğlu

Abdülkerim Yılmaz Erdem
Kenan Nuri Nehrozoğlu

MUĞLA

Mehmet Umur Akarca

MUŞ

Alaattin Fırat

NEVŞEHİR

Hacı Turan Öztürk

NİĞDE

Arif Toprak

ORDU

Nabi Poyraz
Şükrü Yürür

RİZE

Turgut Halit Kunter

SAKARYA

Mustafa Kılıçaslan
Mümtaz Özkök

SAMSUN

Muhlis Arıkan
Berati Erdoğan
Gülami Erdoğan
Süleyman Yağcıoğlu

SİİRT

Aydın Baran
M. Abdürrezak Ceylan

SİVAS

Mahmut Karabulut
Ahmet Turan Soğancıoğlu

ŞANLIURFA

Osman Doğan

TOKAT

Enver Özcan

TRABZON

Necmettin Karaduman (Başkan)
Fahrettin Kurt

VAN

Fevzi Necdet Erdinç

YOZGAT

Hüseyin Mükerrem Hiç
Lutfullah Kayalar (İ.A.)
Selahattin Taflıoğlu

ZONGULDAK

Rıza Öner Çakan
Cahit Karakaş

(Açık Üyelikler)

BİNGÖL	:	1
BURDUR	:	1
İSTANBUL	:	1
İZMİR	:	1
NİĞDE	:	1

Türkiye Cumhuriyeti İle Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısına Verilen Oyların Sonucu :

(Kanunlaşmıştır.)

Üye sayısı	:	400
Oy verenler	:	292
Kabul edenler	:	290
Çekimserler	:	2
Oya katılmayanlar	:	103
Açık üyelikler	:	5

(Kabul Edenler)

ADANA
Ahmet Akgün Albayrak
Ledin Barlas
Vehbi Batuman
Coşkun Bayram
Ahmet Remzi Çerçi
Mehmet Erdal Durukan
Ahmet Şevket Gedik
Yılmaz Hocaoğlu
Metin Üstünel
Nurettin Yağanoğlu

ADIYAMAN
Arif Ağaoğlu
Mehmet Deliceoğlu
Ahmet Sırrı Özbek

AFYON
Abdullah Altıntaş
Metin Balıbey
Hamdi Özsoy
Nihat Türker
M. Şükrü Yüzbaşıoğlu

AĞRI
Paşa Sarıoğlu
İbrahim Taşdemir
Mehmet Yaşar

AMASYA
Arsan Savaş Arpacıoğlu
Kâzım İpek
İsmet Özarslan
Hasan Adnan Tutkun

ANKARA
Eşref Akıncı
Hüseyin Cahit Aral
Ali Bozer
Necdet Calp
Kamil Tuğrul Coşkunoğlu
Neriman Elgin
Osman Işık
Göksel Kalaycıoğlu
H. İbrahim Karal
Hazım Kutay
Mehmet Seyfi Oktay
İsmail Saruhan
Halil Şıvgın

ANTALYA
Kadri Altay
Mustafa Çakaloğlu
Abdullah Cengiz Dağyar
Ali Dizdaroğlu
Aydın Güven Gürkan
Sudi Neş'e Türel

ARTVİN
Nevzat Bıyıklı
Ahmet Doğru
Hüseyin Şen

AYDIN
Halil Nüshet Goral
Ertuğrul Gökgün
Mehmet Özalp
Nabi Sabuncu
Osman Esgin Tipi

BALIKESİR
Davut Abacıgil
İsmail Dayı
Fenni İslimyeli
Şerafettin Toktaş
Necat Tunçsiper

BİLECİK
Yılmaz Demir
Recep Kaya

BİNGÖL
Hakkı Artukarslan
M. Ali Doğuşlu

BİTLİS
Kâmran İnan
Faik Tarımcıoğlu

BOLU
Seçkin Fırat
Turgut Yaşar Gülez
Ahmet Şamil Kazokoğlu
Kâzım Oksay
Fuat Öztekin

BURSA
Ahmet K. Alptemoçin
İlhan Aşkın
Mehmet Azizoğlu
M. Memduh Gökçen
Kemal İğrek
A. Sabahattin Özbek
Fahir Sabuncuoğlu
İsmet Tavgaç
Mustafa Ertuğrul Ünlü

ÇANAKKALE
Nadir Pazarbaşı
Cafer Tayyar Sadıklar
Ayhan Uysal

ÇANKIRI
Ahmet Özkan
Saffet Sakarya

ÇORUM
Ali Rıza Akaydın
Ünal Akkaya
Ali Ayhan Çetin
Mehmet Besim Göçer

DENİZLİ
Mustafa Kâni Bürke
Halil İbrahim Şahin
İsmail Şengün

DİYARBAKIR
Mahmud Altunakar
Şeyhmus Bahçeçi
Özgür Barutçu
Cevdet Karakurt
Kadir Narin
Hayrettin Ozansoy
Ahmet Sarp

EDİRNE
Türkân Turgut Arıkan
S. Hüsamettin Konuksever
İsmail Üğdül
Muhittin Yıldırım

ELAZIĞ
Mehmet Özdemir
Naci Taşel
Zeki Yavuztürk

ERZİNCAN
Yıldırım Akbulut
Veysel Varol
Metin Yaman

ERZURUM
Ebubekir Akay
Sabahattin Aras
Sabahattin Eryurt
Togay Gemalmaz
Hilmi Nalbantoğlu
Mustafa Rıfkı Yaylalı

ESKİŞEHİR
Mustafa Balcılar
Cemal Büyükbaş

İsmet Oktay
Münir Sevinç

GAZİANTEP

Galip Deniz
Süleyman Koyuncugil
M. Hayri Osmanlıoğlu
Ünal Yaşar

GİRESUN

Burhan Kara
Cevdet Karslı
Yavuz Köymen
Turgut Sera Tirali
Ahmet Yılmaz

GÜMÜŞHANE

Akif Kocaman
Mahmut Oltan Sungurlu
İbrahim Turan

HAKKÂRİ

Lezgin Önal

HATAY

Tevfik Bilal
Mustafa Çelebi
Abdurrahman Demirtaş
Kâmran Karaman
Hamit Melek
M. Murat Sökmenoğlu

ISPARTA

Mustafa Kemal Toğay
İbrahim Fevzi Yaman

İÇEL

Ali İhsan Elgin
Mehmet Kocabaş
Edip Özgenç
Rüştü Kâzım Yüceler

İSTANBUL

Bülent Akarcalı
İmren Aykut
Sabit Batumlu
Ömer Necati Cengiz
Mehmet Vehbi Dinçerler
İsmail Safa Giray
Hüseyin Avni Güler
Mehmet Kafkaslıgil
Doğan Kasaroğlu
R. Ercüment Konukman
Feridun Şakir Öğünç
Turgut Özal
İbrahim Özdemir
Namık Kemal Şentürk
Bilâl Şişman
Arife Necla Tekinel
Mustafa Tınaz Titiz
Saim Bülend Ulusu
İbrahim Ural
Ahmet Memduh Yaşa
Fazıl Osman Yöney

İZMİR

Hüseyin Aydemir
Durcan Emirbayer
İsmet Kaya Erdem
Burhan Cahit Gündüz
Hayrullah Olca
Yılmaz Önen
Özdemir Pehlivanoğlu
Işılay Saygın
Ali Aşkın Toktaş

KAHRAMANMARAŞ

Rıfat Bayazıt
Mehmet Turan Bayezit
Alaeddin Kısakürek
Mehmet Onur

KARS

İlhan Aküzüm
Sabri Aras
Aziz Kaygısız
Ömer Kuşhan
Musa Öğün
Halis Soylu

KASTAMONU

Sadettin Ağaçık
Hüseyin Sabri Keskin

KAYSERİ

Nuh Mehmet Kaşıkçı
İbrahim Özbıyık
Mustafa Şahin
Mehmet Üner

KIRKLARELİ

Erol Ağagil
Cemal Özbilen

KIRŞEHİR

Tevfik Güneş

KOCAELİ

Osman Nuri Akyol
Mustafa Batgün
Salih Güngörmez
Orhan Otağ

KONYA

Vecihi Akın
Abdurrahman Bozkır
Kadir Demir
Salim Erel
Altınok Esen
Nihat Harmancı
Sabri Irmak
Haydar Koyuncu
Emin Fahrettin Özdilek
Saffet Sert
Abdullah Tenekeci

KÜTAHYA

Ahmet Ekici
Mustafa Uğur Ener
Mustafa Kalemli

MALATYA

İlhan Dinçel
Metin Emiroğlu
Ayhan Fırat
Talat Zengin

MANİSA

Abdullah Çakırefe
Mehmet Timur Çınar
İsmet Turhangil

MARDİN

Süleyman Çelebi
Beşir Çelebioğlu
Mehmet Necat Eldem
Abdülkerim Yılmaz Erdem
Kenan Nuri Nehrozoğlu

MUĞLA

Ahmet Altıntaş
İdris Gürpınar
Muzaffer İlhan

MUŞ

Alaattin Fırat
Nazmi Önder

NEVŞEHİR

Ali Babaoğlu
Faruk Dırık

NİĞDE

Mustafa Sabri Güvenç
Haydar Özalp
Birsel Sönmez

ORDU

Ali Mazhar Haznedar
Hüseyin Avni Sağesen
İhsan Nuri Topkaya
Bahriye Üçok

RİZE

Arif Şevket Bilgin
Fehmi Memişoğlu
Ahmet Mesut Yılmaz

SAKARYA

Nihat Akpak
Mümtaz Özkök
A. Reyhan Sakallıoğlu
Turgut Sözer

SAMSUN

İlyas Aktaş
Hasan Altay
Muhlis Arıkan
Mehmet Aydın
Gülami Erdoğan
Fahrettin Uluç

SİİRT

M. Abdürrezak Ceylan
Nejdet Naci Mimaroğlu
Rıza Tekin

SİNOP

Hilmi Biçer
Halit Barış Can

SİVAS

Yılmaz Altuğ
Ruşan Işın
Mahmut Karabulut
Mustafa Kemal Palaoğlu
M. Mükerrem Taşcıoğlu
Şevki Taştan

ŞANLIURFA

Vecihi Ataklı
Mustafa Demir
Bahri Karakeçili
Aziz Bülent Öncel

TEKİRDAĞ

Selçuk Akıncı
Salih Alcan
Ali Rıfkı Atasever
Ahmet Karaevli

TOKAT
Metin Gürdere
Selim Koçaker
Cemal Özdemir
Talat Sargın
Mehmet Zeki Uzun

TRABZON
Eyüp Aşık
Mehmet Kara
Yusuf Ziya Kazancıoğlu

TUNCELİ
Musa Ateş
Ali Rıdvan Yıldırım

UŞAK
Yusuf Demir
Mümtaz Güler
Mehmet Topaç

VAN
Hüseyin Aydın Arvasi

Fevzi Necdet Erdinç
Mirza Kurşunluoğlu

YOZGAT
Mehmet Bağçeci
Mahmut Orhon

ZONGULDAK
Hasan Pertev Aşçıoğlu
Veysel Atasoy
Engin Cansızoğlu
Fevzi Fırat
İsa Vardal
Muhteşem Vasıf Yücel

(Çekimserler)

İSTANBUL
Günseli Özkaya

VAN
Ferit Melen

(Oya katılmayanlar)

ADANA
Cüneyt Canver
Nuri Korkmaz

ADIYAMAN
Mehmet Arif Atalay

AĞRI
Hasan Fecri Alpaslan

ANKARA
Ahmet Kemal Aydar
Sururi Baykal
Hüseyin Barlas Doğu
Nejat Abdullah Resuloğlu
Alpaslan Pehlivanlı
Mehmet Sezai Pekuslu
Mehmet Sağdıç
Ogan Soysal
Fatma Rezan Şahinkaya

ANTALYA
Ümit Halûk Bayülken

AYDIN
İskender Cenap Ege

BALIKESİR
Mustafa Çorapçıoğlu
Cahit Tutum

BİTLİS
Rafet İbrahimoğlu

BURDUR
Necip Oğuzhan Artukoğlu
Fethi Çelikbaş

BURSA
M. Kemal Gökçora

ÇANAKKALE
Onural Şeref Bozkurt

ÇANKIRI
İlker Tuncay

ÇORUM
İhsan Tombuş

DENİZLİ
Muzaffer Arıcı
Aycan Çakıroğulları

ELAZIĞ
Nevzat Yağcı

ERZURUM
İlhan Aras

ESKİŞEHİR
Mehmet Nuri Üzel

GAZİANTEP
Ahmet Ata Aksu
Mustafa Rüştü Taşar
Feyzullah Yıldırır

HAKKARİ
Mehmet Sait Erol

HATAY
İhsan Gürbüz

ISPARTA
Metin Altaman
Fatma Mihriban Erden

İÇEL
İbrahim Aydoğan
Hikmet Bicentürk
Durmuş Fikri Sağlar

İSTANBUL
Behiç Sadi Abbasoğlu
B. Doğancan Akyürek
Yaşar Albayrak
Hayrettin Elmas
Halil Orhan Ergüder
Yılmaz İhsan Hastürk
Ömer Ferruh İlter
Altan Kavak
Leyla Yeniay Köseoğlu
Tülay Öney
Kemal Özer
Ali Tanrıyar
Reşit Ülker

İZMİR
Vural Arıkan
Fikret Ertan
Turgut Sunalp
Ahmet Süter
Rüştü Şardağ
Suha Tanık

KAHRAMANMARAŞ
Ülkü Söylemezoğlu
Ali Topçuoğlu

KASTAMONU
Şaban Küçükoğlu
Erol Bülent Yalçınkaya

KAYSERİ
Cengiz Tuncer
Mehmet Sedat Turan
Muzaffer Yıldırım

KIRKLARELİ
Şükrü Babacan

KIRŞEHİR
Mehmet Budak
İsmet Ergül

KOCAELİ
Abulhalim Aras (Bşk. V.)

KONYA
Ziya Ercan
Kemal Or

KÜTAHYA
Ahmet Büyükuğur
A. Necati Kara'a

MALATYA
Ahmet İlhami Kösem
Fahri Şahin

MANİSA
Mustafa İzci
İsmail Özdağlar
Mekin Sarıoğlu
Gürbüz Şakranlı
Münir Fuat Yazıcı

MUĞLA
Mehmet Umur Akarca

MUŞ
Atilla Sın

NEVŞEHİR
Hacı Turan Öztürk

NİĞDE
Arif Toprak

ORDU
Nabi Poyraz
Şükrü Yürür

RİZE
Turgut Halit Kunter

SAKARYA
Mustafa Kılıçaslan

SAMSUN
Berati Erdoğan
Süleyman Yağcıoğlu

SİİRT
Aydın Baran

SİNOP
Özer Gürbüz

SIVAS
Ahmet Turan Soğancıoğlu

ŞANLIURFA
Osman Doğan

TOKAT
Enver Özcan

TRABZON
Osman Bahadır
Necmettin Karaduman (Başkan)
Fahrettin Kurt

YOZGAT
Hüseyin Mükerrem Hiç
Lutfullah Kayalar (İ.A.)
Selahattin Taflıoğlu

ZONGULDAK
Rıza Öner Çakan
Cahit Karakaş

(Açık Üyelikler)

BİNGÖL	:	1
BURDUR	:	1
İSTANBUL	:	1
İZMİR	:	1
NİĞDE		1

Türkiye Büyük Millet Meclisi

GÜNDEMİ

110 UNCU BİRLEŞİM

10 . 6 . 1985 Pazartesi

Saat : 10.00

1

BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2

ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3

SEÇİM

4

OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5

GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

6

SÖZLÜ SORULAR

1. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Türkiye Kömür İşletmelerinin kömür üretim ve satışlarına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/358) (1)

2. — Erzurum Milletvekili Hilmi Nalbantoğlu'nun, Türkiye Kömür İşletmelerine İlişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/359) (1)

3. — Sinop Milletvekili Hilmi Biçer'in, Türkiye'de F - 16 uçaklarının yapılması projesine ortak olan bir firmaya ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/328)

4. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Bakanlıkta zorunlu nakil yapıldığı iddialarına ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/331)

5. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in cezaevlerinde bulunan fikir suçlularına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/342)

6. — Adıyaman Milletvekili Ahmet Sırrı Özbek'in, Adıyaman İli Gölbaşı İlçesinde kurulacağı iddia edilen termik santrala ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/345)

7. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya İli Cihanbeyli İlçesi entegre süt mamulleri ve soğuk hava deposuna ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/361)

8. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya İlindeki telefon santral sistemine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/363)

9. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya İli Beyşehir İlçesi linyit kömürü rezervlerine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/364)

10. — Konya Milletvekili Salim Erel'in, Konya İli Beyşehir İlçesindeki spor tesislerine ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/365)

11. — Adana Milletvekili Cüneyt Canver'in, işkence yaptıkları iddiası ile yargılanan resmî görevlilere ilişkin Adalet Bakanından sözlü soru önergesi (6/367)

12. — Uşak Milletvekili Yusuf Demir'in, açığa alınan ve tayin edilmeyen öğretmenlere ilişkin Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanından sözlü soru önergesi (6/368)

13. — Malatya Milletvekili Ayhan Fırat'ın, Türkiye Taş Kömürü Kurumu Genel Müdürlüğü Zonguldak İşletmeleri Personelinin ikramiyelerine ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/369)

14. — Balıkesir Milletvekili Davut Abacıgil'in, Balıkesir İli Gökçeyazı Ovasının sulanmasına ilişkin Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanından sözlü soru önergesi (6/370)

15. — İçel Milletvekili Edip Özgenç'in, fındık ihracatındaki «Fon» uygulamasına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından sözlü soru önergesi (6/371)

16. — İzmir Milletvekili Rüştü Şardağ'ın Türk Hava Yolları Genel Müdürlük binasının ihalesine ilişkin Ulaştırma Bakanından sözlü soru önergesi (6/372)

17. — Ordu Milletvekili Bahriye Üçok'un, TRT'nin «İnkılap kanunları» na aykırı hareket ettiği iddiasına ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/373)

(Devamı arkada)

---

(1) İçtüzüğün 96 ncı maddesi uyarınca sözlü soruya çevrilmiştir.

18. — İzmir Milletvekili Hüseyin Aydemir'in, orman köy ve köylüsüne yansıtılan «fon» gelirlerine ilişkin Tarım Orman ve Köyişleri Bakanından sözlü soru önergesi (6/374)

19. — İçel Milletvekili Durmuş Fikri Sağlar'ın, Amerika Birleşik Devletlerinin «yıldızlar savaşı» adlı stratejik savunma sistemine ilişkin Başbakandan sözlü soru önergesi (6/375)

20. — İzmir Milletvekili Hüseyin Aydemir'in, İzmir Alsancak Devlet Hastanesine İlişkin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü soru önergesi (6/376)

7

KANUN TASARI VE TEKLİFLERİYLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1. — Antalya Milletvekili Ali Dizdaroğlu'nun, Türk Ceza Kanununun 175, 176, 177 ve 178 inci Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/102) (S. Sayısı : 82 ve 82'ye 1 inci ek) (Dağıtma tarihi : 25.6.1984; 9.10.1984)

2. — 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununa Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu (1/669) (S. Sayısı : 332) (Dağıtma tarihi : 31.5.1985)

× 3. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşik Arap Emirlikleri Hükümeti Arasında 9 Ağustos 1984 Tarihinde İmzalanan Kültür Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim ve Dışişleri komisyonları raporları (1/641) (S. Sayısı : 336) (Dağıtma tarihi : 3.6.1985)

× 4. — Kadınlara Karşı Her Türlü Ayırımcılığın Önlenmesi Sözleşmesine Katılınmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu (1/680) (S. Sayısı : 337) (Dağıtma tarihi : 3.6.1985)

(×) Açık oylamaya tabi işleri gösterir.

5. — 4.7.1934 Tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Adalet ve İçişleri komisyonları raporları (1/692) (S. Sayısı : 343) (Dağıtma tarihi : 7.6.1985)

6. — Tanıtma Fonu Teşkili Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/697) (S. Sayısı : 342) (Dağıtma tarihi : 7.6.1985)

× 7. — Millî Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkili ve İşletilmesine İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/688) (S. Sayısı : 345) (Dağıtma tarihi : 7.6.1985)

8. — Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı ve Adalet ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/679) (S. Sayısı : 346) (Dağıtma tarihi : 7.6.1985)

9. — Kat Mülkiyeti Kanununa Devre Mülk Hakkı ile İlgili Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/677) (S. Sayısı : 340) (Dağıtma tarihi : 7.6.1985)

× 10. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının ve Bu Vesile ile Teati Olunan Mektupların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan Bütçe komisyonları raporları (1/443) (S. Sayısı : 347) (Dağıtma tarihi : 7.6.1985)

× 11. — Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları (1/489) (S. Sayısı : 348) (Dağıtma tarihi : 7.6.1985)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 345

Millî Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkili ve İşletilmesine İlişkin Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/688)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı : K. K. Gn. Md.
18/101-1887/03906

6.5.1985

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 3.5.1985 tarihinde kararlaştırılan «Millî Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkili ve İşletilmesine İlişkin Kanun Tasarısı» ve gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

GENEL GEREKÇE

12 Haziran 1959 tarihinden bugüne kadar yürürlükte bulunan ve günün değişen ve gelişen ihtiyaçlarını karşılayamaz hale gelen 7356 sayılı «Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerine Bağlı Fabrikalara Mütedavil Sermaye Tahsisine Dair Kanun» yerine geçmek üzere hazırlanan Tasarı ile;

Kuvvet komutanlıklarına bağlı kurumlardan Genelkurmay Başkanlığınca uygun görülenler ile Millî Savunma Bakanlığına bağlı kurumlara daha önce 5 milyon liraya kadar Döner Sermaye verilmekte iken bu miktar toplam 6 milyar liraya çıkarılmakta ayrıca bu sermayenin Bakanlar Kurulu Kararı ile üç kat artırılabileceği esası getirilmektedir.

Tasarıda, askerî fabrika ve tesislerdeki mevcut kapasitenin azamî ölçüde Silahlı Kuvvetler desteği için kullanılması; anılan kurumlardaki atıl kapasitenin ülke ekonomisi yararına değerlendirilmesi amacı ile kamu yararı göz önünde tutularak, teknik olarak kurumlarda yapılmasının zorunlu bulunduğu hallerde, gerçek ve tüzelkişilerin siparişlerinin alınması; bu arada Millî Savunma hizmetlerinin aksatılmaması ve bu hizmetlere öncelik verilmesi ilkesi benimsenerek, Millî Savunma Bakanlığının izin vermesi kaydı ile yerli ve yabancı gerçek ve tüzelkişilerden sipariş alınması hükme bağlanmıştır.

Tasarı ile ayrıca, kurum deyiminin, Harita Genel Komutanlığı, Seyir ve Hidrografi Daire Başkanlığı ile fabrika, tersane, atölye, dikimevi, ikmal ve bakım merkezi, matbaa, laboratuvar ve okul gibi askerî kuruluşları kapsadığı; Döner Sermaye işlemlerinin Sayıştayın vizesine ve 1050 Sayılı Kanun hükümlerine tabi olmadığı, ancak bilançoların Maliye ve Gümrük Bakanlığına gönderileceği, gelir gider belgeleriyle bilançonun denetim için Sayıştaya gönderileceği, ihtiyaca göre millî banka ve kuruluşlardan kredi alınabileceği; yürürlükte bulunan kanunlarla kurulan Döner Sermaye kuruluşlarının döner sermayelerinin, bu Kanunla Döner Sermaye verilen kurumlara devredilmesi, Tasarıdaki bazı konuların Yönetmeliğe bırakılması öngörülmüştür.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Tasarının bu maddesi ile, yürürlükte bulunan 7356 sayılı Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerine Bağlı Fabrikalara Döner Sermaye Tahsisine Dair Kanun yerine geçmek üzere hazırlanan kanunun amacının, Millî Savunma Bakanlığı ve Kuvvet Komutanlıkları bünyesindeki kurumlarda mevcut atıl kapasitenin ülke ekonomisi yararına değerlendirilmesini sağlamak olduğu belirtilmektedir.

Madde 2. — Bu maddede, kurum deyiminin neleri kapsadığı ve belirlediği açıklanmakta ve böylelikle diğer konular hakkında kendilerine Döner Sermaye tahsis edilen kurumların da bu Kanun kapsamına alınması öngörülmektedir.

Madde 3. — Söz konusu madde ile, Millî Savunma Bakanlığına bağlı kurumlardan uygun görülenlerle; Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına bağlı kurumlardan ilgili Kuvvet Komutanlıklarının teklif ettiği ve Genelkurmay Başkanlığının uygun gördüklerine Millî Savunma Bakanlığınca bugüne kadar verilen 5 milyon liralık Döner Sermayenin, günün şartları ve beliren ihtiyaçları karşısında yetersiz kalması sebebiyle, toplam 6 milyar lira olarak tespiti ve Bakanlar Kurulu Kararı ile gerekli görülen hallerde üç katına kadar çıkarılması öngörülmektedir.

Madde 4. — Tasarının bu maddesi ile, Döner Sermaye faaliyetlerinde, Millî Savunma hizmetleriyle Silahlı Kuvvetlerin bir parçası olması sebebiyle Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı hizmetlerine öncelik vermek ve bu hizmetleri aksatmamak ilkesi göz önünde tutularak, kurumların atıl kapasitesinden kamu yararının gerektirdiği veya teknik olarak bu kurumlarda yapılmasının zorunlu bulunması halinde, Genel Bütçeye dahil daire ve diğer kamu kuruluşlarından sipariş alınabilmesi yanında, Döner Sermaye kuruluşlarına, Millî Savunma Bakanlığının izin vermesi kaydı ile anılan kuruluşlar dışında kalan yerli ve yabancı gerçek ve tüzelkişilerden sipariş almaya ve bunlarla işbirliği yapmaya ve her türlü ticarî işlemlere girişmeye ve gerektiğinde birlikte imalatta bulunmaya yetki tanınmaktadır.

Madde 5. — Söz konusu maddede, kuvvet komutanlıklar arasında varılacak mutabakata göre, Döner Sermayeye dahil yani Döner Sermaye tahsis edilen kurumların kuvvetlerin ihtiyaçlarını Döner Sermaye kapsamına sokmadan ve öncelikle yerine getirmeleri ve böylece Kuvvet Komutanlıklarının ihtiyaçlarının öncelik ve ivedilikle sağlanması öngörülmektedir.

Madde 6. — Söz konusu madde ile Döner Sermaye işlemlerinin 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu hükümleri ile Sayıştay vizesine tabi olmayacağı belirtilerek, Döner Sermaye ile yapılan işlerden doğan gelir ve giderlerin malî yılın sona ermesinden itibaren en geç iki ay içinde bir bilanço düzenlenerek gelir ve gider belgeleriyle birlikte denetim için Sayıştaya, bilanço ve eklerinin birer nüshasının da Maliye ve Gümrük Bakanlığına gönderileceği öngörülmüştür.

Madde 7. — Tasarının bu maddesiyle sermayenin kaynakları belirlenmekte, Döner Sermaye işletmelerinin faaliyetlerinden doğan kârların ertesi yılın Döner Sermaye gelirine ekleneceği, 3 üncü maddede belirlenen sermaye tutarına eriştikten sonra Genel Bütçeye gelir kaydedileceği öngörülmüştür.

Madde 8. — Tasarının bu maddesiyle, Döner Sermaye tahsis edilen kuruluşların ekonomik yönden güçlendirilerek verimin artırılması amacıyla hizmetlerin yürütülmesi için gerekli giderlere ek olarak Yönetmelikte belirlenecek miktarlara kadar kuruluş veya birimin araç, gereç, araştırma ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması için yapılacak giderlerin Döner Sermayeden karşılanacağı öngörülmüştür.

Madde 9. — Bu madde ile günün şartlarına göre artan iş hacmi karşısında Döner Sermaye verilen kurumların müdürlüklerine miktarı Bakanlar Kurulunca tespit edilecek sınırlar içinde Millî Banka ve kuruluşlardan kredi sağlayabilmelerine imkân tanınmaktadır.

Madde 10. — Sözkonusu maddede, kurumlarda çalışan subay, astsubay ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi personelin, Döner Sermaye işlerinde ek görevle çalıştırılmaları halinde bunlara ödenecek ek ücretle, kurumların esas kadrolarındaki işçilerin Döner Sermaye işlerinde çalışmaları halinde bunlara ödenecek ödemelerin Döner Sermayeden yapılacağı açıklanmıştır.

Madde 11. — Tasarının bu maddesi ile, kullanma yeri kalmayan araç, gereç ve malzemelerin, Millî Savunma Bakanlığına ve Döner Sermayeye devrine dair esaslar düzenlenmekte ve piyasa değerinin ne şekilde tespit edileceği ve devir işlemlerine dair esasların yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir.

Madde 12. — Bu maddede, Döner Sermaye işlerinin, kurumların tesisleriyle tezgâh, araç ve gereçlerinden yararlanılarak yapılacağı, bunlarda münhasıran Döner Sermaye işi yapıldığı takdirde amortisman tutarının tamamı, kurumca müştereken kullanıldığında amortisman payının belirlenememesi halinde yıllık gayri safî satış veya iş hâsılatının % 2'sinin maliyete eklenerek Hazineye gelir kaydedilmesi öngörülmüştür.

Madde 13. — Kurumların münhasıran Döner Sermaye işletmesine bırakılan binalarının bakım, onarım, ısıtma, aydınlatma ve benzeri giderlerinin Döner Sermaye işletmelerince karşılanacağı, birlikte kullanılan binalarda anılan masraflara iştirak edilmeyeceği ancak bina giderlerine katılma payı olarak aylık gayri safi satış veya iş hâsılatının % 5'inin Hazineye gelir kaydedileceği öngörülmüştür.

Madde 14. — Tasarının ek görev başlıklı bu maddesi ile, bu güne kadar Döner Sermaye ile işletilen kuruluşlarda ek görevle çalışan ve 12.6.1959 tarihinde çıkarılan 7356 sayılı «Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerine Bağlı Fabrikalara Döner Sermaye Tahsisine Dair Kanun»un 11 inci maddesi uyarınca, bu gün için hiçbir maddî değeri kalmayan brüt 30-300 lira arasında cüzî bir ücretle çalışan personelin çalışma şevk ve verimini artırmak ve bu konuda diğer Döner Sermaye Kanunları uygulanmasından dolayı devamlı olarak yapılan haklı müracaatları karşılamak amacıyla, bu gibi personele verilecek ücretler kısmen günün şartlarına uydurularak yükseltilmiştir.

Madde 15. — Bu maddede, Kanunda Yönetmelikle düzenleneceği belirtilen hususlarla, Döner Sermayenin işletilmesine, hesap usullerine ve uygulamaya dair esasların Yönetmelikte gösterileceği belirtilmiştir.

Geçici Madde 1. — Bu madde ile, yürürlükte bulunan kanunlarla öngörülen kuruluşların Döner Sermayelerinin bu Kanun uyarınca Döner Sermaye verilen kurumlara devri esası getirilmiştir. Ayrıca bu Kanun uyarınca çıkarılacak Yönetmelik yürürlüğe konuluncaya kadar mevcut Yönetmeliğin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunacağı öngörülmüştür.

Madde 16. — Bu maddede Tasarı ile yürürlükten kaldırılan kanunlar sayılmıştır.

Madde 17. — Tasarının bu maddesi ile, Kanunun hükümlerinin, Kanunun yayımını takibeden malî yıl başında yürürlüğe gireceği belirtilmiştir.

Madde 18. — Bu madde ile, Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulunun yürüteceği açıklanmıştır.

Millî Savunma Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Millî Savunma Komisyonu
Esas No. : 1/688
Karar No. : 19

21 . 5 . 1985

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkili ve İşletilmesine İlişkin Kanun Tasarısı, Komisyonumuzun 16.5.1985 tarihli 14 üncü birleşiminde ilgili Bakanlık temsilcilerinin de iştirakiyle tetkik ve müzakere olundu.

Tasarının gerekçesinde arz ve izah olunduğu üzere, 12.7.1959 tarih ve 7356 sayılı Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerine Bağlı Fabrikalara Mütedavil Sermaye Tahsisine Dair Kanunun günün değişen ve gelişen şartlarına cevap veremez hale gelmesi, toplam 18 milyar lira olan öz sermayelerini 18 milyar liraya çıkarılarak fabrika, tersane, atölye, dikimevi, ikmal ve bakım merkezi gibi tesislerin atıl kapasitelerini ülke ekonomisi yararına değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan tasarının tümü Komisyonumuzca da yerinde görülerek kabul edildikten sonra maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 1, 2 ve 3 üncü maddeleri uygun görülerek Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Sipariş Alma ve Yetkiler başlıklı tasarının 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında Döner Sermaye kuruluşlarının yerli gerçek ve tüzelkişilerle olan ticarî ilişkilerine, sipariş kabul edecek Döner Sermaye Kuruluşunun sermayesi esas alınarak kurum müdürü, bağlı bulunduğu kuvvet komutanlığı veya Millî Savunma Bakanlığınca izin verileceği öngörülmektedir. Döner Sermaye kuruluşlarının sermayesi esas değildir. Esas, kuruluşun iş kapasitesidir. Bu bakımdan (sermaye) kelimesi «iş kapasitesi» olarak düzeltilmiş ve madde bu şekliyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Tasarının 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 ve 18 inci maddeleri uygun görülerek Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının arz ettiği öneme binaen, havale edilmiş olduğu Plan-Bütçe Komisyonunda öncelikle görüşülmesi temennisiyle iş bu raporumuz Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkanvekili ve Bu Rapor Sözcüsü *Nevzat Yağcı* Elâzığ	Kâtip Hüseyin Aydın Arvasi Van İmzada bulunamadı	*Eşref Akıncı* Ankara
Hüseyin Şen Artvin	*Hayrettin Ozansoy* Diyarbakır	*Burhan Cahit Gündüz* İzmir
Ali Topçuoğlu Kahramanmaraş	*Emin Fahrettin Özdilek* Konya	Mekin Sarıoğlu Manisa İmzada bulunamadı
Mehmet Muhlis Arıkan Samsun	*Musa Ateş* Tunceli	

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Plan ve Bütçe Komisyonu *6 . 6. 1985*
Esas No. : 1/688
Karar No. : 128

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve önhavalesi uyarınca «Millî Savunma Komisyonu» nda görüşüldükten sonra Komisyonumuza sevkedilen «Millî Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkili ve İşletilmesine İlişkin Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun 6.6.1985 tarihinde yaptığı 77 nci birleşiminde ilgili hükümet temsilcilerinin de iştiraki ile incelenip görüşüldü.

Tasarı gerekçesinde belirtildiğine göre; 12.6.1959 tarihinden beri yürürlükte bulunan ve günün değişen ve gelişen ihtiyaçlarını karşılayamaz hale gelen 7356 Sayılı «Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerine Bağlı Fabrikalara Mütedavil Sermaye Tahsisine Dair Kanun» un yerine geçmek üzere anılan Kanun Tasarısının hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Komisyon toplantısında; askerî fabrika ve tesislerin mevcut sermayelerinin azlığına rağmen büyük işler yaptığı, getirilen bu tasarı ile sermayesinin artırılacağı ve böylece hem ülke savunmasına hizmet eden Silahlı Kuvvetlerimizin ihtiyaçlarını karşılayacağı, hem de geri kalan zamanlarında yerli ve yabancı tüzelkişilerin siparişlerini karşılayarak ülke ekonomisine katkıda bulunacağı ayrıca istihdam sonunda yardımcı olacağı ifade edilmiştir. Daha sonra Millî Savunma Komisyonu metni görüşmelere esas alınarak maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Millî Savunma Komisyonu Metninin 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 ve 16 ncı maddeleri ile geçici 1 inci maddesi ve yürürlük ile yürütmeye ilişkin 17 ve 18 inci maddeleri aynen kabul edilmiş,

Döner sermaye teşkili ve tutarına ilişkin 3 üncü maddenin 2 nci fıkrasında yer alan «üç katına» ilavesi, ileride doğabilecek ihtiyaca karşılık verebilmesi düşüncesiyle «beş katına» olarak değiştirilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
Metin Emiroğlu	*Aycan Çakıroğulları*	*Alaattin Fırat*
Malatya	Denizli	Muş
Kâtip Üye	*Ahmet Akgün Albayrak*	*Mehmet Deliceoğlu*
Kadir Demir	Adana	Adıyaman
Konya		
Nabi Sabuncu	*M. Fenni İslimyeli*	*Ahmet Şamil Kazokoğlu*
Aydın	Balıkesir	Bolu
N. Oğuzhan Artukoğlu	*İlhan Aşkın*	*C. Tayyar Sadıklar*
Burdur	Bursa	Çanakkale
Ünal Akkaya	*İsmail Dayı*	*Metin Yaman*
Çorum	Balıkesir	Erzincan
Togay Gemalmaz	*İbrahim Fevzi Yaman*	*Özdemir Pehlivanoğlu*
Erzurum	Isparta	İzmir
İbrahim Özbıyık	*Cengiz Tuncer*	*İsmet Ergül*
Kayseri	Kayseri	Kırşehir
Ayhan Fırat	*Haydar Özalp*	*Fehmi Memişoğlu*
Malatya	Niğde	Rize

Enver Özcan *Fahrettin Kurt*
Tokat Trabzon
(İmzada bulunamadı.)

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Millî Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkili ve İşletilmesine İlişkin Kanun Tasarısı

Amaç ve kapsam

MADDE 1. — Bu Kanun, Millî Savunma Bakanlığı ile Kuvvet Komutanlıkları bünyesindeki kurumların atıl kapasitelerinin ülke ekonomisi yararına değerlendirilmesi amacıyla gerekli yerde ve sayıda döner sermaye işletmesi kurulması, görevleri, idarî ve malî işlemlerine dair esas ve usulleri düzenler.

Tanım

MADDE 2. — Bu Kanunda geçen kurum deyimi; Harita Genel Komutanlığı ve Seyir ve Hidrografi Daire Başkanlığı ile fabrika, tersane, atölye, dikimevi, ikmal ve bakım merkezi, matbaa, laboratuvar ve okul gibi askerî kuruluşları ifade eder.

Döner sermaye teşkili ve tutarı

MADDE 3. — Bu Kanun kapsamına giren döner sermaye kuruluşlarına toplam 6 milyar lira sermaye tahsis olunmuştur.

Bu miktar Bakanlar Kurulu Kararı ile üç katına kadar artırılabilir.

Döner sermayenin işletmelere tahsisi, tahsis edilen miktarların azaltılıp veya çoğaltılması Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına bağlı kurumlar için ilgili Kuvvet Komutanlığının teklifi, Genelkurmay Başkanlığının uygun görmesi üzerine Millî Savunma Bakanlığınca yapılır. Millî Savunma Bakanlığına bağlı kuruluşlar için bu işlem doğrudan anılan Bakanlıkça yapılır.

Sipariş alma ve yetkiler

MADDE 4. — Döner sermaye verilen kurumların müdürlük veya komutanlıkları; Millî Savunma, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı hizmetlerine öncelik vermek ve aksatmamak şartıyla, kamu yararının gerektirdiği veya teknik olarak bu kurumlarda yapılması zorunlu bulunan hallerde; Genel Bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerden, özel idare ve belediyelerden, kamu kuruluşlarından ve sermayesinin yarısından çoğuna Devletin katıldığı kuruluşlardan sipariş almaya, bu siparişler sebebiyle her türlü ticarî işlemlere girişmeye ve gerektiğinde müşterek imalatta bulunmaya yetkilidir.

Döner sermaye kuruluşlarının 1 inci fıkrada belirtilen kurum ve kuruluşlar dışındaki yerle gerçek ve tüzelkişilerle olan ticarî ilişkilerine; sipariş kabul edecek döner sermaye kuruluşunun sermayesi esas alınarak, Yönetmelikte belirlenecek malî sınırlar içerisinde kurumun müdürü veya komutan veya bağlı bulunduğu Kuvvet Komutanlığı veya Millî Savunma Bakanlığınca izin verilir.

Döner sermaye kuruluşlarının yabancı gerçek ve tüzelkişilerden sipariş alması, siparişler sebebiyle bunlarla işbirliği yapması, her türlü ticarî işlemlere girmesi ve gerektiğinde müşterek imalatta bulunması Millî Savunma Bakanlığının iznine bağlıdır.

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Millî Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkili ve İşletilmesine İlişkin Kanun Tasarısı

Amaç ve kapsam

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tanım

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Döner Sermaye teşkili ve tutarı

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Sipariş alma ve yetkiler

MADDE 4. — Döner Sermaye verilen kurumların müdürlük veya komutanlıkları; Millî Savunma, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı hizmetlerine öncelik vermek ve aksatmamak şartıyla, kamu yararının gerektirdiği veya teknik olarak bu kurumlarda yapılması zorunlu bulunan hallerde; Genel Bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerden, özel idare ve belediyelerden, kamu kuruluşlarından ve sermayesinin yarısından çoğuna Devletin katıldığı kuruluşlardan sipariş almaya, bu siparişler sebebiyle her türlü ticarî işlemlere girişmeye ve gerektiğinde müşterek imalatta bulunmaya yetkilidir.

Döner sermaye kuruluşlarının 1 inci fıkrada belirtilen kurum ve kuruluşlar dışındaki yerli gerçek

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU METNİ

Millî Savunma Bakanlığı ile Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarına Bağlı Kurumlarda Döner Sermaye Teşkili ve İşletilmesine İlişkin Kanun Tasarısı

Amaç ve kapsam

MADDE 1. — Millî Savunma Komisyonu metninin 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tanım

MADDE 2. — Millî Savunma Komisyonu metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Döner Sermaye teşkili ve tutarı

MADDE 3. — Bu Kanun kapsamına giren Döner Sermaye kuruluşlarına toplam 6 milyar lira sermaye tahsis olunmuştur.

Bu miktar Bakanlar Kurulu Kararı ile beş katına kadar artırılabilir.

Döner Sermayenin işletmelere tahsisi, tahsis edilen miktarların azaltılıp veya çoğaltılması Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri komutanlıklarına bağlı kurumlar için ilgili Kuvvet Komutanlığının teklifi, Genelkurmay Başkanlığının uygun görmesi üzerine Millî Savunma Bakanlığınca yapılır. Millî Savunma Bakanlığına bağlı kuruluşlar için bu işlem doğrudan anılan Bakanlıkça yapılır.

Sipariş alma ve yetkiler

MADDE 4. — Millî Savunma Komisyonu metninin 4 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Öncelikli hizmetler

MADDE 5. — Kuvvet Komutanlıklarına (Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı dahil) ait her türlü hizmetler kuvvet ve kurum farkı gözetmeksizin döner sermaye kapsamı dışında yürütülür.

Döner sermaye dahil olmak üzere kurumların imkân ve kabiliyetlerinin kullanılmasında öncelik Türk Silahlı Kuvvetleri hizmetlerine ait olup, döner sermaye kapsamında kabul edilebilecek diğer siparişlerin aslî hizmetleri aksatmaması için gerekli tedbirler ilgili Kuvvet Komutanlığı ve Kurum Amirliklerince zamanında alınır.

İşlemlerin malî denetimi

MADDE 6. — Döner sermaye işlemleri 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu hükümleri ile Sayıştay vizesine tabi değildir.

Ancak, döner sermaye ile yapılan işlemlerden doğan gelir ve giderler için malî yılın sona ermesinden itibaren en geç iki ay içinde bir bilanço düzenlenerek, gelir ve gider belgeleriyle birlikte denetim için Sayıştaya bilanço ve eklerinin birer nüshası da Maliye ve Gümrük Bakanlığına gönderilir.

Sermaye ve kâra dair hükümler

MADDE 7. — Döner sermaye genel bütçeden sağlanan ödenekler ile işletme faaliyetlerinden doğan kârlardan meydana gelir.

İşletmelerin ödenmiş sermayesi 3 üncü madde uyarınca tahsis edilen sermaye tutarına ulaşıncaya kadar kârlar sermayeye eklenir.

3 üncü maddede belirtilen sermayenin tamamı ödenmiş hale geldikten sonra yıllık kârlar hesap dönemini takibeden 4 üncü ayın sonuna kadar Genel Bütçeye gelir kaydedilmek üzere Hazineye yatırılır.

Geçerli bir mazerete dayanmaksızın zamanında yatırılmayan kârlar; işletmeden 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun uyarınca hesaplanan gecikme zammı, ita amiri ve işletme saymanından yarı yarıya alınmak üzere aynı Kanun hükümleri dairesinde tahsil olunur.

Giderler

MADDE 8. — Döner sermayenin konusunu teşkil eden hizmetlerin yürütülmesi için gerekli giderler ile yönetmelikte belirlenecek miktarlara kadar kuruluş veya birimin araç, gereç, araştırma ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması için yapılacak giderler döner sermayeden karşılanır.

(Millî Savunma Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)	(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
ve tüzelkişilerle olan ticarî ilişkilerine; sipariş kabul edecek Döner Sermaye kuruluşunun iş kapasitesi esas alınarak, Yönetmelikte belirlenecek malî sınırlar içerisinde kurumun müdürü veya komutan veya bağlı bulunduğu Kuvvet Komutanlığı veya Millî Savunma Bakanlığınca izin verilir. Döner Sermaye kuruluşlarının yabancı gerçek ve tüzelkişilerden sipariş alması, siparişler sebebiyle bunlarla işbirliği yapması, her türlü ticarî işlemlere girmesi ve gerekliğinde müşterek imalatta bulunması Millî Savunma Bakanlığının iznine bağlıdır.	
Öncelikli hizmetler MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	*Öncelikli hizmetler* MADDE 5. — Millî Savunma Komisyonu metninin 5 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.
İşlemlerin malî denetimi MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	*İşlemlerin malî denetimi* MADDE 6. — Millî Savunma Komisyonu metninin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
Sermaye ve kâra dair hükümler MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	*Sermaye ve kâra dair hükümler* MADDE 7. — Millî Savunma Komisyonu metninin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Giderler MADDE 8. — Tasarının 8 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	*Giderler* MADDE 8. — Millî Savunma Komisyonu metninin 8 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Kredi alınması ve borçlanma

MADDE 9. — Döner sermaye verilen kurumların müdürlükleri, döner sermaye işlerinin yürütülmesi için miktarı Bakanlar Kurulunca saptanacak sınırlar içinde millî banka veya kuruluşlardan kredi almaya ve bu bankalar nezdinde borçlu hesap açtırmaya yetkilidir.

Personel masrafları

MADDE 10. — Kurumların esas kadrolarındaki subay ve astsubaylar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi personel döner sermaye işlerinde ek görevle çalıştırıldıkları takdirde, bu personelin 14 üncü maddeye göre ödenecek ek ücretleri ile, kurumların esas kadrolarındaki işçiler döner sermaye işlerinde çalıştırıldıkları takdirde, bunların çalışma saatlerine ait ücret ve primleri ve döner sermaye çalışmaları için esas kadroya ek olarak alınacak memur ve işçilerle sözleşmeli personele yapılacak her türlü ödeme ve masraflar döner sermayeden karşılanır.

Araç, gereç ve malzeme devri

MADDE 11. — Millî Savunma hizmetlerinde kullanma yeri kalmadığı anlaşılan araç, gereç ve malzemeler, günün piyasa değeri üzerinden döner sermayeye devredilebilir. Döner sermayeye ait araç, gereç ve malzemeler de Millî Savunma hizmetlerinde kullanılmak üzere aynı esaslar çerçevesinde devredilebilir.

Piyasa değerinin ne şekilde tespit edileceği, devir işlemlerine ilişkin esaslar ve yetki sınırları yönetmelikte gösterilir.

Amortisman bedeli

MADDE 12. — Bağlı olduğu kuruma ait olup münhasıran döner sermaye işletmesinde kullanılan bir yıldan fazla ömürlü tesisat, teçhizat, makine, taşıt, alet, edevat, mefruşat ve benzeri demirbaş eşya için amortisman ayrılması zorunludur. Anılan iktisadî değerler için ayrılan amortisman tutarı hesap dönemini takip eden 4 üncü ay içinde gelir kaydolunmak üzere ilgili saymanlığa yatırılır. Aksi takdirde 7 nci maddenin 4 üncü fıkrasında öngörülen usul ve esaslar içinde tahsil edilir.

Birinci fıkra kapsamına giren demirbaşların bağlı olunan kurum ile birlikte kullanılması sebebiyle ayrılacak amortismandan işletmece yüklenilecek kısmın tespit edilememesi durumunda yıllık gayri safî satış veya iş hâsılatının % 2'si, yukarıda belirtilen usul ve esaslar dairesinde ilgili saymanlığa yatırılır.

İşletme masrafları

MADDE 13. — Bağlı oldukları kuruma ait veya tahsisli olup, münhasıran döner sermaye işletmesinin kullanımına bırakılmış olan binaların bakım, onarım, ısıtma, aydınlatma ve benzeri giderleri döner sermaye işletmelerince karşılanır. Faaliyetlerini bağlı bulundukları kuruma ait veya tahsisli binalarda, bu idarelerle birlikte sürdüren döner sermaye işletmelerince bu binaların bakım, onarım, ısıtma, aydınlatma ve benzeri giderlerine iştirak edilmez. Ancak, bina giderlerine katılma payı olarak aylık gayri safî satış veya iş hâsılatlarının % 5'i gelir kaydedilmek üzere, takip eden ay içinde ilgili saymanlığa yatırılır.

Ek görev

MADDE 14. — Döner sermaye işlerini yürütmek için tertiplenecek kadrolara ait hizmetler, Kurum görevlilerine Millî Savunma Bakanlığı ve Kuvvet Komutanlıklarındaki subay ve astsubaylarla 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi personele ek görev olarak verildiği takdirde, döner sermaye gelirlerinden ödenmek üzere kendilerine her yıl Bütçe Kanunlarında gösterilen maaşlara ait katsayının, taban olarak belirlenen 50, tavan olarak belirlenen 250 rakamı ile çarpılmasından elde edilecek tutar arasında, Millî Savunma Bakanlığı Döner Sermaye Yönetim Kurulunca belirlenecek miktarda ek görev ücreti ödenebilir.

(Millî Savunma Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)	(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
Kredi alınması ve borçlanma	*Kredi alınması ve borçlanma*
MADDE 9. — Tasarının 9 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 9. — Millî Savunma Komisyonu metninin 9 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
Personel masrafları	*Personel masrafları*
MADDE 10. — Tasarının 10 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 10. — Millî Savunma Komisyonu metninin 10 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
Araç, gereç ve malzeme devri	*Araç, gereç ve malzeme devri*
MADDE 11. — Tasarının 11 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 11. — Millî Savunma Komisyonu metninin 11 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Amortisman bedeli	*Amortisman bedeli*
MADDE 12. — Tasarının 12 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 12. — Millî Savunma Komisyonu Metninin 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
İşletme masrafları	*İşletme masrafları*
MADDE 13. — Tasarının 13 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 13. — Millî Savunma Komisyonu metninin 13 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
Ek görev	*Ek görev*
MADDE 14. — Tasarının 14 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 14. — Millî Savunma Komisyonu metninin 14 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Yönetmelik

MADDE 15. — Döner sermaye işletmelerinin faaliyet alanları, malî, bütçe, idarî ve denetim işlemlerinin yürütülme şekli, muhasebe usulleri ile yönetim kurulunun teşkili ve bu Kanunun uygulanması ile ilgili diğer hususlar Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanıp Maliye ve Gümrük Bakanlığı ile Sayıştay Başkanlığının da görüşleri alınarak yürürlüğe konulacak Yönetmelikte gösterilir.

GEÇİCİ MADDE 1. — 12 Haziran 1959 tarihli ve 7356 sayılı Kanun ile 2 Ocak 1961 tarihli ve 203 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi ve 30 Mayıs 1973 tarihli ve 1738 sayılı Kanunun 7 nci maddesi gereğince tahsis edilmiş döner sermayeler, bu Kanun uyarınca döner sermaye verilen kurumlara aynen devredilir. Bu Kanun uyarınca çıkarılacak yönetmelik yürürlüğe konuluncaya kadar mevcut yönetmeliğin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 16. — 12 Haziran 1959 tarihli ve 7356 sayılı Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerine Bağlı Fabrikalara Mütedavil Sermaye Tahsisine Dair Kanun ile 22 Nisan 1341 tarihli ve 657 sayılı Harita Genel Komutanlığı Kanununun 4 ve 6 ncı maddelerinin değiştirilmesine ve bu Kanuna iki madde ile bir geçici madde eklenmesine dair 2 Ocak 1961 tarihli ve 203 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi ve 30 Mayıs 1973 tarihli ve 1738 sayılı Seyir ve Hidrografi Hizmetleri Kanununun 7 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 17. — Bu Kanun yayımını takip eden malî yıl başında yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 18. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

3 . 5 . 1985

Başbakan
T. Özal

Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı *İ. K. Erdem*	Devlet Bakanı *K. Oksay*	Devlet Bakanı *A. M. Yılmaz*
Devlet Bakanı *C. Büyükbaş*	Devlet Bakanı *A. Tenekeci*	Devlet Bakanı *M. T. Titiz*
Devlet Bakanı *A. Karaevli*	Adalet Bakanı *M. N. Eldem*	Millî Savunma Bakanı V. *K. Oksay*
İçişleri Bakanı *Y. Akbulut*	Dışişleri Bakanı V. *A. M. Yılmaz*	Maliye ve Gümrük Bakanı *A. K. Alptemoçin*
Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı *M. V. Dinçerler*	Bayındırlık ve İskân Bakanı V. *S. N. Türel*	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı *M. Aydın*
Ulaştırma Bakanı *V. Atasoy*	Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı *H. H. Doğan*	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı *M. Kalemli*
Sanayi ve Ticaret Bakanı *H. C. Aral*	Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı *S. N. Türel*	Kültür ve Turizm Bakanı *M. M. Taşçıoğlu*

(Millî Savunma Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)	(Plan ve Bütçe Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
Yönetmelik	*Yönetmelik*
MADDE 15. — Tasarının 15 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 15. — Millî Savunma Komisyonu metninin 15 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.
	GEÇİCİ MADDE 1. — Tasarının Geçici 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Yürürlükten kaldırılan hükümler	*Yürürlükten kaldırılan hükümler*
MADDE 16. — Tasarının 16 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 16. — Millî Savunma Komisyonu metninin 16 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
Yürürlük	*Yürürlük*
MADDE 17. — Tasarının 17 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 17. — Millî Savunma Komisyonu metninin 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Yürütme	*Yürütme*
MADDE 18. — Tasarının 18 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 18. — Millî Savunma Komisyonu metninin 18 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Dönem : 17 Yasama Yılı : 2

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 346

Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı ve Adalet ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/679)

TC
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı : K.K.Gn.Md. 18/101-1863/03143

3 . 4 . 1985

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 27.3.1985 tarihinde kararlaştırılan «Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

FİNANSAL KİRALAMA KANUNU TASARISI
GENEL GEREKÇE

1970'li yılların başından itibaren ülkemiz ekonomisinde meydana gelen hızlı gelişmeler, ekonominin kendine has kaideleri ve tekâmülü içinde bazı meselelerin güncellik kazanmasına sebep olmuştur. Bu meselelerin içinde en başta gelenlerden biri de «malî piyasalar» olmuştur.

Malî piyasalar, kısa vadeli fon arz ve talebinin karşılaştığı para piyasası ile orta ve uzun vadeli fon arz ve talebinin karşılaştığı sermaye piyasasından meydana gelmektedir.

Gelişmiş ekonomilerin temel taşlarından biri olan malî piyasalar, ekonomideki tasarruf-yatırım eşitliğinin gerçekleşmesinin ve fonların sektörlere uygun şekilde dağılımını sağlamanın araçlarından biri olması bakımından Devletin teşvik ettiği teşkilatlanmış bir yapıdır.

Söz konusu piyasayı, değişen ekonomik şartlara göre tespit olunan hedefler doğrultusunda yönlendirmek amacıyla, piyasanın teşkilatlanma ve çalışma kurallarını belirlemek üzere yeni kanunî düzenlemeler yapma gereği ortaya çıkmaktadır.

Bu amaç doğrultusunda ilk etapta 28.7.1981 tarihli 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu çıkarılmıştır. Söz konusu Kanun ile tasarrufların menkul kıymetlere yatırılarak halkın iktisadî kalkınmaya etkin ve yaygın bir şekilde katılması amaçlanmış ve sermaye piyasasının güven, açıklık ve kararlılık içinde çalışması tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlarının korunmasına yönelik kanunî tedbirler alınmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Kanunun amacını düzenleyen bu madde aynı zamanda Kanunun hangi çeşit finansal kiralama sözleşmesini esas aldığını belirtmektedir. Gerçekten kurumun kaynağı olan Amerika'da ve Avrupa'da uygulama finansal kiralama sözleşmelerinin muhtelif çeşitlerini ortaya çıkarmıştır. Madde bunlardan yalnız finansman sağlamaya yönelik sözleşmenin esas alındığını belirtmektedir. Bu çeşit finansman kira sözleşmesinde taraflardan biri daima bu alanda uzmanlaşmış bir finansman kurumu olan finansman kiralama şirketidir. Bu şirket, işletmenin sabit kıymet ihtiyaçlarını, kredi esasına dayalı olarak çalışan diğer finansman kurum-

larından farklı olarak kredi vermek suretiyle değil, fakat ihtiyaç duydukları malları sağlayarak malların kullanımını bir bedel karşılığı devretmek suretiyle karşılamaktadır. Ancak buna dair Borçlar Kanununda düzenlenmiş bulunan kira akdindeki kullanımın devrinden farklı bir nitelik göstermektedir. Gerçekten bu münasebette malın kullanımını devralan kiracının hukukî durumu ötesinde adeta bir malikin yetkilerini haiz olmakta, ayrıca olağan kira akdindeki kiracının yüklendiği yükümlülükler altına girmektedir.

Söz konusu münasebette finansman kira şirketi sözleşme konusu malın hukukî mülkiyetini muhafaza ederken, onun ekonomik mülkiyeti malı devralana geçmektedir.

Madde 2. — Madde, kanunun kapsamını belirlemektedir.

Madde 3. — Kanunda geçen deyimlerin tanımı yapılmıştır.

Madde 4. — Finansman sağlamaya yönelik finansman kiralama sözleşmesinin tanımı ve bunun belli unsurları belirlenmektedir. Bu çeşit finansman kiralama sözleşmesinde finansman kiralama şirketi finansman kirayı kabul edenin işletmesi için ihtiyaç duyduğu mal ve veya malların zilyetliğini, bunlardan her türlü menfaati sağlamak üzere ona devredeceği, kiracının da bu devir karşılığı bir bedel ödemeyi kabul ettiği bir sözleşmedir. Sözleşme, amacın gerçekleşmesi, bunun belli bir süre feshedilmemesi şartına bağlı kılınmaktadır. Finansal kiralama şirketi, kiracının seçimi üzerine malı üçüncü kişiden satın almış veya başka surette temin etmiş olacaktır.

Bu çalışmaların doğrultusunda bu defa finansal amaçlı bir çeşit kiralama şekli olan «Finansal Kiralama Kanun Tasarısı» hazırlanmış bulunmaktadır.

Finansal kira sözleşmesi, finansal kiralama şirketi tarafından, belli bir süre için, kararlaştırılacak finansal kira bedeli karşılığında, finansal kiralamayı kabul edene, onun talebi ve seçimi üzerine temin ettiği finansal kira konusu malın ekonomik kullanımını bırakan bir sözleşmedir.

Orta vadeli finansman imkânı veren finansal kiralama kurumu aynı sermaye finansmanı için bir borçlanma yolu olarak henüz Türkiye'de mevcut değildir.

Bu kurum, gelişmiş batı ülkelerinde son otuz yıldır yaygın bir şekilde kullanılmakta, oldukça karmaşık bir yapıya sahip olan finansal kiralama faaliyetlerinin gelişmesine ve ihtiyaçlarına paralel olarak düzenleyici ve yönlendirici mevzuat, zaman içinde geliştirilmektedir.

Finansal kira faaliyetleri, bugün Türkiye'de birçok mevzuat ile alâkalı olup, bunlardan ticaret, vergi, teşvik ve gümrük mevzuatları finansal kira kurumunu etkileyici hükümlere sahiptir. Bu nedenle finansal kira faaliyetlerinin ülkemizde yaygın bir şekilde tatbik edilmesini sağlamak, bu mevzuatta gerekli düzenlemelerin yapılmasına bağlıdır.

Hal böyle olunca, bu kurumun bir kanunla düzenlenmesi ve onun hukukî yapısı ile tarafların hak ve yükümlülüklerinin belirlenmesi mecburiyeti hâsıl olmuş ve finansal kira kurumunun ülkemizde de uygulanabilmesi amacı ile bu Kanun Tasarısı hazırlanmış bulunmaktadır.

Madde 5. — Finansal kiralama sözleşmesinin konusunun işletmenin sabit değerlerinin yalnız taşınır veya taşınmaz mal olabileceği, sınaî ve fikrî hakların bu çeşit sözleşmelere konu olamayacağı belirlenmektedir.

Madde 6. — Madde finansal kira sözleşmesinin esaslı unsuru olan kira bedelinin sözleşmenin yapısı itibariyle zaman içinde birbirini takip eden edalar şeklinde olacağı ilkesinden hareketle, bir yandan bunların ödeme zamanlarının sözleşmede gösterileceğini, diğer yandan bedel edalarının miktarları sabit kalacağı gibi değişken de olabileceği hükme bağlanmaktadır.

Ayrıca madde, kira bedelinin Türk lirası olarak tespiti yanında yabancı para ile de belirlenebileceği esasını getirmektedir.

Madde 7. — Madde sözleşmenin feshedilmezlik süresinin en az dört yıl olacağını öngörmektedir. Böylece taraflar, sözleşmelerinde bu konuda herhangi bir süre öngörmemiş veya bundan daha kısa bir süre tayin etmiş olsalar bile, sözleşmeyi dört yıldan önce sona erdiremeyeceklerdir. Bu süreyi sözleşme ile artırmak mümkündür.

Sürenin en az dört yıl olarak düşünülmesi, özellikle taşınır malların bu sürede amorti edileceği düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Sözleşmenin konusu bir taşınmaz mal ise, bu takdirde, tarafların daha uzun bir süre belirleyecekleri açıktır.

Dört yıllık bir feshedilmezlik süresi, sözleşmenin 23 ve 24 üncü maddeler uyarınca sona ermesi veya feshini engellememektedir.

Madde 8. — Madde finansal kiralama sözleşmesinin şeklini ve özel bir sicile tescilini düzenlemektedir. Finansal kiralama münasebetlerinde kiracı malın zilyetliğini ve ekonomik mülkiyetini elinde bulundurmakla beraber, malın hukuken maliki finansal kiralama şirketidir. Sistemin düzenli işleyebilmesi için bu durumun sözleşme süresince bozulmaması gerekmektedir. Medenî Kanunumuz ise iyi niyetli üçüncü kişilerin malik olmayan kişiden mülkiyet veya diğer sınırlı aynî hakları kazanmalarını mümkün kılmıştır. Böylece kiracıdan malın üçüncü kişilerce iyi niyetli iktisabı her zaman söz konusu olabilecektir. Bu yol açık tutulduğu takdirde, finansal kira kurumunun sağlıklı işleyebilmesi ve gelişebilmesi imkânı ortadan kalkacaktır. Bu yolu kapatabilmek amacıyla sicile tescil sistemi getirilmiş ve finans kiralama işlemlerine aleniyet kazandırılmıştır.

Sicil, kiracının ikametgâhında tutulan özel bir sicildir. Ancak sözleşmenin konusu taşınmaz mal ise, bu takdirde sözleşme, tapu kütüğünün beyanlar hanesine kaydedilecektir. Kiracıdan mal almak isteyenler, bu sicili ve tapu sicilini incelemek suretiyle, malın finansal kiralama konusu olup olmadığını öğrenebileceklerdir. Şayet özel sicili incelememişlerse, Medenî Kanunun 3/2 maddesi uyarınca gerekli özeni göstermemiş olduklarından artık iyi niyetli sayılamayacaklar ve iktisapları da geçerli olamayacaktır.

Madde 9. — Madde finansal kiralama münasebeti süresince kira konusu malın kiralayana ait alacağını vurguladıktan sonra, tarafların sözleşmede kiracıya süre sonunda malı tek taraflı iradesi ile satın alma hakkının tanınabileceğini öngörmektedir. Esasında finansal kiralama münasebetinde finansal kiralama şirketinin mala karşı ilgisi, bunu sağlarken ödediği bedelin kendisine geri dönmesini temin etmekten öteye geçmez. Buna karşılık işletmesinin sabit kıymet ihtiyacını bu yolla sağlayan kiracının malı muhafazadaki menfaati çok fazladır. Bu sebeple sözleşme süresi sonunda, malın bedeli kira bedelleri ile karşılanmış olacağından, kiralayanın artık malın mülkiyetini muhafazasında kiracıya oranla büyük bir menfaati söz konusu olmayacağından kiracıya böyle bir hak tanınması yerinde olacaktır.

Tarafların bu satın alma hakkının kullanım şartlarını ve satış bedelini sözleşmede göstermek durumunda oldukları kuşkusuzdur.

Madde 10. — Finansal kiralama işlemleri finansman amaçlı olduğundan kiralayanın anonim şirket olması, kuruluşu, şube açmaları veya yabancı şirketlerin bu amaçla Türkiye'de şube açmalarının Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının ön iznine tabi tutulması, denetimlerinin de bu Müsteşarlıkça yapılması öngörülmektedir.

Madde 11. — Finansal kiralama işlemleri özel bir uzmanlık gerektirdiğinden bankalar ve sigorta şirketlerinin bu çeşit faaliyet sürdürmeleri önlenmektedir. Ancak, mevduat kabul etmeyen kalkınma ve yatırım bankalarının, amaçları ve fonksiyonları doğrultusunda bu çeşit faaliyetlerin gerektirdiği teşkilatlanmayı kolaylıkla sağlayabilecekleri düşünüldüğünden bu tür bankaların Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının izni ile finansal kiralama işlemleri yapabilmeleri imkânı getirilmektedir.

Madde 12. — Finansal kiralama şirketinin ödenmiş sermayesinin en az bir milyar lira, Türkiye'de şube açacak yabancı şirketlerin bu şube için en az iki milyon Amerikan Doları karşılığı Türk Lirası olması öngörülmekte bu miktarların ekonomik şartlara göre Bakanlar Kurulunca artırılabilmesi imkânı getirilmektedir.

Madde 13. — Şirketin finansal kiralama işlemlerinin tutarının sınırı ile ortaklar veya şirketler grubu ile yapacağı finansal işlemlerinin tutarlarını belirlemeye Bakanlar Kurulunun yetkili kılınması hükme bağlanmaktadır.

Madde 14. — Kiracının hak ve borçları finansal kiralama münasebetinin özelliğinin gerektirdiği bir şekilde düzenlenmiştir. Kiracının malın ekonomik mülkiyetine sahip olarak bundan her türlü yararı elde etmek yetkisini haiz kılınması sebebiyle malın bütün onarım ve bakımının kendisine ait bulunması, öte yandan finansal kiralama şirketinin menfaati gereğince malı ihtimamla kullanması gerekli görülmüştür.

Madde 15. — Finansal kiralama münasebetinde bir yandan malın ekonomik mülkiyetinin kiracıya ait olması öte yandan finansal kiralama şirketinin mala karşı ilgisinin çoğu kez, bunun sağlanması için ödediği bedelin kendisine geri dönmesi ile sınırlı bulunması karşısında, malın hasar ve ziyaına kiracının katlanacağı maddede hükme bağlanmıştır. Hasar ve ziyaa katlanmanın ifade ettiği anlam, kira bedellerinin, hasar ve ziyaa rağ-

men ödenmesidir. Ancak kiraya verilen malın sigorta ettirilmesi zorunlu olduğundan, hasar ve ziya halinde finansal kiralama şirketinin hem sigorta tazminatı hem de kira bedellerini almak suretiyle haksız zenginleşmesini önlemek amacıyla, kiracının hasar ve ziyaa rağmen kira bedellerini ödeme borcunun, sigorta tazminatı ile karşılanamayan kısmı ile sınırlı olacağı esası getirilmiştir.

Madde 16. — Kiracının maldaki kendi zilyetliğini bir başkasına devredemeyeceği öngörülmek suretiyle finansal kiralama şirketinin korunması amaçlanmaktadır. Kiracıya böyle bir yetkinin tanınması, finansal kiralama şirketinin kira konusu malı izleyebilmesini fevkalade güçleştirecek ayrıca bu ilişkinin özel sicile tescil ettirmek suretiyle sağlanmak istenen aleniyetini büyük ölçüde zedeleyecektir.

Madde 17. — Madde finansal kiralama şirketinin kira konusu malı kiracının talebi ve seçimi üzerine üçüncü şahıstan temin etmesi gereken durumlarda hemen temin etmemesinin hukukî sonuçlarını düzenlemektedir.

Madde 18. — Madde finansal kiralama şirketinin hak ve borçlarını düzenlemektedir. Bu münasebetin temel ilkelerinden birini, finansal kiralama şirketinin kiraya verdiği malın mülkiyetini muhafaza etmesi oluşturmaktadır. Malın mülkiyetinin şirkette kalması, onun için bir teminat niteliğindedir. Zira malı temin etmek için ödediği satış bedelinin, kira bedelleri ile geri ödenmemesi halinde, en azından malî mülkiyet hakkına dayanarak geri alabilmek yetkisine sahip olacaktır.

Malın finansal kiralama şirketi için bir teminat teşkil etmesi onun kendisi tarafından sigorta ettirilmesi zorunluluğunun getirilmesine sebep olmuştur. Ancak malı kiracı elinde bulundurduğundan ve bunu ihtimamla kullanması gerektiğinden, sigorta primlerinin de onun tarafından ödenmesi mecburiyeti kabul edilmiştir.

Madde 19. — Kiraya konu malın mülkiyetinin finansal kiralama şirketince bir üçüncü kişiye devri düzenlenmektedir.

16 ncı madde ile bir paralellik sağlamak suretiyle kira konusu malın mülkiyetinin üçüncü şahsa devredilemeyeceği ilkesi kural olarak getirilmiş ancak bunun aksinin sözleşmede kararlaştırılabileceği kabul edilmiştir. Fakat finansal kiralama işlemlerinin mutlaka bir finansal kiralama şirketi aracılığı ile sürdürülmesi ilkesi benimsendiğinden, bu devrin de bir finansal kiralama şirketine yapılabileceği öngörülmüş, ayrıca, mülkiyetin devri ile beraber, sözleşmenin de devralana geçeceği hükme bağlanmış, böylece finansal kiralama işlemlerinin izlenmesi kolaylaştırılmış ve bu yolla ortaya çıkabilecek kötü ve yanıltıcı uygulamalar önlenmiştir.

Devir dolayısıyla kiracının zarara uğraması, özellikle bir kira bedelini iki defa ödemek tehlikesi ile karşı karşıya kalmamasını sağlamak için devrin kiracıya bildirilmesi mecburiyeti getirilmiştir.

Madde 20. — Kiracının iflası veya icra takibine uğramasını düzenleyen maddede, kira konusu malın mülkiyetinin, finansal kiralama şirketine ait bulunduğu düşüncesinden hareketle, bu malların iflas masasına girmeyeceği veya takip dışında tutulacağı hükme bağlanmıştır. Ancak alacaklıların da menfaatini koruyabilmek için, iflas veya icra memurunun kararına karşı itiraz hakkı tanınmıştır. Finansal kiralama münasebetinin özelliği gereği itirazın süratle karara bağlanmasını sağlamak üzere tetkik mercinin itirazları engeç bir ay içinde karara bağlaması öngörülmüştür.

Madde 21. — Finansal kiralama şirketinin iflası veya icra takibine uğraması halinde kiracının ekonomik mülkiyete dayalı menfaatlerini koruyabilmek amacı ile finansal kiralama şirketinin iflasına rağmen sözleşmenin süresi sonuna kadar devam edeceği kabul edilmiştir. Ayrıca kiralayanın borcundan dolayı bu süre zarfında malın haczedilmeyeceği öngörülmüştür.

Madde 22. — Sözleşmenin kararlaştırılan sürede sona ereceği, taraflardan birinin sürenin sona ermesinden üç ay önce bildirmesi halinde aynı veya aralarında kararlaştıracakları yeni şartlarla sürenin uzatılmasının mümkün olacağı hükme bağlanmaktadır.

Madde 23. — Şirketin sona ermesi, tüzelkişiliğinin hitamı, kiracının iflası veya aleyhine yapılan bir icra takibinin semeresiz kalması, kiracının ölümü veya fiil ehliyetini kaybetmesi hallerinde, sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, sözleşmenin sona ereceği öngörülmektedir.

Madde 24. — Bedelin ödenmemesi sebebiyle sözleşmenin feshi düzenlenmektedir. Madde, kiracının kira bedelini ödemede temerrüdü halinde, kiralayanın sözleşmeyi ancak kiracıya verdiği otuz günlük, mülkiyeti sözleşme sonunda kiracıya geçecek ise ve bu sebeple kiracı bir çok yatırım veya masrafa girmişse altmış günlük süre neticesiz kaldığı takdirde feshedileceğini hükme bağlamaktadır.

Madde 25. — Sözleşme süresinin dolması veya diğer nedenlerle sona ermesinin hukukî sonuçları düzenlenmektedir. Bu durumda malın derhal kiralayana geri verilmesi gerekmektedir. Sözleşme süresi sonunda kiracıya malı satın alma hakkı tanınmış ise satın alma hakkının kullanılması ile beraber taraflar arasında bir satım münasebeti doğacak ve bunun sonucunda mala zilyet durumunda bulunan kiracı malın mülkiyetini iktisap edecektir.

Madde 26. — Sözleşmenin feshinin sonuçlarını düzenleyen bu maddenin birinci fıkrasında kiralayanın, ikinci fıkrasında ise kiracının sözleşmeyi feshedilmesi esas alınmaktadır. Sözleşmeyi kiralayan feshettiği takdirde kiracı henüz vadeleri gelmemiş bulunan kira bedellerini ödeyeceği gibi bunu aşan zararı tazmin ile de mükellef olacaktır.

Buna karşılık kiracının feshetmesi durumunda kiracı malı kiralayana geri verecek fakat bu sebeple uğramış olduğu zararın da tazminini talep edebilecektir.

Madde 27. — Finansal kiralama sözleşmesi Borçlar Kanununda düzenlenen akit çeşitlerinden hiçbirine uymadığından ancak benzerlik gösterdiği akit çeşitlerinin sözleşmenin amacına ve niteliğine uygun düştüğü oranda kıyasen uygulanacağı hükme bağlanmaktadır.

Madde 28. — Sözleşmenin niteliği ile bağdaşmadıkları için sözleşmeye hiç uygulanmaması gereken hükümler, tereddütleri ortadan kaldırmak amacıyla açıkça belirtilmektedir.

Madde 29. — Teşvik belgesine bağlanmış yatırımların finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilmesi halinde finansal kiralama şirketinin yararlanacağı teşvikler belirlenmektedir.

Madde 30. — Kiralayan şirketin yabancı olması halinde gümrük muafiyetinden yararlanma şartları ve esasları belirlenmektedir.

Madde 31. — Finansal kiralamanın her türlü vergi, resim ve harçtan istisna tutulması öngörülmekte, yurt dışında bulunan finansal kiralama şirketinin dar mükellefiyete tabi olarak vergi tevkifat nispeti ve usulünün Bakanlar Kurulunca belirlenmesi hükme bağlanmaktadır.

Madde 32. — Yetkili mahkemenin tespitinde tereddüt olmaması amacı ile sözleşmeden doğan davaların ticarî nitelikte olacağı açıkça belirtilmektedir.

Madde 33. — Kanunda çıkarılması öngörülen yönetmeliklerin hangi kurumlarca hazırlanacağı belirtilmekte ve Kanunun yayımından itibaren üç ay içinde yürürlüğe konması hükme bağlanmaktadır.

Madde 34, 35. — Yürürlük ve yürütme hükümleridir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 1/679
Karar No. : 82

3.6.1985

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı ilgili bakanlıklar temsilcilerinin de katılmalarıyla Komisyonumuzca incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiş ve maddeler üzerinde yapılan değişiklikler aşağıda açıklanmıştır.

1. Tasarının 1 inci maddesi ifade düzgünlüğü sağlamak amacıyla yeniden düzenlenmiştir.
2. Tasarının 4 üncü maddesindeki «kiralayan» kelimesi «kiralayanın» şeklinde düzeltilmiştir.
3. Tasarının 8 inci maddesinin 3 üncü fıkrasına göre, finansal kiralama sözleşmesinin tescilinden ve şerhinden sonra, üçüncü kişilerin finansal kiralama konusu mal üzerindeki aynî hak iktisapları geçerli olmayacaktır. Burada korunmak istenen kiralayanın menfaatları olduğundan üçüncü kişilerin aynî hak iktisaplarının yalnızca ona karşı ileri sürülememesi uygun görülmüş ve fıkrada bu yolda değişiklik yapılmıştır.
4. Tasarının 12 nci maddesinin birinci fıkrasındaki «asgarî» kelimesinin önüne fıkraya açıklık getirmek üzere «ödenmiş sermayeleri» ibaresi eklenmiş, ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle maddede belirlenen kiralayan şirketlerin en az sermaye miktarının, Bakanlar Kurulunca artırılmasında sınır getirilmiştir.
5. Tasarının 22 nci maddesinin sonuna sözleşmenin uzatılmasının tarafların anlaşmasına bağlı olacağına ilişkin bir cümle ilave edilmiştir.
6. Tasarının 23 üncü maddesinde yapılan düzenlemeyle sözleşmenin sona erme sebepleri arasına «işletmenin tasfiye edilmesi» hali de eklenmiştir.
7. Tasarının 24 üncü maddesinde, sözleşmenin ihlali üzerine sona eriş sebepleri arasına, sözleşmeye aykırı davranışın da eklenmesi uygun görülmüş ve birinci fıkradaki «bedelin» kelimesi gereksiz görülerek metinden çıkarılmıştır.
8. Tasarının 27 nci maddesindeki «kıyasen» kelimesi madde metninden çıkarılmıştır.
9. Tasarının 29 uncu maddesinin birinci fıkrası kiralayanın, kiracının teşvikinden nasıl yararlanacağı konusuna açıklık getirmek amacıyla yeniden düzenlenmiştir.
10. Tasarının diğer maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Plan ve Bütçe Komisyonuna sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Kâtip
Ali Dizdaroğlu	*Ahmet İlhami Kösem*	*İbrahim Aydoğan*
Antalya	Malatya	İçel

Üye	Üye	Üye
Alpaslan Pehlivanlı	*Özgür Barutçu*	*Sabahattin Eryurt*
Ankara	Diyarbakır	Erzurum

31 inci maddesindeki istisna hükmüne karşıyım.

Üye	Üye
İhsan Nuri Topkaya	*Hasan Altay*
Ordu	Samsun

30 ve 31 inci maddelere karşıyım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Plan ve Bütçe Komisyonu
Esas No. : 1/679 *6 . 6 . 1985*
Karar No. : 127

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve ön havalesi uyarınca «Adalet Komisyonu» nda görüşüldükten sonra Komisyonumuza sevk edilen «Finansal Kiralama Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun 5.6.1985 tarihinde yaptığı 76 ncı birleşimde, ilgili hükümet temsilcilerinin de iştiraki ile incelenip görüşüldü.

1970'li yılların başından bu yana hızlı bir gelişmeye sahne olan ekonomimiz için «malî piyasalar» güncellik kazanan en önemli meselelerden biri olmuştur. Bilindiği gibi malî piyasalar kısa vadeli fon ve arz talebin karşılaştığı para piyasası ile orta ve uzun vadeli fon arz ve talebinin karşılaştığı sermaye piyasasından meydana gelmektedir.

Gelişmiş ekonomilerin temel taşlarından birini teşkil eden bu piyasalar, ekonomide tasarruf-yatırım eşitliğinin gerçekleşmesi ve fonların sektörlere uygun şekilde dağılımını sağlayan araçlardan biri olması bakımından Devletin teşvik ettiği teşkilatlanmış bir yapıdır. Bu sebeple söz konusu bu piyasayı, değişen ekonomik şartlara göre tespit olunan hedefler doğrultusunda yönlendirmek amacıyla, piyasanın teşkilatlanma ve çalışma kurallarını belirlemek üzere yeni kanunî düzenlemeler yapma gereği ortaya çıkmaktadır.

Bu amaçla ülkemizde 28.7.1981 tarihli 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu çıkartılmıştır. Bu Kanun ile tasarrufların menkul kıymetlere yatırılarak halkın iktisadî kalkınmaya katılması amaçlanmış ve sermaye piyasasının da güvenli bir açıklık ve kararlılık içinde çalışması yanında tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunmasına yönelik tedbirler öngörülmüştür.

Ancak, gelişme içerisinde olan ekonomimizin bu çalışmalar doğrultusunda yeni düzenlemelere ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu; günümüze kadar ülkemizde olmayan buna karşılık Batı ülkelerinde otuz yıldır yaygın bir şekilde uygulanan «leasing» uygulamasıdır. Finansal kiralama denilen bu uygulama; bir şirketin, sözleşme karşılığında, belirli bir süre için, bir ücret mukabilinde, hizmet konusu malın ekonomik kullanımını kiralayana bırakmasıdır. Ancak bugün Türkiye'de birçok mevzuatla alakalı bulunan finansal kiralama faaliyetlerinin yaygın bir şekilde tatbik edilmesini sağlayabilmek için bu mevzuatlarda gerekli düzenlemenin yapılması gerekmektedir. Anılan tasarı ile bu düzenlemelerin yapılmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Komisyon toplantısında; günümüzde teknolojinin hızla geliştiği bu sebeple bazı hizmetlerin yerine getirilmesinin maliyetinin de çok arttığına işaretle bu sistemle sözleşme karşılığında hizmet sağlanabileceği ve böylece ülke kalkınmasına yararlı olacağı ifade edilmiş, ancak yürürlükte bulunan kira mevzuatının neden yeterli görülmeyerek bu tasarıya ihtiyaç duyulduğu sorulmuştur. İlgili hükümet temsilcisinin, tasarı ile getirilen hükümlerin, mevcut kiralama sistemimizde yer verilmeyen yeni bazı hususları öngördüğü şeklindeki açıklamasından sonra «Adalet Komisyonu Metni» görüşmelere esas alınarak maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Adalet Komisyonu metninin 1, 2, 3, 5, 9, 13, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 39, 30, 31 ve 32 nci maddeleri ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 34 ve 35 inci maddeleri aynen kabul edilmiş,

4 üncü maddede yer alan «finansal kiralama alanı» ibaresi ifadeye açıklık getirmek amacıyla «kiracının» şeklinde düzeltilmiş,

6 ncı maddenin 2 nci fıkrasında yer alan «finansal kiralamalarda» ibaresinden sonra, kira bedelinin süresini belirlemek amacıyla «yıllık» kelimesi ilave edilmiş, «50 000 Dolar» olan tutar ise fazla bulunarak «25 000 Dolar» şeklinde değiştirilmiş, ayrıca bu değerleri belirlemeye Bakanlar Kurulunu yetkili kılan bir hüküm ilave edilmiş,

7 nci maddede yer alan «taraflar sözleşmelerinde bu süreleri artırabilirler» ifadesi, ileride doğabilecek karışıklıklara mahal vermemek amacıyla, sözleşme süresinin Bakanlar Kurulunca çıkartılacak yönetmelikle belirlenmesini öngörecek şekilde yeniden düzenlenmiş,

8 inci madde redaksiyona tabi tutulmuş ve 1 inci fıkrasının ilk cümlesinde geçen düzenlemenin noterlikçe yapılmasını öngörecek şekilde düzenlenmiş, yine aynı fıkrada yer alan «beyanlar hanesine şerh verilir» ifadesi,

taşınmaz mallar arasında bulunan gemilerin de zikredilmesinin yerinde olacağı görüşü ile «beyanlar hanesine, gemilere dair sözleşmeler ise gemi siciline şerh edilir.» şeklinde düzeltilmiş, ayrıca 4 üncü fıkrada yer alan «Müsteşarlığınca» ibaresi «Müsteşarlığının bağlı bulunduğu bakanlıkca» şeklinde değiştirilmiş,

10 uncu madde redaksiyona tabi tutularak 3 üncü fıkrasında yeralan «Müsteşarlığın» ibaresinden sonra «bağlı bulunduğu bakanlığın» ifadesi eklenmiş,

11 inci madde, maddeye açıklık getirmek amacıyla, mevduat kabul eden özel finans kuruluşlarının kiralama faaliyetlerinde bulunamayacağını, mevduat toplayanların ise bu faaliyetleri yürütebileceklerini, öngörecek şekilde ve maddede yer alan «müsteşarlığın» ibaresinden sonra «bağlı bulunduğu bakanlığın» ibaresi eklenmek suretiyle yeniden düzenlenmiş,

12 nci maddenin 2 nci fıkrasında yer alan miktar «beş» kat olarak değiştirilmiş,

14 üncü maddenin 3 üncü fıkrasının başına fıkraya açıklık getirmek amacıyla «Sözleşmede aksine bir hüküm yok ise» ifadesi eklenmiş ve ilk cümlenin sonundaki «sorumludur» ibaresi ise ««sorumlu olup» şeklinde düzeltilmiş,

15 inci madde, maddeye açıklık getirmek amacıyla yeniden düzenlenmiş ve ilk cümlede yer alan «ziyaı» ibaresinden sonra «sorumluluğu» ibaresi eklenmiş, takip eden cümle metinden çıkartılmış 3 üncü cümle 2 nci cümle olarak kabul edilmiş, ayrıca «Ancak bu farkı kiracı finansal kiralama bedelleri ile ödemek zorundadır.» şeklinde yeni bir fıkra eklenmiş,

33 üncü maddeye Adalet Komisyonu metninin 7 nci maddesinde yer alan yönetmelikle ilgili olarak yeni bir «a» fıkrası eklenmiş maddede yer alan «a ve b» fıkraları ise «b ve c» fıkraları şeklinde düzeltilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
Metin Emiroğlu	*Aycan Çakıroğulları*	*Alaattin Fırat*
Malatya	Denizli	Muş
Kâtip Üye	*Ahmet Akgün Albayrak*	*Mehmet Deliceoğlu*
Kadir Demir	Adana	Adıyaman
Konya		
A. Sırrı Özbek	*Fenni İslimyeli*	*Ahmet Şamil Kazokuğlu*
Adıyaman	Balıkesir	Bolu
(İmzada bulunamadı.)	Tasarıya katılmakla birlikte bazı maddelerine karşıyım.	
Nabi Sabuncu	*N. Oğuzhan Artukoğlu*	*İlhan Aşkın*
Aydın	Burdur	Bursa
C. Tayyar Sadıklar	*Ünal Akkaya*	İsmail Şengün
Çanakkale	Çorum	Denizli
		(İmzada bulunamadı)
Ahmet Sarp	*İsmail Dayı*	*Metin Yaman*
Diyarbakır	Balıkesir	Erzincan
(İmzada bulunamadı.)		
Togay Gemalmaz	*İbrahim Fevzi Yaman*	*Tülay Öney*
Erzurum	Isparta	İstanbul
Özdemir Pehlivanoğlu	*İbrahim Özbıyık*	*Cengiz Tuncer*
İzmir	Kayseri	Kayseri
Erol Ağagil	*İsmet Ergül*	*Ayhan Fırat*
Kırklareli	Kırşehir	Malatya
(İmzada bulunamadı.)		
Haydar Özalp	*Fehmi Memişoğlu*	*H. Barış Can*
Niğde	Rize	Sinop
	Fahrettin Kurt	
	Trabzon	

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı

BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, finansman sağlamaya yönelik finansal kiralama kurumunun uygulanmasını düzenlemek ve teşvik etmektir.

Kapsam

MADDE 2. — Bu Kanun, sözleşmenin hukukî yapısını, tarafların karşılıklı hak ve yükümlülüklerini düzenleyen hükümleri kapsar.

Tanımlar

MADDE 3. — Bu Kanunda geçen;
Sözleşme; finansal kiralama sözleşmesini,
Kiralayan; finansal kiralama şirketini,
Kiracı; finansal kiralamayı kabul edeni,
«Mal; finansal kiralamaya konu malı,
Kira bedeli; finansal kira bedelini;
İfade eder.

Sözleşme

MADDE 4. — Sözleşme; kiralayan, finansal kiralama alanın talebi ve seçimi üzerine üçüncü kişiden satın aldığı veya başka suretle temin ettiği bir malın zilyetliğini, her türlü faydayı sağlamak üzere ve belli bir süre feshedilmemek şartı ile kira bedeli karşılığında, kiracıya bırakılmasını öngören bir sözleşmedir.

Sözleşmenin konusu

MADDE 5. — Sözleşmeye taşınır veya taşınmaz mallar konu olabilir. Patent gibi fikrî ve sınaî haklar bu sözleşmeye konu olamazlar.

Finansal kiralama bedeli

MADDE 6. — Finansal kiralama bedeli ve ödeme dönemleri taraflarca belirlenir. Bu bedeller sabit veya değişken olabilir, Türk Lirası veya Merkez Bankasınca alım satımı yapılan döviz cinsinden belirlenebilir.

Yurt dışından yapılacak finansal kiralamalarda kiralama bedeli 50 000 Amerikan Doları karşılığı Türk Lirasından az olamaz.

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı

BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, finansman sağlamaya yönelik finansal kiralamayı düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tanımlar

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Sözleşme

MADDE 4. — Sözleşme; kiralayanın, finansal kiralama alanın talebi ve seçimi üzerine üçüncü kişiden satın aldığı veya başka suretle temin ettiği bir malın zilyetliğini, her türlü faydayı sağlamak üzere ve belli bir süre feshedilmemek şartı ile kira bedeli karşılığında, kiracıya bırakmasını öngören bir sözleşmedir.

Sözleşmenin konusu

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Finansal kiralama bedeli

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU METNİ

Finansal Kiralama Kanunu Tasarısı

BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1. — Adalet Komisyonu metninin 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kapsam

MADDE 2. — Adalet Komisyonu metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tanımlar

MADDE 3. — Adalet Komisyonu metninin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Sözleşme

MADDE 4. — Sözleşme; kiralayanın, kiracının talebi ve seçimi üzerine üçüncü kişiden satın aldığı veya başka suretle temin ettiği bir malın zilyetliğini, her türlü faydayı sağlamak üzere ve belli bir süre feshedilmemek şartı ile kira bedeli karşılığında, kiracıya bırakmasını öngören bir sözleşmedir.

Sözleşmenin konusu

MADDE 5. — Adalet Komisyonu metninin 5 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Finansal kiralama bedeli

MADDE 6. — Finansal kiralama bedeli ve ödeme dönemleri taraflarca belirlenir. Bu bedeller sabit veya değişken olabilir. Türk Lirası veya Merkez Bankasınca alım satımı yapılan döviz cinsinden belirlenebilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Sözleşmenin feshinin mümkün olmadığı süre

MADDE 7. — Sözleşmeler en az dört yıl süre ile feshedilemez. Taraflar sözleşmelerinde bu süreyi artırabilir.

Sözleşmenin şekli ve tescili

MADDE 8. — Sözleşme düzenleme şeklinde yapılır. Taşınır mala dair sözleşme, kiracının ikametgâhı noterliğinde özel sicile tescil edilir. Taşınmaz mala dair sözleşme ise taşınmazın bulunduğu tapu kütüğünün beyanlar hanesine şerh verilir.

Tescil veya şerhten sonra, üçüncü kişilerin finansal kiralama konusu mal üzerindeki aynî hak iktisapları geçerli olmaz.

Yurt dışında yerleşik kiralayan şirketin Türkiye'de şubesi yoksa sözleşmeler Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca tescil edilir.

Finansal kiralama konusu malın satın alınması

MADDE 9. — Finansal kiralama konusu malın mülkiyeti kiralayan şirkete aittir. Ancak taraflar sözleşmede, sözleşme süresi sonunda kiracının, malın mülkiyetini satın alma hakkını haiz olacağını kararlaştırabilirler.

Kiralayan şirketin hukukî yapısı

MADDE 10. — Kiralayan şirketler, yalnızca anonim ortaklık şeklinde kurulabilir.

Kiralayan şirketlerin kuruluşu ve şube açmaları ile yabancı şirketlerin Türkiye'de şube açması Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının ön iznine bağlıdır. 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu hükümleri saklıdır.

Kiralayan şirketler ile yabancı kiralayan şirketlerin Türkiye'de şubeleri Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının denetimine tabidir.

Ön iznin verilme şekil ve şartları ile kiralayan şirketlerin denetimine dair hükümler çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

(İçişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Sözleşmenin feshinin mümkün olmadığı süre

MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Sözleşmenin şekli ve tescili

MADDE 8. — Sözleşme düzenleme şeklinde yapılır. Taşınır mala dair sözleşme, kiracının ikametgâhı noterliğinde özel sicile tescil edilir. Taşınmaz mala dair sözleşme ise taşınmazın bulunduğu tapu kütüğünün beyanlar hanesine şerh verilir.

Tescil veya şerhden sonra, üçüncü kişilerin finansal kiralama konusu mal üzerindeki aynî hak iktisapları kiralayana karşı ileri sürülemez.

Yurt dışında yerleşik kiralayan şirketin Türkiye'de şubesi yoksa sözleşmeler Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığınca tescil edilir.

Finansal kiralama konusu malın satın alınması

MADDE 9. — Tasarının 9 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kiralayan şirketin hukukî yapısı

MADDE 10. — Tasarının 10 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Yurt dışından yapılacak finansal kiralamalarda kiralama bedeli yıllık 25 000 Amerikan Doları karşılığı Türk Lirasından az olamaz.

Bu miktarı artırmaya ve eski değerine indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Sözleşmenin feshinin mümkün olmadığı süre

MADDE 7. — Sözleşmeler en az dört yıl süre ile feshedilemez. Hangi kiralama hallerinde bu sürenin kısalacağı, Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikte belirlenir.

Sözleşmenin şekli ve tescili

MADDE 8. — Sözleşme düzenleme şeklinde noterlikçe yapılır. Taşınır mala dair sözleşme, kiracının ikametgâhını noterliğinde özel sicile tescil edilir. Taşınmaz mala dair sözleşme ise taşınmazın bulunduğu tapu kütüğünün beyanlar hanesine, gemilere dair sözleşmeler ise gemi siciline şerh edilir.

Tescil veya şerhden sonra, üçüncü kişilerin finansal kiralama konusu mal üzerindeki aynî hak iktisapları kiralayana karşı ileri sürülemez.

Yurt dışında yerleşik kiralayan şirketin Türkiye'de şubesi yoksa sözleşmeler Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlıkça tescil edilir.

Finansal kiralama konusu malın satın alınması

MADDE 9. — Adalet Komisyonu metninin 9 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kiralayan şirketin hukukî yapısı

MADDE 10. — Kiralayan şirketler, yalnızca anonim ortaklık şeklinde kurulabilir.

Kiralayan şirketlerin kuruluşu ve şube açmaları ile yabancı şirketlerin Türkiye'de şube açması Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlığın önizninе bağlıdır. 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu hükümleri saklıdır.

Kiralayan şirketler ile yabancı kiralayan şirketlerin Türkiye'deki şubeleri Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlığın denetimine tabidir.

Önizninin verilme şekil ve şartları ile kiralayan şirketlerin denetimine dair hükümler çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Bankalar ve sigorta şirketleri

MADDE 11. — Bankalar ve sigorta şirketleri kiralayan şirket olarak faaliyette bulunamazlar. Ancak, mevduat kabul etmeyen kalkınma ve yatırım bankaları Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının izni ile böyle bir faaliyette bulunabilirler.

En az sermaye

MADDE 12. — Kiralayan şirketlerin ödenmiş sermayeleri bir milyar Türk Lirasından az olamaz. Yabancı kiralayan şirketlerin Türkiye'de şube açmalarında ise asgarî iki milyon Amerika Birleşik Devletleri Doları karşılığı Türk Lirasıdır.

Bakanlar Kurulu bu miktarı artırmaya yetkilidir.

Kiralama işlemlerinde sınır

MADDE 13. — Kiralayan şirketin finansal kiralama işlemlerinin tutarının sınırı ile, ortaklarına veya şirketler grubu ile yapacağı finansal kiralama işlemleri tutarlarını belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

İKİNCİ BÖLÜM
Sözleşmenin Hüküm ve Sonuçları

Kiracının hak ve borçları

MADDE 14. — Kiracı, sözleşme süresince finansal kiralama konusu malın zilyedi olup, sözleşmenin amacına uygun olarak her türlü faydayı elde etmek hakkına sahiptir.

Kiracı, finansal kiralama konusu malı sözleşmede öngörülen şart ve hükümlere göre itinayla kullanmak zorundadır.

Kiracı, malın her türlü bakımından ve korunmasından sorumludur. Bakım ve onarım masrafları kiracıya aittir.

Malın hasar ve ziyaı

MADDE 15. — Malın sözleşme süresi içinde hasar ve ziyaı kiracıya aittir. Kiracı, hasar veya ziyaa rağmen finansal kiralama bedellerini ödemek zorundadır. Bu sorumluluk, ödenen sigorta miktarının karşılanamayan kısmı ile sınırlıdır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bankalar ve sigorta şirketleri

MADDE 11. — Tasarının 11 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

En az sermaye

MADDE 12. — Kiralayan şirketlerin ödenmiş sermayeleri bir milyar Türk lirasından az olamaz. Yabancı kiralayan şirketlerin Türkiye'de şube açmalarında ise ödenmiş sermayeleri asgarî iki milyon Amerika Birleşik Devletleri Doları karşılığı Türk Lirasıdır.

Bakanlar Kurulu bu miktarı iki katına kadar arttırmaya yetkilidir.

Kiralama işlemlerinde sınır

MADDE 13. — Tasarının 13 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM
Sözleşmenin Hüküm ve Sonuçları

Kiracının hak ve borçları

MADDE 14. — Tasarının 14 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Malın hasar ve ziyaı

MADDE 15. — Tasarının 15 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Bankalar ve sigorta şirketleri

MADDE 11. — Bankalar ve sigorta şirketleri ile mevduat kabul eden özel finans kurumları kiralayan şirket olarak faaliyette bulunamazlar. Ancak, mevduat kabul etmeyen kalkınma ve yatırım bankaları ile özel finans kurumlarına, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlığın izni ile böyle bir faaliyette bulunabilirler.

En az sermaye

MADDE 12. — Kiralayan şirketlerin ödenmiş sermayeleri bir milyar Türk Lirasından az olamaz. Yabancı kiralayan şirketlerin Türkiye'de şube açmalarında ise ödenmiş sermayeleri asgarî iki milyon Amerika Birleşik Devletleri Doları karşılığı Türk Lirasıdır.

Kiralama işlemlerinde sınır

MADDE 13. — Adalet Komisyonu metninin 13 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM
Sözleşmenin Hüküm ve Sonuçları

Kiracının hak ve borçları

MADDE 14. — Kiracı, sözleşme süresince finansal kiralama konusu malın zilyedi olup, sözleşmenin amacına uygun olarak her türlü faydayı elde etmek hakkına sahiptir.

Kiracı, finansal kiralama konusu malı sözleşmede öngörülen şart ve hükümlere göre itinayla kullanmak zorundadır.

Sözleşmede aksine hüküm yok ise kiracı, malın her türlü bakımından ve korunmasından sorumlu olup, bakım ve onarım masrafları kiracıya aittir.

Malın hasar ve ziyaı

MADDE 15. — Malın sözleşme süresi içinde hasar ve ziyaı sorumluluğu kiracıya aittir. Bu sorumluluk ödenen sigorta miktarının karşılanmayan kısmı ile sınırlıdır.

Ancak bu farkı, kiracı finansal kiralama bedelleri ile ödemek zorundadır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Devir yasağı

MADDE 16. — Kiracı, finansal kiralama konusu maldaki zilyedliğini bir başkasına devredemez.

Malın kiracıya teslim edilmemesi

MADDE 17. — Finansal kiralama konusu malın, kiralayanın malın imalatçısı veya satıcısı ile zamanında sözleşme yapmaması veya gerekli ödemeyi zamanında yerine getirmemesi veya diğer sebepler ile kiracıya teslim edilmemesi halinde Borçlar Kanununun 106 ncı maddesi hükmü uygulanır.

Kiralayan şirketin hak ve borçları

MADDE 18. — Finansal kiralama konusu mal kiralayan şirketin mülkiyetindedir.

Kiralayan şirket, mülkiyeti kendisine ait olan finansal kiralama konusu malı sözleşme süresince sigorta ettirmek zorundadır. Sigorta primlerinin ödenmesi kiracıya aittir.

Mülkiyetin üçüncü kişiye devri

MADDE 19. — Sözleşmede aksi öngörülmemişse kiralayan malın mülkiyetini bir üçüncü kişiye devredemez.

Sözleşmede bu yetkinin tanınması halinde, devir ancak başka bir kiralayana yapılabilir. Devralan, sözleşme hükümlerine uymak zorundadır.

Devrin kiracıya karşı geçerli olması onun haberdar edilmesine bağlıdır.

Kiracının iflası veya icra takibine uğraması

MADDE 20. — Kiracının iflası halinde, iflas memuru, İcra ve İflas Kanununun 221 inci maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre büro teşkilinden önce, finansal kiralama konusu malların tefrikine karar verir. İflas memurunun bu kararına karşı yedi gün içinde itiraz edilebilir.

Kiracı aleyhine icra yoluyla takip yapılması halinde, icra memuru, finansal kiralama konusu malların takibin dışında tutulmasına karar verir. İcra memurunun kararına karşı yedi gün içinde itiraz edilebilir.

Bu itirazlar, tetkik merciince en geç bir ay içinde karara bağlanır.

Kiralayanın iflası veya icra takibine uğraması

MADDE 21. — Kiralayanın iflası halinde, sözleşme, kararlaştırılan sürenin sonuna kadar iflas masasına karşı geçerliliğini sürdürür.

Kiralayan aleyhine icra yoluyla takip yapılması halinde, finansal kiralama konusu mallar, sözleşme süresi içinde haczedilemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sözleşmenin Sona Ermesi

Sözleşmenin süresinin dolması sebebiyle sona ermesi

MADDE 22. — Sözleşme kararlaştırılan sürenin dolmasıyla son bulur. Ancak, taraflardan her biri sürenin bitiminden en az üç ay önce bildirilmek kaydıyla, mevcut veya yeni şartlarla sözleşmenin uzatılmasını talep edebilir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Devir yasağı

MADDE 16. — Tasarının 16 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Malın kiracıya teslim edilmemesi

MADDE 17. — Tasarının 17 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kiralayan Şirketin hak ve borçları

MADDE 18. — Tasarının 18 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Mülkiyetin üçüncü kişiye devri

MADDE 19. — Tasarının 19 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kiracının iflası veya icra takibine uğraması

MADDE 20. — Tasarının 20 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Kiralayanın iflası veya icra takibine uğraması

MADDE 21. — Tasarının 21 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sözleşmenin Sona Ermesi

Sözleşmenin süresinin dolması sebebiyle sona ermesi

MADDE 22. — Sözleşme kararlaştırılan sürenin dolmasıyla son bulur. Ancak, taraflardan her biri sürenin bitiminden en az üç ay önce bildirilmek kaydıyla, mevcut veya yeni şartlarla sözleşmenin uzatıl-

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Devir yasağı

MADDE 16. — Adalet Komisyonu metninin 16 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Malın kiracıya teslim edilmemesi

MADDE 17. — Adalet Komisyonu metninin 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kiralayan şirketin hak ve borçları

MADDE 18. — Adalet Komisyonu metninin 18 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Mülkiyetin üçüncü kişiye devri

MADDE 19. — Adalet Komisyonu metninin 19 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kiracının iflası veya icra takibine uğraması

MADDE 20. — Adalet Komisyonu metninin 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kiralayanın iflası veya icra takibine uğraması

MADDE 21. — Adalet Komisyonu metninin 21 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sözleşmenin Sona Ermesi

Sözleşmenin süresinin dolması sebebiyle sona ermesi

MADDE 22. — Adalet Komisyonu metninin 22 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Sözleşmenin diğer sebeplerle sona ermesi

MADDE 23. — Sözleşme; şirketin sona ermesi, tüzelkişiliğinin hitamı, kiracının iflası veya aleyhine yapılan bir icra takibinin semeresiz kalması, kiracının ölümü veya fiil ehliyetini kaybetmesi hallerinde, sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, sona erer.

Sözleşmenin ihlali

MADDE 24. — Kiralayan, finansal kiralama bedelini ödemede temerrüde düşen kiracıya verdiği otuz günlük süre içinde de bedelin ödenmemesi halinde, sözleşmeyi feshedebilir.

Ancak, sözleşmede, süre sonunda mülkiyetin kiracıya geçeceği kararlaştırılmış ise, bu süre 60 günden az olamaz.

Sözleşmenin sona ermesinin sonuçları

MADDE 25. — Sözleşme sona erdiğinde, sözleşmeden doğan satın alma hakkını kullanmayan veya bu hakkı bulunmayan kiracı, finansal kiralama konusu malı derhal geri vermekle mükelleftir.

Sözleşmenin feshinin sonuçları

MADDE 26. — Sözleşmenin kiralayan tarafından feshi halinde kiracı malı iade ile birlikte vadesi gelmemiş finansal kiralama bedellerini ödemek yükümlülüğü altında olduğu gibi kiralayanının bunu aşan zararından da sorumludur.

Sözleşme kiracı tarafından feshedilirse kiracı malı geri vermekle beraber uğradığı zararın tazminini kiralayandan talep edebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Sözleşmenin Tabi Olduğu Hükümler

Uygulanacak hükümler

MADDE 27. — Sözleşmeye, bu Kanunda hüküm olmayan hallerde Borçlar Kanununun genel hükümleri, sözleşmenin niteliğine uygun düştükleri oranda ise özel hükümleri kıyasen uygulanır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

masını talep edebilir. Sözleşmenin uzatılması tarafların anlaşmasına bağlıdır.

Sözleşmenin diğer sebeplerle sona ermesi

MADDE 23. — Sözleşme; şirketin sona ermesi, tüzelkişiliğinin hitamı, kiracının iflası veya aleyhine yapılan bir icra takibinin semeresiz kalması, kiracının ölümü veya fiil ehliyetini kaybetmesi veya işletmesini tasfiye etmesi hallerinde, sözleşmede aksine bir hüküm yoksa, sona erer.

Sözleşmenin ihlali

MADDE 24. — Kiralayan, finansal kiralama bedelini ödemede temerrüde düşen kiracıya verdiği otuz günlük süre içinde de ödenmemesi halinde, sözleşmeyi feshedebilir. Ancak, sözleşmede, süre sonunda mülkiyetin kiracıya geçeceği kararlaştırılmış ise, bu süre altmış günden az olamaz.

Taraflardan birinin sözleşmeye aykırı harekette bulunduğu hallerde, bu aykırılık nedeniyle diğer tarafın sözleşmeyi devam ettirmesinin beklenemeyeceği durumlarda, sözleşme feshedilebilir.

Sözleşmenin sona ermesinin sonuçları

MADDE 25. — Tasarının 25 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Sözleşmenin feshinin sonuçları

MADDE 26. — Tasarının 26 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Sözleşmenin Tabi Olduğu Hükümler

Uygulanacak hükümler

MADDE 27. — Sözleşmeye, bu Kanunda hüküm olmayan hallerde Borçlar Kanununun genel hükümleri, sözleşmenin niteliğine uygun düştükleri oranda ise özel hükümler uygulanır.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Sözleşmenin diğer sebeplerle sona ermesi

MADDE 23. — Adalet Komisyonu metninin 23 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Sözleşmenin ihlali

MADDE 24. — Adalet Komisyonu metninin 24 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Sözleşmenin sona ermesinin sonuçları

MADDE 25. — Adalet Komisyonu metninin 25 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Sözleşmenin feshinin sonuçları

MADDE 26. — Adalet Komisyonu metninin 26 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
Sözleşmenin Tabi Olduğu Hükümler

Uygulanacak hükümler

MADDE 27. — Adalet Komisyonu metninin 27 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Uygulanmayacak hükümler

MADDE 28. — Sözleşme hakkında, Medenî Kanunun 688, 689, 690 ıncı maddeleri ve Borçlar Kanununun 222, 223, 224, 254 üncü maddeleri ile 6570 sayılı Gayrimenkul Kiraları Hakkında Kanun hükümleri uygulanmaz.

BEŞİNCİ BÖLÜM
Teşvik ve Vergiye Dair Hükümler

Teşvik

MADDE 29. — Teşvik belgesine bağlanmış bulunan yatırımların tamamının veya bir bölümünün finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilmesi halinde kiralayan, kiracının teşvik belgesinde belirtilen ve satın alma halinde onun tarafından kullanılmasına hak kazanılan teşviklerden yararlanır.

Sözleşme süresi içinde teşvik mevzuatı uyarınca kazanılmış haklar saklıdır.

Gümrüğe dair hükümler

MADDE 30. — Yabancı şirket ile kiracı arasında akdedilen sözleşmeye göre getirilen mallara, gümrük vergileri bakımından aşağıdaki hükümler uygulanır.

a) Satın alma hakkı bulunmayan bir sözleşmeye dayanarak veya bu hak bulunsa dahi teşvik belgesinde gümrük muafiyetinden yararlanması öngörülmemiş malların Türkiye'ye girişinde, gümrük mevzuatının süre kısıtlaması hariç, sözleşme süresine bağlı olarak, geçici muafiyet rejimine dair hükümler uygulanır.

Bu şekilde Türkiye'ye getirilen mallar için ileride doğabilecek vergileri karşılayacak miktarda teminat alınır. Şu kadar ki, sözleşme süresi sonunda kesin ithalatın yapılmaması ve finansal kiralama konusu malların kiralayana iade edilmek üzere yurt dışına çıkarılmak istenmesi halinde daha önce yapılan teminata bağlama işlemi genel hükümlere göre çözülür.

Teminata bağlama usul ve esasları bir yönetmelikle belirlenir.

b) Sözleşme süresi sonunda finansal kiralama konusu malların kesin ithalatının yapılması halinde, vergi ödeme mükellefiyetinin başladığı tarihteki carî kur ve normal fiyat üzerinden hesaplanacak gümrük vergileri tahsil olunur.

İstisnalar ve vergi nispetinin tespiti

MADDE 31. — Sözleşme her türlü vergi, resim ve harçtan istisnadır.

Yurt dışında kurulu bir kiralayan ile Türkiye'de mukim kiracı arasında akdedilen sözleşmeye istinaden yurt dışından yurt içine yapılan finansal kiralamalarda kiracı tarafından dar mükellefiyete tabi kiralayana ödenecek finansal kiralama bedelleri üzerinden yapılacak vergi tevkifat nispeti ve usulünü belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Davanın niteliği

MADDE 32. — Sözleşmelerden doğan davalar ticarî dava niteliğindedir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Uygulanmayacak hükümler

MADDE 28. — Tasarının 28 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM
Teşvik ve Vergiye Dair Hükümler

Teşvik

MADDE 29. — Teşvik belgesine bağlanmış bulunan yatırımların tamamının veya bir bölümünün finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilmesi halinde kiralayan, kiracının teşvik belgesinde belirtilen ve satın alma halinde onun tarafından kullanılmasına hak kazanılan teşviklerden Devlet Planlama Teşkilatınca teşvik mevzuatına göre belirlenecek esaslar çerçevesinde yararlanır.

Sözleşme süresi içinde teşvik mevzuatı uyarınca kazanılmış haklar saklıdır.

Gümrüğe dair hükümler

MADDE 30. — Tasarının 30 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İstisnalar ve vergi nispetinin tespiti

MADDE 31. — Tasarının 31 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Davanın niteliği

MADDE 32. — Tasarının 32 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Uygulanmayacak hükümler

MADDE 28. — Adalet Komisyonu metninin 28 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM
Teşvik ve Vergiye Dair Hükümler

Teşvik

MADDE 29. — Adalet Komisyonu metninin 29 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Gümrüğe dair hükümler

MADDE 30. — Adalet Komisyonu metninin 30 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

İstisnalar ve vergi nispetinin tespiti

MADDE 31. — Adalet Komisyonu metninin 31 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Davanın niteliği

MADDE 32. — Adalet Komisyonu metninin 32 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Yönetmelik

MADDE 33. — Bu Kanunun,

a) 10 uncu maddesinde belirtilen yönetmelik, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlıkça,

b) 30 uncu maddesinde öngörülen yönetmelik Maliye ve Gümrük Bakanlığınca,

Yayımından itibaren üç ay içinde çıkarılır.

Yürürlük

MADDE 34. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 35. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
T. Özal

27.3.1985

Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı *İ. K. Erdem*	Devlet Bakanı *K. Oksay*	Devlet Bakanı *A. M. Yılmaz*
Devlet Bakanı *C. Büyükbaş*	Devlet Bakanı *A. Tenekeci*	Devlet Bakanı *M. T. Titiz*
Devlet Bakanı V. *A. Tenekeci*	Adalet Bakanı *M. N. Eldem*	Millî Savunma Bakanı V. *S. N. Türel*
İçişleri Bakanı *Y. Akbulut*	Dışişleri Bakanı *V. Halefoğlu*	Maliye ve Gümrük Bakanı *A. K. Alptemoçin*
Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bak. V. *H. H. Doğan*	Bayındırlık ve İskân Bakanı *İ. S. Giray*	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı *M. Aydın*
Ulaştırma Bakanı *V. Atasoy*	Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı *H. H. Doğan*	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı *M. Kalemli*
Sanayi ve Ticaret Bakanı *H. C. Aral*	Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı *S. N. Türel*	Kültür ve Turizm Bakanı *M. M. Taşçıoğlu*

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)	(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)
Yönetmelik	*Yönetmelik*
MADDE 33. — Tasarının 33 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 33. — Bu Kanunun; a) 7 nci maddesinde belirtilen yönetmelik Bakanlar Kurulunca, b) 10 uncu maddesinde belirtilen yönetmelik, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlıkça, c) 30 uncu maddesinde öngörülen yönetmelik Maliye ve Gümrük Bakanlığınca, Yayımından itibaren üç ay içinde çıkarılır.
Yürürlük	*Yürürlük*
MADDE 34. — Tasarının 34 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 34. — Adalet Komisyonu metninin 34 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
Yürütme	*Yürütme*
MADDE 35. — Tasarının 35 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 35. — Adalet Komisyonu metninin 35 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 340

Kat Mülkiyeti Kanununa Devre Mülk Hakkı ile İlgili Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/677)

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı : K.K. Gn. Md.
18/101-1860/03369

1.4.1985

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 25.3.1985 tarihinde kararlaştırılan «Kat Mülkiyeti Kanununa Devre Mülk Hakkı ile İlgili Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut ÖZAL
Başbakan

KAT MÜLKİYETİ KANUNUNA DEVRE MÜLK HAKKI İLE İLGİLİ MADDELER EKLENMESİNE DAİR KANUN TASARISI GEREKÇESİ

Kat Mülkiyeti Kanununda, üzerinde kat mülkiyeti veya kat irtifakı kurulmuş bağımsız bölümler ile müstakil binaların istifade şekli arasında, sahiplerinin bir yılı zamanlara bölerek istifade etmelerine imkân veren bir düzenleme bulunmamaktadır.

Özellikle yazlık olarak kullanılan bina veya sitelerde bulunan toplu yapılardan yılın bir - iki ayında istifade edilip geri kalan devrede boş kalmalarından yararlanılarak, bu devrenin başkalarının kullanılmasına imkân vermesi bakımından bu yasa tasarısı hazırlanmıştır.

İnşaat fiyatlarındaki artış sebebiyle, mütevazi bütçeli ailelerin gerek şehirlerde ve gerekse sayfiye yerlerinde müstakil bir bağımsız bölüme sahip olması parasal yönden oldukça zorlaşmıştır. Birkaç ailenin birleşerek bir bağımsız bölümü alması ve aralarında yılın muayyen aylarına bölerek kullanmaları bu tasarının kanunlaşması ile imkân dahiline girecektir.

Türkiye'de faaliyette bulunan bazı yapı şirket veya firmalarının bu uygulamayı düşündükleri ve hatta Kat Mülkiyeti Kanununa göre düzenlenen yönetim planlarına bu anlamda hükümler koydurdukları tatbikatta görülmüştür. Ancak bu uygulama yasal dayanaktan yoksun olduğu için durdurulmuş ve yapılan bu tip sözleşmelerin geçerliliği tartışılır hale gelmiştir.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere;

Devre mülk sisteminin memleketimizde bir ihtiyaç haline geldiği, karekter ve taşıdığı özellikler itibariyle Kat Mülkiyeti uygulamasına benzediği için yeni bir yasa yerine Kat Mülkiyeti Kanununa ek olarak kanunlaşması düşünülmüştür.

Turizme açılmış devletlerin (İspanya - İsviçre v.s.) mevzuatında benzeri uygulamalara yer verilmiştir. Memleketimizde de turizmin gelişmesi için alınan zincirleme tedbirlerin bir halkasını bu devre mülk tatbikatı teşkil edecektir.

Türk Medenî Kanununun irtifak hakları bölümünden yararlanmak suretiyle devre mülk hakkının «müşterek mülkiyet payına bağlı bir irtifak hakkı olarak» tesisi düşünülmüştür. Böylece devre mülk hakkı tapu sicilinde gösterilebilecek ve aynî bir değer kazanacak ve herkese karşı dermeyan edilebilecektir. Yasa kanunlaştığı takdirde, inşaat sektörünün gelişmesine imkân sağlayacağı gibi mütevazi bütçeli ailelerin mülk edinmesi de kolaylaşacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Devre Mülk hakkının Kat Mülkiyeti Kanununa ilave edilmesine dair hükmü ihtiva etmektedir.

Madde 57. — Devre Mülk hakkının ortak malikleri arasında ve lehlerine tesis edilebileceği, yılın belli dönemlerinde istifade edilebileceği, müşterek mülkiyete bağlı bir irtifak hakkı olduğu ve bu hakka Devre Mülk hakkı denileceği açıklanmıştır.

Madde 58. — Devre Mülk hakkının bağlı olduğu payın devrelerin sayısı ve sürelerine göre eşit şekilde belirleneceği ve aksinin resmî senet tanzimi sırasında kararlaştırılabileceği, devre mülkün kat mülkiyetine veya kat irtifakına çevrilmiş veya müstakil yapılara kurulabileceği, bu hakla bağdaşan aynî haklar tesis edilebileceği ve devre mülkün müşterek payına bağlı olarak devir ve temlik edilebileceği ve mirasçıya intikal edeceği izah edilmiştir.

Madde 59. — Devre Mülk hakkının belirli dönemlere ayrılması ve 15 günden az dönemlere ayrılmaması esası getirilmiştir. Bu hakkın kullanımı başkalarına devredilebilecektir. Ancak 61 inci maddede belirtilen sözleşmeye hükûm konularak bu devir önlenebilecektir.

Madde 60. — Devre Mülk hakkının üçüncü kişilere duyurulmasını teminen ilgili taşınmaz malların tapu kütük sayfalarının beyanlar hanesine ve bu konuda verilecek tapu senetlerine devre mülkün kurulduğu yolunda meşruhat verilmesi öngörülmektedir.

Madde 61. — Devre Mülk hakkı ortak malikler arasında özel ilişkileri de beraberinde getirmektedir. Bu ilişkilerin yasaya maddeler halinde ilave edilmesi yerine, seyyaliyet sağlamak üzere, ilişkilerin bir sözleşme ile düzenlenmesi ilkesi kabul edilmiştir. Bu sözleşmede dönem süreleri, devir ve teslim ile istifade şekil ve usulleri, yöneticilerin seçimi, hak ve sorumluluklar, onarım zamanı ile diğer maddelerde sözleşmeye yapılan atıflarla ilgili hususlar yazılacaktır. Yasanın men etmediği diğer konular da bu sözleşmede yer alabilir. Sözleşmenin tapu sicil müdürlüğünce düzenlenecek resmî senede eklenmesi zorunluluğu da getirilmiştir. Böylece sözleşme hükümleri aynî güç kazanmaktadır. Aynı zamanda sözleşmenin mevcudiyeti tapu kütüğünün beyanlar hanesine işaret edilecektir.

Madde 62. — Kat mülkiyetine geçilmiş bir yapının bağımsız bölüm sahiplerinin 2/3 muvafakatı halinde, bu binanın istenilen bağımsız bölümleri üzerinde, Devre Mülk Hakkı kurulacaktır. Bu maddenin işlemesi Kat Mülkiyeti Kanununun 31 inci maddesindeki temsil ile ilgilidir.

Bir bağımsız bölümün birden fazla maliki varsa bunlar aralarında anlaşarak bir oy kullanabileceklerdir. Maddede her bağımsız bölüm bir birey olarak kabul edilmiştir.

Madde 63. — Üzerinde Devre Mülk Hakkı kurulmuş bir bağımsız bölüm veya müstakil bir binada, bir devre mülk hakkı sahibi, hissesini ve buna bağlı devresini üçüncü şahsa temlik etmesi halinde, diğer ortak malikleri şufa hakkını kullanamayacakları veya ortak maliklerden birinin şuyuun giderilmesini isteyemeyeceği prensibi getirilmiştir. Ancak ortak malikler bu hali sözleşme ile bertaraf edebileceklerdir. Bu madde: Devre Mülk Hakkının bağımsız olarak devrini sağlamak amacı ile düzenlenmiştir.

Madde 64. — Bu Kanun Türk Medenî Kanununun ve Kat Mülkiyeti Kanunu ile yakından ilgilidir. Bunun için bu Kanunda yer almayan ve ortak malikleri ilgilendiren konularda Türk Medenî Kanunu ve Kat Mülkiyeti Kanunu hükümlerinin uygulanmasını sağlamak üzere düzenlenmiştir.

Madde 2. — Kanunun yürürlük tarihi belirtilmektedir.

Madde 3. — Kanunun yürütme maddesidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 1/677
Karar No. : 83

3.6.1985

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kat Mülkiyeti Kanununa Devre Mülk Hakkı ile İlgili Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ilgili Bakanlıklar temsilcilerinin de katılmalarıyla Komisyonumuzca incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiş ve maddelere ilişkin kabul, ilave ve değişiklikler sırasıyla aşağıda açıklanmıştır.

1. Tasarının 1 inci maddesi ile eklenen 57, 58, 59 ve 60 ıncı maddeler aynen kabul edilmiştir.

2. Tasarının 1 inci maddesi ile eklenen 61 inci maddenin birinci fıkrasına yapılan ilave ile «bakım masrafları gibi hususların» da devre mülk sözleşmesinde belirleneceği hükme bağlanmış, ikinci fıkrasının son cümlesi daha açık ve düzgün biçimde ifade edilmiştir.

3. Tasarının 1 inci maddesi ile eklenen 62 nci maddenin mülkiyet hakkını zedelediği görüşüne varılarak madde bu görüş doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir.

4. Tasarının 1 inci maddesi ile eklenen 63 üncü maddenin sonundaki «ve şufa hakkı kullanamazlar» ibaresi metinden çıkarılarak, şufa hakkının kullanılmasına imkân tanınmıştır.

5. Devre mülk hak sahiplerinin kendilerine ayrılan sürelere uyması bu kanunun tatbikini yakından ilgilendirmektedir. Tahliye, zamanında sağlanamaz veya buna hak sahipleri uymaz ise kanundan amaçlanan hedefe ulaşılamayacaktır. Bu konuda kesin ve emredici bir hükme ihtiyaç olduğu düşünülerek, tasarıya 64 üncü madde olarak yeni bir madde eklenmiş ve tasarının çerçeve 1 inci maddesindeki «65 ve 66» rakamları «66 ve 67» şeklinde değiştirilmiştir.

6. Tasarının 1 inci maddesi ile eklenen 64 üncü maddenin son kısmında bulunan «Kat Mülkiyeti Kanunu» ibaresi gereksiz görülerek madde metninden çıkarılmış ve 65 inci madde olarak kabul edilmiştir.

7. Tasarının 2 ve 3 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan	Sözcü	Üye
Ali Dizdaroğlu	*Mustafa Uğur Ener*	*Çoşkun Bayram*
Antalya	Kütahya	Adana
Üye	**Üye**	**Üye**
Alpaslan Pehlivanlı	*Özgür Barutçu*	*İlhan Dinçel*
Ankara	Diyarbakır	Malatya
Üye	**Üye**	**Üye**
İhsan Nuri Topkaya	*Hasan Altay*	*Nejdet Naci Mimaroğlu*
Ordu	Samsun	Siirt

Üye
Salih Alçan
Tekirdağ

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN	ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
Kat Mülkiyeti Kanununa Devre Mülk Hakkı ile İlgili Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı	**Kat Mülkiyeti Kanununa Devre Mülk Hakkı ile İlgili Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı**
MADDE 1. — Kat Mülkiyeti Kanununa Yedinci Bölümden sonra ve ek maddelerden önce, Sekizinci Bölüm Devre Mülk Hakkı başlığı altında aşağıdaki maddeler eklenmiş ve aynı Kanunun yürürlük ve yürütme ile ilgili 57 ve 58 inci maddelerinin numaraları 65 ve 66 olarak değiştirilmiştir.	MADDE 1. — Kat Mülkiyeti Kanununa Yedinci Bölümden sonra ve ek maddelerden önce, Sekizinci Bölüm Devre Mülk Hakkı başlığı altında aşağıdaki maddeler eklenmiş ve aynı kanunun yürürlük ve yürütme ile ilgili 57 ve 58 inci maddelerinin numaraları 66 ve 67 olarak değiştirilmiştir.
SEKİZİNCİ BÖLÜM Devre Mülk Hakkı	SEKİZİNCİ BÖLÜM Devre Mülk Hakkı
Madde 57. — Mesken olarak kullanılmaya elverişli bir yapı veya bağımsız bölümün ortak maliklerinden her biri lehine bu yapı veya bağımsız bölümden yılın belli dönemlerinde istifade hakkı, müşterek mülkiyet payına bağlı bir irtifak hakkı olarak kurulabilir. Bu hakka devre mülk hakkı denir.	Madde 57. — Tasarının 1 inci maddesi ile eklenen 57 nci madde Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
Madde 58. — Aksi resmî senette kararlaştırılmadıkça devre mülk hakkının bağlı olduğu pay, devrelerin sayı ve süreleri esas alınarak eşit bir biçimde belirlenir.	Madde 58. — Tasarının 1 inci maddesi ile eklenen 58 inci madde Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
Devre mülk hakkı ancak mesken nitelikli, kat mülkiyetine veya kat irtifakına çevrilmiş yahut müstakil yapılarda kurulabilir. Devre mülk üzerinde bu hakla bağdaşan aynî haklar tesis edilebilir. Devre mülk hakkı bağlı olduğu müşterek mülkiyet payına bağlı olarak devir ve temlik edilebilir ve mirasçılara geçer.	
Madde 59. — Devre mülk hakkının yılın belirli dönemlerine ayrılması ve 15 günden daha az süreli olmaması gerekir. Sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa devre mülk hakkı sahibi bu hakkın kullanımını başkalarına bırakabilir.	Madde 59. — Tasarının 1 inci maddesi ile eklenen 59 uncu madde Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
Madde 60. — Ana taşınmaz mal ile bağımsız bölümlerin ve müstakil yapıların tapu kütüklerinin beyanlar hanesine, bağımsız bölüm veya yapı üzerinde devre mülk hakkı kurulduğu işaret edilir ve düzenlenecek tapu senedinde de bu husus belirtilir.	Madde 60. — Tasarının 1 inci maddesi ile eklenen 60 ıncı madde Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
Madde 61. — Üzerinde devre mülk hakkı kurulacak yapı veya bağımsız bölümlerin ortak malikler arasında dönem süresi, devir ve teslimi ile istifade	Madde 61. — Üzerinde devre mülk hakkı kurulacak yapı veya bağımsız bölümlerin ortak malikler arasında dönem süresi, devir ve teslimi ile istifade

(Hükümetin Teklifi)

şekil ve usulleri, yöneticilerin seçimi ile hak ve sorumlulukları, büyük onarım için ayrılacak dönem devre mülk sözleşmesinde belirlenir. Bu hususları içeren ve bütün hak sahiplerince imzalanan devre mülk sözleşmesi resmî senede eklenir ve tapu kütüğünün beyanlar hanesinde gösterilir.

Devre mülk hakkı kurulan her yapı veya bağımsız bölüm için ortak malikler, kendi aralarından veya dışardan bir gerçek veya tüzelkişiyi yönetici ve kat malikleri kuruluna temsilci olarak tayin ederler. Kat Mülkiyeti kanununa göre atanan yöneticilere bu kanunla belirtilen görevler de verilebilir.

Madde 62. — Kat mülkiyetine çevrilmiş birden fazla bağımsız bölümlerden bazılarının üzerinde devre mülk kurulması, bağımsız bölüm maliklerinin 2/3 ünün muvafakatına bağlıdır.

Madde 63. — Üzerinde devre mülk kurulan yapı veya bağımsız bölümün ortak malikleri, aksi sözleşme ile kararlaştırılmamışsa, şuyuun giderilmesini isteyemezler ve şufa hakkı kullanamazlar.

Madde 64. — Devre mülk hakkı sahiplerinin hak ve borçları, yetki ve sorumluluklarının tespit ve uyuşmazlıkların çözümlenmesinde bu kanunda, sözleşmede veya yönetim planında hüküm bulunmayan hallerde Türk Medenî Kanunu, Kat Mülkiyeti Kanunu ve ilgili diğer kanun hükümleri uygulanır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

şekil ve usulleri, yöneticilerin seçimi ile hak ve sorumlulukları, büyük onarım için ayrılacak dönem, bakım masrafları gibi hususlar devre mülk sözleşmesinde belirlenir. Bu hususları içeren ve bütün hak sahiplerince imzalanan devre mülk sözleşmesi resmî senede eklenir ve tapu kütüğünün beyanlar hanesinde gösterilir.

Devre mülk hakkı kurulan her yapı veya bağımsız bölüm için ortak malikler, kendi aralarından veya dışardan bir gerçek veya tüzelkişiyi yönetici ve kat malikleri kuruluna temsilci olarak tayin ederler. Bu Kanunun genel hükümlerine göre atanan yöneticilere devre mülk yöneticiliği ile ilgili görevler de verilebilir.

Madde 62. — Kat mülkiyetine çevrilmiş birden fazla bağımsız bölümlerden bazılarının üzerinde devre mülk kurulması, aksi yönetim planında kararlaştırılmamışsa, diğer bağımsız bölüm maliklerinin muvafakatlarına bağlı değildir.

Madde 63. — Üzerinde devre mülk kurulan yapı veya bağımsız bölümün ortak malikleri, aksi sözleşme ile kararlaştırılmamışsa, şuyuun giderilmesini isteyemezler.

Madde 64. — Devre mülk hak sahipleri, kendilerine ayrılan ve tapu sicilinde belirtilen dönem süresi sonunda istifade ettikleri bağımsız bölüm veya yapıyı sözleşme hükümleri gereğince boşaltmaya ve yeni hak sahibine teslime mecburdurlar.

Dönem süresi sonunda tahliye olmadığı takdirde, istifade edecek dönem sahibinden birisinin veya yöneticinin tapu kaydını ve sözleşmeyi talebine ekleyerek ibrazı halinde, mahallin en büyük mülkî amirinin emri ile, başkaca bir işlem ve tebligata lüzum kalmadan, derhal zabıtaca boşaltırılır. İdare veya yargı organlarına yapılacak başvuru, bu boşaltma işlemini durdurmaz. İlgililerin kanundan ve sözleşmeden doğan hakları saklıdır.

Madde 65. — Devre mülk hakkı sahiplerinin hak ve borçları, yetki ve sorumluluklarının tespit ve uyuşmazlıkların çözümlenmesinde bu kanunda, sözleşmede veya yönetim planında hüküm bulunmayan hallerde Türk Medenî Kanunu ve ilgili diğer kanun hükümleri uygulanır.

(Hükümetin Teklifi)	(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)
MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.	MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

25 . 3 . 1985

Başbakan
T. Özal

Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı *İ. K. Erdem*	Devlet Bakanı *K. Oksay*	Devlet Bakanı *A. M. Yılmaz*
Devlet Bakanı *C. Büyükbaş*	Devlet Bakanı *A. Tenekeci*	Devlet Bakanı *M. T. Titiz*
Devlet Bakanı Y. *A. Tenekeci*	Adalet Bakanı *M. N. Eldem*	Millî Savunma Bakanı V. *S. N. Türel*
İçişleri Bakanı *Y. Akbulut*	Dışişleri Bakanı *V. Halefoğlu*	Maliye ve Gümrük Bakanı *A. K. Alptemoçin*
Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bak. V. *H. H. Doğan*	Bayındırlık ve İskân Bakanı *İ. S. Giray*	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı *M. Aydın*
Ulaştırma Bakanı *V. Atasoy*	Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı *H. H. Doğan*	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı *M. Kalemli*
Sanayi ve Ticaret Bakanı *H. C. Aral*	Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı *S. N. Türel*	Kültür ve Turizm Bakanı *M. M. Taşçıoğlu*

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 347

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının ve Bu Vesile ile Teati Olunan Mektupların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/443)

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi Başkanlığı
Sayı : K.K.T.D. 18/101-1443/01090

19 . 1 . 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 17.1.1984 tarihinde kararlaştırılan «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu
Esas No. : 1/443
Karar No. : 3

24 . 5 . 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı, ilgili Başbakanlık ve Dışişleri Bakanlığının temsilcilerinin de katıldığı Komisyonumuzun 24 Mayıs 1984 tarihli toplantısında tetkik ve müzakere olundu.

Kanun Tasarısı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 74 üncü maddesi ikinci fıkrasında belirtilen gerekçeyi ihtiva etmediğinden gereği yapılmak üzere iadesine Komisyonumuzca karar verilmiştir.

Keyfiyeti saygı ile arz ederim.

Prof. Fethi Çelikbaş
Dışişleri Komisyonu Başkanı
Burdur Milletvekili

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Genel Sekreterliği
Kanunlar ve Kararlar Dairesi
Başkanlığı
KAN. KAR. MD.
Sayı : 665

5 Haziran 1984

BAŞBAKANLIĞA

İlgi : a) 19.1.1984 tarih ve K.K.T.D. 18/101-1443/01090 sayılı yazınız.
b) 9.3.1984 tarih ve K.K.T.D 18/101-1615/01671 sayılı yazınız.

İlgi yazılarınızla Başkanlığımıza gönderilen «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı» ile «28 Ocak 1964 Tarihli Protokol ile Değiştirilen Nükleer Enerji Alanında Üçüncü Şahıslara Karşı Kanuni Sorumluluk Hakkındaki Sözleşmeyi Tadil Eden 16 Kasım 1982 Tarihli Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı» Başkanlığımızca havale edildiği Dışişleri Komisyonunda görüşülmüş, ancak bir örneği ilişikteki yazılarında belirtilen nedenlerle iadesi kararlaştırılmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Saygılarımla.

Necmettin Karaduman
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı : K.K. Gn. Md.
18/101-1443/06181

30 . 11 . 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 29.11.1984 tarihinde kararlaştırılan «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının ve Bu Vesile İle Teati Olunan Mektupların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşması ve Bu Vesile ile Teati Olunan Mektuplar Hakkında

A) GENEL GEREKÇE

1. Giriş

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşması 29.9.1981 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

Bu Anlaşma Türkiye'de veya İtalya'da mukim bulunan kişilerin uluslararası deniz ve hava taşımacılığından sağladıkları gelirlerin kendi devletlerinde vergilendirilmesi, diğer devlette ise vergiden muaf tutulması esasına dayalıdır.

Bu anlaşma sayesinde uluslararası deniz ve hava taşımacılığından sağlanan gelirlerin iki defa vergilendirilmesi durumu önlenmektedir.

Anlaşmanın imzalanması sırasında iki heyet başkanları arasında teati olunan mektuplarla, 31 Aralık 1980 tarihine kadar deniz ve hava taşımacılığından sağlanan gelirlerin henüz tahsil edilmemiş bulunan vergiler üzerinde hak iddiasından karşılıklı olarak vazgeçilmektedir.

2. Anlaşmanın Türkiye için sağladığı yararlar

Anlaşma sayesinde, başka ülkelerden İtalya'ya ve İtalya'dan başka ülkelere deniz ve hava taşımacılığı yapan Türk kamu ve özel sektör kuruluşları, bu faaliyetlerden ötürü İtalya'da kazandıkları gelirler üzerinden bu ülkede vergi ödeme mükellefiyetinden kurtulmaktadır.

Bu çerçevede, gelişmekte olan denizcilik kuruluşlarımız ile Türk Hava Yolları, İtalya'da sağladıkları kazançlar üzerinden vergi ödemeyeceklerdir.

İtalyan Hükümeti, 29 Eylül 1981 tarihinde imzalanmış olan anlaşmayı, onay işlemleri tamamlandığı cihetle, yürürlükle ilgili madde uyarınca 1 Ocak 1983 tarihinden beri uygulamaktadır. Bu itibarla, Türk kuruluşları, anlaşmanın sağladığı avantajlardan söz konusu tarihten bu yana yararlanmaktadırlar.

Ayrıca, Anlaşmanın imzalandığı tarihte iki heyet başkanı arasında teati olunan mektuplarla, D. B. Deniz Nakliyatı T.A.Ş. adlı kuruluşumuzun İtalyan makamlarına 1981 yılı başına kadar birikmiş olan yaklaşık 3 milyar İtalyan Lireti tutarındaki vergi borcunun silinmesi sağlanmıştır.

3. Anlaşmanın Türkiye için getireceği kayıplar

Anlaşmanın TBMM'nce onaylanması ile birlikte, Türk makamları İtalyan teşebbüslerinin deniz ve hava taşımacılığından elde ettikleri gelirler üzerinden Türkiye'de ödedikleri vergileri 1 Ocak 1983 tarihinden itibaren tahsil etmeyeceklerdir.

Elde mevcut bilgilere göre, İtalyan teşebbüslerinin bu çeşit gelirler üzerinden ülkemizde 1980 yılında ödedikleri toplam vergi 18 729 993 TL. olmuştur. 1981 yılında aynı teşebbüslerin yine deniz ve hava ulaştırma faaliyetleri dolayısıyla ödedikleri toplam vergi ise 22 336 486 TL.'dır.

4. Anlaşmanın önemi

İtalya ile ekonomik ilişkilerin geliştirilmesini Hükümetimiz arzulamaktadır. Bu ülke ile ticaretin, ekonomik işbirliğinin ve turizm ilişkilerinin geliştirilmesinde deniz ve hava taşımacılığı faaliyetleri önemli bir yer tutmaktadır. Bu itibarla bu faaliyetlerden sağlanan kazançların çifte vergilendirilmesini önleyen anlaşma, İtalya ile ilişkilerimizin geliştirilmesinde önemli bir teşvik unsuru oluşturmaktadır.

5. Diğer ülkelerle Türkiye arasında çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları alanındaki durum

Halen Türkiye'nin Avusturya ve Norveç ile yürürlükte olan çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları vardır.

G. Kore ile imzalanmış olan benzer anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair Kanun Tasarısı halen TBMM'ne sunulmuş durumdadır. Ürdün ile aynı konuda parafe edilen anlaşmanın önümüzdeki aylarda imzalanması beklenmektedir.

Federal Almanya ile Hükümetimiz arasında müzakereleri hemen hemen tamamlanmış bulunan bir çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması tasarısı mevcuttur. İmzalanması yakın bir gelecekte mümkün olabilecektir.

Romanya ve Pakistan ile benzer anlaşmalar imzalanması amacıyla başlatılan görüşmelerin ikişer turu tamamlanmış, ancak anlaşmaya varılamadığından müzakerelerin ileri tarihlerde sürdürülmesi öngörülmüştür.

İsveç ve İngiltere ile de aynı konudaki görüşmelerin 1984 yılı içinde başlatılması hususunda mutabakat mevcuttur.

B) MADDE GEREKÇELERİ

1. Anlaşma

Madde 1. — Bu madde hükmü gereğince Anlaşma Âkit Devletlerden birinde veya her ikisinde mukim olan kişilere uygulanacaktır.

Diğer bir deyişle bu anlaşma milliyet farkı gözetmeksizin Âkit Devletlerden (Türkiye ve İtalya'dan) birinin veya her ikisinin mukimi olan kimselere uygulanacaktır.

Madde 2. — Bu maddede Anlaşmada kullanılan terimlerin yorumu için gerekli genel tanımlar yer almaktadır.

Bu maddede sırasıyla, «Türkiye», «İtalya», «Âkit Devlet», «diğer Âkit Devlet», «kişi», «şirket», «bir Âkit Devlet teşebbüsü», «diğer Âkit Devlet teşebbüsü», «deniz ve hava taşımacılığı», «uluslararası trafik» ve «yetkili makam» terimlerinin tanımı yer almaktadır.

Ayrıca maddede, Anlaşmanın bir Âkit Devlet tarafından uygulanmasında, madde içinde tanımı yapılmamış her terimin, uygulayıcı Devletin vergi mevzuatında belirtilen anlama geleceği hükme bağlanmıştır. Böylece Anlaşmada boşluk kalmaması sağlanmıştır.

Madde 3. — Bu maddede çifte vergilendirmenin nasıl önleneceği hükme bağlanmıştır.

Madde gereğince, bir Türk teşebbüsünün Türk bayrağı altında, uluslararası trafikte deniz veya hava taşımacılığı yapıp bir gelir elde etmesi durumunda bu gelir İtalya'da, gerek İtalya Devleti namına, gerekse İtalya mahallî idareleri namına gelir üzerinden tahsil olunan her türlü vergi, resim ve harçtan muaf tutulacaktır. Aynı şekilde bir İtalyan teşebbüsü de aynı koşullarla Türkiye'de muafiyetten yararlanacaktır.

Madde 4. — Anlaşmanın her iki Âkit Devlette de usulüne göre onaylanarak yürürlüğe gireceğini ve hangi vergilendirme dönemleri için uygulanacağını belirtmektedir.

Madde 5. — Bu maddede Anlaşmanın her iki Âkit Devletten biri tarafından feshedilmedikçe yürürlükte kalacağı belirtilmektedir. Fesih usulleri ve fesih halinin hangi vergilendirme dönemleri için hüküm ifade edeceği ayrıca belirtilmiştir. Buna göre, her takvim yılının bitiminden en az altı ay önce diplomatik yoldan yapılacak ihbarla anlaşma fesih edilebilecektir. Bu durumda Anlaşma, vergiler için her vergileme yılının başlangıcından itibaren, ya da fesih ihbarının verildiği yılı takip eden ocak ayının ilk gününden itibaren uygulama dışı kalacaktır.

2. Mektup teatisi

İki Heyet Başkanı arasında teati edilen mektuplar ile, Anlaşmaya dayanarak her iki Hükümetin karşılıklı olarak, 31 Aralık 1983 tarihine kadar deniz ve hava taşımacılığından doğan gelirlerde henüz tahsil edilmemiş vergiler üzerinde hiçbir hak iddia etmeyeceklerinde mutabık oldukları beyan edilmektedir.

Ayrıca bu mektuplar da, iki Hükümet arasında bir Anlaşma oluşturmaktadır.

Bu mektup teatisi ile, D. B. Deniz Nakliyatı T.A.Ş'.nin 31 Aralık 1980 tarihine kadar İtalyan makamlarına birikmiş olan vergi borcunun silinmesi sağlanmıştır.

3. Nota teatisi

Anlaşmanın imzalandığı takdirde, T.C Dışişleri Bakanlığı ile Ankara'daki İtalyan Büyükelçiliği, birbirlerine birer nota göndermek suretiyle, Anlaşmanın 3 üncü madde hükmünün uygulanması bakımından müzakerelerde Türk ve İtalyan heyetleri arasında varılan bir mutabakatı teyit etmişlerdir. Buna göre, söz konusu madde hükmü, aynı zamanda uluslararası trafikte millî bayrak altında deniz ve hava taşımacılığı icra eden bir Âkit Devlet teşebbüsünün, bir gemi işletme birliğine, ortak işletmeye veya uluslararası işletilen bir acenteye katılması halinde elde edeceği gelire de uygulanacak, ancak, uygulamaya konu gelir, yalnızca ortak işletmecilikten elde edilen pay ile sınırlı kalacaktır.

4. Önemli not

İtalyan tarafı, gerek Heyet Başkanları arasında teati olunan notaların, gerek T.C. Dışişleri Bakanlığı ile İtalyan Büyükelçiliği arasında teati olunan notaların gizli tutulmasını talep ettiği cihetle, işbu metinlerin Resmî Gazetede yayınlanmaması öngörülmektedir. Nitekim, Anlaşmanın onaylandığına dair Bakanlar Kurulu Kararının yayımlanması sırasında Resmî Gazetede bu karar ile Anlaşma metinleri yayınlanmış, teati olunan mektuplar ile notaların metinleri ise yayınlanmamıştır.

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu *23 . 1 . 1985*
Esas No. : 1/443
Karar No. : 18

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının ve Bu Vesile ile Teati Olunan Mektupların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı, Komisyonumuzun 9 1.1985 tarihli 15 inci Birleşiminde, Dışişleri, Maliye ve Gümrük Bakanlığı temsilcilerinin de iştirakiyle tetkik ve müzakere edildi.

Tasarının gerekçesinde de izah edildiği üzere, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti arasında 29.9.1981 tarihinde Ankara'da imzalanan «Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşması» her iki ülkede mukim bulunan kişilerin uluslararası deniz ve hava taşımacılığından sağlanan gelirlerin kendi devletlerinde vergilendirilmesi, diğer devlette ise vergiden muaf tutulması esasına dayalıdır.

Söz konusu anlaşma ile, uluslararası deniz ve hava taşımacılığından sağlanan gelirlerin iki defa vergilendirilmesi önlenmiş olacaktır.

Türkiye ile İtalya arasındaki ekonomik ilişkilerin gelişmesinde bu Anlaşma bir teşvik unsuru oluşturmaktadır.

Komisyonumuzca, Hükümetin yabancı sermayenin ülkemize teşviki hususunda üçüncü ülkelerle geniş kapsamlı ve genel nitelikli «çifte vergilendirilmenin önlenmesi anlaşmalarının» yapılmasını süratlendirmesi için gerekli tedbirleri alması temenni edilmiştir.

Komisyonumuz, bu Anlaşmanın, Türkiye ile İtalya arasındaki ekonomik ilişkilerin geliştirilmesinde önemli bir yer tutacağı mülahazasıyla, tasarının tümünü prensip olarak kabul ettikten sonra maddelerinin müzakesine geçmiştir.

Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca da uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

Tasarının yürürlük maddesiyle : «Bu Kanun 1.1.1983 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer» hükmü getirilmiştir.

İtalya Hükümetinin iki yıldan beri süregelen uygulaması göz önüne alındığında, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Anlaşmanın makabline şamil olması gerekliliği nedeniyle, Türkiye tarafından kesilen vergilerin iadesi söz konusu olacağından, madde Komisyonumuzca da yerinde görülerek aynen kabul edilmiştir.

Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince, Plan ve Bütçe Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip
Fethi Çelikbaş	*Bülent Akarcalı*	*Hasan Adnan Tutkun*
Burdur	İstanbul	Amasya
Üye	Üye	Üye
Neriman Elgin	*Ahmet Memduh Yaşa*	*Nuh Mehmet Kaşıkçı*
Ankara	İstanbul	Kayseri
Üye	Üye	Üye
Nihat Harmancı	*Hacı Turan Öztürk*	*Yusuf Ziya Kazancıoğlu*
Konya	Nevşehir	Trabzon

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Plan ve Bütçe Komisyonu
Esas No. : 1/443 *6.6.1985*
Karar No. : 129

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanarak, Bakanlar Kurulunca 29.11.1984 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve 23.1.1985 tarihinde Komisyonumuza havale edilen «Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının ve Bu Vesile ile Teati Olunan Mektupların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı» ile ön havalesi uyarınca Dışişleri Komisyonu raporu ve metni Komisyonumuzun 6.6.1985 tarihli 77 nci birleşiminde Maliye ve Gümrük Bakanlığı ile Dışişleri Bakanlıkları temsilcilerinin de katılmasıyla incelendi ve görüşüldü.

Bilindiği gibi, Türkiye Cumhuriyeti ile İtalya Cumhuriyeti arasında 29.9.1981 tarihinde imzalanan «Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşması» ve bu vesile ile Heyet Başkanları arasında teati olunan mektuplar Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanmış ve onay kararnamesi ile Anlaşma metinleri Resmî Gazete'de yayınlanmıştır.

22 Aralık 1982 tarihinde yürürlüğe girerek uluslararası muteberiyet kazanan Anlaşmanın vergilerle ilgili hükümleri 1.1.1983 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanmış, nitekim İtalyan Hükümeti Anlaşmayı bu tarihten itibaren uygulamaya başlamıştır. Ancak bazı vergilerin Anlaşma uyarınca tahsilinden feragat edilmesi, Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair bir Kanun çıkarılmasını zorunlu kılmıştır.

Komisyonumuzda tasarının geneli üzeri yapılan görüşmeler esnasında Anlaşma ve teati mektupları metinleri ayrı ayrı okunmuş, konuyla ilgili çeşitli sorular Hükümet temsilcilerince cevaplandırılmış ve tasarının tümü benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının maddeleri üzerinde yapılan incelemede;

1 inci maddede «Türkiye Cumhuriyeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti» şeklindeki ifade Komisyonca tartışılmış ve Anlaşmanın, Devletlerarası bir Anlaşma niteliğinde olması ve Devletin devamlılığı ilkesinden hareketle «Hükümeti» ibaresi madde metninden çıkartılmıştır.

1 inci maddede yapılan bu değişikliğe paralel olarak tasarı başlığı, «Türkiye Cumhuriyeti ile İtalya Cumhuriyeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı» şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeler ise komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile Arz olunur.

Başkan *Metin Emiroğlu* Malatya	Başkanvekili *Aycan Çakıroğulları* Denizli	Sözcü *Alaattin Fırat* Muş
Kâtip Üye *Kadir Demir* Konya	*Ahmet Akgün Albayrak* Adana	*Mehmet Deliceoğlu* Adıyaman
Nabi Sabuncu Aydın	*M. Fenni İslimyeli* Balıkesir	*Ahmet Şamil Kazokoğlu* Bolu
N. Oğuzhan Artukoğlu Burdur	*İlhan Aşkın* Bursa	*C. Tayyar Sadıklar* Çanakkale
Ünal Akkaya Çorum	*İsmail Dayı* Balıkesir	*Metin Yaman* Erzincan
Togay Gemalmaz Erzurum	*İbrahim Fevzi Yaman* Isparta	*Özdemir Pehlivanoğlu* İzmir
İbrahim Özbıyık Kayseri	*Cengiz Tuncer* Kayseri	*İsmet Ergül* Kırşehir
Ayhan Fırat Malatya	*Haydar Özalp* Niğde	*Fehmi Memişoğlu* Rize

Enver Özcan
Tokat
İmzada bulunamadı

Fahrettin Kurt
Trabzon

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının ve Bu Vesile İle Teati Olunan Mektupların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 29.9.1981 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşması»nın ve bu vesile ile teati olunan mektupların onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun 1.1.1983 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

29.11.1984

Başbakan *T. Özal*	Devlet Bak. - Başbakan Yrd. *İ. K. Erdem*	Devlet Bakanı *K. Oksay*
Devlet Bakanı *A. M. Yılmaz*	Devlet Bakanı *S. N. Türel*	Devlet Bakanı *A. Tenekeci*
Devlet Bakanı *T. Titiz*	Devlet Bakanı *A. Karaevli*	Adalet Bakanı *M. N. Eldem*
Millî Savunma Bakanı *Z. Yavuztürk*	İçişleri Bakanı *Y. Akbulut*	Dışişleri Bakanı *V. Halefoğlu*
Maliye ve Gümrük Bakanı *A. K. Alptemoçin*	Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı *M. V. Dinçerler*	Bayındırlık ve İskân Bakanı *İ. S. Giray*
Sağlık ve Sosyal Yrd. Bakanı *M. Aydın*	Ulaştırma Bakanı *V. Atasoy*	Tarım Orman Köyişleri Bakanı *H. H. Doğan*
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı *M. Kalemli*	Sanayi ve Ticaret Bakanı *H. C. Aral*	Enerji ve Tabiî Kay. Bakanı *C. Büyükbaş*
	Kültür ve Turizm Bakanı *M. M. Taşçıoğlu*	

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN	PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU METNİ
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	**Türkiye Cumhuriyeti İle İtalya Cumhuriyeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı**
MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 1. — 29.9.1981 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile İtalya Cumhuriyeti Arasında Deniz ve Hava Taşımacılığından Sağlanan Gelirlerin Çifte Vergilendirilmesini Önleme Anlaşması»nın ve bu vesile ile teati olunan mektupların onaylanması uygun bulunmuştur.
MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 2. — Dışişleri Komisyonu metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.	MADDE 3. — Dışişleri Komisyonu metninin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE İTALYA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA DENİZ VE HAVA TAŞIMACILIĞINDAN SAĞLANAN GELİRLERİN ÇİFTE VERGİLENDİRİLMESİNİ ÖNLEME ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti uluslararası deniz ve hava taşımacılığından sağlanan gelirlerin çifte vergilendirilmesini önlemek amacıyla bir Anlaşma akdetmek üzere, aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır :

MADDE 1. —

Bu Anlaşma, Âkit Devletlerden birinde veya her ikisinde mukim olan kişilere uygulanacaktır.

MADDE 2. —

1. Bu Anlaşmada metin aksini gerektirmediği takdirde :

a) «Türkiye» terimi, Türkiye Cumhuriyetini ifade eder ve doğal kaynakların araştırılması ve işletilmesiyle ilgili Türk kanunlarına göre, karasuların ötesinde kalan ve Türkiye'nin deniz yatağı, toprak altı ve bunların doğal kaynaklarına ilişkin haklarını kullanabileceği bir alan olarak tespit edilebilecek bütün alanları da kapsar.

b) «İtalya» terimi, İtalya Cumhuriyetini ifade eder ve doğal kaynakların araştırılması ve işletilmesiyle ilgili İtalyan kanunlarına göre, karasuların ötesinde kalan ve İtalya'nın deniz yatağı, toprak altı ve bunların doğal kaynaklarına ilişkin haklarını kullanabileceği bir alan olarak tespit edilebilecek bütün alanları da kapsar,

c) «Âkit Devlet» ve «diğer Âkit Devlet» terimleri, metinde kullanıldığı yere göre Türkiye veya İtalya'yı ifade eder.

d) «Kişi» terimi, gerçek kişiyi, şirketi ve kişilerin oluşturduğu diğer tüm kuruluşları kapsar.

e) «Şirket» terimi, bütün tüzelkişileri veya vergileme yönünden tüzelkişi sayılan bütün kuruluşları belirtir.

f) «Bir Âkit Devlet teşebbüsü» ve «diğer Âkit Devlet teşebbüsü» terimleri sırasıyla, bir Âkit Devlet mukimi tarafından işletilen bir teşebbüsü ve diğer Âkit Devlet mukimi tarafından işletilen bir teşebbüsü belirtir.

g) «Deniz ve hava taşımacılığı» terimi, gemi ve uçak sahipleri, yöneticileri, kiralayanları ve işletmecileri tarafından insan, hayvan, mal ve postanın deniz ve hava yolu ile ulaştırılmasına ilişkin olarak yürütülen meslekî faaliyetleri, yolcu bileti ve bu tür taşımacılık için benzeri belgelerin satışını ve yukarıdakiler ile doğrudan doğruya ilgili diğer tüm faaliyetleri ifade eder,

h) «Uluslararası trafik» terimi, bir Türk veya İtalyan teşebbüsü tarafından gemi veya uçak işletilerek yapılan taşımacılığı ifade eder. Şu kadar ki, Türkiye veya İtalya sınırlarının sadece birinin içinde kalan yerler arasında gerçekleştirilen gemi veya uçak işletmeciliği bu kapsamın dışında kalmaktadır.

i) «Yetkili makam» terimi :

1. Türkiye'de Maliye Bakanlığı'nı,

2. İtalya'da Maliye Bakanlığı'nı ifade eder.

2. Anlaşmanın bir Âkit Devlet tarafından uygulanmasında, yukarıda tanımı yapılmamış olan her terim, metin aksini öngörmedikçe, o Devletin iş bu Anlaşmanın uygulandığı vergilerle ilgili kanununda belirtilen anlamı taşırlar.

MADDE 3. —

Bir Âkit Devlet teşebbüsünün millî bayrak altında uluslararası trafikte deniz ve hava taşımacılığından elde ettiği gelir. diğer Âkit Devlette gelir vergisinden ve bu diğer Devletin veya bir mahallî idaresinin namına vergilendirilebilir gelir üzerinden alınan diğer her türlü vergi, resim ve harçdan muaftır.

MADDE 4. —

Bu Anlaşma onay belgelerinin teatisinden sonra yürürlüğe girecek ve vergiler için hükümleri, her vergileme yılının başlangıcından itibaren, ya da Anlaşmanın yürürlüğe girdiği yılı takip eden yılın Ocak ayının ilk gününden itibaren uygulanacaktır.

MADDE 5. —

Bu Anlaşma Âkit Devletlerden biri tarafından feshedilinceye kadar yürürlükte kalacaktır. Âkit Devletlerden her biri Anlaşmayı, her hangi bir takvim yılının bitiminden en az altı ay önce diplomatik yoldan yapacağı ihbarla feshedebilir.

Bu takdirde Anlaşma, vergiler için, her vergileme yılının başlangıcından itibaren, ya da fesih ihbarının verildiği yılı takip eden yılın Ocak ayının ilk gününden itibaren uygulama dışı kalacaktır.

Ankara'da 29 Eylül 1981'de imzalandı.

Türkiye Cumhuriyeti Adına	İtalya Cumhuriyeti Adına
Maliye Bakanlığı	Ekselansları
Gelirler Genel Müdürü	İtalya Büyükelçisi
Ahmet Senvar Doğu	*Bartolomeo Attolico*

Ekselansları

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti arasında bugün imzalanan, deniz ve hava taşımacılığından doğan gelirlerin çifte vergilendirilmesinin önlenmesi Anlaşmasına atıfla, Türk tarafının, iki Hükümetin 31 Aralık 1980 tarihine kadar deniz ve hava taşımacılığından doğan gelirlerde henüz tahsil edilmemiş vergiler üzerinde hiç bir hak iddia etmemeleri hususunda mutabakata varmalarını teklif ettiğini bildirmekten şeref duyarım.

Bu mektubun ve içeriği teyid eden sizin mektubunuzun, Hükümetlerimiz arasında bir anlaşma oluşturmasını teklif etmekten şeref duyarım.

Ekselansları en derin saygılarımın kabulünü rica ederim.

Ankara, 29 Eylül 1981

Ekselansları	ANKARA
Bartolomeo Attolico	*Ahmet Senvar Doğu*
İtalya Büyükelçisi	Gelirler Genel Müdürü

Ekselansları,

Kapsamı aşağıda yer alan mektubunuzu aldığımı bildirmekten şeref duyarım.

«Ekselansları,

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalya Cumhuriyeti Hükümeti arasında bugün imzalanan, deniz ve hava taşımacılığından doğan gelirlerin çifte vergilendirmesinin önlenmesi anlaşmasına dayanarak, Türk tarafının, iki hükümetin 31 Aralık 1980 tarihine kadar deniz ve hava taşımacılığından doğan gelirlerde henüz tahsil edilmemiş vergiler üzerinde hiçbir hak iddia etmemeleri hususunda mutabakata varmalarını teklif ettiğimi bildirmekten şeref duyarım.»

İtalyan Hükümetinin yukarıda belirtilen hususlarda mutabık olduğunu Ekselanslarına bildirmekten şeref duyarım.»

Ekselansları, en derin saygılarımın kabulünü rica ederim.

Ankara, 29 Eylül 1981

Ahmet Senvar Doğu	*Bartolomeo Attolico*
Gelirler Genel Müdürü	
Maliye Bakanlığı	

NOTA

İtalya Büyükelçiliği Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığına saygılarını sunar ve İtalya Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti arasında bugün Ankara'da imzalanan, deniz ve hava taşımacılığından doğan gelirlerin çifte vergilendirilmesinin önlenmesi Anlaşmasına atıfla 22 Mayıs 1981'de Roma'da imzalanan aynı konudaki Mutabakat Metnine uygun olarak, yukarıda bahsedilen Anlaşmanın 3 üncü madde hükmünün, aynı zamanda uluslararası trafikde millî bayrak altında deniz ve hava taşımacılığı icra eden bir Akit Devlet teşebbüsünün, bir gemi işletme birliğine, ortak işletmeye veya uluslararası işletilen bir acentaya katılması halinde elde ettiği gelire de uygulanacağını; fakat uygulama konusu gelirin yalnızca ortak işletmecilikden elde edilen pay ile sınırlı kalacağını kaydetmekten şeref duyar.

İtalya Büyükelçiliği bu fırsattan istifade ile Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığına en derin saygılarını sunar.

Ankara, 29 Eylül 1981
Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri
Bakanlığı
ANKARA

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 348

Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/489)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi Başkanlığı
Sayı : K.K.T.D. 18/101-1727/03791

22 . 5 . 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 17 . 5 . 1984 tarihinde kararlaştırılan «Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vegilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşmasının Onaylanmasına Dair Kanun Tasarısı.

GEREKÇE

Türkiye - Kore Ekonomik İlişkileri Yönünden Bu Anlaşmanın Önemi :

Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarının anaamacı gelirin her iki ülkede birden çifte vergilendirilmesinden kaçınmak ve yabancı ülkede yatırım yapan kişilerin diğer mükelleflerden daha ağır vergilere konu olmasını önlemek için gelirin ikamet veya kaynak ülkelerinden yalnız birinde vergilendirilmesi veya gelirin vergilendirme hakkının iki ülke arasında bölüşülmesi konusunda anlaşmaya varılmasıdır. Bu anlaşmaların Devletlerin vergileme haklarını sınırladığı muhakkaktır.

İlke olarak Ülkemiz ile diğer ülkeler arasında Çifte Vergilemeyi Önleme Anlaşması Türkiye'ye üstün teknoloji, sermaye ve hizmet ithalinin veya Türkiye'den bu diğer ülkelere sermaye, üstün teknoloji ve hizmet ihracının mevcut veya böyle bir potansiyelin olması halinde yapılmaktadır.

Bu Anlaşma, Türkiye ile Kore arasında mevcut ve gelecekteki ekonomik ve teknik işbirliği çerçevesinde, iki ülkeden birine transfer edilen sermaye, teknoloji ve hizmetlerden elde edilen gelir üzerinden alınan vergilerde çifte vergilendirmeyi önlemekte ve iki ülke arasındaki ekonomik, ticarî ve kültürel ilişkilerden ve iş gücü hareketlerinden doğabilecek meseleleri düzenlemektedir.

Anlaşma Kore'den Türkiye'ye veya Türkiye'den Kore'ye transfer edilen sermaye, teknoloji ve hizmetin hangi koşullar altında vergilendirileceğinin mükellef tarafından bilinmesi ve böylece vergilemeyi güvence altına alması bakımından yararlar sağlamaktadır.

Kore sermayesinin Türkiye'de elde edeceği temettü, faiz ve gayrimaddi hak bedelleri üzerinden vergi tevkifatı haklarımız azamî ölçüde saklı tutulmuş ve Anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle Kore sermaye ve teşebbüsünün kendi kalkınma amaçlarımıza uygun şekil ve şartlar altında yurdumuza gelmesi imkânı sağlanmış bulunmaktadır.

Diğer taraftan, yabancı sermayenin Türkiye'de tabi olacağı vergi rejiminin uluslararası anlaşmalar ile tespiti, Türkiye'ye yabancı sermaye akımını teşvik edecektir. Sermayenin yanı sıra teknoloji transferlerinin de kolaylaştırılması amacıyla birçok tedbir öngörülmüştür.

Türkiye - Kore arasındaki mevcut ekonomik ve teknik iş birliğinin geliştirilmesi ve ilerletilmesi amacıyla imzalanan bu Anlaşma 31.5.1963 tarih ve 244 Sayılı Kanun uyarınca bir tasarı halinde Yüksek Meclisin huzuruna getirilmiş bulunmaktadır.

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu
Esas No. : 1/489
Karar No. : 8

19 . 6 . 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 17 . 5 . 1984 tarihinde Yüce Meclise sevkedilen «Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde, Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı», Komisyonumuzun 13.6.1984 tarihli 9 No. lu toplantısında ilgili Bakanlık temsilcilerinin de iştirakiyle tetkik ve müzakere olundu.

Tasarının gerekçesinde de belirtildiği üzere yirmisekiz maddeden oluşan bu anlaşma; Âkit Devletlerden birinin veya her ikisinin mukimi olan kişilere uygulanacaktır. Esas amaç, gelirin her iki ülkede birden vergilendirilmesinden kaçınmak ve yabancı ülkelerde yatırım yapan kişilerin daha ağır vergilere tabi olmasını önlemektir.

Ayrıca Hükümet temsilcisinin verdiği tamamlayıcı bilgilerle de iki ülkenin Ortadoğu ve Kuzey Afrika' da işbirliği yapmaları sonucu müteahhitlik hizmetleri yönünden sağlanacak gelişmeler sayesinde yatırım teşvik edilmiş olacaktır. Yine bu anlaşma ile iki ülke arasında ekonomik, ticarî ve kültürel ilişkilerden ve işgücü hareketlerinden doğabilecek meseleler de düzenlenmiş olacaktır.

Komisyonumuzda tasarının gerekçesinin hazırlanışı üzerinde durulmuş, bundan böyle gerekçelerin daha dikkat ve titizlikle hazırlanması temennisinde bulunulmuştur.

Tasarının maddeleri Hükümetçe belirtilen şekliyle aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Plan ve Bütçe Komisyonuna tevdi buyrulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan ve Rapor Sözcüsü *Prof. Fethi Çelikbaş* Burdur Milletvekili	Başkanvekili *Mehmet Timur Çınar* Manisa Milletvekili	Üye *Kâmran İnan* Bitlis Milletvekili
Üye *Sabit Batumlu* İstanbul Milletvekili	Üye *L. Yeniay Köseoğlu* İstanbul Milletvekili	Üye *Faik Tarımcıoğlu* Bitlis Milletvekili
Üye *Nuh Mehmet Kaşıkçı* Kayseri Milletvekili	Üye *Nihat Harmancı* Konya Milletvekili	Üye *Neriman Elgin* Ankara Milletvekili
Üye Hacı Turan Öztürk Nevşehir Milletvekili İmzada bulunamadı	Üye *Prof. Dr. Yılmaz Altuğ* Sivas Milletvekili	Üye *Ali Rıfkı Atasever* Tekirdağ Milletvekili

Üye
Dr. Y. Ziya Kazancıoğlu
Trabzon Milletvekili

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Plan ve Bütçe Komisyonu
Esas No. : 1/489
Karar No. : 130

6 . 6 . 1985

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanarak, Bakanlar Kurulunca 17.5.1984 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve 27.6.1984 tarihinde Komisyonumuza havale edilen, «Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı» ile ön havalesi uyarınca hazırlanan Dışişleri Komisyonu raporu ve metni, Komisyonumuzun 6.6.1985 tarihli 77 nci birleşiminde Dışişleri Bakanlığı ile Maliye ve Gümrük Bakanlığı temsilcilerinin de katılmasıyla incelendi ve görüşüldü.

Türkiye ile Kore arasında mevcut ve gelecekteki ekonomik ve teknik işbirliği çerçevesinde, iki ülkeden birine transfer edilen sermaye, teknoloji ve hizmetlerden elde edilen gelir üzerinden alınan vergilerden çifte vergilendirmeyi önlemek ve iki ülke arasındaki ekonomik, ticarî ve kültürel ilişkilerden ve iş gücü hareketlerinden doğabilecek meseleleri düzenlemek amacıyla taraflarca imzalanan Anlaşma Komisyonumuzca da benimsenmiştir.

31.5.1963 tarih ve 244 sayılı Kanun hükümleri uyarınca tasarı halinde Yüce Meclise sunulan Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunacağından hareketle Komisyonumuz, tasarının tümünü kabul ederek, maddelerin görüşülmesine geçmiştir.

Tasarının 1 inci maddesi ile yürürlük ve yürütmeyi düzenleyen 2 ve 3 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan *Metin Emiroğlu* Malatya	Başkanvekili *Aycan Çakıroğulları* Denizli	Sözcü *Alaattin Fırat* Muş
Kâtip Üye *Kadir Demir* Konya	*Ahmet Akgün Albayrak* Adana	*Mehmet Deliceoğlu* Adıyaman
Nabi Sabuncu Aydın	*M. Fenni İslimyeli* Balıkesir	*Ahmet Şamil Kazokoğlu* *Bolu*
N. Oğuzhan Artukoğlu Burdur	*İlhan Aşkın* Bursa	*C. Tayyar Sadıklar* Çanakkale
Ünal Akkaya Çorum	*İsmail Dayı* Balıkesir	*Metin Yaman* Erzincan
Togay Gemalmaz Erzurum	*İbrahim Fevzi Yaman* Isparta	*Özdemir Pehlivanoğlu* İzmir
İbrahim Özbıyık Kayseri	*Cengiz Tuncer* Kayseri	*İsmet Ergül* Kırşehir
Ayhan Fırat Malatya	*Haydar Özalp* Niğde	*Fehmi Memişoğlu* Rize

Enver Özcan
Tokat
İmzada bulunamadı

Fahrettin Kurt
Trabzon

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti İle Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1 — 24.12.1983 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşması» nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

17 . 5 . 1984

Başbakan *T. Özal*	Devlet Bak. - Başbakan Yrd. *İ. K. Erdem*	Devlet Bakanı *K. Oksay*
Devlet Bakanı *A. M. Yılmaz*	Devlet Bakanı *S. N. Türel*	Devlet Bakanı *A. Tenekeci*
Devlet Bakanı V. *H. C. Aral*	Devlet Bakanı *A. K. Alptemoçin*	Adalet Bakanı *M. N. Eldem*
Millî Savunma Bakanı V. *S. N. Türel*	İçişleri Bakanı *A. Tanrıyar*	Dışişleri Bakanı *V. Halefoğlu*
Maliye ve Gümrük Bakanı *V. Arıkan*	Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bak. V. *M. M. Taşçıoğlu*	Bayındırlık ve İskân Bakanı *İ. S. Giray*
Sağlık ve Sosyal Yrd. Bakanı *M. Aydın*	Ulaştırma Bakanı *V. Atasoy*	Tarım Orman Köyişleri Bakanı *H. H. Doğan*
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı *M. Kalemli*	Sanayi ve Ticaret Bakanı *H. C. Aral*	Enerji ve Tabiî Kay. Bakanı *C. Büyükbaş*
	Kültür ve Turizm Bakanı *M. M. Taşçıoğlu*	

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN	PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU METNİ
Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	**Türkiye Cumhuriyeti ile Kore Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı**
MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.	MADDE 1. — Dışişleri Komisyonu metninin 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.	MADDE 2. — Dışişleri Komisyonu metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir,	MADDE 3. — Dışişleri Komisyonu metninin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE KORE CUMHURİYETİ ARASINDA GELİR ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLERDE ÇİFTE VERGİLENDİRMEYİ ÖNLEME VE DİĞER BAZI HUSUSLARI DÜZENLEME ANLAŞMASI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ve
KORE CUMHURİYETİ

Gelir üzerinden alınan vergilerde çifte vergilendirmeyi önleyen ve diğer bazı hususları düzenleyen bir Anlaşma yapmak isteğiyle,

AŞAĞIDAKİ ANLAŞMAYA VARMIŞLARDIR:

Madde 1
KİŞİLERE İLİŞKİN KAPSAM

Bu Anlaşma Âkit Devletlerden birinin veya her ikisinin mukimi olan kişilere uygulanacaktır.

Madde 2
KAVRANAN VERGİLER

1. Bu Anlaşma, hangisinde alındığına bakılmaksızın, her bir Âkit Devlette veya politik alt bölümde, ya da mahallî idarelerde gelir üzerinden alınan vergilere uygulanacaktır.

2. Toplam gelir veya gelirin unsurları üzerinden alınan tüm vergiler, gelirden alınan vergiler olarak kabul edilecektir.

3. Anlaşmanın uygulanacağı şu anda geçerli olan vergiler özellikle:

a) Türkiye'de:
   aa) Gelir Vergisi;
   bb) Kurumlar Vergisi;
   (bundan böyle «Türk Vergisi» denilecektir);

b) Kore'de:
   aa) Gelir Vergisi;
   bb) Kurumlar Vergisi;
   cc) Gelir Vergisine veya Kurumlar Vergisine dayanılarak alınan Oturma Vergisi;
   (bundan böyle «Kore Vergisi» denilecektir).

4. Anlaşma, aynı zamanda, mevcut vergilere ilave olarak veya onların yerine alındığı belirlenen veya mevcut vergilere önemli ölçüde benzeyen vergilere de uygulanacaktır. Âkit Devletlerin yetkili makamları, bu Anlaşmanın kapsamına giren vergilere ilişkin mevzuat değişikliklerini birbirlerine bildireceklerdir.

Madde 3
GENEL TANIMLAR

1. Bu Anlaşmada, metn aksini öngörmedikçe:

a) «Türkiye» terimi, Türkiye'nin kanunlarının yürürlükte olduğu sahayı ve aynı zamanda Türkiye'nin üzerinde, uluslararası hukuk uyarınca doğal kaynaklarını arama ve işletme hakkına sahip olduğu kıta sahanlığı dahil olmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti egemenlik alanının tümünü ifade eder;

«Kore» terimi, Kore Cumhuriyetinin kara sularına bitişik olup, uluslararası hukuk gereğince Kore Cumhuriyetinin üstün haklarını Kore Cumhuriyeti Kanunları gereğince icra edebileceği belirlenmiş, olan veya bundan sonra belirlenebilecek olan ve deniz yatağını, kıta sahanlığını ve bunların tabiî kaynaklarını kapsamına alan her türlü bölge dahil olmak üzere, Kore Cumhuriyeti egemenlik alanının tümünü ifade eder;

b) «Bir Akit Devlet» ve «diğer Akit Devlet» terimleri metnin gereğine göre, Türkiye veya Kore anlamına gelir;

c) «Vergi» terimi metnin gereğine göre, bu Anlaşmanın 2 nci Maddesinde kavranan Türk vergisi veya Kore vergisi anlamına gelir;

d) «Kişi» terimi gerçek kişileri, şirketleri ve vergileme yönünden muhatap alınan kişilerin oluşturduğu diğer bütün kuruluşları kapsamına alır;

e) «Şirket» terimi, her tür tüzelkişi veya vergileme yönünden tüzelkişi olarak muamele gören her tür şahsiyet anlamına gelir;

f) «Kanunî Merkez» terimi, Türkiye yönünden Türk Ticaret Kanununa göre kaydı yapılan hukukî anamerkez ve Kore yönünden Kore mevzuatındaki anamerkez veya üst merkez anlamına gelir;

g) «Vatandaşlar» terimi,

aa) Türkiye yönünden, Türk vatandaşlığını «Türk Vatandaşlık Kanunu» gereğince elde eden bütün gerçek kişileri ve Türkiye'de yürürlükte olan mevzuat gereğince statü kazanan bütün hükmî şahısları, ortaklıkları ve dernekleri;

bb) Kore yönünden, Kore vatandaşlığını haiz olan bütün gerçek kişileri ve Kore'de yürürlükte olan mevzuat gereğince statü kazanan bütün hükmî şahısları, ortaklıkları, dernekleri ve diğer kuruluşları,

ifade eder.

h) «Bir Âkit Devletin teşebbüsü» ve «diğer Âkit Devletin teşebbüsü» terimleri sırasıyla, bir Âkit Devletin mukimi tarafından işletilen teşebbüs ve diğer Akit Devlet mukimi tarafından işletilen teşebbüs anlamına gelir;

i) «Yetkili makam» terimi:

aa) Türkiye yönünden Maliye Bakanı veya onun yekili temsilcisi;

bb) Kore yönünden Maliye Bakanı veya nun yetkili temsilcisi;

anlamına gelir;

j) «Uluslararası trafik» terimi, bir Türk veya Koreli teşebbüs tarafından gemi veya uçak kullanmak suretiyle gerçekleştirilen her türlü taşımacılık anlamına gelir; yalnızca Türkiye'nin veya Kore'nin egemenlik alanının içinde gemi ya da uçak işletilmesi kapsam dışındadır.

2) Bir Âkit Devletin bu Anlaşmayı uygulaması bakımından, metin aksini öngörmedikçe, tanımlanmamış her terim, bu Anlaşmaya konu teşkil eden vergilerin yer aldığı Devletin mevzuatında öngörülen anlamı taşır.

Madde 4
MUKİM

1. Bu Anlaşmanın amaçları bakımından, «bir Âkit Devletin mukimi» terimi, o Devletin mevzuatı gereğince ikametgâh, ev, kanunî merkez, iş merkezi veya benzer yapıda diğer herhangi bir kriter nedeniyle vergi mükellefiyeti altına giren kişi anlamına gelir.

2. 1 inci fıkra hükümleri dolayısıyla bir gerçek kişi her iki Âkit Devlette de mukim olduğunda, bu kişinin statüsü aşağıdaki kurallara göre belirlenecektir:

a) Bu kişi, daimî olarak kalabileceği bir evin bulunduğu Âkit Devletin mukimi kabul edilecektir. Eğer bu kişinin her iki Âkit Devlette de daimî olarak kalabileceği bir ev varsa, bu kişi kişisel ve ekonomik ilişkilerinin daha yakın olduğu Âkit Devletin mukimi kabul edilecektir, (hayatî menfaatlerin merkezi);

b) Eğer kişinin hayatî menfaatlerinin merkezinin yeraldığı Âkit Devlet saptanamazsa veya kişinin her iki Âkit Devlette de daimî olarak kalabileceği bir ev yoksa, bu kişi kalmayı âdet edindiği evin bulunduğu Âkit Devletin mukimi kabul edilecektir.

c) Eğer kişinin her iki Âkit Devlette de kalmayı âdet edindiği bir ev varsa veya her iki Âkit Devlette de böyle bir ev sözkonusu değilse, bu kişi vatandaşı bulunduğu Devletin mukimi kabul edilecektir;

d) Eğer kişi her iki Âkit Devletin de vatandaşıysa veya aksine her iki Âkit Devletin de vatandaşı değilse, Âkit Devletlerin yetkili makamları sorunu karşılıklı anlaşmayla çözeceklerdir.

3. 1 inci fıkra hükümleri dolayısıyla gerçek kişi dışındaki bir kişi her iki Âkit Devletin de mukimi olduğunda, Âkit Devletlerin yetkili makamları sorunu 25 inci Madde çerçevesinde karşılıklı anlaşmayla çözeceklerdir.

Madde 5
İŞYERİ

1. Bu Anlaşmanın amaçları bakımından «işyeri» terimi, bir teşebbüsün işinin tamamen veya kısmen yürütüldüğü işe ilişkin sabit bir yer anlamına gelir.

2. «İşyeri» terimi özellikle:

a) Yönetim yerini;

b) Şubeyi;

c) Büroyu;

d) Fabrikayı;

e) Atölyeyi;

f) Madeni, petrol veya doğal gaz kuyusunu, taş ocağını veya doğal zenginliklerin elde edilmesine yarayan diğer yerleri kapsamına alır.

3. Bir inşaat şantiyesi, bir yapım, montaj veya kurma projesi veya bunlarla ilgili kontrol faaliyetleri yalnızca, bu tür şantiye, proje veya faaliyet, altı ayı aşan bir süre devam ettiğinde bir işyeri oluşturur.

4. Bu Maddenin daha önceki hükümleriyle bağlı kalınmaksızın, «işyeri» teriminin aşağıdaki hususları kapsamadığı kabul edilecektir,

a) Teşebbüs olanaklarının yalnızca malların veya ticarî eşyanın depolanması, teşhiri veya teslimi amacıyla kullanılması;

b) Teşebbüse ait mal ve ticarî eşya stoklarının yalnızca depolama, teşhir veya teslim amacıyla tutulması;

c) Teşebbüse ait mal ve ticarî eşya stoklarının yalnızca bir başka teşebbüse işlettirilmesi amacıyla elde tutulması;

d) İşe ilişkin sabit bir yerin yalnızca teşebbüse mal veya ticarî eşya satın alma veya bilgi toplama amacıyla elde tutulması;

e) İşe ilişkin sabit bir yerin teşebbüs için yalnızca, hazırlayıcı veya yardımcı karekter taşıyan bir işin yapılması, bilgi toplanması, bilimsel araştırma yapılması veya benzeri faaliyetlerin ifa edilmesi kaydıyla elde tutulması;

f) İşe ilişkin sabit bir yerin yalnızca, (a) ile (e) bentleri arasında bahsedilen faaliyetlerin bir veya birkaçını bir arada icra etmek için elde tutulması; ancak bu faaliyetlerin bir arada icra edilmesi sonucunda kendini gösteren toplu faaliyetin hazırlayıcı veya yardımcı karekterde olması şarttır.

5. 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleriyle bağlı kalınmaksızın, bir kişi 6 ncı fıkra hükmünün uygulanacağı bağımsız nitelikteki acente dışında bir Âkit Devlette diğer Âkit Devletin teşebbüsü namına hareket ederse, aşağıdaki şartlarla bu teşebbüs, ilk bahsedilen Devlette bu kişinin gerçekleştirdiği her türlü faaliyet dolayısıyla bir işyerine sahip kabul edilecektir.

a) Eğer bu kişi, işe ilişkin sabit bir yerden yürütülebilecek 4 üncü fıkrada belirtilen türden faaliyetlerle sınırlı olmamak üzere, o Devlette teşebbüs adına mukavele akdetme yetkisine sahip olur ve bu yetkisini mutadan kullanırsa işyerinin varlığı kabul edilecektir. Ancak anılan fıkra hükmü çerçevesinde işe ilişkin sabit bir yerden yürütülen faaliyetler, bu yeri bir işyeri haline getirmeyecektir; veya

b) Eğer bu kişi, böyle bir yetkisi olmamasına rağmen, teşebbüs adına sürekli olarak sevk ettiği mallardan veya ticarî eşyadan ilk bahsedilen Devlette mutaden mal veya ticarî eşya stoku bulundurursa, işyerinin varlığı kabul edilecektir.

6. Bir teşebbüs bir Âkit Devlette işlerini yalnızca, kendi işlerine olağan şekilde devam eden bir simsar, bir genel komisyon acentesi veya bağımsız statüde diğer herhangi bir acente vasıtasıyla yürüttüğü için o Devlette bir işyerine sahip kabul olunmayacaktır.

7. Bir Âkit Devletin mukimi olan bir şirket, diğer Âkit Devletin mukimi olan veya diğer Âkit Devlette ticarî faaliyette bulunan bir şirketi kontrol eder, ya da onun tarafından kontrol edilirse (bir işyeri vasıtasıyla veya diğer bir şekilde), bu şirket diğeri için işyeri oluşturmayacaktır.

Madde - 6

GAYRİMENKUL VARLIKLARDAN ELDE EDİLEN GELİR

1. Gayrimenkul varlıklardan elde edilen gelir (tarım ve ormancılıktan elde edilen gelir dahil), bu varlığın bulunduğu Âkit Devlette vergilendirilebilir.

2. «Gayrimenkul varlık» terimi, bahse konu varlığın yer aldığı Âkit Devletin mevzuatına göre tanımlanacaktır. Terim, her halûkârda gayrimenkul varlığa müteferri varlıkları, tarım ve ormancılıkda kullanılan araçları ve hayvanları, her çeşit dalyanları, özel hukuk hükümlerinin uygulanacağı gayrimenkul mülkiyetine ilişkin hakları, gayrimenkul intifa haklarını ve maden ocaklarının, kaynakların ve diğer doğal kaynakların işletme hakkından veya işletilmesinden doğan sabit, ya da değişken ödemeler üstündeki hakları kapsayacaktır; gemiler, vapurlar ve uçaklar gayrimenkul varlık sayılmayacaktır.

3. 1 inci fıkra hükümleri, gayrimenkul varlığın doğrudan kullanımından, kiralanmasından veya diğer herhangi bir şekilde kullanımından elde edilen gelire de uygulanacaktır.

4. 1 inci ve 3 üncü fıkra hükümleri aynı zamanda, bir teşebbüsün gayrimenkul varlıklardan elde ettiği gelir ile serbest meslek faaliyetlerinin icrasında kullanılan gayrimenkul varlıklardan elde edilen gelire de uygulanacaktır.

Madde - 7

TİCARÎ KAZANÇLAR

1. Bir Âkit Devlet teşebbüsüne ait kazanç, söz konusu teşebbüs diğer Âkit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticarî faaliyette bulunmadıkça, yalnız ilk bahsedilen Devlette vergilendirilecektir. Eğer teşebbüs yukarıda bahsedilen şekilde ticarî faaliyette bulunursa, kazanç bu diğer Devlette, işyerine atfedilebilen miktarla sınırlı olmak üzere, vergilendirilebilir.

2. 3 üncü fıkra hükümleri saklı kalmak üzere, bir Âkit Devlet teşebbüsü diğer Âkit Devlette yer alan bir işyeri vasıtasıyla ticarî faaliyette bulunduğunda, bu işyerine her iki Âkit Devlette de, eğer bu işyeri aynı veya benzer koşullar altında, aynı veya benzer faaliyetlerde bulunan tamamen aynı ve bağımsız bir teşebbüs olsaydı ve işyerini oluşturduğu teşebbüsden tamamen bağımsız nitelik kazansaydı, ne kazanç elde edecek idiyse, böyle bir kazanç atfedilecektir.

3. İşyerinin kazancı belirlenirken, işyerinin bulunduğu Devlette veya başka herhangi bir yerde yapılan ve yönetim ve genel idare giderlerini de kapsamına alan, işyerinin amaçlarına uygun düşen giderlerin indirilmesine müsaade edilecektir. Bununla beraber, işyeri tarafından teşebbüsün ana merkezine veya başka herhangi bir bürosuna yapılan gayrimaddî hak bedeli, faiz komisyon şeklindeki veya diğer benzeri şekillerdeki ödemeler gider olarak indirilemeyecektir.

4. İşyeri tarafından teşebbüs adına yalnızca mal ve ticarî eşya alınması dolayısıyla doğan hiç bir kazanç, bu işyerine atfedilmeyecektir.

5. Kazanç, bu Anlaşmanın başka maddelerinde düzenlenen gelir unsurlarını da kapsamına aldığında, o maddelerin hükümleri bu madde hükümlerinden etkilenmeyecektir.

Madde 8

GEMİCİLİK VE HAVA TAŞIMACILIĞI

1. Bir Âkit Devlet teşebbüsünün uluslararası trafikde gemi veya uçak işletmeciliğinden elde ettiği kazanç bu Devlette vergilendirilecektir.

2. 1 inci fıkra hükümleri, aynı zamanda, bir ortaklığı, bir bağlı işletmeye veya uluslararası işletilen bir acentaya katılma dolayısıyla elde edilen kazanca da uygulanacaktır.

3. Bir Âkit Devlet teşebbüsünün uluslararası trafikde gemi veya uçak işletmesi durumunda, eğer bu Türkiye'nin bir teşebbüsü ise, aynı zamanda Kore katma değer vergisinden de muaf tutulacak; eğer bu Kore'nin bir teşebbüsü ise, Türkiye'de bundan böyle yürürlüğe girebilecek olan Kore katma değer vergisinin benzeri her türlü vergiden muaf tutulacaktır.

Madde 9
BAĞIMLI TEŞEBBÜSLER

1. a) Bir Âkit Devlet teşebbüsü doğrudan veya dolaylı olarak diğer Âkit Devlet teşebbüsünün yönetim, kontrol veya sermayesine katıldığında veya,

b) Aynı kişiler doğrudan veya dolaylı olarak bir Âkit Devlet teşebbüsünün ve diğer Âkit Devlet teşebbüsünün yönetim, kontrol veya sermayesine katıldığında ve her iki halde de, iki teşebbüsün ticarî ve malî ilişkilerinde oluşan veya empoze edilen koşullar, bağımsız teşebbüsler arasında oluşması gereken koşullardan farklılaştığında, olması gereken; fakat bu koşullar dolayısıyla kendini göstermeyen kazanç, o teşebbüsün kazancına eklenip vergilendirilebilir.

Madde 10
TEMETTÜLER

1. Bir Âkit Devletin mukimi olan bir şirket tarafından diğer Âkit Devlet mukimine ödenen temettüler, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bununla beraber söz konusu temettüler, ödemeyi yapan şirketin mukimi olduğu Devletçe de kendi mevzuatına göre vergilendirilebilir; ancak kendisine ödemede bulunulan kişi temettünün gerçek lehdarı ise, bu şekilde alınacak vergi aşağıdaki oranları aşamayacaktır :

a) Gerçek lehdar, temettüyü ödeyen şirketin sermayesinin doğrudan doğruya en az % 25'ini elinde tutan bir şirket ise (ortaklıklar hariç), gayrisafi temettü tutarının % 15'i;

b) Tüm diğer durumlarda gayrisafi temettü tutarının % 20'si.

Bu fıkra hükümleri, içinden temettü ödemesi yapılan şirket kazancının vergilendirilmesini etkilemeyecektir.

3. Bu maddede kullanılan «temettü» terimi, hisse senetlerinden, intifa senetlerinden veya intifa haklarından, kurucu hisse senetlerinden veya alacak niteliğinde olmayıp kazanca katılmayı sağlayan diğer haklardan elde edilen gelirleri, bunun yanısıra dağıtımı yapan şirketi mukimi olduğu Devletin mevzuatına göre, vergileme yönünden hisse senetlerinden elde edilen gelirlerle aynı muameleyi gören diğer şirket haklarından elde edilen gelirleri kapsar.

4. Bir Âkit Devlet mukimi olan bir şirket diğer Âkit Devlette kazanç sağladığında veya gelir elde ettiğinde, bu şirketçe ödenen temettüler üzerinden veya şirketin dağıtılmamış kazancı üzerinden, söz konusu diğer Âkit Devlet tarafından vergi alınamaz. Dağıtılan temettülerin veya dağıtılmamış kazancın tamamen veya kısmen bu diğer Devlette elde edilen kazanç veya gelirden oluşması durumu değiştirmez. Bunun istisnasını, bu tür temettülerin diğer Âkit Devletin mukimi olan bir kişiye ödenmesi veya temettü elde ediş olayı ile bu diğer Devlette yer alan bir işyeri ya da sabit yer arasında önemli bir bağ bulunması oluşturur.

5. Bir Âkit Devlet mukimi olan gerçek temettü lehdarı, temettüyü ödeyen şirketin mukim olarak bulunduğu diğer Âkit Devlette, sahip olduğu bir işyeri vasıtasıyla ticarî faaliyette bulunursa ve söz konusu temettü elde ediş olayı ile bu işyerinin arasında önemli bir bağ bulunmaktaysa, 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleri uygulama dışı kalacaktır. Bu durumda 7 nci madde hükümleri uygulanacaktır.

Madde 11
FAİZ

1. Bir Âkit Devlette doğan ve diğer Âkit Devlet mukimine ödenen faiz, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bununla beraber, bu faiz elde edildiği Âkit Devlette ve o Devletin mevzuatına göre de vergilendirilebilir; ancak kendisine ödemede bulunulan kişi faizin gerçek lehdarı ise, bu şekilde alınacak vergi aşağıdaki miktarları aşamayacaktır.

a) İki yılı aşan borçlarda ve alacak taleplerinde ödenen faizin gayrisafi tutarının % 10'u;

b) Diğer bütün durumlarda faizin gayrisafi tutarının % 15'i.

3. 2 nci fıkra hükümlerine bakılmaksızın, bir Âkit Devlette doğan ve diğer Âkit Devlet, onun politik alt bölümü, mahallî idaresi veya Merkez Bankası tarafından elde edilen faiz yalnızca, bu diğer Âkit Devlette vergilendirilebilecektir.

4. Bu maddede kullanılan «faiz» terimi, devlet tahvillerinden ve ipotek garantisine bağlı olsun olmasın veya kazancı paylaşma hakkını tanısın tanımasın her çeşit özel sektör tahvilinden ve her nevi alacakdan doğan gelir ile bu gelirin elde edildiği Devletin vergi mevzuatına göre ikrazat geliri sayılan bütün diğer gelirleri kapsar.

5. Bir Âkit Devlet mukimi olan gerçek faiz lehdarı, faizin elde edildiği diğer Âkit Devlette sahip olduğu bir işyeri vasıtasıyla ticarî faaliyette bulunursa ve söz konusu faizin ödendiği alacak ile bu işyeri arasında önemli bir bağ bulunmaktaysa, 1 nci ve 2 nci fıkra hükümleri uygulama dışı kalacaktır. Bu durumda 7 nci madde hükümleri uygulanacaktır.

6. Bir Âkit Devletin kendisi, politik alt bölümü, mahallî idaresi veya mukimi tarafından ödenen faizin, o Devlette elde edildiği kabul olunacaktır. Bununla beraber, faiz ödeyen kişi mukim olsun ya da olmasın, bir Âkit Devlette faiz ödemeye neden olan borç - alacak ilişkisiyle bağlantılı bir işyerine sahip olduğunda ve faiz bu işyerinden kaynaklandığında, söz konusu faizin işyerinin bulunduğu Devlette elde edildiği kabul olunacaktır.

7. Alacak karşılığında ödenen faizin miktarı, ödeyici ile gerçek lehdar arasında veya her ikisi ile bir başka kişi arasında varolan özel ilişki nedeniyle, böyle bir ilişkinin olmadığı durumlarda ödeyici ve gerçek lehdar arasında kararlaştırılacak miktarı aştığında, bu Madde hükümleri en son bahsedilen miktara uygulanacaktır. Bu durumda ilave ödeme bu Anlaşmanın diğer hükümleri de dikkate alınarak, her bir Âkit Devletin mevzuatına göre vergilendirilecektir.

Madde 12
GAYRİMADDÎ HAK BEDELLERİ

1. Bir Âkit Devlette doğan ve diğer Âkit Devletin bir mukimine ödenen gayrimaddî hak bedelleri, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bununla beraber, söz konusu gayrimaddî hak bedelleri elde edildikleri Âkit Devlette ve o Devletin mevzuatına göre de vergilendirilebilir; ancak kendisine ödemede bulunulan kişi gayrimaddî hak bedelinin gerçek lehdarı ise, bu şekilde alınacak vergi gayrimaddî hak bedelinin gayrisafî tutarının % 10'unu aşmayacaktır.

3. Bu maddede kullanılan «gayrimaddî hak bedelleri» terimi, sinema filimleri, radyo - televizyon yayınlarında kullanılan filimler ve bantlar dahil olmak üzere her çeşit patentin, alameti farikanın, desen veya modelin, planın, gizli formül veya üretim yönteminin veya sınaî, ticarî, bilimsel tecrübeye dayalı bilgi birikiminin kullanma imtiyazı, kullanma hakkı veya satışı ile sınaî, ticarî, bilimsel teçhizatın kullanma imtiyazı veya kullanma hakkı karşılığında ödenen her türlü bedelleri kapsar.

4. Bir Âkit Devlet mukimi olan gayrimaddî hak bedelinin gerçek lehdarı bu bedelin elde edildiği diğer Âkit Devlette sahip olduğu bir işyeri vasıtasıyla ticarî faaliyette bulunursa ve söz konusu bedelin ödendiği hak veya varlık ile bu işyeri arasında önemli bir bağ bulunmaktaysa, 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleri uygulama dışı kalacaktır. Bu durumda 7 nci Madde hükümleri uygulanacaktır.

5. Bir Âkit Devletin kendisi, politik alt bölümü, mahallî idaresi veya mukimi tarafından ödenen gayrimaddî hak bedelinin, o Devlette elde edildiği kabul olunacaktır. Bununla beraber, gayrimaddî hak bedelini ödeyen kişi mukim olsun ya da olmasın, bir Âkit Devlette gayrimaddi hak bedelini ödemeye neden olan hak veya varlık ile bağlantılı bir işyerine sahip olduğunda ve bu gayrimaddî hak bedeli bu işyerinden kaynaklandığında, söz konusu gayrimaddî hak bedelinin işyerinin bulunduğu Devlette elde edildiği kabul olunacaktır.

6. Kullanım, hak veya bilgi karşılığında ödenen gayrimaddi hak bedelinin miktarı, ödeyici ile gerçek lehdar arasında veya her ikisi ile bir başka kişi arasında varolan özel ilişki nedeniyle, böyle bir ilişkinin olmadığı durumlarda ödeyici ve gerçek lehdar arasında kararlaştırılacak miktarı aştığında, bu madde hükümleri en son bahsedilen miktara uygulanacaktır. Bu durumda ilave ödeme, bu Anlaşmanın diğer hükümleri de dikkate alınarak, her bir Âkit Devletin mevzuatı uyarınca vergilendirilebilecektir.

Madde 13

SERMAYE DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARI

1. 6 ncı Maddenin 2 nci fıkrasında tanımlanan bir gayrimenkul varlığın elden çıkarılmasından doğan kazanç, ve bu varlığın yer aldığı Âkit Devlette vergilendirilebilir.

2. Bir Âkit Devlet teşebbüsünün diğer Âkit Devlette sahip olduğu bir işyerinin ticarî varlığına dahil taşınabilir varlığın veya bir Âkit Devlet mukiminin diğer Âkit Devlette serbest meslek faaliyeti icra etmek üzere kullandığı bir sabit yere ait taşınabilir varlığın elden çıkarılmasından doğan kazanç, bu işyerinin veya sabit yerin (yalnız veya tüm teşebbüsle birlikte) elden çıkarılmasından doğan kazanç da dahil olmak üzere, bu diğer Devlette vergilendirilebilir. Bununla beraber, uluslararası trafikte işletilen gemilerin veya uçakların ve bu gemi veya uçakların işletilmesine ilişkin taşınabilir varlıkların elden çıkarılmasından doğan kazanç yalnızca, bu teşebbüsün mükim bulunduğu Âkit Devlette vergilendirilebilecektir.

3. 1 inci ve 2 nci fıkralarda değinilenler dışında kalan varlıkların elden çıkarılmasından doğan kazanç yalnızca, elden çıkarılan mukim olduğu Âkit Devlette vergilendirilebilecektir.

Bununla beraber, diğer Âkit Devlette doğan ve bundan bir önceki cümlede bahsedilen sermaye değer artış kazançları, alış ve satış arasındaki süre bir yılı aşmadığı takdirde bu diğer Âkit Devlette de vergilendirilebilir.

Madde 14

SERBEST MESLEK FAALİYETLERİ

1. Bir Âkit Devlet mukiminin serbest meslek faaliyetleri veya bağımsız nitelikdeki diğer faaliyetler dolayısıyla elde ettiği gelir, bu faaliyetler diğer Âkit Devlette icra edilmedikçe, yalnız ilk bahsedilen Devlette vergilendirilecektir. Eğer faaliyetler diğer Devlette icra edilirse, buradan elde edilen gelir diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. 1 inci fıkra hükümlerine bakılmaksızın, bir Âkit Devlet mukiminin diğer Âkit Devlette icra ettiği serbest meslek faaliyetleri ve bağımsız nitelikdeki diğer faaliyetlerden elde ettiği gelir eğer :

a) Gelir elde eden kişi, bu diğer Devlette bir takvim yılı içinde bir veya bir kaç seferde 183 günü aşmamak üzere kalırsa ve

b) Ödeme, bu diğer Âkit Devletin mukimi olmayan bir kişi tarafından veya böyle bir kişi adına yapılırsa ve

c) Ödeme, bu ödemeyi yapan kişinin bu diğer Devlette sahip olduğu bir işyerinden veya sabit yerden yapılmazsa,

Yalnızca ilk bahsedilen Devlette vergilendirilecektir.

Madde 15

BAĞIMLI FAALİYETLER

1. 16, 18, 19 ve 20 nci Madde hükümleri saklı kalmak üzere, bir Âkit Devlet mukiminin bir hizmet âkdi dolayısıyla elde ettiği ücret, maaş ve diğer benzeri menfaatler, bu hizmet diğer Âkit Devlette ifa edilmedikçe, yalnız ilk bahsedilen Devlette vergilendirilecektir. Eğer hizmet diğer Devlette ifa edilirse, buradan elde edilen gelir diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. 1 inci fıkra hükümlerine bakılmaksızın, bir Âkit Devlet mukiminin diğer Âkit Devlette ifa ettiği hizmet dolayısıyla elde ettiği gelir, eğer :

a) Gelir elde eden kişi, bu diğer Devlette bir malî yıl içinde bir veya bir kaç seferde 183 günü aşmamak üzere kalırsa ve

b) Ödeme, bu diğer Âkit Devletin mukimi olmayan bir işveren tarafından veya böyle bir işveren adına yapılırsa ve

c) Ödeme, işverenin diğer Devlette sahip olduğu bir işyerinden veya sabit yerden yapılmazsa,

Yalnızca ilk bahsedilen Devlette vergilendirilebilecektir.

3. Bu Maddenin bundan önceki hükümlerine bakılmaksızın, bir Âkit Devlet mukiminin uluslararası trafikde işletilen bir gemi veya uçakta ifa ettiği hizmet dolayısıyla elde ettiği gelir yalnızca, bu Devlette vergilendirilecektir.

Madde 16
MÜDÜRLERE YAPILAN ÖDEMELER

Bir Âkit Devlet mukiminin diğer Âkit Devlet mukimi olan bir şirketin Yönetim Kurulu üyesi olması dolayısıyla eline geçen prim, ikramiye, huzur hakkı ve diğer benzeri ödemeler, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

Madde 17
ARTİST VE SPORCULAR

1. 14 ve 15 inci Madde hükümleriyle bağlı kalınmaksızın, bir Âkit Devlet mukimi olan ve tiyatro, sinema, radyo, televizyon artistliği yapan ve müzisyen olarak çalışan sanatçıların ve bunun yanısıra sporcuların diğer Âkit Devlette icra ettikleri faaliyetler dolayısıyla elde ettikleri gelirler, bu diğer Devlette vergilendirilebilir.

2. Bir sanatçının ya da sporcunun icra ettiği faaliyetlerden doğan gelir, kendisine değil de bir başkasına yönelirse, bu gelir 7, 14 ve 15 inci Madde hükümleriyle bağlı kalınmaksızın, sanatçı ya da sporcunun faaliyetlerinin icra edildiği Âkit Devlette vergilendirilebilir.

3. 1 inci ve 2 nci fıkra hükümleriyle bağlı kalınmaksızın, sanatçı ve sporcuların bir Âkit Devlette icra ettikleri faaliyetlerden elde ettikleri gelir, bu ziyaretin diğer Âkit Devletin, politik alt bölümünün, mahallî idaresinin veya diğer kamu kuruluşlarının kamusal fonlarından finanse edilmesi kaydıyla, ilk bahsedilen Âkit Devlette vergilendirilmeyecektir. Bu kapsama kâr amacı gütmeyen hayır kurumlarının bu tür faaliyetlerden elde ettiği gelir de dahildir; ancak bu gelirin hiçbir şekilde başkalarına ödenmemesi, herhangi bir şekilde şahsî menfaatlere tahsis edilmemesi, bunun yanı sıra maliklerin, üyelerin, hissedarların şahsî kullanımına hiçbir şekilde açık tutulmaması zorunludur.

Madde 18
EMEKLİ MAAŞLARI

19 uncu Maddenin 1 inci fıkra hükmü saklı kalmak üzere, bir Âkit Devlet mukimine geçmiş çalışmalarının karşılığında ödenen emekli maaşları ve sağlanan diğer benzeri menfaatler, yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir. Bu hüküm aynı zamanda bir Âkit Devlet mukimine sağlanan ömür boyu gelire de uygulanacaktır.

Madde 19
KAMU GÖREVLERİ

1. Bir Âkit Devletin kendisine, politik alt bölümüne veya mahallî idaresine bir kamu görevi dolayısıyla herhangi bir gerçek kişi tarafından verilen hizmetler karşılığında, bu Âkit Devlet, politik alt bölüm veya mahallî idare tarafından sağlanan menfaatler, emekli maaşları da dahil, yalnızca bu Devlette vergilendirilebilecektir.

2. Bir Âkit Devletin kendisi, politik alt bölümü veya mahallî idaresi tarafından yürütülen ticarî faaliyetlerle bağlantılı hizmetler karşılığında sağlanan menfaatlere ve emekli maaşlarına 15, 16 ve 17 nci maddelerin hükümleri uygulanacaktır.

Madde 20
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİLER

1. Bir Âkit Devletin vatandaşı olup, diğer Âkit Devlette yalnızca öğrenim veya meslekî yetişme amacıyla geçici olarak ikamet eden bir öğrenci veya stajiyerin, geçim, öğrenim veya meslekî yetişme masraflarını karşılamak için, bu diğer Devletin dışındaki kaynaklardan gelen paralar, bu diğer Devlette vergilendirilmeyecektir.

2. Aynı şekilde, bir Âkit Devletin vatandaşı olup, diğer Âkit Devlette yalnızca öğretim ve bilimsel araştırma yapmak amacıyla geçici olarak ikamet eden bir öğretmen veya öğretim üyesinin iki yılı aşmayan bir süre veya süreler için öğretim veya araştırma karşılığında, bu diğer Devletin dışındaki kaynaklardan sağladığı paralar, bu diğer Devlette vergiden muaf tutulacaktır.

3. Bir Âkit Devletin vatandaşı olup, diğer Âkit Devlette öğrenimi veya mesleği ile ilgili uygulama alışkanlıkları kazanmak üzere, bir takvim yılı içinde 183 günü aşmayacak şekilde hizmet ifa eden bir öğrenci veya stajiyerin eline geçen ücretler, bu diğer Devlette vergilendirilmeyecektir.

Madde 21
DİĞER GELİRLER

Bir Âkit Devlet mukiminin, nerede doğarsa doğsun, bu Anlaşmanın daha önceki Maddelerinde kavranmayan gelir unsurları yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir.

Madde 22
ÇİFTE VERGİLEMEYİ ÖNLEME

1. Türkiye'de mukim olanlar için çifte vergileme aşağıdaki şekilde önlenecektir.

Türkiye dışındaki ülkelerde ödenen verginin Türk vergisinden mahsubunu düzenleyen Türk vergi mevzuatı hükümleri saklı kalmak üzere (bu Anlaşmanın genel prensiplerini etkilememek şartıyla), Kore Kanunları ve bu Anlaşma gereğince, Kore'de doğan gelir üzerinden doğrudan doğruya veya indirim suretiyle ödenen Kore vergisi, bu gelire ilişkin Türk vergisinden (gelir vergisi, kurumlar vergisi ve bunların yerine geçen veya bunlara ilave olan diğer herhangi bir vergi dahil) mahsup edilecektir. Bununla beraber bu mahsup, Türk vergisine matrah olan toplam gelir içinde yer alan Kore kaynaklı gelir için hesaplanan Türk vergisinin miktarını aşmayacaktır.

2. 1 inci fıkranın amaçları bakımından, «ödenen Kore vergisi» terimi, Kore vergi mevzuatı gereğince ödenmesi gereken; fakat Kore'nin ekonomik kalkınmasını hızlandırmaya yönelik teşvik mevzuatı gereğince muafiyete veya indirime tabi tutulan Kore vergilerini de kapsamaktadır. Sözkonusu teşvik mevzuatının, ya bu Anlaşmanın imza tarihinde yürürlükte olması veya bu hükümlerine yerine ya da bunlara ilaveten getirilmişlerse, Âkit Devletin yetkili makamlarınca önemli ölçüde benzer karakterde olduklarının bildirilmesi gereklidir. Ancak bu fıkra gereğince, ödenen vergi gibi işlem görecek olan miktar, aşağıda gösterilen oranlara eşit tutulacaktır :

a) 10 uncu Maddenin 2 (a) bendinde bahsedilen temettülerde, temettünün gayri safi tutarının % 15'i; 10 uncu Maddenin 2 (b) bendinde bahsedilen temettülerde temettünün gayri safi tutarının % 20'si;

b) 11 inci Maddenin 2 (a) bendinde bahsedilen faizlerde, faizin gayri safi tutarının % 10'u; 11 inci Maddenin 2 (b) bendinde bahsedilen faizlerde faizin gayri safi tutarının % 15'i ve

c) 12 nci Maddenin 2 nci fıkrasında bahsedilen gayri maddî hak bedellerinde, gayri maddî hak bedelinin gayri safi tutarının % 10'u,

Bununla beraber eğer Kore, iç mevzuatı gereğince, yukarıda bahsedilen temettü, faiz ve gayri maddî hak bedellerinde, dar mükelleflere, yukarıda belirtilenlerden daha düşük vergi oranları uygulamaya başlarsa, bu fıkrada bahsedilen vergi miktarları, sözkonusu düşük oranlara göre belirlenen miktarlar olacaktır.

3. Kore'de mukim olanlar için çifte vergileme aşağıdaki şekilde önlenecektir :

Kore dışındaki ülkelerde ödenen verginin Kore vergisinden mahsubunu düzenleyen Kore vergi mevzuatı hükümleri saklı kalmak üzere (bu Anlaşmanın genel prensiplerini etkilememek şartıyla), Türkiye Kanunları ve bu Anlaşma gereğince, Türkiye'de doğan gelir üzerinden doğrudan doğruya veya indirim suretiyle ödenen Türk vergisi (temettüler için, temettünün içinden ödendiği kazancın vergisi hariç), bu gelire ilişkin Kore vergisinden (gelir vergisi, kurumlar vergisi ve bunların yerine geçen veya bunlara ilave olan diğer herhangi bir vergi dahil) mahsup edilecektir. Bununla beraber bu mahsup, Kore vergisine matrah olan toplam gelir içinde yer alan Türkiye kaynaklı gelir için hesaplanan Kore vergisinin miktarını aşmayacaktır.

4. 3 üncü fıkranın amaçları bakımından, «ödenen Türk vergisi» terimi, Türk vergi mevzuatı gereğince ödenmesi gereken; fakat Türkiye'nin ekonomik kalkınmasını hızlandırmaya yönelik teşvik mevzuatı gereğince muafiyete veya indirime tabi tutulan Türk vergilerini de kapsamaktadır. Söz konusu teşvik mevzuatının, ya bu Anlaşmanın imza tarihinde yürürlükte olması veya bu hükümlerin yerine ya da bunlara ilaveten getirilmişlerse, Âkit Devletin yetkili makamlarınca önemli ölçüde benzer karakterde olduklarının bildirilmesi gereklidir. Ancak bu fıkra gereğince, ödenen vergi gibi işlem görecek olan miktar, aşağıda gösterilen oranlara eşit tutulacaktır.

a) 10 uncu maddenin 2 (a) bendinde bahsedilen temettülerde, temettünün gayrisafî tutarının % 15'i; 10 uncu maddenin 2 (b) bendinde bahsedilen temettülerde, temettünün gayrisafî tutarının % 20'si;

b) 11 inci maddenin 2 (a) bendinde bahsedilen faizler, faizin gayrisafî tutarının % 10'u; 11 inci maddenin 2 (b) bendinde bahsedilen faizlerde faizin gayrisafî tutarının % 15'i ve

c) 12 nci maddenin 2 nci fıkrasında bahsedilen gayrimaddî hak bedellerinde, gayrimaddî hak bedelinin gayrisafî tutarının % 10'u.

Bununla beraber eğer Türkiye, iç mevzuatı gereğince, yukarıda bahsedilen temettü, faiz ve gayrimaddî hak bedellerinde, dar mükelleflere, yukarıda belirtilenlerden daha düşük vergi oranları uygulamaya başlarsa, bu fıkrada bahsedilen vergi miktarları, söz konusu düşük oranlara göre belirlenen miktarlar olacaktır.

Madde 23
AYRIM YAPILMAMASI

1. Bir Âkit Devletin vatandaşları diğer Âkit Devlette o Devletin vatandaşlarının aynı koşullarda karşı karşıya kaldıkları veya kalacakları vergilemeden ve buna bağlı mükellefiyetlerden değişik veya daha ağır vergilemeye ve buna bağlı mükellefiyetlere tabi tutulmayacaklardır.

2. Bir Âkit Devlet teşebbüsünün diğer Âkit Devlette sahip olduğu bir işyeri, bu diğer Devletin aynı faaliyetleri yürüten bir teşebbüsüne göre daha az lehe bir vergilemeyle karşı karşıya kalmayacaktır.

3. Bir Âkit Devletin, diğer Âkit Devletin bir veya birkaç mukimi tarafından, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak, kısmen veya tamamen sermayesine sahip olunan veya kontrol edilen teşebbüsleri, ilk bahsedilen Devlette, benzeri teşebbüslerin tabi oldukları veya olacakları vergilemeden ve buna bağlı mükellefiyetlerden değişik veya daha ağır vergilemeye ve buna bağlı mükellefiyetlere tabi tutulmayacaklardır.

4. Bu hükümler, bir Âkit Devletin kendi mukimlerine şahsî ve ailevî durumları dolayısıyla uyguladığı şahsî indirimleri, vergi ve matrah indirimlerini diğer Âkit Devlet mukimlerine de uygulama zorunda olduğu yönünde anlaşılmayacaktır.

5. 9 uncu maddenin 1 inci fıkrası, 11 inci maddenin 7 nci fıkrası veya 12 nci maddenin 5 inci fıkrası hükümlerinin uygulanacağı haller hariç olmak üzere, bir Âkit Devlet teşebbüsünün diğer Âkit Devlet mukimlerinden birine ödediği faiz, gayrimaddî hak bedeli veya diğer başka paralar, eğer aynı koşullar altında ilk bahsedilen Devletin mukimlerinden birine de ödenecek idiyse, bu ödemeler, söz konusu teşebbüsün vergi matrahı hesaplanırken, gider olarak indirilebilecektir.

Madde 24
BİLGİ DEĞİŞİMİ

1. Âkit Devletlerin yetkili makamları gerek bu Anlaşmanın, gerekse iç mevzuatlarının işlerlik kazanabilmeleri için ihtiyaç duyulan bilgileri, iç mevzuattaki vergileme bu Anlaşma ile uyum halinde olduğu sürece, değişime tabi tutulacaklardır.

Bu şekilde değişime tabi tutulan bütün bilgiler gizli tutulacak ve ancak, bu Anlaşmada belirtilen vergilerin tahakkuk veya tahsilleriyle veya bu hususlardaki şikâyet ve itirazlara bakmakla görevli kişi veya makamlara ve bunun yanısıra yukarıda bahsedilen vergilere ilişkin cezaî kovuşturmalar için adlî makamlara verilebilecektir.

2. 1 inci fıkra hükümleri, hiçbir surette Âkit Devletlerden birini :

a) Kendinin veya diğer Âkit Devletin mevzuatına veya idarî alışkanlıklarına uymayacak idarî önlemler alma;

b) Kendinin veya diğer Âkit Devletin mevzuatı veya normal idarî işlemleri çerçevesinde elde edilemeyen bilgileri sunma;

c) Herhangi bir ticarî, sınaî, meslekî sırrı veya ticarî işlemi alenî hale getiren bilgileri veya aleniyeti kamu düzenine aykırı düşen bilgileri verme;

Yükümlülüğü altına sokacak şekilde yorumlanamaz.

Madde 25

KARŞILIKLI ANLAŞMA USULÜ

1. Bir Âkit Devlet mukimi, Âkit Devletlerden birinin veya her ikisinin işlemlerinin kendisi için bu Anlaşma hükümlerine uygun düşmeyen sonuçlar yarattığı veya yaratacağı kanaatine vardığında, bu Devletlerin iç mevzuatlarında öngörülen müracaat usulleriyle bağlı kalmaksızın, durumu mukimi olduğu Âkit Devletin yetkili makamlarına arz edebilir.

2. Söz konusu yetkili makam, itirazı haklı bulmakla beraber kendisi uygun bir çözüme ulaşamadığı takdirde, bu Anlaşmaya ters düşen bir vergilemeyi önlemek amacıyla, diğer Âkit Devletin yetkili makamıyla karşılıklı anlaşmaya gayret sarfedecektir.

3. Âkit Devletlerin yetkili makamları, bu Anlaşmanın yorumundan veya uygulamasından kaynaklanan her türlü güçlüğü ve tereddütü karşılıklı anlaşmayla çözmek için gayret göstereceklerdir. Aynı zamanda, bu Anlaşmada çözüme kavuşturulamamış durumlardan kaynaklanan çifte vergilemenin ortadan kaldırılması için birbirlerine danışabilirler.

4. Âkit Devletlerin yetkili makamları, bundan önceki fıkralarda belirtilen hususlarda anlaşmaya varabilmek için birbirleriyle doğrudan doğruya haberleşebilirler.

5. Bir Âkit Devletin diğer Âkit Devlette hizmet ifa eden vatandaşları, vergi sorunlarının halli için, kendi Devletlerinin bu hususta yetkili makamının bu diğer Âkit Devlete gönderdiği memurların yardımına başvurabilir. Bu makam ve memurların yetki ve sorumlulukları, bu diğer Âkit Devletin hukukî düzenlemelerine göre belirlenir.

Eğer belirtilen faaliyetler bu diğer Âkit Devlette resmî lisans konusu ise, bu faaliyetler ancak, bu diğer Âkit Devletin mevzuatı gereğince yetkili kılınmış olan kişi ve makamlarla işbirliği halinde icra edilebilir.

Madde 26

DİPLOMASİ VE KONSOLOSLUK MEMURLARI

Bu Anlaşma hükümleri, diplomasi ve konsolosluk memurlarının devletler hukukunun genel kuralları ve özel anlaşma hükümleri uyarınca yararlandıkları malî ayrıcalıkları etkilemeyecektir.

Madde 27

YÜRÜRLÜĞE GİRME

1. Bu Anlaşma onaylanacak ve onay belgeleri en kısa zamanda Seul'de teati edilecektir.

2. Anlaşma, onay belgelerinin teatisinden otuz gün sonra yürürlüğe girecek ve hükümleri :

a) Türkiye Cumhuriyetinde, Anlaşmanın yürürlüğe girdiği yılı izleyen yılın 1 Ocak günü başlayan veya daha sonra başlayan her vergilendirme dönemine ilişkin vergilere;

b) Kore Cumhuriyetinde, Anlaşmanın yürürlüğe girdiği yılı izleyen yılın 1 Ocak günü başlayan veya daha sonra başlayan her vergilendirme dönemine ilişkin vergilere uygulanacaktır.

Madde 28
YÜRÜRLÜKTEN KALKMA

1. Bu Anlaşma sürekli olarak yürürlükte kalacaktır.

2. Bu Anlaşmanın onaylanmasını takip eden beşinci yılın 1 Ocak gününden itibaren her bir Akit Devlet, her bir takvim yılının en az ilk altı ayında diplomatik yollarla yürürlükten kalkma bildiriminde bulunarak Anlaşmayı feshedebilir. Bu durumda Anlaşma :

a) Türkiye Cumhuriyetinde yürürlükten kalkma bildiriminde bulunulan yılı izleyen yılın 1 Ocak günü başlayan veya daha sonra başlayan vergilendirme dönemine ilişkin vergiler için;

b) Kore Cumhuriyetinde, yürürlükten kalkma bildiriminde bulunulan yılı izleyen yılın 1 Ocak günü başlayan veya daha sonra başlayan vergilendirme dönemine ilişkin vergiler için,

hüküm ifade etmeyecektir.

Bu hususları teyiden, iki Devlet'in tam yetkili temsilcileri, işbu Anlaşmayı imzaladılar ve mühürleri vaz' ettiler.

Türkçe, Korece ve İngilizce olarak üç nüsha halinde ve her üç metinde aynı derecede geçerli olmak üzere, 24 Aralık 1983 tarihinde Ankara'da düzenlenmiştir. Metinler arasında farklılık olduğu takdirde İngilizce metin geçerli olacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Adına
Ercüment YAVUZALP
Dışişleri Bakanlığı
Genel Sekreteri

Kore Cumhuriyeti Adına
ROH Jae-Won
Dışişleri Bakanı
Yardımcısı

PROTOKOL

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kore Cumhuriyeti Hükümeti arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Diğer Bazı Hususları Düzenleme konusunda bir Anlaşma imzalayan taraflar, aşağıdaki hükümlerin Anlaşmanın bir çözümü oluşturduğu hususunda anlaşmaya varmışlardır.

1. Anlaşmanın 2 nci Maddesinin 3 üncü fıkrasının (a) bendi bakımından, Anlaşmanın, gelir ve kurumlar vergisine dayanılarak alınan Kore savunma vergisine de uygulanacağı anlaşılmaktadır.

2. Anlaşmanın 7 nci maddesinin 3 üncü fıkrası bakımından, bir işyerinin kazancı belirlenirken teşebbüsün yönetim ve genel idare giderlerinin makûl bir miktarının gider olarak indirilebileceği anlaşılmaktadır.

Bu tür giderlerin makûl miktarı, aşağıdaki usullerden hangisi vergi mükellefinin en çok menfaatine uygunsa, ona göre hesaplanacaktır. Bununla beraber, aksine kabul edilebilir ve tatminkâr bir neden olmadıkça, bu giderler her yıl aynı usule göre belirlenecektir.

a) Teşebbüsün ve işyerinin toplam ciroları arasındaki orantı (ciro usulü);

b) Teşebbüsün ve işyerinin toplam gayrîsafi kârları arasındaki orantı (Gayrisafi kâr usulü);

c) Teşebbüsün ve işyerinin toplam işletme sermayeleri arasındaki orantı (İşletme sermayesi usulü);

d) Âkit Devletlerin yetkili makamlarınca üzerinde anlaşmaya varabilen diğer herhangi bir tatminkâr usul.

3. 7 nci madde bakımından, bir Âkit Devletin teşebbüsü bir işyeri vasıtasıyla diğer Âkit Devlette bir kazanç veya gelir elde ettiğinde, bu diğer Devlet bu kazanç veya gelir üzerinden yalnızca, duruma göre, gelir vergisi veya kurumlar vergisi alabilecektir; bu diğer Âkit Devlet, hiçbir durumda, bu kazanç veya gelir üzerinden hiçbir çeşit ilave vergi almayacaktır. Özellikle bu ilave vergiler kapsamına Türkiye için, 7 nci madde gereğince vergilendirildikten sonra kalan kısma uygulanan temettü vergisini ve Kore için, savunma vergisi ve oturma vergisini almaktır.

4. 7 nci maddenin 1 inci fıkrası bakımından, sahte satış düzenlemelerinin Âkit Devletlerin yetkili makamları arasındaki haberleşme ile önleneceği anlaşılmaktadır.

5. 10, 11 ve 12 nci maddeler bakımından, «gerçek lehdar» deyiminin, bir üçüncü ülke mukiminin Türkiye veya Kore'den elde ettiği temettü, faiz ve gayrimaddî hak bedellerinde Çifte Vergileme Anlaşmasından yararlanmasını önleme yönünde yoruma tabi tutulacağı ve bu önlemenin Âkit Devletlerin mukimlerine doğru genişletilmeyeceği, anlaşılmaktadır.

6. 19 uncu maddenin 1 inci fıkrası bakımından, Âkit Devletlerden birinin mukimi olan bir kişinin diğer Âkit Devlette, iki Devlet arasında ticareti geliştirmek üzere, kendi Devleti namına bilgi toplama veya benzeri faaliyetler yürütmek konusunda bağımlı bir hizmet ifa etmesi halinde, bu kişinin fıkrada belirtilen kapsamda bir kamu görevi gördüğü anlaşılmaktadır.

Bu hususları teyiden imzalanan bu Protokol, Anlaşmada kelime kelime yer aldığı zaman aynı derecede geçerli ve doğruluğa sahip olacaktır.

Türkçe, Korece ve İngilizce olarak üç nüsha halinde ve her üç metin de aynı derecede geçerli olmak üzere 24 Aralık 1983 tarihinde ANKARA'da düzenlenmiştir. Metinler arasında farklılık olduğu takdirde İngilizce metin geçerli olacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Adına	Kore Cumhuriyeti Adına
Ercüment Yavuzalp	ROH Jae-Won
Dışişleri Bakanlığı	Dışişleri Bakan
Genel Sekreteri	Yardımcısı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 342

Tanıtma Fonu Teşkili Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/697)

T.C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı : K. K. Gn. Md.
18/101-1897/04301

17.5.1985

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 16.5.1985 tarihinde kararlaştırılan «Tanıtma Fonu Teşkili Hakkında Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Komisyonlarda ve Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ederim.

Turgut ÖZAL
Başbakan

GEREKÇE

Dünyadaki gelişmeler milletlerin birbirleriyle olan münasebetlerine yeni ölçüler getirmiştir. İktisadî anlamda reklamcılık, siyasî platformda yerini propaganda kelimesine bırakmıştır. Bir milletin ayakta durabilmesi askerî ve iktisadî gücünün yanında kendi millî değerlerini ve kültür varlığını, milletlerarası münasebetlerde de koruyabildiği ölçüde mümkündür.

Bu sebeple; memleketimizin yurt içinde ve yurt dışında her alanda tanıtılması, Türk kültür varlığının yayılmasının sağlanması, Devletimiz aleyhine yapılan yayınların ve faaliyetlerin etkisiz hale getirilmesi ve memleketimiz menfaatleri doğrultusunda bir dış kamuoyunun teşkil edilmesi ile memleketimiz hakkında yapılan peşin hükümleri ve yanlış değerlendirmelerin silinmesi lüzumu hâsıl olmuştur. Konunun ciddî bir şekilde ele alınması, memleketimiz lehine veya aleyhine teşekkül etmiş olan fikirlerin ve yabancı ülke kamuoylarına hâkim olan görüşlerin değerlendirilmesini gerektirmektedir.

Bundan başka millî tarih ve kültürümüzün tanıtılmasını yakından ilgilendiren ve arşiv belgelerinin korunması ve değerlendirilmesi, bu hususta elden gelen bütün imkânların seferber edilerek gerekenin yapılması millî ve manevî bir vecibedir. Bunun için de öncelikle Osmanlı Arşivinin bina, her türlü araç - gereç gibi modern arşivcilik imkânlarına kavuşturulması suretiyle değerlendirilmesi ve tamamının mikrofilme alınarak bilgisayara verilmesi, elde edilen bilgi ve belgelerin tasnif ve sınıflandırılmasının yapılarak, bunların basımı, dağıtımı gibi hayırlı hizmetlerin ifası, Türk Kültür varlığımızın yayılmasını sağlayacak ve milletlerarası kamuoyunu memleketimizin menfaatleri istikametinde yönlendirecektir.

Yukarıda sayılan hizmetleri yapabilmek için «Tanıtma Fonu Teşkili Hakkında Kanun Tasarısı» hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Memleketimizin yurt içinde ve dışında çeşitli yönleriyle tanıtılması, Türk kültür varlığının yayılmasının sağlanması, Devlet arşiv hizmetlerinin müessir hale getirilmesi ve milletlerarası kamoyunun memleketimizin menfaatleri istikametinde yönlendirilmesi öngörülmektedir.

Madde 2. — Kanunun amacının gerçekleştirilmesi maksadıyla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde ve Başbakanın emrinde bir «Tanıtma Fonu» kurulması imkânı getirilmektedir.

Madde 3. — Tanıtma Fonunun kaynakları belirtilmektedir.

Madde 4. — Fondan harcamaların, Kanunun amacına uygun olarak kullanılmak üzere Başbakanın onayı ile yapılacağı, Fonda toplanacak paraların % 20'sinin bir yandan bütçeye gelir bir yandan da Başbakanlık bütçesinin ilgili tertibine (1050 sayılı Kanunun 77 nci maddesine tabi hizmetler için) Maliye ve Gümrük Bakanlığınca ödenek kaydolunacağı hüküm altına alınmaktadır.

Madde 5. — Tanıtma Fonunun harcamalarının üç kişilik bir heyet tarafından denetlenemsi öngörülmektedir.

Madde 6. — 3670 sayılı Millî Piyango Teşkiline Dair Kanunun 4 üncü maddesine bir bent eklenmek suretiyle, idare heyetine, talih oyunları, müşterek bahis ihdası ve tertibi hususunda karar verme yetkisi tanımaktadır.

Madde 7. — Özel kanunlarla müşterek bahisler ihdas ve tertibi yetkisi bulunan Millî Piyango İdaresi ile Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğünden gerektiğinde bu yetkileri Başbakanlığın başka bir kamu kurumuna vermesi imkânı getirilmektedir.

Madde 8, 9. — Yürürlük ve yürütme hükümleridir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Plan ve Bütçe Komisyonu *5 . 6 . 1985*
Esas No. : 1/697
Karar No. : 126

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 17.5.1985 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve aynı gün Komisyonumuza havale edilen «Tanıtma Fonu Teşkili Hakkında Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun 5.6.1985 tarihli 76 ncı birleşiminde hükümet temsilcilerinin de katılmasıyla incelendi ve görüşüldü.

Tasarı; memleketimizin yurt içinde ve yurt dışında her alanda tanıtılması, Türk kültür varlığının yayılmasının sağlanması, Devlet arşiv hizmetlerinin müessir hale getirilmesi, milletlerarası kamuoyunun memleketimizin menfaatleri istikametinde yönlendirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Bu amacın gerçekleştirilmesi maksadıyla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Başbakanın emrinde bir Tanıtma Fonu kurulması öngörülmektedir.

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde söz alan üyeler; Türkiye'nin daha iyi tanıtılması, Türk kültür varlıklarının daha iyi değerlendirilmesi, Devlet arşivlerinin değerlendirilmesini öngören tasarıyı genellikle olumlu bulmuşlar, ancak bütçe imkânları dışına çıkılması ve Fonun denetimi ile ilgili bazı tereddütlerini belirtmişlerdir.

Hükümet adına yapılan açıklamalarda; tasarının Türkiye'nin tanıtılması ile ilgili kuruluşlara yeni bir kaynak yaratmak için hazırlandığı, bütçe imkânları ile Devlet arşivlerinin değerlendirilmesinin çok uzun zaman içinde yapılabileceği, teşkil edilecek Fon ile arşivlerin çok kısa bir zaman içinde değerlendirileceği belirtilmiştir.

Devlet arşivlerinde bulunan belgeler, şimdiye kadar yapılan çalışmalar ve bundan sonra yapılması düşünülen işler ile ilgili geniş bilgiler verilmiştir. Bu görüşmelerden sonra tasarının tümü benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Tasarının 2, 3, 6 ve 7 nci maddeleri aynen,

1 inci maddenin başında yer alan «Bu Kanunun amacı» ibaresinden sonra gelen «memleketimizi yurt içinde ve dışında çeşitli yönleriyle tanıtmak» ibaresi, yeni bir kuruluş ihdası yapılıyormuş gibi bir anlamın ortadan kaldırılması amacıyla «memleketimizi yurt içinde ve dışında çeşitli yönleriyle tanıtmakla görevli kuruluşların kaynaklarını artırmak» şeklinde yeniden düzenlenerek,

4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında bir düzeltme yapıldığından fıkradaki «bir yandan bütçeye gelir bir yandan da» ibaresi «bir yandan bütçeye gelir öte yandan» şeklinde değiştirilerek,

5 inci maddesinde yer alan «Sayıştay Başkanlığınca» ibaresinden sonra «2 yıl için» ibaresi eklenerek denetim heyetinin görev süresi 2 yıl için sınırlandırıldığından madde bu değişiklikle,

Yürürlük ve yürütmeyi düzenleyen 8 ve 9 uncu maddeler aynen kabul edilmiştir.

Tasarının başlığı «Tanıtma Fonu Teşkili ile 11.7.1939 Tarihli ve 3670 Sayılı Millî Piyango Teşkiline Dair Kanunun 4 üncü Maddesine Bir Bent Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı» şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
Metin Emiroğlu	*Aycan Çakıroğulları*	*Alaattin Fırat*
Malatya	Denizli	Muş
Kâtip Üye	*Ahmet Akgün Albayrak*	*Mehmet Deliceoğlu*
Kadir Demir	Adana	Adıyaman
Konya		
A. Sırrı Özbek	*Nabi Sabuncu*	*M. Fenni İslimyeli*
Adıyaman	Aydın	Balıkesir
(İmzada bulunamadı.)		Denetimle ilgili maddesine karşıyım.
Ahmet Şamil Kazokoğlu	*N. Oğuzhan Artukoğlu*	*İlhan Aşkın*
Bolu	Burdur	Bursa
C. Tayyar Sadıklar	*Ünal Akkaya*	İsmail Şengün
Çanakkale	Çorum	Denizli
Karşı oy yazım eklidir.		(İmzada bulunamadı.)
Ahmet Sarp	*İsmail Dayı*	*Metin Yaman*
Diyarbakır	Balıkesir	Erzincan
(İmzada bulunamadı.)		
Togay Gemalmaz	*İbrahim Fevzi Yaman*	*Tülay Öney*
Erzurum	Isparta	İstanbul
		Tümüne karşıyım.
Özdemir Pehlivanoğlu	*İbrahim Özbıyık*	*Cengiz Tuncer*
İzmir	Kayseri	Kayseri
Erol Ağagil	*Mehmet Budak*	*İsmet Ergül*
Kırklareli	Kırşehir	Kırşehir
(İmzada bulunamadı.)		
Ayhan Fırat	*Haydar Özalp*	*Fehmi Memişoğlu*
Malatya	Niğde	Rize
Fon kurulmasına prensipte karşıyım.		5 inci maddeye karşıyım. Muhalefet şerhim eklidir.

Fahrettin Kurt
Trabzon

KARŞI OY YAZISI

— Sınırı ve miktarı belli olmayan bir imkân Başbakanın emrine verilmektedir. Çok sakıncalı sorunlar doğuracak bir yaklaşımdır.

— Denetim hemen hemen hiç etkili olamayacaktır.

— Anayasamızın 180 ve 181 inci maddelerindeki kavramlar dışına çıkılmaktadır.

C. Tayyar Sadıklar
Çanakkale Milletvekili

1/697 SAYILI TASARININ (TANITMA FONU) 5 İNCİ MADDEYE MUHALEFET ŞERHİM

Harcamaların denetimi, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu tarafından yapılması gereklidir.

Fehmi Memişoğlu
Rize Milletvekili

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN	PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU METNİ
Tanıtma Fonu Teşkili Hakkında Kanun Tasarısı	**Tanıtma Fonu Teşkili İle 11.7.1939 Tarihli ve 3670 Sayılı Millî Piyango Teşkiline Dair Kanunun 4 üncü Maddesine Bir Bent Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı**
Amaç	*Amaç*
MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, memleketimizi yurt içinde ve dışında çeşitli yönleriyle tanıtmak, Türk kültür varlığının yayılmasını sağlamak, Devlet arşiv hizmetlerini müessir hale getirmek, milletlerarası kamuoyunu memleketimizin menfaatleri istikametinde yönlendirmektir.	MADDE 1. — Bu Kanunun amacı, memleketimizi yurt içinde ve dışında çeşitli yönleriyle tanıtmakla görevli kuruluşların kaynaklarını artırmak. Türk kültür varlığının yayılmasını sağlamak, Devlet arşiv hizmetlerini müessir hale getirmek, milletlerarası kamuoyunu memleketimizin menfaatleri istikametinde yönlendirmektir.
Tanıtma Fonu kurulması	*Tanıtma Fonu kurulması*
MADDE 2. — Bu Kanunun amacının gerçekleştirilmesi maksadıyla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası nezdinde Başbakan'ın emrinde bir «Tanıtma Fonu» kurulmuştur.	MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Tanıtma Fonunun kaynakları	*Tanıtma Fonunun kaynakları*
MADE 3. — Tanıtma Fonunun kaynakları şunlardır : a) Millî Piyango gayri safi hâsılatının % 10'u, b) Her nevi müşterek bahis tertibi sonucu sağlanacak hâsılattan ikramiye olarak ayrılacak kısmın dağıtımından önceki toplamı üzerinden kesilecek % 5 paylar, c) Başbakanlık bütçesine bu maksatla konulacak ödenek, d) Kanunla kurulen fonlardan Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenecek miktarda yapılacak aktarmalar, e) Bağış, yardım ve diğer gelirler.	MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
Tanıtma Fonundan yapılacak harcamalar	*Tanıtma Fonundan yapılacak harcamalar*
MADDE 4. — Tanıtma Fonundan harcamalar, Kanunun amacına uygun olarak kullanılmak üzere, Başbakanın onayı ile yapılır. Fonda toplanacak paradan % 20'si bir yandan bütçeye gelir bir yandan da Başbakanlık bütçesinin ilgili tertibine (1050 sayılı Kanunun 77 nci maddesine tabi hizmetler için) Maliye ve Gümrük Bakanlığınca ödenek kaydolunur.	MADDE 4. — Tanıtma fonundan harcamalar, kanunun amacına uygun olarak kullanılmak üzere, Başbakanın onayı ile yapılır. Fonda toplanacak paradan % 20'si bir yandan bütçeye gelir öte yandan da Başbakanlık bütçesinin ilgili tertibine (1050 sayılı Kanunun 77 nci maddesine tabi hizmetler için) Maliye ve Gümrük Bakanlığınca ödenek kaydolunur.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Tanıtma Fonunun denetimi

MADDE 5. — Tanıtma Fonunda yapılacak harcamalar (4 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen % 20 dışında kalan), Başbakanlık, Maliye ve Gümrük Bakanlığı ile Sayıştay Başkanlığınca seçilecek birer temsilci üyeden teşekkül eden heyet tarfından denetlenir.

Değiştirilen hükümler

MADDE 6. — 3670 sayılı Millî Piyango Teşkiline Dair Kanunun 4 üncü maddesine aşağıdaki (F) bendi eklenmiştir.

«F) Her türlü piyango (çekiliş oyunu), talih oyunları, müşterek bahis ihdası ve tertibi hususunda karar vermek»

MADDE 7. — Müşterek bahisleri ihdas ve tertip edecek kamu kurum ve kuruluşlarını tespite Başbakanlık yetkilidir.

Yürürlük

MADDE 8. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

Tanıtma Fonunun denetimi

MADDE 5. — Tanıtma fonundan yapılacak harcamalar (4 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen % 20 dışında kalan) Başbakanlık, Maliye ve Gümrük Bakanlığı ile Sayıştay Başkanlığınca 2 yıl için seçilecek birer temsilci üyeden teşekkül eden heyet tarafından denetlenir.

Değiştirilen hükümler

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yürürlük

MADDE 8. — Tasarının 8 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)	(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)
Yürütme	*Yürütme*
MADDE 9. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürüttür.	MADDE 9. — Tasarının 9 uncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Başbakan
T. Özal

16 . 5 . 1985

Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı *İ. K. Erdem*	Devlet Bakanı V. *A. Karaevli*	Devlet Bakanı *A. M. Yılmaz*
Devlet Bakanı *C. Büyükbaş*	Devlet Bakanı *A. Tenekeci*	Devlet Bakanı *M. T. Titiz*
Devlet Bakanı *A. Karaevli*	Adalet Bakanı *M. N. Eldem*	Millî Savunma Bakanı *Z. Yavuztürk*
İçişleri Bakanı *Y. Akbulut*	Dışişleri Bakanı *V. Halefoğlu*	Maliye ve Gümrük Bakanı *A. K. Alptemoçin*
Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı *M. V. Dinçerler*	Bayındırlık ve İskân Bakanı *İ. S. Giray*	Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı *M. Aydın*
Ulaştırma Bakanı V. *A. K. Alptemoçin*	Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı *H. H. Doğan*	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı *M. Kalemli*
Sanayi ve Ticaret Bakanı *H. C. Aral*	Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanı *S. N. Türel*	Kültür ve Turizm Bakanı *M. M. Taşçıoğlu*